Povești nemuritoare

EDITURA ION CREANGĂ

tYGRI book

Povești nemuritoare

25

EDITURA ION CREANGĂ — BUCUREȘTI, 1983

Coperta : Crina Ionescu

Balaurul cu 12 capete

I

A fost odată ca niciodată.

A fost un împărat și o împărătească, care singurul lucru ce aveau era un băiat ca de vreo 15 ani. Din copilărie băiatul se obișnuise a trage cu arcul și a umbla călare. Într-o zi, trăgînd el cu arcul, una din săgeți se duse așa de departe, încît nu se mai văzu. Atunci băiatul se duse la tată-său, îi ceru bani și calul său cel mai bun, ca să se ducă să-și caute săgeata. Tată-său îi dete bani și calul cel mai bun din grajd, iar băiatul, încălecînd, plecă.

Se duse, se duse, cale lungă să-i ajungă; iar cînd soarele era la chindii, el ajunse într-un cîmp plin numai de flori. Aci opri calul și începu să se uite peste cîmpie. În mijlocul cîmpiei văzu cu mirare săgeata sa înfiptă în pămînt. Alergă îndată acolo, descălecă, și cînd scoase săgeata ieși și o mulțime de pămînt cu ea, făcîndu-se o groapă mare. El se coborî în acea groapă și acolo găsi un bou, și pe spinarea boului găsi un paloș și o scrisoare care zicea că „cine va lua boul, să-i dea pe fiecare zi să mănînce cîte trei baniță de grîu și cîte o vadră de vin să bea; și dacă va urma așa, boul acela va învia pe omul care îl va lua, ori de cîte ori va muri". Iar despre paloș zicea că poate cu el să împietrească orice lucru.

Băiatul luă boul și palosul și plecă înainte, merse și mai înainte, pînă ajunse într-un oraș. Acolo trase la o babă bătrînă și ceru să-i dea să mănînce, lui și boului, și să-i dea și puțină apă lui de băut, iar boului o vadră de vin. Baba îi dete demîncare, și lui și boului, precum și vadra de vin boului ; iar cît despre apă, îi spuse că în acel oraș este numai un puț, care este păzit de un balaur, și că fiecare, dacă vrea să ia apă, trebuie să dea balaurului cîte o fată ca să o mănînce. Îi mai spuse că chiar a doua zi era rîndul împăratului ca să dea pe fiică-sa, pentru care bătuse pristav că acelui care va omorî pe balaur și va scăpa fata îi va da bogății nenumărate și pe fie-sa de nevastă.

Băiatul, auzind acestea, zise babei că a doua zi să-i dea lui donițele ca să se ducă să-i aducă apă de la puț, fără să dea nimic balaurului. Baba făgădui că i le va da, iar băiatul se culcă liniștit.

A doua zi de dimineață, cum se sculă, băiatul își luă palosul și arcul, ceru donițele babei și plecă la puț, unde găsi și pe fata împăratului așteptînd ca să vie balaurul s-o mănînce. Dar băiatul nu așteptă nici cum, ci se apropie de fată îndată de cum ajunse, spunîndu-i că vrea s-o scape din gura balaurului, cu învoire să-l lase să-și puie capul în poala ei, și de va dormi să-l scoale numai atunci cînd balaurul va scoate capul din puț.

Fata primi cu bucurie ce-i ceru băiatul. El își puse capul în poală-i și adormi. Iar cînd ieși balaurul din puț, fata, de frică, nu îndrăzni să-l scoale, ci începu să plîngă cu lacrimi, astfel că o lacrimă pică pe obrazul băiatului. Această lacrimă a fost atît de fierbinte încît, arzîndu-l,

deodată a sărit în sus și a văzut pe balaur în fața lui. Atunci el și-a scos arcul și s-a pus în dreptul fetei.

Balaurul, văzînd aceasta, a zis băiatului :

— Dă-te la o parte să-mi iau darul.

Iar băiatul nu voi, ci își întinse arcul.

Atunci balaurul întinse un cap să-l mănînce, iar băiatul trase o săgeată și-l reteză. Balaurul începu a se zvîrcoli, apoi mai întinse și capul al doilea ; dar băiatul îl reteză și pe acela. Atunci începu o luptă grozavă între băiat și balaur. Băiatul nu avea altă apărare decît voinicia sa și arcul cu săgețile ; iar balaurul, cele douăsprezece capete și otrava ce arunca mereu din gură.

Se luptară zi de vară pînă seara ; cînd rămăsese însă soarele de-o suliță, băiatul nu mai avea nici o săgeată, arcul se rupsese și el abia se mai ținea pe picioare ; iar balaurul mai avea numai un cap. Ceru o șuviță de păr fetei, care era mai mult moartă decît vie, de frică, și își drese arcul. Apoi începu lupta cu balaurul, și de astă dată îi reteză și cel din urmă cap : însă cu această din urmă biruință căzu și băiatul jos, mai mult mort, așa era leșinat de osteneală.

Pe cînd băiatul și fata erau leșinați pe marginea puțului, tocmai atunci veni un țigan de la curtea împărătească ca să ia apă ; dar văzînd balaurul mort se duse la fată, o căută să vază dacă nu e moartă, și văzînd că e caldă, stropind-o cu apă, fata se deșteptă și țiganul o întrebă cine a omorît pe balaur ; iar fata arătîndu-i pe băiat, i-a spus că el l-a omorît. Atunci țiganul a luat paloșul băiatului și l-a tăiat cu el mii de bucăți ; apoi a luat cele 12 capete și cele 12 limbi ale balaurului, precum și pe fată, zicîndu-i

să nu spună nimic împăratului că o va omorî, și au plecat apoi la palat. Fata însă, înainte de a pleca, a lăsat să-i cază un inel și o maramă fără să vază țiganul.

Împăratul cum a văzut pe fiică-sa, nemaiputînd de bucurie, a întrebat cine este mîntuitorul ei ; iar țiganul a răspuns cu ifos :

— Eu, slăvite împărate.

— Adevărat e ? a întrebat împăratul pe fie-sa.

— Adevărat, a răspuns fata cu glasul jumătate, fiindu-i frică de țigan dacă va spune așa precum fusese.

Atunci împăratul, deși cu destulă mîhnire că mîntuitorul fiicei sale era un țigan, prin urmare un rob, dar fiindcă făgăduise, se hotărî a i-o da de nevastă.

II

Pe cînd băiatul zăcea mort și făcut bucăți la marginea puțului, baba, gazda sa, tocmai intrase să dea de mîncare și de băut boului. El cum o văzu nu voi nici să mănînce nici să bea, ci îi spuse că îi este sete de apă, iar nu de vin, și că trebuie să-l ducă la puțul din oraș că balaurul nu mai trăiește și că poate fiecare să bea slobod apă, dar să ia ș-un bulgăre de sare.

Baba luă sarea, îl luă de funie și plecă cu el la puț. Cînd ajunse acolo, cum văzu pe băiat făcut bucăți, baba începu să se vaite ; iar boul îi zise :

— Nu te mai văita, babo ; ci mai bine adună bucățică cu bucățică, dar fiecare să fie la locul ei.

Baba adună bucăţică lîngă bucăţică, pînă făcu trupul băiatului cum fusese ; iar boul după ce linse sarea, începu să lingă pe băiat, să sufle peste el, aşa că băiatul numaidecît căpătă viaţă, şi cînd el deschise ochii zise :

— Da mult am dormit.

— Dormeai şi mai mult, îi zise baba, dacă nu venea boul să mă pue să adun bucată lîngă bucată şi el să te lingă şi să sufle peste tine, ca să înviezi.

El nu înţelese nimic dintr-aceasta ; dar cînd îi spuse boul toată şiretenia, atunci înţelese tot, şi chiar de ce fata nu mai era lîngă dînsul. Nu desnădăjdui însă, ci porniră cu toţii acasă la mătuşă, după ce băiatul luă cu el marama şi inelul fetei de împărat.

A doua zi, după moartea balaurului, împăratul a dat sfoară în ţară că peste o săptămînă are să se facă nunta prea iubitei sale fiice cu Burcea ţiganul, mîntuitorul ei, şi cheamă pe toţi boierii din cuprinsul său să fie faţă la nuntă, cum şi pe toţi împăraţii vecini. Chemă totodată pe croitorul palatului şi-i porunci să facă pentru ginerile său haine numai cu fir de aur şi cu pietre nestimate, dînd şi poruncă hasnătarului să dea lui Burcea ori cîţi bani va cere.

La ziua hotărîtă pentru cunună, cei chemaţi erau în palatul împărătesc. Toţi erau trişti pentru că un ţigan urît şi nărod să ia o fată atît de frumoasă şi atît de înţeleaptă. Din toţi însă cel mai trist era împăratul şi, mai cu seamă, fie-sa, care avea mustrare de cuget că nu poate spune că nu este ţiganul mîntuitorul său, ci altul, tot fecior de împărat ca dînsa.

Ţiganul însă era vesel.

Pe timpul acela era obicei ca la nunta unei fete de împărat fiecare locuitor din acel oraș, unde ședea împăratul, să ducă cîte un plocon fetei. Băiatul zise mătușii să facă și ea o turtă și s-o ducă la palat plocon.

Baba primi bucuros și începu să cearnă, să frămînte și să facă turta. Cînd era gata de a o pune în cuptor, băiatul desfăcu la mijloc coca, băgă inelul în mijloc și apoi drese coca la loc.

După ce turta s-a copt, bătrîna a plecat cu ea la palatul împărătesc. Cînd a voit să intre în curte, slugile, cum sînt ele totdeauna obraznice, n-a voit s-o lase, fiindcă avea hainele rupte și cîrpite. Dar tocmai fata împăratului se puse la fereastră și se uita prin curte că doară va vedea pe mîntuitorul ei. Văzînd pe slugi că opresc pe o bătrînă, le făcu semn să o lase să meargă pînă la ea ; iar slugile, la poruncile stăpînei lor, o lăsară. Baba îi dete azima, urîndu-i fericiri vecinice ; iar fata, mulțumindu-i, luă azima și chiar de față cu bătrîna o rupse în două.

Dar care fuse mirarea fetei cînd, în mijlocul azimii, găsi inelul ei !

— Unde este acela care a pus acest inel în azimă ? întrebă fata.

— La mine acasă trebuie să fie ; căci eu nu am acasă decît un băiat frumos ca un împărat, pe care l-a omorît robul Măriei tale, dar care apoi a fost înviat de un bou al său și acesta trebuie să fi pus inelul în azimă.

— Iaca, ia punga asta cu bani pentru tine, zise fata, și du-te fuga de-i spune să vie acuma, că îl aștept.

Baba alergă numaidecît, îi spuse ceea ce s-a petrecut, și îi zise să se ducă că-l așteaptă fata împăratului cu bra-

ţele deschise. Băiatul, plin de bucurie, după ce îşi luă paloşul şi marama se duse la palatul împărătesc. Cînd intră în sala cea mare a palatului, văzu o mulţime de oameni cari se plimbau în toate părţile şi în mijlocul lor pe ţigan îngîmfat şi mîndru ca un vizir. Iar trecînd în altă sală, unde era fata, ea cum îl văzu sări de gîtul său şi strigă :

— Ăsta este mîntuitorul meu ! Ăsta este mîntuitorul meu ! !

Toată lumea se strînse în jurul lor, iar băiatul vorbi astfel :

— Aşa este ! Eu sînt mîntuitorul acestei fete pe care era s-o mănînce balaurul de la puţul din oraş. Am omorît balaurul şi am scăpat-o. Dar de osteneală leşinînd, un rob al împăratului a venit la puţ să ia apă şi, văzînd pe balaur mort şi pe fată vie, m-a tăiat în bucăţi, a luat pe fată cu ameninţări, ca să zică că el este mîntuitorul, luînd totodată şi semnele cu care să arate moartea balaurului. Fără un bou al meu şi astăzi aş fi mort. Acum fiindcă aici este norod mult, şi fiindcă judecata celor mulţi este totdeauna mai dreaptă, judecaţi şi osîndiţi pe vinovat.

— La moarte ! La moarte ! strigă mulţimea.

Atunci împăratul, auzind toate acestea, chemă slugile sale şi le porunci să scoată doi cai din grajd, unul de la munte şi altul de la baltă ; iar de coadele lor să lege pe ţigan de cîte un picior, împreună cu un sac de nuci.

Aşa se şi făcu. Şi cînd caii o luară d-a fuga, fiecare în partea lui, făcură pe ţigan bucăţele, şi unde cădea nuca, cădea şi bucăţica.

După pedeapsa ţiganului, împăratul îmbrăţişă pe băiat şi îi zise că a lui să fie fata. Dar fiindcă nu este pregătit

ca să facă o nuntă cum se cade unor fii de împăraţi, să o amîne pentru săptămîna viitoare.

Băiatul primi bucuros, şi aşa se şi hotărî. A doua zi însă, împăratul se pomeni cu o scrisoare de la fiul împăratului vecin, Roşu Împărat, în care cerea de soţie pe fiică-sa ; căci nedîndu-i-o, se va scula cu oaste împotriva lui. Împăratul, cum primi această scrisoare, adună pe toţi boierii împărăţiei, între care şi pe băiat şi le arătă cele cuprinse într-însa. Cei mai mulţi din boieri găsiră cu cale să dea pe fată, ca să nu puie în primejdie împărăţia, iar alţii găsiră cu cale că mai bine să se bată şi să moară pînă la unul, decît să primească ruşinea, zicîndu-se că a primit de frică. Dintre aceştia fu şi împăratul ; băiatul însă, ca unul care era la mijloc, n-a zis nici una, nici alta.

Luîndu-se această hotărîre din urmă, fiind mai mulţi pentru ea, împăratul o şi făcu cunoscută potrivnicului său, iar el, primind-o, se şi sculă cu oaste împotriva împăratului. Împăratul aflînd, îşi găti şi el oastea şi o împărţi în trei părţi : o parte pusă sub poruncile lui, a doua, a vizirului său, şi a treia a băiatului, şi porniră înaintea vrăjmaşului. Băiatul ceru împăratului să meargă el înainte, ca să înceapă el întîi bătălia, la care cerere împăratul se învoi.

Oştile, cum se întîlniră pe un cîmp mare, deteră în tîmpine şi în surle şi începură să se taie cum se taie. Iar cînd băiatul văzu că oştirea potrivnicului este de o sută de ori mai mare decît a lui, şi nu mai poate să ţie, scoase paloşul său, care-l găsise pe bou, şi, cum îl arătă oştirii, toată împietri, numai fiul lui Roşu împărat rămase neîmpietrit. Cînd veniră împăratul şi cu vizirul şi găsiră

toată armata vrăjmașă împietrită, mult se mirară. Apoi făcură un chef mare de se duse pomina, și după chef, s-au întors la scaunul împărăției.

Fiul lui Roșu împărat, văzîndu-se rușinat atîta, s-a întors la împărăția sa și a adunat altă oaste, atîta de mult că frunza și iarba le puteai număra, iar oastea lui ba. Tatăl fetei aflînd și de asta, voi să meargă iar cu oștire împotriva lui ; dar băiatul îi zise că nu trebuie să mai meargă el, ci să-l lase numai pe dînsul, cu oștirea lui, să-l întîmpine.

Împăratul primi, iar băiatul porni și făcu ca și întîia dată, lăsînd numai pe fiul lui Roșu împărat neîmpietrit. Atunci fiul lui Roșu împărat văzînd că nu e nici o nădejde a birui pe potrivnicul său cu oastea și înțelegînd că toată nenorocirea îi vine de la băiat, și mai cu seamă de la paloșul său, se hotărî să caute un alt mijloc ca să prăpădească pe băiat.

Într-o zi se îmbrăcă în haine proaste și se duse tiptil în orașul unde locuia tatăl fetei. Aci căută un vrăjmaș de-aproape al împăratului și al băiatului și găsi pe muma țiganului, pe care-l omorîse împăratul în ziua cînd era să fie nunta. Ea ședea chiar în curtea împărătească. Îi făgădui ei avere mare ca să fure paloșul băiatului, cînd el va dormi și să-i puie alt paloș în loc, care să semene cu al său. Țiganca, cînd dormea băiatul, făcu cum îi zisese Roșu împărat, schimbă paloșul, îl dete împăratului, apoi plecă cu el la împărăția lui.

Acum fiul lui Roșu împărat strînse iar oaste și porni iar împotriva împăratului. Băiatul iar luă și el oaste și porni să-l întîmpine. Dar astă dată, cînd voi să împie-

treasca oştirea vrăjmaşe, se pomeni că se împietreşte toată oştirea lui, iar pe el îl prinse şi îl tăie bucăţi. Apoi fiul lui Roşu împărat porni asupra împăratului, îl bătu şi îi luă fata.

Boul însă, simţind moartea stăpînului său, spuse babii să-l ducă acolo. Baba îl duse ; iar boul suflă iar asupra lui, îl linse şi băiatul învie iar. Dar aflînd răpirea logodnicii, vorbeşte cu boul să-l facă un cal cu stemă în frunte, pe care boul îl şi face ; iar babii îi zise să-l ducă la Roşu împărat şi să nu-l vînză decît lui. Baba plecă cu el, şi cum îl văzu Roşu împărat îl şi cumpără, aşa de frumos era.

Roşu împărat, cum a luat calul, nu s-a mişcat de lîngă el două săptămîni de zile. Atunci ţiganca, care era tare şi mare în casa împărătească, înţelegînd că calul trebuie să fie feciorul de împărat, începu să zică împăratului cu orice preţ să taie calul.

Roşu împărat se încercă în deşert să-i arate că n-are nici un cuvînt să-l taie, dar toate fuseră degeaba, căci ţiganca stăruia întruna să-l taie că n-o să meargă bine nici lui, nici împărăţiei. Atunci calul simţi că i se apropie moartea şi văzînd o fetiţă pe drum, o rugă ca să stea acolo cînd l-o tăia şi să ia două picături de sînge să le pună o picătură într-o parte a porţii şi alta în cealaltă parte. Fata făcu aşa, şi peste puţin din aceste picături răsăriră doi meri de aur. Ţiganca zise să taie şi merii ăştia. Pe cînd se tăiau merii, trecea pe drum iar fata aceea de mai-nainte, şi merii îi ziseră să ia cîte o coajă de la amîndoi şi să le arunce în gîrlă. Fata făcu aşa, după cum i-au zis merii. Într-una din zile slugile lui Roşu împărat se

duseră să ia apă de la gîrlă și văzură pe d-asupra apei doi rățoi foarte frumoși, încît la soare te puteai uita, dar la ei ba ; slugile vrură să-i prindă, dar rățoii le spuseră că numai Roșu împărat poate să-i prinză. Atunci slugile luară apa și se duseră acasă ; cînd însă împăratul îi întrebă de ce au zăbovit atît, ei îi spuseră cele văzute la gîrlă. Împăratul, auzind acea minune, își luă cu sine paloșul său împietritor și se duse la gîrlă. Acolo se desbrăcă și lăsă paloșul la mal și apoi intră în gîrlă. Cînd vru să puie mîna pe rățoi, văzu că se făcură nevăzuți ; dar cînd se uită la mal văzu pe băiat că-și luase paloșul. Atunci băiatul îl împietri în mijlocul apei, apoi se duse, își luă logodnica și porni la tatăl fetei. Aici se făcu o nuntă cum nu s-a mai făcut. Pe cînd el se cununa cu fata, în răspîntia orașului țiganca pierea pe un rug.

Și-ncălecai p-o lingură scurtă,
Ș-o bag în gură cui ascultă ;
Lingură de prun, ori de tei,
Plină de minciuni, care vă spusei !

Român-Verde

Era odată ca niciodată, într-o parte a lumii, o împărăție și acea împărăție era bîntuită de un balaur cu șapte capete, care se hrănea cu oameni. Cît mistuia, dormea

ascuns pe subt pămînt ; dar cum i se făcea foame se trezea din somn şi se ivea în borta lui largă ca o hrubă, adîncă şi întortocheată, cu cele şapte capete, cu gurile căscate cît jugul boilor, cu colţii cît răsteele şi limbile ascuţite şi lungi cît protapul carului. Sta la pîndă şi cum zărea un nenorocit de om, ieşea pe gîrliciul hrubei cu trupul lui lung de şapte stînjeni, verde ca veninul şi se repezea ca o vijelie, plesnind din coadă ca trăsnetul, îl încolăcea cu trupul şi-l strîngea pînă îl ucidea şi-i zdrobea oasele, apoi îl înghiţea dintr-o dată pe o gură, căreia îi venea rîndul şi era mai flămînd. Atuncea balaurul se întorcea în borta lui şi iar se ascundea pe sub pămînt şi dormea pînă i se făcea foame.

Împăratul făgăduise un dar mare aceluia care va scăpa împărăţia de acest balaur. S-au trudit înţelepţii cu mintea lor luminată, s-au încercat vrăjitorii cu descîntecele lor, s-au pornit soldaţi şi generali cu planurile lor de război şi dacă soldaţii şi generalii astupau groapa, ca balaurul să moară înăbuşit, el o destupa, ori ieşea pe altă parte ; dacă vrăjitorii îl alungau pe pustiuri, farmecele şi blestemele lor nu se atingeau de dînsul, cum nu se ating nici de oameni ; dacă înţelepţii îl amăgeau cu chipuri de oameni făcute din butuci îmbrăcaţi, el sfărîma butucii, dar nu-i înghiţea, să se înece şi să moară.

Ce era de făcut ?

Dar împăratul avea un fecior plăpînd şi nepriceput şi care trebuia să moştenească acea împărăţie, după moartea tatălui său. Feciorul de împărat plimbîndu-se ca un necunoscător încoace şi încolo, pe văi şi pe dealuri, dă de borta balaurului şi a început să se minuneze, că cine a

făcut în pămînt așa gîrlici adînc și pentru ce nevoie anume. Și cum se mira el așa, ca un om care nu știa de ce pericol mare se apropiase, numai iată că tocmai atuncea s-a trezit balaurul, ce acuma ieșea din borta lui. Odată a înșfăcat pe feciorul de împărat, l-a încolăcit, i-a frînt oasele, mici și fărîmă și l-a înghițit dintr-o dată pe gură, care-i venea rîndul și era mai flămîndă.

Împăratul și împărăteasa și-au așteptat feciorul pînă în sară. A doua zi au pus curtenii ca să-l caute ; iar a treia zi a trimis pe generali cu armata să-l afle. Ia-l de unde nu-i ! Atuncea toți și-au dat cu părerea după cîte s-au auzit și cum a fost văzut plimbîndu-se, că l-a înghițit balaurul.

Împăratul și împărăteasa au plîns și au jelit moartea fiului lor, dar au făgăduit aceluia care va ucide balaurul că-i vor da, cît or fi ei în viață, jumătate din împărăție, iar după moarte și cealaltă jumătate, cu toate averile, palatul, din care să domnească în pace și avuție.

Din toată împărăția, au avut curajul numai cîțiva voinici, între care era și Român-Verde. Ei au legat tovărășie cu jurămînt și tovărășia lor era așa : cît or dormi ceilalți numai unul să stea de pază, să le dea de veste, cînd se va ivi balaurul să sară cu toții la luptă dreaptă și tot acela să aibă și grijă de foc să nu se stingă, că va fi vai și amar de dînsul ; moartea îl așteaptă.

Într-o zi a stat unul la pîndă, într-altă zi altul și tot așa fiecare la rîndul lui. Pesemne că balaurul avea mai mult de mistuit din feciorul de împărat și deci și mai mult de dormit.

A venit și rîndul lui Român-Verde, că-i spunea așa pentru că era viță de voinic adevărat și un gligan de om înalt, spătos și tare, de sfărîma pietre în mînă; iar lemnul, între degetele lui, se muia ca ceara. Mînuia paloșul și pavăza, că s-ar fi luptat cu zece deodată. Pe vremea aceea oamenii se hrăneau mai bine și Român-Verde, la un prînz, mînca cît trei, dar mult și ales, că și era vrednic la muncă și-și agonisise omul o stare !

Așa stînd el de pază, numai iată că s-a auzit un vuiet venind de sub pămînt. Lui Român-Verde i-a dat în gînd că balaurul s-a trezit și-și freacă trupul în bortă, să iasă. Și așa era.

Atuncea Român-Verde a sărit singur la luptă cu paloșul în dreapta și cu pavăza în stînga. Așteptă să iasă dihania.

Deodată pe gîrliciul bortei a ieșit un cap de al balaurului și Român-Verde i-a și tăiat beregata cu paloșul și capul a căzut mort. Balaurul a început să se frămînte în bortă de vuia pămîntul ca de cutremur. Apoi a scos afară două capete și un sfert de trup. Român-Verde din două aruncături cu paloșul, în dreapta și în stînga, a tăiat beregatele și acestor două capete. Balaurul a scos din bortă încă trei capete și o jumătate de trup și cu cîteșitreile guri se repezea asupra voinicului ; dar Român-Verde nu se lăsa ci se avînta în sărituri, cînd la un cap cînd la altul și din trei tăieturi a spintecat și beregatele acestor capete. Atuncea balaurul a ieșit din bortă cu tot trupul și a ridicat capul din mijloc, cel mai mare și cu gît mai lung și mai gros, și plesnind din coadă parcă trăsnea sfîntul Ilie prin nori, iar pe gură vîjîia ca crivățul iarna și se aruncă asu-

pra lui Român-Verde să-l încolăcească și să-i frîngă oasele. Dar Român-Verde nu se da, ci alergînd în toate părțile și sărind ca o țarcă se ațînea tot la gura balaurului, care ba acuma, ba acuma era gata să-l prindă și să-l înghită viu. Și cînd i-a venit bine voinicului, i-a înfipt paloșul în gît și a răsucit fierul în rană, pînă i-a tăiat și beregata de la capul cel mare.

Din șapte răni a început să curgă atîta sînge negru, ca din șapte izvoare, că a înecat totul împrejur și pîrîul de sînge trecînd peste foc l-a stins. Asta era moartea lui Român-Verde.

Cum a văzut el așa ; ce să facă să nu rămîie fără foc, că povestea noastră e demult, de pe cînd nu se cunoșteau chibriturile, dar nici măcar amnarul cu cremene, ci pe cînd scînteia de foc cu greu se căpăta și cine îl avea în veci nu-l stingea.

Tovarășii lui Român-Verde dormeau duși.

El a tăiat cele șapte limbi din gurile balaurului, pe care le-a pus în sîn. Apoi, la marginea pădurii, s-a suit în vîrful unui copac înalt, și-a pus palma streașină, și s-a uitat în toate părțile. Spre sară, a zărit departe, departe o scînteie de lumină, ca vîrful acului. S-a coborît și-a pornit cu pas voinicește într-acolo.

A intrat în pădure. Pădurea era rară și lumina abia mijea printr-însa. Mergînd el așa, dă peste *Murgilă*, care își ținea o mînă întinsă spre lumină și alta spre întuneric și împrejurul lui nu știa ce e : zi ori noapte... Român-Verde, cum s-a apropiat de *Murgilă*, i-a cuprins mîinile și l-a legat cu coatele de un copac, ca să întîrzie faptul

nopții. Apoi a plecat mai departe prin pădurea deasă și așa era de întunecoasă că nu-și vedea mîna lîngă vîrful nasului. Mai merge el cît merge și dă piept în piept cu *Miază-Noapte,* care-și ținea palmele peste ochi și striga, cît o ținea gura :

— Murgilă, ce faci că nu te apropii și nu te văd ? Ce întîrzii ?

Murgilă auzea ; dar ce era să facă, dacă era legat...

Român-Verde a apucat pe Miază-Noapte de mîini și a legat-o și pe ea de un copac, ca să mai întîrzie noaptea. Atuncea i-a spus :

— Așteaptă tu mult și bine, c-a înserat și a veni cînd oi vrea numai eu !

Apoi a plecat mai departe prin pădurea asta deasă și cu cît înainta, pădurea se tot mai rărea și întunericul se tot mai subția ; cînd aproape de marginea pădurii dă peste *Zorilă,* care ținea mîinile amîndouă întinse spre lumină, ce se zărea dincolo de pădure, în vale, peste o cîmpie netedă, lungă și lată. Și de cîte ori Zorilă întorcea capul și privea în urmă, întreba cu glas tare de hăuia pădurea :

— Miază-Noapte, ce faci de nu te apropii și nu te văd ? Ce întîrzii ?...

Român-Verde l-a cuprins în brațe și pe Zorilă, l-a legat și pe dînsul cu coatele de un copac, ca să întîrzie faptul zilei. Apoi i-a spus :

— Așteaptă tu, mult și bine, că n-a înnopta și a veni cînd oi vrea eu !

Miază-Noapte auzise glasul lui Zorilă, dar ce era să facă, dacă era legată...

Apoi Român-Verde a ieşit din pădure în cîmpie şi mai mergînd a zărit un foc mare într-o peşteră, unde, intrînd ca la el acasă, dă peste nişte uriaşi cu un ochi în frunte şi cari fierbeau fierul în cărbuni şi-l băteau cu ciocanele mari cît poloboacele, de săreau scîntei, că umplea peştera şi toată lumea. Român-Verde pe lîngă uriaşi era cît un pui de găină pe lîngă oameni ca noi.

Cum l-au văzut uriaşii au pus mîna pe dînsul şi l-au legat, să facă o friptură dintr-însul şi să-l mănînce, cînd s-or întoarce din munţii îndepărtaţi, cu stîncile de fier în spate. Uriaşii au plecat ; iar, în urmă, Român-Verde s-a smucit din coate pînă şi-a rupt legăturile. Apoi a furat foc şi a tulit-o la fugă spre pădure, pe unde lumina mijea, şi ajungînd la Zorilă l-a dezlegat. Intrînd în desişul cel nepătruns de lumină ca bezna, a ajuns la Miază-Noapte şi i-a dat şi ei drumul. Şi ajungînd pe unde iar lumina se îngîna printre copaci, a ajuns şi la Murgilă şi l-a dezlegat şi pe dînsul. Atuncea Murgilă a dat goană pînă la Miază-Noapte ; iar Miază-Noapte, pînă în Zorilă şi a început a se lumina de zi peste toată lumea.

În răstimpul acesta, Român-Verde într-un suflet a fost lîngă locul unde tovarăşii lui încă dormeau. El a aţiţat focul şi lemnele începuseră să ardă trosnind scîntei. Apoi pe ici în colo i-a fost drumul. În urmă, s-au trezit şi voinicii, care frecîndu-se la ochi au văzut focul arzînd, balaurul cu capetele tăiate, însă pe Român-Verde nicăirea. Ei îşi spuneau unul altuia :

— Dar lungă a mai fost noaptea, fraţilor : parcă ar fi oprit cineva mersul vremii...

Bucătarul împăratului, trezindu-se ca după obicei de cu noapte, a dat o raită pe la voinicii cari atuncea dormeau. Bucătarul, cînd a văzut balaurul mort, i-a tăiat capetele și cu dînsele în spinare a fost înaintea împăratului, zicînd că el a ucis dihania cu satîrul, că satîrul lui era vrăjit și că nu și-a adus aminte pînă în noaptea cea lungă.

Împăratului nu-i cam venea să împartă cu bucătarul lui împărăția pe din două, dar își dăduse cuvîntul și ca om de cuvînt și de omenie ce era și de bucurie c-a scăpat de noaptea cea lungă și de balaur, a făcut o masă mare, la care bucătarul sta în frunte, în locul de cinste al viteazului, pe șapte perne, și îmbrăcat în haine de mătase cu paftale împărătești de aur, bătute în pietre scumpe. Și unde se fasolea și se furlandisea de credeai că a apucat pe Dumnezeu de un picior și din cînd în cînd privea la cele șapte capete ale balaurului, înfipte în șapte țepe împrejurul mesei.

Tocmai cînd împăratul cu cupa în mînă voia să închine în cinstea bucătarului, numai iată că intră aicea, nepoftit, Român-Verde.

Împăratul l-a întrebat :

— Ce veste poveste, voinice ?

— Să trăiești, Măria Ta ! Eu am ucis balaurul cel cu șapte capete și am deslegat vremea de s-a revărsat ziua, după noaptea cea lungă.

Dar bucătarul odată a sărit cu gura și bătînd cu pumnul în masă, răcnea :

— Nu-l crede, împărate, că-l știu eu pe dumnealui că de mincinos ce e, i s-a dus buhul ca de popă tuns ! La plăcinte dă înainte și la război înapoi.

Dar împăratul, care nu știa ce să creadă mai curînd, l-a luat pe Român-Verde la întrebat :

— Bine. Zici că tu ai ucis balaurul, dar cu ce dovedești ?

Voinicul a prins la limbă și a spus :

— Să dovedească mai întîi... viteazul din fruntea mesei, dacă el a ucis dihania cea cu șapte capete !

— Firește că eu am ucis-o cu satîrul meu, că e vrăjit de ielele cele rele. Și iacă așa i-am tăiat gîtul, cum aș fi tăiat o găină, două rațe, trei gîște și un curcan îndopat, și bucătarul vorbind făcea semne cum tocănează cu satîrul pe fund, la bucătărie.

Român-Verde l-a mai întrebat :

— Dar capetele acestea au limbi, ori n-au ?

Iar bucătarul a început a îngăima :

— De ! ce să zic ? Au. Că... poate fi gură de balaur fără limbă ?

— Adică vrei să zici că au avut, că acuma nu mai au ? a cuvîntat voinicul.

— Ba nu ! a răspuns bucătarul. Și acuma ieși afară, că eu sînt mai mare aicea, că de nu spun satîrului să-ți taie capul și ție !

Satîrul era pus în mijlocul mesei.

— Spune ! a grăit voinicul, îndrăzneț.

Lumea de la masă a început a ruga pe bucătar să nu facă una c-asta. Dar bucătarul, crezîndu-și minciunile, înfuriat și fără milă, a poruncit :

— Satîre, ia taie gîtul mincinosului de la ușă !

Dar satîrul nici nu s-a mișcat.

Mesenii au început a se uita unul la altul și a zîmbi. Dar împăratul voind s-afle adevărul, că-i era plăcut voinicul după vorbă și după chip, a poruncit slugilor să caute capetele de balaur, de au în gură, ori n-au limbă. Și s-a văzut numaidecît că limbile erau tăiate.

Bucătarul cînd a văzut una ca asta a început mai domol :

— Așa e, uitasem că balaurul acesta n-a avut limbi niciodată, de aceea înghițea nemestecat. Nu mai căutați degeaba !

— Ba a avut și numai cine s-a luptat cu dînsul și l-a ucis le poate arăta acuma, a spus Român-Verde.

Împăratul, ca să curme vorba, a hotărît :

— Balaurul a avut limbi. Asta se cunoaște. Cine însă arată limbile balaurului acela l-a ucis și aceluia i se cuvine o jumătate de împărăție, iar după moartea mea, toată împărăția, averile și palatul acesta !

Bucătarul a început a țipa cît îl lua gura :

— Să iasă afară ! Să iasă afară netrebnicul și mincinosul !

Însă Român-Verde nici nu se sinchisea, ci, liniștit cum era din fire, scotea din sîn cîte o limbă și o arăta și cum o arăta cădea și cîte o pernă de sub bucătar ; iar cînd voinicul a scos și a șaptea limbă a căzut și a șaptea pernă și a căzut și bucătarul la pămînt. Abia atunci a tăcut rușinat și înspăimîntat.

Împăratul l-a luat de urechi și l-a dat afară pe ușă :

— Tu să te duci la bucătărie și să-ți cauți de oale și de tigăi !

Bucătarul a fost mulţumit că a scăpat cu viaţă şi că împăratul nu i-a tăiat capul, cum era legea pe vremea aceea.

În locul de cinste din fruntea mesei, împăratul, împărăteasa şi toţi mesenii au pus pe Român-Verde şi după aceea s-au veselit trei zile şi trei nopţi, iar bucătarul aducea acum, la masă, fripturi după fripturi şi plăcinte învîrtite şi rumenite.

Feciorul de împărat în căutarea norocului

A fost odată un împărat vestit, care avea trei feciori. La moarte-i, a rînduit ca : unul din ei, cel mai mare, să ia împărăţia ; iar cel mijlociu şi cel mai mic să-i moştenească averea.

Da' cum a închis bătrînul ochii, ce să vezi dumneata ? Fratele cel mic, Prîslea, nu şi nu : să-i dea lui împărăţia.

— Mă frate — zise cel mare — dacă nu ţii tu în samă cuvîntul tatălui nostru, hai să tragem la sorţi şi... cui i-o pica norocul, ăla să fie împăratul.

— Hai !

Cînd au tras însă sorţii, tot celui mare i-a picat împărăţia.

— Văzuşi, frate ?

— Văzui, dar tot mie o să mi-o daţi.

— Apoi, n-om mai face noi ca tine.

Și se pune cel mare împărat.

Iar feciorul cel mic dacă a văzut că nu suvoalbe [1] pe frații săi, și-a luat partea de avere și a început s-o cheltuiască pe te miri ce, aruncînd banii încoa' și încolo... mînă spartă, nu alta. Și, cheltuiește azi, cheltuiește mîine, pînă ce isprăvește toată partea de avere ce-i rămăsese.

Pe urmă se pune, nene, pe-o inimă rea și-o supărare, de nu-l putea îmbuna nimeni, cu toate mirodeniile din lume. Că așa e supărarea.

Și, azi oftează, mîine oftează, pînă ce își zice într-o zi : „Acu, la ce mai sînt bun în lume ? Hai să mă omor" :

Și pleacă Prîslea, departe, într-un loc ascuns, să-și puie capăt zilelor. Cînd acolo, iată, se pomenește cu o slugă credincioasă că vine la el într-un suflet :

— Nu face asta, stăpîne dragă, că-i mai fi bun la ceva.

— La ce ?

— Iată, măria ta ! S-a lățit vestea că, în cutare loc, peste trei țări d-aici, se găsește un împărat vestit, care are o supărare mult mai mare ca a măriei tale.

— Ce supărare ?

— Apoi, iacă. Avea omul o singură fată frumoasă și tare iscusită și pricepută. Și, cînd îi era omului lumea mai dragă, a venit un zmeu groaznic și i-a răpit-o. Unde-o fi dus-o, nu s-a putut afla ; că împăratul a căutat-o pe d-a rîndul : și pe unde s-a priceput și pe unde nu s-a priceput... degeaba !

---

[1] A suvoalbe — a supune, a învinge.

— Și, pe urmă ?

— Pe urmă, dacă a văzut că nu mai e nădejde s-o găsească, a dat omul ștafetă în toate părțile, că, aceluia care i-o scăpa fata de la zmeu, i-o dă de soție. Ba-l lasă și împărat în locu-i. De ce nu încerci și măria ta ? Că după cum îmi dau eu cu părerea, nu ți-a murit încă norocul. Și numai la împăratul de care ne e vorba o să-l găsești.

— Apoi, zise feciorul de împărat, care acum își luă gîndul de la moarte, tot nu mai am eu nimic, mă duc ; or c-aș muri, or c-aș trăi, tot una mi-e !

A cerut de la frate-său cel mijlociu bani de cheltuială și haine de premeneală ; iar de la împărat, un cal de călărie și merinde de-ajuns și a plecat. Ba, a lăsat celui mijlociu și un inel fermecat :

— Cînd n-ăi mai putea, nene, să-l suferi în deget, atunci să știi că nu e bine de mine !.

A mers el, a mers apoi, peste cîmpuri și pustiuri, cu slugulița lui, cale de trei zile.

Atunci, a ajuns în pădurea fermecătorilor. S-au culcat acolo, dar, peste noapte, ce să vezi dumneata ? O arătare în vis, care-i zice : „De ce-ai luat, măi, și băiatul ăsta cu tine, că o să piară aici în pădure ?! Mai bine zi-i să se ducă acasă ; că numai așa o să izbîndești cu bine unde-ai plecat."

Așa... Prîslea nepricepînd șiretenia fermecătorilor, cari voiau să-l lase fără tovarăș la drum, zice a doua zi către slugă :

— Du-te acasă, neică ! De ce să piei pentru mine ?

Și-i spuse ce-a visat.

— Ba nu ! Eu merg cu măria ta, or ce-ar fi !

Și au mers amîndoi tot înainte.

În noaptea următoare, ce să vezi dumneata ? Tăbărăște asupra calului un balaur înfricoșat și-l mănîncă. Feciorul de împărat și cu sluga erau culcați acu' într-un copac, sus, sus, aproape de vîrf, ca să scape de jigănii.

— Văzuși, frate ?

— Văzui.

— Păi, du-te, măi frate, acasă.

— Nu, că bun e cerul !

Ti !... Cum a zis așa, odată a podidit-o pe biata slugă sîngele pe nas și pe gură și apoi a picat de-acolo, jos, mort.

Bietul Prîslea ! S-a dat jos, l-a plîns mereu și l-a tot strigat, fără nici un folos !

Dacă a văzut așa, și-a luat drumu-nainte, singur. A mers pînă i s-a urît prin pădurea aceea : iar în noaptea următoare, s-a urcat să doarmă în alt copac.

Cînd să aţipească însă, ce să-i vază ochii ? Un balaur înfricoșat, mai grozav ca cel din seara întîia, se repede la el ca să-l îmbuce. Dar Prîslea, care avea un pistol vrăjit, rămas de la taică-său, nu-i dă pas ; ci, mai iute decît fulgerul, scoate pistolul de la brîu, îl întinde spre nămetenie și o curăță.

Așa. Pe urmă, se culcă, de trage și el un pui de somn, și, a doua zi, o întinde la drum, să iasă din pădure.

La margine, casa maicei Miercuri.

— Maică Miercuri — se roagă voinicul — arată-mi calea pe care să apuc ca să mă duc la zmeul care a răpit pe fata împăratului Verde.

— Hei, hei, maică ! La zmeul acela n-ai să poți răzbi și n-ai să poți izbuti pînă n-ăi da pe la împăratul florilor : iar ca să nemerești acolo ai să dai întîi pe la soru-mea, maica Joi.

— Bine. Da' încotro i-e culcușul, maică ?

— Ia, apucă pe drumeagu' ăsta.

Și pleacă feciorul. Merge și merge pînă la casele maicei Joi, cari erau în munții de cleștar.

— Maică Joi, m-a trimis sora dumitale să mă îndrepți la împăratul florilor.

— Bine, bine, te-oi îndrepta. Da' cum ai venit aici ?

Îi spune Prîslea tot ce-a pățit și atunci maica Joi îi grăiește :

— Dacă-i așa, maică, rămîi aci pînă mîine ; că azi e ziua mea și trebuie să-mi fac rosturile.

A stat ; iar a doua zi, maica Joi i-a dat o slujnică de l-a dus pînă la casele maicei Vineri.

— Maică Vineri, arată-mi pe unde să mă duc la împăratul florilor.

— Așteaptă, tinere, pînă mîine, că am să te trimet cu fetele mele.

Așa. A așteptat el ; iar dimineața, sfînta i-a dat două zîne, de l-au dus pînă la palatul împăratului florilor.

Acolo, minune, măi nepoate ! Pomi, pasări mînde care ciripeau în mii și mii de glasuri, flori, fel și chipuri și ape fermecătoare...

Bate la ușă și iese o slugă :

— Cine ești, băiete ?

Prîslea îi spune și atunci sluga vestește pe împărat, care-l cheamă înăuntru pe voinic :

— Să trăiești, înălțate împărate ! grăiește tînărul cînd, intrînd pe ușă, vede pe împăratul florilor. Îngenunche înainte-i și-i sărută mîinile ; iar împăratul îl sărută pe frunte și-l pune pe scaun lîngă el. Și, pe cînd se gătea feciorul de împărat să-i spuie păsul, ce să vezi dumneata ?

Odată vin lîngă măria sa, un cîrd de fete, zugrăvite în chipuri tare mîndre. Au început să-i cînte și să-l cinstească.

— Ce foc te-a adus pe-aici, nepoate ?

— Apoi, uite ce e, măria ta ! Și-ncepe să-i deșire tot : uite și uite și uite.

Împăratul florilor l-a ascultat ce l-a ascultat, apoi a dat din cap și a început să grăiască :

— Eh ! Tinere ! Unde-ai plecat, e greu, dar tot acolo ți-e norocul. În calea ta ai să pățești multe, dar ține minte sfatul meu.

— Care, mărite împărat ?

— Iată-l. Or mai merge cu tine trei fete ale mele, ca să te îndrepte pe calea cea bună și să-ți arăte unde e curtea zmeului. Ascultă-le sfaturile și mergi cu bine, fătul meu !

Așa. Apoi voinicul sărută mîna împăratului florilor și-și vede de drum cu cele trei fete. Merg și merg.

Dar cînd se apropie de palatul zmeului cel grozav, văd la poartă un balaur. Fetele împăratului îi dau niște miroase de-l adorm ; iar Prîslea scoate pistolul și-l curățâ.

Au mers pe urmă pînă la ușă. Acolo, alt balaur.

— Voinice, voinice, îi grăiesc fetele. Noi ne ducem de-acum. Să descarci pistolul în balaurul ce se vede colo

și, după ce l-îi omorî, să te repezi în casă, fără frică. Acolo, o să găsești pe fata împăratului Verde, după care ai plecat de-atît amar de timp. Stă singură, mititica, și, cînd te-o vedea, o să înceapă să tremure de frică : dar tu să-i spui pentru ce ai venit. Să încui apoi ușa și s-o povățuiești, voinice, să nu deschiză cînd o veni zmeul care a răpit-o. Ca să fii încredințat însă că nu deschide, să-i legi zdravăn mîinile și picioarele.

— Pe urmă ?

— Pe urmă, cînd o sosi zmeul, să-i tragi cu pistolul ăla în cap, că să te cureți de el. Ai înțeles ?

— Înțeles.

Așa a făcut. Cînd l-a văzut fata de împărat, a început să plîngă de frică și de bucurie. Și-o cuprinse, sărmana, un dor grozav de părinți și de lumea din care fusese răpită de nămetenie... că, de multe ori, sta singură și cînta cu foc :

Străinii, mînca-i-ar cîinii,
Mă usucă, vai de mine !

— Ce cauți, voinice ? l-a întrebat fetișcana.

— Iată, am venit să te scap.

— Bine, bine ; da' o să fie rău de tine, că, ia ! Acum o să vie zmeul și... ca prafu' nu s-o alege de noi !

— N-ai frică ; da' să nu te puie păcatul să-i descui !

Și, cînd zice așa, se repede, cam cu ciudă, cu sfială și cu tremur, nu-i vorbă, și o leagă zdravăn de mîini și de picioare, într-un colț al încăperii aceleia.

Au mai stat ce-au mai stat și odată au început să se dîrdîie palaturile acelea și să se audă cutremur mare ; apoi, vînt, furtună și răcnete.

— Haiti ! Am păţit-o ! strigă fata. „Vine zmeul !“ Şi cînd zice aşa, şi leşină de groază.

— N-ai grijă, fată mîndră ! grăieşte voinicul şi, cît ai clipi, trece la fereastră şi-ndreaptă pistolul afară. Iar cînd a dat drumul armei, a izbit pe nămetenie drept în frunte şi... zmeul a căzut la pămînt şi şi-a dat sufletul.

Apoi Prîslea s-a repezit la fata de împărat, pe care a dezlegat-o şi a stropit-o cu apă rece, de şi-a mai venit în fire. Dar tot tremura săraca şi aiura de groază :

— Ce-ai căutat aici, frate ? Că are să vie zmeul şi ţi-o pune capul !

— Taci, fată, că pe zmeul l-am mătrăşit eu. Nu vezi ? Şi o ia în braţe de o duce şi-i arată mormanul de carne fără viaţă, care nu era alta decît trupul nămeteniei.

Pe urmă, au rămas amîndoi stăpîni în palatul acela. Şi i-a spus voinicul tot ce i-a păţit sufletul de cînd a plecat de-acasă.

Au petrecut aşa trei zile şi, în petrecerea lor, îşi tot făceau socoteala : cum să fugă de-acolo ?

He ! Da' era departe vremea aceea ; că eu uitasem să vă mai spun un lucru : Împăratul florilor mai povăţuise pe voinic că or ce-o vedea şi or-ce-o auzi să nu dea ajutor la nimeni şi la nimic, cît or sta în palatul zmeului.

Şi Prîslea n-a ascultat sfatul.

După cele trei zile, atunci tocmai cînd găsiseră tinerii un chip de scăpare, odată văd ei că se schimbă vremea : furtună mare, vînt şi ploaie, tunete şi trăsnete.

Şi-n viforniţa şi tîrmoaca aceea, s-aude afară :

— Aoleu, maică! Făceți-vă milă și pomană de mă primiți și pe mine aci.

Feciorul de împărat se repede afară, să deschiză.

— Nu face asta, voinice! grăiește fata. Parcă mi-ai vorbit de un sfat al împăratului florilor.

— Nu-i nimic, dragă. Vezi tu; acu' și pe un cîine e păcat să-l ții afară! Dar pe-o biată babă? Și apoi, o închidem într-o casă să stea acolo nevăzută, neauzită.

Dacă l-a auzit așa, fata nu i-a frînt voia.

— Primește-o; dar să nu-ți paie rău.

Și a deschis. Atunci, ce să vezi dumneata? O babă urîtă, urîtă și cocoșată, cu o gură cît o șură și cu un fălmătuc de păr în frunte.

O bagă într-o casă și o încuie; dar, peste noapte, baba naibii se scoală, ia ușa-n cap și se duce, valvîrtej, peste cei doi tineri. Și, pe cînd ei dormeau, face moșmoande, cum se pricepe ea, de-i ies lucrurile pe pofta inimii.

Adoarme buștean pe voinic, și-l ia în cîrcă de-l duce repede repede, într-o pivniță, unde-l leagă zdravăn de mîini și de picioare cu niște lanțuri groase și grele, să rămîie pironit cît lumea. Se urcă apoi îndărăt la fata de împărat, care se trezise speriată, o adoarme cu moșmoandele ei și o duce și pe ea în cîrcă, departe-departe... Apoi? O vinde unui împărat păgîn.

Dacă-și ia plata, vine îndărăt la Prîslea, acolo unde era legat și-l ia la bătaie cu un biciu de foc. Îl bate mereu și-l întreabă:

— De ce mi-ai omorît feciorii, cîine?

— Care feciori, mamă? întreabă el plîngînd.

— Balaurii și zmeul.

Și-l bătea și-l judeca, în fiecare zi de trei ori.

Săracul, săracul ! Așa l-a ținut hîrca, așa l-a bătut și așa l-a judecat vreme de șapte ani ! Și în toată vremea asta, nu-i da decît apă și cîte un ciric de pîine, neagră, mucegăită și uscată, la două zile o dată :

„Mă ! Da' sec mi-a fost norocul !" se gîndea Prîslea, tot plîngînd întruna.

Traiul lui, nene, să nu-l dea dumnezeu nici la dușmani. Își luase acu' nădejdea de la fata Împăratului Verde, de la lume și de la toate și se ruga lui dumnezeu să-i vie moartea mai curînd.

Așa.

Acu', să ne întoarcem la palatul împărătesc de unde plecase pentru întîia oară Prîslea.

La cîteva luni, iată că se întoarnă acolo slugulița cea credincioasă, după ce căzuse mort. Și sluga adusese, biet, veste la cei doi frați de toate primejdiile ce erau în calea lui Prîslea.

Iar frații, cînd au auzit, au zis :

— Lasă, că nu l-am trimes noi !

Cel mare a rămas la locul lui, împărat ; iar cel mijlociu și-a luat averea ce i se cuvenea, s-a însurat și a dobîndit un cîrd de copii.

Și-și vedea fiecare de rostul lui.

Dar fratele cel mijlociu, tot mai cu dor. A așteptat el un an, doi, trei... ba nouă ani ! Și, dacă a văzut că fratele cel mic nu îi mai răsare de nicăieri, l-a prins un dor... mamă, mamă !

Săracu, săracu ! Pe unde-o fi, mititelul, și cum o fi petrecînd el tot striior și pustiu, cu cîntecul :

Străin sînt, străin mă cheamă,
Străin sînt cu bună seamă !
Străin sînt, străin îmi zice,
Încotr-oi face, m-oi duce,
Nu mai aud vorbă dulce.
Străin sînt, străin mă duc,
Străin ca un pui de cuc,
Străin sînt pe und-mă culc,
Știi, ca frunza mă usuc !...

. . . . . .

Unde să mai spun că și inelul de la Prîslea începuse să-l strîngă așa de tare, că nu-l mai putea suferi ?

— Nevastă, nevastă ! grăiește el într-una din zile. Tu rămîi cu copiii și trăiți cum v-o învrednici soarta, că eu mă duc... mă duc încotro oi vedea cu ochii, să-mi caut frățiorul.

Și a plecat. A mers el multă vreme, tot rătăcind prin pustii, pînă a ajuns la sfînta Miercuri.

— Maică Miercuri, se roagă el, ajută-mă să-mi găsesc fratele.

— Au, maică, nu te pot ajuta. Dar uite, apucă pe ici și du-te la soru-mea, sfînta Joi, că ea, poate, te ajută.

A sosit la sfînta Joi, care l-a trimes la sfînta Vineri :

— Iată, maică, îi zice și maica asta, du-te cu fetele mele la împăratul florilor. Acela te-o povățui ce să faci ; că tot el a fost călăuza și fratelui dumitale cel mic.

Se duce acolo. Împăratul florilor l-a primit bine și apoi i-a spus :

— Tinere, fratele dumitale este legat în cutare loc ; că nu m-a ascultat pe mine : să nu dea gazdă la nimeni în palatul zmeilor. Iar fata împăratului Verde, pe care o scăpase Prîslea de la zmeu, e luată de zmeoaică și dusă la împăratul cutare. Acu' tu, voinice, dacă ai venit la mine, vrei să-mi asculți toate sfaturile ?

— Vreau, mărite împărate !

— Ascultă, dar. Tu te-i duce acolo cu sabia asta și cu fetele mele și cum te-or duce și cum te-or povățui, așa să faci. Apoi, să ai grijă, tinere, ca atunci, cînd s-o duce zmeoaica iar la Prîslea, tu să te repezi în pripă, s-o iei de păr și să-i zbori capul cu sabia asta. Să nu aibă pas să se uite înapoi, că, de-i da răgaz, nu faci nimic.

Așa. Și a plecat mijlociul după ce și-a luat ziua bună de la împăratul florilor, căruia i-a mulțumit cu lacrimile în ochi.

Sosi unde era închis Prîslea și intră în pivniță. Fratele cel mic aștepta pe zmeoaică ca să vie să-l ia din nou la bătaie și leșinase.

Mai stă ce mai stă și ia seama pe acolea și odată vede o zgripțuroaică, că se duce năvală spre cel chinuit.

— Repede-te chiar acum și lovește-o, îi strigă fetele împăratului florilor, că acum e vremea.

— Bine.

Și năvălește voinicul asupra ei, o prinde de cap și apoi... Cît te-ai șterge la un ochi, îi taie gîtul cu sabia cea minunată de la împăratul florilor.

După aceasta se duce lîngă Prîslea și începe să plîngă cu foc, cînd îl vede în ce stare ajunsese : ca vai de el, săracul, și în podoara aceluia care a cîntat :

— M-a băgat tînăr copil
Și-acu sînt moșneag bătrîn :
Barba-mi bate brațele
Și chica călcîiele,
Mustățile,
Pernele !...

De chinuri, sărmanul, nu mai vedea, nu mai cunoștea. Cum simte pe cineva apropiindu-se, începe să plîngă și să se vaiete :

— Iartă-mă ; nu mă mai canuni atîta. Mai bine omoară-mă și-ți faci pomană.

Credea sărmanul, că tot zmeoaica e p-acolea.

— Nu mai plînge, frate, nu mai plînge ! îi strigă mijlociul, repezindu-se la el și sărutîndu-l cu foc. Nu e zmeoaica, frate, ci sînt eu !

— Cine ?

— Nu mă cunoști ? Sînt chiar eu, fratele tău ; am venit să te scap.

Își vine atunci în simțiri, îl cunoaște și-l sărută. Apoi mijlociul îl dezleagă de lanțuri. Dar trebuia să-i taie și carnea, că atît crescuse ea de mult, peste lanțuri. De răni, un pas nu putea să facă bietul Prîslea.

L-a luat frate-său în brațe și l-a scos afară din adîncătura aceea.

Acu' să-l ducă undeva, nu putea să meargă. L-a băgat într-o altă odaie și s-a dus mijlociul la fetele împăratului

florilor, la tatăl lor, îndărăt. De acolo a luat niște alifie și a uns pe frate-său de s-a făcut sănătos.

Au mai rămas apoi cîteva zile acolo, tot cercetînd încăperile cele multe din palatul zmeului.

Așa. Și cum cercetau ei, iată că în partea de răsărit găsesc o ușă care se deschidea drept în jos.

O ridică cu greu, intră înăuntru și încep să se coboare. Acolo, nene, întuneric, să-l tai cu cuțitul.

Mai merg ce mai merg, pe sub pămînt, și zăresc, în depărtare, o lumină.

Apoi se tot duc și, ca să intre acolo, unde era lumina cea multă, deschid o ușă. Și ce să le vază ochii ?

În încăperea ceea, fel de fel de pietre scumpe, și, mai departe, o grădină cu flori fel și chip.

Și stau acolo amîndoi frații, vreme multă, mirîndu-se și bucurîndu-se de frumusețile negrăite ce le ieșeau în cale.

Apoi, culeg cîte un coșuleț cu flori minunate de acolo și se suie iarăși sus în palat. Și mai pe la o vreme, zice fratele cel mijlociu către cel mic :

— Da' bine, măi frate. N-o să stăm aici cît lumea. Hai îndărăt la casa noastră, că m-așteaptă și pe mine copiii și nevasta.

— Te-or aștepta pe tine, dar pe mine în altă parte mă poartă dorul, că :

Sus la munte, iarba-mi crește,
Dorul mîndrii mă topește,
Mă topește din picioare
Ca un muc de lumînare,

Cînd curge ceara la vale
Să rămîne feştila...
Aşa-mi arde inima !

Eu, nene, orce-o fi, mă duc după fata de împărat, pe care mi-a răpit-o zgripţuroaica. Mă duc, că într-acolo e norocul meu.

— Mai bine hai, măi frate, cu mine acasă : că la fata de împărat n-o să te mai poţi duce.

— Aş !

Au luat cîte un coş cu flori şi au mers la împăratul florilor, de i-au dus şi din acelea şi i-au mulţumit.

— Tu, voinice, i-a glăsuit împăratul acela, ai să mai păţeşti şi de aci înainte multe, multe, pînă-i ajunge să-ţi iei tovarăşă pe fata împăratului Verde. Da' tot ai să izbîndeşti !

— Sfînt să-ţi fie rostul, mărite-mpărate !

S-a dus apoi de a mulţumit şi sfintei Miercuri, sfintei Joi, sfintei Vineri ; iar sfînta asta din urmă i-a mai spus :

— Voinice, voinice ! Ai să te duci la împăratul căruia i-a fost vîndută fata împăratului Verde şi, ca să ajungi acolo, să apuci pe drumeagu' ăsta. Află că, pe fată, păgînul a luat-o de nevastă. D-aia, cînd vei ajunge acolo, să te faci, Prîsleo, luntre şi punte, ca să te primească slugă-n curte. Ai înţeles ?

— Înţeles.

— Pe urmă, să nu mai vorbeşti nimănui şi nimic despre împărăteasa cea tînără, că împărăteasa este acum aleasa sufletului tău. Să pîndeşti doar cînd o ieşi ea cu

roabele în plimbare și tu să te duci atunci încet-încet și să-i pui coșu ăsta cu flori, înainte, fără să te vază cineva. Are să rămîie înmărmurită cînd le-o cunoaște, că flori d-astea nu sînt decît în palatul zmeului care o răpise.

Așa. Apoi Prîslea, după ce i-a ascultat sfaturile, i-a mulțumit și s-a depărtat.

Iar mai încolea, și-a luat ziua bună de la fratele cel mijlociu și... s-a tot dus !

La palatul împăratului cel păgîn, se băgă slugă în curte. Acu', pîndea prilejul să iasă la plimbare împărăliţa și, norocul lui ! Iată că o vede într-o zi, tot așa de mîndră și frumoasă, cum o văzuse el întîia oară.

Dar eu am uitat să vă spun că împăratul acela încercase el, fel și chipuri să facă pe împărătiță să-l îndrăgească și zadarnic cercase ; că nu izbutise pînă acum să o aducă la potecă. Și, sărmana, tot plînsă și pe gînduri sta.

Se plimba acum frumoasa împărătiță, avînd cu ea douăsprezece roabe, printr-o grădină tare mîndră. Sluga o cunoaște, plînge și rîde de bucurie ; apoi ferit, dă fuga și pune coșul cu flori de care vorbirăm între florile grădinei împărătiței.

Apoi se ascunde.

Așa. Iar împărătița, cînd vede, se pune pe gînduri.

Astea, se vede, or fi faptele împăratului, care tot cearcă să mă amăgească.

Se tulbură ea, se duce în palat și cere să-i aducă coșul.

Dar cînd se duc roabele, nu-l găsesc.

— Mare minune ! glăsuiește fata de împărat și, a doua zi, cînd pleacă-n plimbare prin grădina ceea, iar găsește coșul. Se miră :

— Ziceați că nu e, leneșelor !

Iar intră în palat și iar cere să-i aducă coșul.

Acolo însă, ia dacă ai ce. Coșul, parcă intrase în pământ. Atunci, odată își dă cu palma peste frunte : „Doamne ! Cum nu m-am gîndit eu mai dinainte ! Trebuie să fie pe-aci pe aproape alesul meu !"

Iese în grădină, de rîndul ăsta numai cu două roabe și, cînd vede iarăși coșul, glăsuiește :

— Vedeți ? Ziceați că nu e coșul. Săriți de-mi aduceți pe nerușinatele acelea care m-au mințit.

Roabele au dat fuga unde le-a trimes și atunci, odată a răsărit ca din pămînt, înainte-i, Prîslea.

— Iată că am sosit, scumpa mea !

— Bine, bine ! zice ea plîngînd de bucurie. Da', vorba e cum să scăpăm ?

— Lesne. Oi lucra eu cum m-oi pricepe.

— Apoi, nu vezi, voinice, că de jur împrejurul curții acesteia sînt numai arapi înarmați, să păzească ?

— Nu face nimic. Vino poimîine seară aici, că sînt gata să te scap.

— Bine.

Se ascunde apoi sluga ; iar împărătița, cum vin roabele, se duce cu ele în palat.

Și se apucă Prîslea de lucru ; sapă și sapă și, el știe cum, face o scobitură strașnică în pămînt, pe sub zidurile palatului aceluia, așa ca să pătrundă în depărtare și să poată orcine să iasă din curtea palatului fără a putea fi văzut de vreo parte.

Și așa. În seara cu pricina, împărăteasa se roagă :

— Lasă-mă, bărbate dragă, să mă plimb și eu puțin în seara aceasta.

— Bine, plimbă-te, de ce nu ? zice împăratul cel păgîn, mirat și vesel că s-a mai schimbat puțin și împărătița.

Îi dă, însă, două roabe să-i fie tovarășe. A ieșit.

Cînd a sosit la locul știut, sluga era acolo, în capul drumului ce-și croise pe sub pămînt.

Cum se apropie, împărătița trimite pe una din roabe să-i aducă un pahar cu apă ; iar celeilalte roabe, îi grăiește :

— De ce nu vrei tu, fată, să mergi cu mine ? Să scăpăm de aici.

— Vai de mine ! N-o să mă prinză ?

Apoi, începe să răcnească și atunci Prîslea scoate pistolul și-o curăță de pe fața pămîntului.

— Doamne iartă-mă ! Milă mi-e de ea ; dar de mine mi se rupe inima.

Pe urmă, ia de mînă pe împărătiță și încep să iasă, pe scobitura aceea de pămînt, afară din curțile palatului.

Dar nenorocul îi păștea și aci, ce socotiți dumneavoastră ? Au auzit arapii zgomotul pistolului și le-au luat dîra !

Atunci, ce să facă bieții ? De frică și prin întuneric, au început să fugă, fugă nebună.

Dar împărătița fugea tot înainte, socotind că și Prîslea a plecat mai de mult și silind să-l ajungă ; iar el, fiind mai în urmă, o așteaptă să vie.

Și așa, sărmanii, s-au rătăcit unul de altul. Alt chin și alt foc, acum !

Acu', fata Împăratului Verde s-a tot dus, sărmana, s-a dus noaptea aceea, plîngînd și obidindu-se, prin păduri și locuri neumblate ; ba și ziua a doua și noaptea următoare.

Ba ce zic ? O lună încheiată a rătăcit, biata de ea, pînă cînd a sosit într-un oraș. Ce să facă ? Nu știa nici în care țară e, nici în care oraș.

Da' era bolnavă, pocîltită de foame și ajunsese pînă acolo numai c-o mînă de suflet.

Intră într-un spital și, după ce se mai întremează, rămîne slujnică. Și a stat acolo, vreme de un an, tot plîngînd și tot rugîndu-se celui de sus, să facă ce-o vrea cu ea.

Acu' să nu uităm vorba. Feciorul de împărat a tot rătăcit și el, căutînd-o prin pustietăți, pînă ce după un an și mai bine, a ajuns aproape de orașul de care ne fu vorba. De multe ori, obosit, nemîncat, izbit cu capul de stînci, era gata să-și puie capăt zilelor ; dar, odată nu-l lăsa inima, că ea e vinovată totdeauna, bat-o pîrdalnicul !

Așa. Cînd să intre în oraș, nu mai poate merge înainte și cade jos, sărmanul, obosit, flămînd și bolnav.

Cum sta acolo în nesimțire, iacă că trece o trăsură. Vizitiul :

— Scoală, măi bețivule !

Feciorul de împărat, însă, n-aude și tace.

— Dă-i, mă, cîteva bice ! glăsui boierul din trăsură, să se trezească !

Și începe vizitiul să-i care pe spinare : jart !... jart !..? Atunci se mișcă și bolnavul :

— De ce mă bateți, oameni buni ?

— Pentru că ești beat.

— Ba mai bine lăsați-mă să mor în pace, că nu mai am mult și-o să părăsesc lumea, zice cu voce stinsă voinicul.

— Ba ești beat. Nu vezi cum vorbești ?

— Sînt nemîncat și bolnav, creștinilor !

Vorbea cu atîta jale și milă, că ar fi mișcat și lemnele și pietrele...

— Păi, cine ești și de unde ? întrebară atunci ăia, mai îmblînzindu-li-se inima oleacă.

— Ia ! Un străin rătăcit.

Atunci, li se făcu milă ; îl suie în trăsură și-l duc la spital.

A stat ce-a stat acolo, și, după cîteva zile, ce să vedeți dumneavoastră ? Vine acolo, să-l îngrijească slujnica care — după cum știți — nu era alta decît chiar mîndra fată a Împăratului Verde, scăpată de la zmei și de la păgîni și ajunsă acum pe uși străine.

Îl cercetează și, tot vorbind, odată încep să picure lacrimi mari din ochii frumoși ai slujnicei :

— Ei, voinice, află că eu sînt fata pentru care ai suferit atîta.

Și se pun pe plîns și îmbrățișări de se miră tot spitalul.

Așa. Și tocmai pe cînd ședeau ei îmbrățișați și plîngeau cu foc, vine doctorul.

Ştiţi cine era ăsta ? Chiar fratele cel mijlociu care rămăsese cu averea.

— Cine eşti, voinice ? întrebă el pe bolnav.

— Prîslea, feciorul cel mic al împăratului cutare.

— Aşa ? Apoi, şi eu sînt fratele tău.

Şi se pune şi fratele cel mijlociu pe plîns, apoi se şterge la ochi şi adaugă :

— Să lăsăm plînsul acum. Mulţumeşte, frate, că aici sîntem în împărăţia noastră. Hai la nenea !

Şi i-a luat pe amîndoi de i-a dus la frate-său împăratul.

O ! Ce bucurie, apoi, pe măria sa, cînd şi-a văzut frăţiorul, după atîta vreme de despărţire !

Au petrecut ei ce-au petrecut ; apoi au trimes un om călare pe un măgar, la Împăratul Verde, tatăl fetei, să-i ducă veste cu bucurie la zi mare.

Ăla, tot socotea că visează, cînd a aflat că i-a scăpat fata de la zmeu. Nici nu se mai ţinea cu ea săracul, de atît amar de timp !

Şi s-a pornit d-acolo, din împărăţia lui, cu mare alai, la drum lung, pînă la curţile celor trei fraţi.

Da', cînd şi-a văzut Împăratul Verde odrasla ? He, he !... A murit şi a înviat de bucurie, a sărutat-o cu foc şi pe ea şi pe feciorul care i-o scăpase.

Apoi, s-a ţinut de vorbă : i-a dat-o de nevastă şi i-a mai dat în stăpînire toată împărăţia, cu toate bunurile şi mirodeniile de pe lume...

Pe urmă trai, nenişorule, şi noroc, noroc...

Gherghinel cel sărac ajunge împărat

Trăia odată o femeie săracă și femeia aceea a rămas văduvă chiar la cîteva săptămîni după nuntă. Cînd se împliniră nouă luni de la moartea soțului se născu un băiețel frumușel ca o gherghină din grădină și de la asemănarea asta i-a pus și numele de Gherghinel.

Amu, naşă-sa, fiind oleacă mai înstărită, i-a adus dar de rodine un viţeluş, că-i fătase vaca gemănări şi nu dovedea cu alăptatul.

— Poftim, cumătră, un mic dar din partea noastră, în norocul finului, zise ea arătîndu-i spre viţelușă. Îngrijeşte-o cum ai să poţi şi, peste un an, doi, scăpaţi la frupt alb, că mama ei e de soi foarte bun şi ne îndestulează toată casa, iar fruptul nu ne lipseşte niciodată de la masă.

Fina se bucură, sărută mîna naşei, sărută şi viţelușa pe bot şi din clipa aceea o ţinură de-a-valma cu ei în odaie, pînă ce a mai zburătăcit oleacă. Din odaie au mutat-o în tindă, iar din tindă într-o dosălică lipită de peretele casei.

Viţelușa creştea şi era cuminte şi ei se bucurau văzînd-o cum creşte ca din apă, numai că bucuria lor n-a ţinut mult din pricină că ea după ce ajunse juncuţă avea nevoie de hrană mai multă.

Vădana însă neavînd nici o palmă de pămînt şi mai întîmplîndu-se şi-o secetă cumplită, tocmai în vremea aceea, s-a gîndit că decît a vedea-o topindu-se din picioare, mai bine să-i deie drumu în lume, în nădejdea că poate fiind slobodă îşi va putea agonisi mai uşor hrana.

Cu acest gînd, s-a sculat într-o bună dimineață cu noaptea în cap și luînd junca de funiuță a scos-o pînă în marginea satului și după ce-a mîngîiat-o și a sărutat-o plîngînd de sărea cămașa de pe ea, odată numai ce s-a îmbărbătat și crișcînd din măsele o rupse spre casă, bocind în gura mare, ca după mort :

Porumbița mea, porumbița mea,
Cine te-a mai mîngîia
Cine te-a mai adăpa,
Cine grija ți-a purta ?

De pe la o bucată de cale, nerăbdînd-o inima și-a mai întors o dată capul înapoi și uitîndu-se văzu văcușoara stînd cu fața spre sat, ca și cum nu s-ar fi îndurat să se despartă de stăpînă. A mai făcut încă vreo cîțiva pași și iar s-a uitat în urmă, însă de data asta o văzu pășind alene spre pădurea din apropiere.

— Mergi sănătoasă, draga mea, că decît te-oi vedea murind de foame la mine, mai bine du-te în lumea ta, ca să trăiesc măcar cu gîndul că tu o duci mai omenește acolo unde te afli, grăia biata femeie închipuindu-și că vorbește chiar cu văcușoara ei.

În sfîrșit, după ce a mai trecut cît o fi trecut de la întîmplarea asta, gospodina și-a cumpărat o răpciugă de capră, în dorul juncii, ca să aibă totuși coadă de dobitoc în ogradă. Toată ziulica behăia și alerga fără astîmpăr de ici, colo ; intra prin ogrăzile vecinilor și le strica straturile : se suia pînă și pe casă, așa de neastîmpărată ce era :

Biata femeie însă îi îndura toate moţocurile, bucuroasă că măcar are cu ce potoli foamea copilului. La urma urmei e rău cu rău, da-i mai rău fără rău.

Amu, dacă cu capra avea necaz şi primea veşnic în obraz de la lume, iar de sărăcie nu se putea descurca cu nici un chip, în schimb, băiatul o făcea să uite toate necazurile, fiindcă era cuminte şi pe zi ce trecea tot mai voinic şi mai frumos se făcea.

Cînd a ajuns flăcăuaş, nu ştiu ce-i veni lui într-o zi s-o întrebe pe mamă-sa dacă totdeauna au fost aşa săraci ca acuma şi dacă toată viaţa ei şi-a mîncat sufletul numai cu rîia de capră şi cele cîteva gobăi prin ogradă ? La întrebarea asta mamă-sa îi răspunse că pe vremuri au avut şi o biată juncuţă, dar că din pricina lipsei de hrană i-a dat drumu în lumea ei, să se hrănească singurică pe unde o putea şi cum a putea, decît să moară la dînşii de foame.

La auzul acestei vorbe, pe băiat îl şi trăsni prin minte un gînd şi de aceea repede o şi-ntrebă pe mamă-sa cam cum arăta la chip acea juncuţă. Ea, nebănuind scopul întrebării, îi spune că era porumbă la păr, avea o steluţă albă în frunte, iar cornul de către om era puţin adus în afară.

Gherghinel, zîmbind a rîde, face către ea şi-o întreabă iar :

— Mămucă, dumneata bănuieşti de ce te-am întrebat eu cum arăta văcuţa noastră ?

— Cred că aşa ca să te găseşti în treabă...

— Ba nu. Eu te-am întrebat deoarece acuma, fiind băiat mare, mă simt în stare să pot ţine o coadă de vacă,

cum țin și ceilalți gospodari. Și ca să nu dau bani pe una străină, am s-o caut pe-a noastră.

— N-are nici un rost să te trudești degeaba, dragul mamei!

— De ce crezi dumneta treaba asta?

— Cred fiindcă de-atunci au trecut cîțiva anișori buni. Fă socoteală că tu atunci erai abia în fașă, iar acuma ești flăcău în toată puterea cuvîntului, Ehehei, cine știe pe unde-i putrezesc ei ciolănelele, că doar n-avea să te aștepte pe tine sau să trăiască, sărmana, cît roata morii și căciula lui Grigore!

— Mămucă, zise băiatul, dumneta spune ce vrei, iar eu am să fac ce știu și de ce mi-am pus în gînd tot nu mă las. Voi întreba din om în om și de-o fi nimerit la vreun gospodar l-oi sluji cît a pretinde și tot îmi răscumpăr văcușoara. De-o fi trăind în pădure, tot trebuie să dau de urmele ei, că doar nu-i un ac într-un car cu fîn. Iar de s-o fi trecut din viață, am să-i găsesc măcar coarnele și se cheamă că tot am aflat de soarta ei.

— Ți-am spus și ți-o mai spun că-ți pierzi vremea de pomană întrucît eu am văzut-o îndreptîndu-se spre pădure, ori acolo, la mintea cocoșului, că între atîtea sălbăticiuni era cu neputință să scape nesfîșiată.

— Vedem noi după ce mă satur de căutat.

Dacă a văzut și a văzut mamă-sa că nu-l poate scoate dintr-ale sale, nu s-a mai împotrivit și astfel băiatul și-a pus în traistuță încă de cu seară un boț de mămăligă, cîteva cepe și chiar a doua zi a pornit la drum, îndreptîndu-se întăi și întăi spre pădure pe oara aceea ce auzise de la mamă-sa.

A umblat cît a umblat, a călcat văile, ponoarele și dumbrăvile și într-o bună zi iaca numai că zărește în marginile unei poieni o biată vacă slabă și prăpădită ca vai de steaua ei. Cînd se uită mai bine la ea, vede tocmai semnele pe care le căuta.

„Asta trebuie să fie" își zise bucuros în sinea lui Gherghinel, și tot atunci s-a și repezit la părăoașul din apropiere de i-a adus cîteva căciuli cu apă ; i-a pus dinainte și un brățișor de iarbă și după ce vaca și-a mai revenit oleacă, el se pregătea s-o ridice ca s-o aducă acasă. Nu mică îi fu mirarea însă că în clipa cînd să-i puie funiuța între coarne, vaca se uită lung în ochii lui și începe să grăiască, da știi colo grai limpede și așezat, de-a mai mare dragul s-o asculți :

— Voinicule, zise ea, mulțămesc frumos că ți-ai făcut pomană cu mine. Într-adevăr, eu sînt ceea pe care tu o căutai, dar acuma e prea tîrziu să mă mai întorc la căsuța de unde am plecat. Și nu că n-aș merge, dar nu mă mai ajută puterile. Am îmbătrînit, am slăbit și văd limpede cum se apropie funia de par Pentru inima ta bună însă am să te răsplătesc în așa fel de-o să mă ții minte toată viața.

Și pornind de aici îi destăinui că are opt feciori tineri și voinici ca leii.

— Ei acuma sînt duși la păscut, dar din clipă în clipă îi aștept să sosească. Fiind crescuți în pustietatea asta de codru, au rămas sălbatici și nu cunosc la om, de aceea pînă îi mai liniștesc, pînă-i mai lămuresc, tu sui-te colo sus în stejarul de alături și nu te da jos pînă nu-ți spun eu. Dar umblă mai repede și nu te prea codi că dai de bucluc.

Se cațără Gherghinel cu vai nevoie și într-adevăr că abia apucă a se cuibări între crengi și iaca se și auzi boncăluitul lor. venind ca vîntul și ca gîndul, de se cutremura pămîntul. Cum au ajuns lîngă mama lor. nici n-au apucat bine a-i spune sărut mîna. mămucă dragă. că au și luat-o la întrebări că cine le-a călcat prin bătătură ?

— N-a fost nimeni. Poate vi se pare voua. dragii mei!

— Ochiul nostru nu ne înșeală, pentru că vedem urme de picior omenesc prin iarbă. Arată-ni-l încotro s-a dus sau unde l-ai ascuns, ca să ți-l răfuim noi după legea noastră !

Porumbica s-a mai sucit, s-a mai codit și după ce a văzut că le-au mai trecut toanele. le-a spus-o limpede că le destăinuie despre ce-i vorba, dacă-i făgăduiesc hotărît că vor fi cuminți și nu se vor atinge de el.

— Da'. cine-i mă rog dumnealui și ce hram poartă de-i ții parte cu atîta grijă ? întrebară ei.

— Ca să vă spun drept și adevărat, este vorba despre feciorul vădanei care m-a crescut chiar din ziua cînd am venit pe lume. Din pricina sărăciei însă nu m-a mai putut ține la ea și din milă să nu mor de foame mi-a dat drumul în lume să-mi agonisesc singurică hrana. Și uite așa se face c-am ajuns aici unde v-ați trezit și voi la lumină.

— Mămucă dragă, grăi boul cel mai în vîrstă, dacă așa-i vorba. atunci se schimbă socoteala și în loc să-l răfuim. te rugăm să ni-l arăți să vedem cu ce-l putem ajuta !

Porumbica, înțelegînd că a trecut ceasul cel rău cu primejdia de care se temea, odată numai ce-și ridică pri-

vîrea în sus spre Gherghinel și-i făcu semn că poate coborî fără nici o grijă. Coboară el bucuros și așezîndu-se cu toții jos, în jurul Porumbicăi, le istorisi și lor povestea, cum v-am istorisit-o și noi domniilor voastre.

Boii îl ascultară în tăcere și după ce băiatul mîntui povestea, ei își dădură cu părerea că trebuie să se mute cu traiul la casa vădanei ca s-o scoată din sărăcie.

— Eu fără mămuca nu merg, zise mezinul cu lacrimi în ochi.

— Mergeți voi singurei, dragii mei, răspunse mama lor, fiindcă eu cu mare dragoste m-aș duce, dar, din nefericire, nu mă mai pot urni de jos. De aceea l-am și adus pe băiat cu gîndul aici, ca să vi-l dau pe seamă și să faceți voi ceea ce n-am putut face eu în tinerețele mele. Atîta apucă a spune Porumbica și pe loc a și închis ochii.

Gherghinel a îngropat-o cu mare jale, colo cum s-a priceput în legea lui ; au jelit-o și feciorii și-au tras cu copita țărînă peste mormîntul ei, apoi au pornit spre casă.

Cînd au intrat pe poartă ș-a văzut gospodina tamazlîcul de boi întunecîndu-i ograda, a înlemnit de spaimă, că vezi dumneata pe loc începură să-i treacă prin minte fel și chip de gînduri. Și deși nu-l știa pe băiat în stare de faptele pe care le bănuia, totuși, stătea rece, așteptînd din clipă în clipă să-i calce pe urmă păgubașii ca să-l puie în lanțuri.

— Ce înseamnă asta, dragul mamei ? îl întreabă ea îngrijorată.

La urma-urmei, femeia avea dreptate, pentru că de la plecarea Porumbicăi n-a mai pomenit picior de vită cornută în ogradă și-acuma, poftim, că din bun senin a sărit

dintr-o dată la patru perechi de boi, tineri și voinici să dărîmi munții cu ei și alta nimic ! Nu cumva te-a dus mintea unde bănuiesc eu ?

— Fii fără grijă, mămucă, răspunse Gherghinel, pentru că în toată tărășenia asta nu-i nimic din tot ceea ce bănuiești dumneata. Eu ți-am spus doar dinainte că mă pornesc să-mi caut vaca și, după cum vezi, norocul a ținut cu mine, că mai ține el cîteodată și cu cel sărac !

— Adică vrei să spui că ai dat de urmele văcușoarei noastre ? întrebă mamă-sa.

— Da. Am dat nu numai de ea, ci și de urmașii ei pe care îi vezi aici față !

— Dar Porumbica unde-i, că parcă n-o văd între ei?

— Ea a trecut, sărmana, pe lumea cealaltă chiar sub ochii mei. A avut însă vreme să-mi dea feciorii pe samă și îndată, după aceea, a și închis ochii.

Mamă-sa auzind despre ce-i vorba, pe loc se liniști. Și uite așa, chiar de a doua zi, Gherghinel s-a pus pe treabă și în scurtă vreme a gonit sărăcia de la casa lor.

E drept că un timp de vreme au mai clevetit și oamenii din sat pe sama lui ; l-au mai cîrîit și fetele și flăcăii și nevestele că vezi dumneata, lor nu li se părea treabă curată în toate cele ce vedeau, atîta numai că el se făcea n-aude, nu vede, iar satul luîndu-se cu alte griji, a uitat curînd de grija lui și gurile rele se potoliră.

Amu, ca să nu ne mai lungim la vorbă, că-ntîmplarea din poveste înainte încă este, aflați că într-o bună zi iaca numai ce se răspîndi zvon cum că împăratul vrea să-și mărite fata, dar cere peților drept semn de vrednicie să-i desțelenească o pîrloagă cît cuprindeai cu ochii și asta

numai într-o singură zi și cu cel mult patru perechi de boi. Cine se prinde și izbutește, cîștigă, cine nu, plătește cu capul îndrăzneala.

Și vestea, ca orice veste, s-a răspîndit iute în lume și a ajuns și la urechile lui Gherghinel. El știind ce fel de boi are — că erau tusopt năzdrăvani ca și mama lor — le-a cerut părerea, iar ei îl sfătuiră să-și încerce norocul fără nici o grijă.

— Totuși gîndiți-vă bine înainte de a lua această hotărîre, fiindcă dacă nu izbutim ne-am dus pe copcă.

— Nu-ți fie frică. De asta răspundem noi.

— Bine. Și Gherghinel, pe oara încredințării lor, o rugă pe mama sa să ducă cuvînt împăratului cum că fiul ei se prinde să-i are pîrloaga potrivit dorinței măriei sale.

— Vai de mine și de mine, zise mă-sa speriată de îndrăzneala lui, tu îți dai sama ce vorbești ? Destul că l-am pierdut pe tată-tău, acu vrei să te pierd și pe tine? Amu, de el măcar nu mi-i ciudă fiindcă știu că n-a făcut-o de bună-voie, sărmanul, dar tu să-ți bagi singurel capul sub streang, asta-i curată nebunie ! N-ai fete destule în sat ? Îți trebuie să te avînți unde nu-i de nasul tău ?

Gherghinel a stat, a tăcut și după ce ea și-a descărcat năduful, face către ea și-i zice iar :

— Mămucă, mie nu mi-i de fata împăratului, că doar nici n-am văzut-o și nici nu știu dacă-i frumoasă sau urîtă, ci vreau să-i dovedesc măriei sale că și în bordei sînt voinici vrednici, care se pot lua la întrecere cu crai și feciori de boieri și s-ar putea întîmpla să-i lese de căruță chiar și pe acești fudulani încrezuți.

Mamă-sa îl sfătui din nou să-i lese pe alții mai breji să-și încerce norocul, că doar este o vorbă din bătrîni că prin fața celor mari și pe la coada calului să treci cît mai rar și dacă se poate chiar deloc.

Degeaba osteneală că Gherghinel o ținea una și bună:

— Mămucă, dumneata fă așa cum te rog, fiindcă eu știu ce vorbesc și pe ce mă bizui și n-ai nici o teamă că mi se poate întîmpla ceva rău.

Dacă a văzut și a văzut biata femeie că cu băiatul nu-i chip de scos la nici un capăt, și-a luat inima în dinți și-a plecat. Spre bucuria sa, n-a trebuit să umble prea mult și nici să bată pe la cele uși că pe măria sa îl găsi în ogradă stînd la sfat cu niște curteni. Îi spune ea cine-i, de unde-i și pentru ce a venît, dar măria sa, aflînd că-i văduană încă din tinerețe și că băiatul e singura ei mîngîiere, se înduioșă, o sfătui să-și trimită mai întăi feciorul ca să vadă la fața locului cam despre ce-i vorba și abia după aceea să ia hotărîrea. Femeia însă cunoscînd îndărătnicia băiatului îi răspunsese împăratului că a încercat în fel și chip să-l împiedice, dar fără nici un folos.

— Gospodină dragă, stărui împăratul, s-avîntă el pentru că-i cu mintea cruduță, dar dumneata care vezi altfel lumea spune-i să nu uite că poruncă mea mai are și un adaosag.

— I-am spus și-l cunoaște și el, dar tot degeaba că nu mă ascultă de parcă aș vorbi la pereți.

— Bine. Atunci să poftească aici, ca să vedem și noi pe ce se bizuie și ce-i poate cureaua de se ține așa bățos?

— Luminate împărate, eu vă pot spune dinainte pe ce se bizuie, că știu.

— Pe ce ?

— Pe cele patru perechi de boi.

— Hm, face măria sa, dacă-i vorba că se sprijină numai pe boi înseamnă că n-a făcut nimic. Trebuie să știi că au fost și alți cercători, poate cu boi și mai vrednici ca ai lui și tot au rămas de rușine, darmite el ? Spun asta fiindcă după cîte văd sînteți c-am sărăcuți și după cum îi stăpînul așa-i și dobitocul său. De aceea te și sfătui să vină băiatul pe încercatelea, ca să vadă cum și ce-i, fiindcă aici nu-i vorba de un pămînt obișnuit, ci de o pîrloagă în care n-a intrat plugul niciodată.

— Am să-i spun, deși nu cred să-l pot îndoi, și femeia făcu o plecăciune adîncă și, venind acasă, îi spuse băiatului întocmai cum o sfătuise cu prilință măria sa.

Îi vorbi ea cu lacrimi în ochi despre primejdia care îl paște, dar el, drept răspuns, a dat jos plugul și grapa din podul șurii și le-a zvîrlit în car ; a înjugat o pereche de boi, iar pe ceilalți i-a pus la tînjală și făcîndu-le semn cu biciușca pe deasupra capetelor porni la drum. A mers toată noaptea și a doua zi la răsăritul soarelui poposea bucuros la curțile împărătești. Lăsă carul la poartă și se duse întîns la măria sa, pe care îl găsi în cerdac luîndu-și gustarea de dimineață. Îi spune cine-i și pentru ce a venit și-l rugă să-i dea un însoțitor ca să-i arate locul care trebuie arat. Împăratul, văzîndu-l băiat tînăr, și mai știindu-i din ajun povestea, îl mai sfătui din nou să nu se pripească în hotărîre, ci, mai întîi să încerce tăria pîrloagei și abia după aceea să vadă dacă mai are corajul cu care a pornit de-acasă. Degeaba însă își strica gura și măria sa deoarece Gherghinel i-o spuse limpede c-a venit ho-

tărît să se apuce de treabă şi nu dă înapoi nici un pas de la această hotărîre. Împăratul, luîndu-i îndărătnicia drept sminteală, n-a mai stăruit, ci îi arătă locul cu degetul — că era chiar după gardul palatului — şi îşi urmă mai departe tabietul. Flăcăul, cum s-a văzut în capătul pîrloagei, a şi pus trei perechi de boi la plug, iar o pereche la grapă şi dă-i drumu, băiete, ca să nu te faci de rîs ca ceilalţi dinaintea ta !

Amu, cum şi în ce fel mergea aratul nu ştiu, destul că pe la prînzul cel mic vine un slujitor la măria sa şi foarte tulburat îl vesteşte că acel tînăr necunoscut, care nu de mult a băgat plugul în brazdă, mai are oleacă şi mîntuie aratul.

— Tu visezi sau ţi-ai pierdut minţile, netotule ? strigă la el împăratul plin de mînie.

— Aşa-i cum vă spun, luminate împărate, răspunse sluga — şi dacă n-aveţi încredere în mine — trimiteţi pe altcineva să vadă.

— Bine, şi împăratul a trimis altă slugă mai de încredere, dar primi acelaşi răspuns.

La auzul acestei veşti, măria sa se tulbură groaznic, iar domniţa, auzind şi ea vestea, începu să plîngă la gîndul că va trebui să meargă după o sălbătăciune şi să trăiască în cine ştie ce înfundătură de bordei. Îşi făcea ea socoteala asta, pentru că aşa o învăţase dascălii ei despre cei născuţi în afară de palat. Şi uite că din bun senin, Gherghinel a pus în mişcare, fără să vrea, toată curtea împăratului, de sus pînă jos. Şi era o frămîntare de parcă s-ar fi vestit venirea unui căpcîn. În faţa acestei îngri-

jorări, măria sa adună în grabă mare pe toți sfetnicii și curtenii ca să le afle părerea și să vadă cam ce-i de făcut!

— Că dacă stăm cu mîinile în sîn, zise împăratul, împelițatul ne șterge, cît ai clipi, jumătate de împărăție și ne ia și fata de soție. E drept că mă simt și eu vinovat în treaba asta, pentrucă neavînd de lucru am slobozit o vorbă, dar fără să-mi treacă prin minte unde poate ieși ea și în ce bucluc intrăm ?

— Și încă ce bucluc, întări vorba unul din sfetnici, în timp ce ceilalți, clătinînd bărbiile, murmurau : foarte mare, foarte mare bucluc, fiindcă țărănoiul de pune mîna pe putere face harcea-parcea din noi și ne împrăștie ca pe niște surcele în toate vînturile pămîntului.

În vreme ce toți se frăsuiau și se tînguiau, domnița bocea ca după mort, iar împăratul își freca mîinile și se mișca furios de ici-colo, iaca deodată maimarele sfetnicilor și-aduce aminte de bătrîna florărească care cică se mai îndeletnicește și cu facerea irurilor, pentru te miri ce boli și n-ar fi a mirare să-i scoată ea din încurcătură că vorba ceea : încercarea n-are greș și nici nu știi de unde sare iepurile ?

— Bine. Dacă socotiți că ne-ar putea fi de folos atunci aduceți-o tot acum aici la mine, porunci măria sa și cît te-ai șterge de cîteva ori cu ștergarul pe obraz, baba a și fost adusă pe sus de niște slujitori. Îi spune măria sa pentru ce a fost chemată și dacă îi poate ajuta. Dară nu mîine-poimîine, ci chiar acuma, pînă nu apucă flăcăul a mîntui treaba. Măcar o brazdă, două să-i rămînă nearată pe a doua zi și te răsplătesc, băbuco, cu pungi de

gălbănași de nici să nu le știi socoteala, altminteri te trimit la bordeiul lui să-i pași godacii.

Bătrînica, auzind despre ce-i vorba, zîmbi a rîde și face către împărat, zicînd :

— Fii pe pace, luminate împărate, că eu cît ai zice peșteți-l adorm, de să nu se trezească trei zile și trei nopți în șir, atît numai că mîncarea în care îi pun buruiana somnului trebuie să i-o ducă însăși domnița ca să-l îndemne să mănînce chiar atunci sub ochii ei. Că pehlivanul, văzîndu-i stăruința, n-a avea încotro și de rușinea ei va mînca. Și baba închise ochii și pufni în rîs.

Gata. Zis și făcut. Ia fata trăistuța cu mîncare și cum ajunge pe ogor, așterne jos un ștergărel curat, scoate zeama și mămăliguța încă aburindă și-l poftește pe plugăraș la masă. El, cam încurcat de o cinste ca aceea, începe întru adevăr să se codească. Ba că nu i-i foame ; ba că nu trebuia să se ostenească tocmai măria sa ; ba că nu mai are mult și mîntuie. Tot pricine de astea legate cu tei și curmei, numai că domniță dăscălită de acasă nu s-a lăsat pînă ce nu l-a văzut așezat la masă. Opri el mai întăi boii în brazdă, le aruncă în față cîteva brățurele de coșelină, apoi veni, se așeză la umbră, în spatele carului și începu să mănînce cu poftă, ca omul obosit după muncă. În vreme ce-și potolea foamea fata îl tot fura cu ochiul din cînd în cînd și, față de minciunile cu care îi împănase mintea dascălii, acum i se părea că băiatul nu-i nici pe departe așa cum și-l închipuise din auzite, ci, dimpotrivă : era frumos, voinic, chipeș, plăcut, dar, mai ales, ciudat lucru că cu cît îl privea cu atît l-ar mai fi privit

și culmea că, fără să vrea, se pomeni că s-a îndrăgostit de el.

„La urma-urmei, cugetă ea, deși am venit cu gînd necinstit asupra lui, cred c-ar fi păcat să piară asemenea tînăr, care nu ne-a greșit cu nimic. Asta înseamnă să mijlocesc pe lîngă tata să-l trimită înapoi de unde a venit și să-și caute fată acolo, după teapa lui".

Pe cînd cugeta acestea, iar Gherghinel înfulica cu poftă, iaca numai ce-l vede că se prăvale într-o parte și lăsîndu-și capul în iarbă pe loc începu să horăie, căzînd într-un somn adînc de puteai tăia bușteni pe el.

Fata s-a cam speriat la început, dar aducîndu-și aminte că tocmai pentru treaba asta venise, și-a revenit și începu să-l măsoare mai nestingherită. Ciudat însă că cu cît se uita mai stăruitor la el, cu atît îl vedea parcă cu alți ochi, cu trăsături pe care nu le văzuse la pețitorii dinaintea lui, deși aceia se trăgeau din neam ales. Ajunsese sărmana pînă acolo că cu un gînd s-ar fi ridicat să plece, că știa doar că-i așteptată la palat, cu inima însă nu se îndura să se despartă. Simțea c-o ține pe loc o legătură nevăzută. Și cum se uita așa pierdută la el, deodată se pomeni grăind singură, fapt nemaipomenit pînă atunci :

— Ia te uită ce băiat frumos și eu, nemernica, potrivindu-mă la gura altora, am venit să-i pregătesc cu mîna mea ștreangul ! Ce rău mi-a făcut ? Cu ce mi-a greșit ? Și la urma urmei cam ce nenorocire ar fi dacă chiar m-așsi duse după dînsul ? Doar împărăția e destul de întinsă, tătuca e bătrîn, așa că...

Cînd să plece, ce-i vine în gînd mai întîi să se uite în părți și nevăzînd pe nimeni s-apropie de Gherghinel și-i zice :

— Iartă-mi, voinicule, gîndul meu ticălos, și aplecîndu-se îl sărută lung pe frunte, pe obraji, apoi se ridică de plecare cu genele umezite de lacrimi. Bine că nu m-a văzut cineva, că de mă vedea se împrăștia vestea în toată împărăția. Cînd rosti aceste cuvinte, boul cel mai în vîrstă scoase un răget lung și după el, ca la poruncă, îl urmară și ceilalți. Hm, face fata, boii ăștia parcă mi-ar fi cunoscut gîndul și mai sărutîndu-l înc-o dată, alergă la palat cu sufletul la gură.

Împăratul cum o văzu intrînd pe poartă o și luă la întrebări :

— Ei, care ți-i isprava, drăguțo ?

— Întocmai cum a bănuit vrăjitoarea.

— Asta înseamnă că putem spune încă de pe acum că ai scăpat de aceea ce te temeai tu și eram îngrijorați și noi.

Domnița tăcu, iar sfetnicii zîmbind în bărbi bătură din palme pentru liniștea măriei sale. E drept că se bucurară ei, numai că bucuria lor n-a ținut mult, pentru că ce să vezi ? Boii au stat cît au stat, s-au hodinit, dar dacă au văzut ș-au văzut că stăpînul lor se întrece cu somnul și că în curînd se apropie amiaza, s-au sfătuit să-l trimită pe mezin la palatul Soarelui și cînd l-a vedea că intră în odaia sa la hodină să-l încuie și să-l ție încuiat pînă ce ei vor mîntui aratul.

Mezinul n-a mai așteptat a doua rugăminte, ci, odată numai ce scuturâ capul și pe loc se prefăcu în fulger, și în

aceeaşi clipă numai cît cu gîndul a gîndit c-a şi fost la palatul Soarelui şi l-a închis înăuntru. După ce a văzut că fraţii săi au mîntuit treaba, a tras înapoi uşurel zăvorul şi cu aceeaşi iuţeală a revenit pe pămînt.

— De-acuma putem să-l trezim pe stăpîn, că nu-l mai paşte nici o primejdie, zise tot boul cel mai în vîrstă şi ghiontindu-l încetişor cu vîrful cornului, îl trezi. Sare Gherghinel speriat în picioare şi, frecîndu-se buimac pe la ochi, se uită în jur şi face către ei clătinînd din cap :

— Aoleu, măi fraţilor, mi se pare că m-am întrecut cu şaga. Voi de ce n-aţi avut grijă să mă treziţi ? Nu ştiţi că pînă la asfinţitul soarelui trebuie să mîntuim treabă ?

— Nu-i vina ta, stăpîne, că te-ai încurcat cu somnul.

— Da' a cui ?

— A domniţei care ţi-a adus mîncarea, dar nici a ei, ci a celora care au trimis-o la tine. Şi boii, aşezîndu-se jos în jurul lui Gherghinel, îi povestiră toată tărăşenia pusă la cale de măria sa dimpreună cu sfetnicii săi cu gînd să-l piardă.

— Şi atunci ce-i de făcut, boulenii mei ?

— Trebuie să ne pregătim de plecare, că noi am mîntuit aratul şi fără tine. Să treci negreşit şi pe la măria sa ca să-ţi ceri plata potrivit făgăduinţei, fiindcă dacă-i vorba c-au vrut să te joace, atunci joacă-i şi tu pe ei, ca să ţină minte că cu feciorul vădanei nu-i de şagă.

Gherghinel zice :

— Uşor a spune : cere-ţi plata, dar voi singuri mi-aţi spus că şi domniţa şi măria sa mă privesc cu dispreţ ş-atunci cum să mă bag în ochii lor cîtă vreme mie dragoste cu silă nu-mi place ?

— Despre domniță nu purta grijă, pentru că ea nu-i vinovată, sărmana. Vinovați sînt doar dascălii ei, care i-au împănat mintea cu asemenea bazaconii. Noi am văzut ceea ce ea nu bănuiește, iar tu nu aveai de unde să știi ceea ce-ți spunem noi.

Gherghinel le mulțămi că l-au ajutat să iasă cu obraz curat din încurcătură și tot atunci înjugîndu-i veni la măria sa, potrivit sfatului lor. Îl găsi în ogradă cu mulțime multă de curteni în jurul său care de fapt se și așteptau la sosirea flăcăului în urma veștilor aduse pe ascuns de niște slugi.

Împăratul nu-l cunoscu, întrucît dimineața îl văzuse doar așa din fugă, de-aceea la întrebarea că cine-i și ce dorește, Gherghinel făcu o plecăciune și-i răspunse :

— Luminate împărate, eu sînt cel care am făgăduit să vă ar pîrloaga și acu, mîntuind treaba, am venit să văd în ce fel înțelegeți să vă țineți de cuvînt ?

La auzul acestei întrebări, măria sa strîmbă din nas, deoarece văzîndu-se în fața unui fapt împlinit, la care nu se aștepta, nu știa ce să răspundă. Este adevărat că de la el pornise acel zvon, dar asta o făcuse într-o undă de necugetare, fără să-i treacă prin minte că se va găsi tînăr pămîntean care să ducă la bun sfîrșit o treabă ca aceea peste fire de grea. Asta îl făcea să stea acum blăznit și să se uite cînd la sfetnici, cînd la ceilalți curteni, cînd la domniță spre a putea citi părerea în privirile lor. Toți însă tăceau și strîngeau din umeri, afară de fii-sa care zîmbea a rîde și se arăta oarecum bucuroasă de întrebarea flăcăului.

Gherghinel, văzîndu-i zîmbetul cu înţeles, prinse coraj şi grăi astfel :

— Luminate împărate, văd că vă codiţi să daţi un răspuns limpede întrebării mele. Dacă unul din prostimea de jos şi-ar călca cuvîntul, i-am trece cu vederea greşala, deşi nu s-ar cădea nici acela să facă treaba asta. O faţă împărătească însă n-are voie să-şi nesocotească făgăduinţa, c-atunci, noi de la cine să luăm pildă ?

Împăratul, deşi nu-i venea tocmai bine la socoteală judecata flăcăului, totuşi îi plăcu vorba lui şi văzîndu-l şi frumos la chip, nu-l repezi, ci vru să afle mai întâi şi părerea domniţei, de aceea o întrebă şi pe ea :

— Tu ce ai de spus, draga mea, în privinţa acestei încurcături pe care am făcut-o fără să-mi dau seama la cîte poate să iasă ?

Ea, care-şi pusese ochii pe flăcău încă de cum l-a văzut şi se îndrăgostise cuc de el, acum cînd îl vedea stînd falnic în picioare, cu fruntea sus, cu privirea netulburată, îi plăcu şi mai mult de el, de aceea luîndu-şi inima în dinţi, vorbi şi ea tot aşa de hotărîtă ca şi Gherghinel :

— Tătucă, dacă dumneata recunoşti c-ai slobozit din gură cuvînt de făgăduială şi cuvîntul s-a împrăştiat ca vîntul pe toată faţa pămîntului, şi dacă este adevărat că băiatul şi-a făcut datoria precum ai dorit, atunci aş avea şi eu o întrebare.

— Poftim. S-o auzim.

— Mă întreb, cu mintea mea slabă de femeie, dacă el n-ar fi dus la bun sfîrşit lucru început, care ar fi fost urmarea ?

— Urmarea ar fi fost cea făgăduită.

— Adică ?

— Plătea cu capul.

— Ei, vezi ? Ş-atunci dacă flăcăul s-a dovedit vrednic, dumneata nu găseşti cu cale că spre cinstea obrazului împărătesc trebuie să te ţii de cuvînt ?

— Tu îţi dai seama ce vorbeşti ? o-ntrebă supărat împăratul.

— De ce mă-ntrebi ?

— Fiindcă, dacă m-aş ţine de cuvînt, ar însemna să te măriţi cu acest băiat crescut în bordei şi să-i dau şi o jumătate din împărăţie ! ?

— Despre măritat nu-ţi fă griji, tătucă, întrucît asta-i o treabă în care mă descurc eu singurică. Adică mai pe şleau, mă mărit cu cine mi-i drag. Cît priveşte împărţeala împărăţiei, nu-i nevoie să-i dai jumătatea făgăduită...

— Dar cît vrei să-i dau ? îi luă vorba din gură măria sa speriat parcă să nu rostească fii-sa o altă bazaconie şi mai boacănă.

— Dă-i-o întreagă, dacă nu te înduri s-a înjumătăţeşti !

— Întreagă ? făcu mirat împăratul, holbînd nişte ochi mari cît cepile.

— Da, da, întreagă. Ai auzit foarte bine, că decît să i-o dai unui ogîrjit, care abia mestecă două vorbe în gură şi-i în mare cinste numai că-i născut în palat, mai bine dă-i-o acestui tînăr sănătos şi la trup şi la minte că doară împărăţia are nevoie de oameni vrednici în fruntea ei, nu de căzături.

Împăratul rămase înlemnit auzind asemenea vorbe neașteptate ieșite din gura fiicei sale, de aceea nici n-o lăsă să-și mîntuie bine gîndul c-o și-ntrebă răstit :

— Cum ? Tu te-ai prinde să mergi după el ?

— Și de ce nu ? Mai ales că domnia ta, fiind înaintat în vîrstă și bolnav, te-ai putea retrage și stînd în spatele lui cu îndrumarea ai vedea ce repede s-ar direge băiatul, iar poporul ți-ar rămîne recunoscător c-ai ridicat vlăstar vrednic din sînul său...

Împăratul se uită buimac la fată ; se uită la sfetnici ; se uită la curteni ; se uită mai lung și la Gherghinel și, după o clipă de gîndire, face către ei și-i întreabă :

— Ei, dragii mei, domniile voastre ce părere aveți în privința acestei întîmplări nemaipomenite, că eu unul dacă știam de unde poate sări iepurele, nu m-aș fi încumetat să împrăștii acel zvon.

— Să nu-ți pară rău, tătucă, zise fata, că poate aceasta a fost să fie norocul meu, de care acuma chiar de-ai vrea dumneata să mă desparți nu mă las eu.

Și nici nu mîntui bine vorba că odată numai ce se repezi asupra flăcăului și prinzîndu-l de mînă, veni în fața părintelui său și căzînd amîndoi în genunchi îi cerură binecuvîntarea de căsătorie :

— Tătucă, dă-ne, te rog, dezlegarea ta părintească și nu te mai ține tînguit, fiindcă eu sînt bine încredințată că această alegere neașteptată va fi spre mîngîierea ta, spre fericirea mea și spre bucuria poporului,

— Ce ziceți, dragii mei, de treaba aceasta ? întrebă împăratul iar pe cei de față.

— Luminate împărate, zise maimarele sfetnicilor, după ce-şi aruncă ochii spre slujitorii tronului, curtenii şi norodul mult care se adunase de umplu ograda, iar unii se urcară şi pe garduri şi după ce le văzu la toţi zîmbetul de bucurie urmă : luminate împărate, să avem iertare de cuvîntul cel prost, însă părerea noastră este aceeaşi ca şi a domniţei. La început, după cum bine vă aduceţi aminte şi noi ne-am clătinat şi ne-am făcut chiar vinovaţi, uneltind cu gînd vrăjmaş asupra băiatului, deşi nici nu-l cunoşteam. Acum însă că l-am văzut şi i-am auzit şi vorba, ne-am schimbat părerea. Dacă el a făcut o treabă pe care nimeni altul n-a putut-o face şi dacă domnia ta ţi-ai dat cuvîntul de împărat să răsplăteşti vrednicia, atunci cum poţi nesocoti această făgăduinţă ? Că s-a născut în bordei, nu-i vina lui, cum nu-i în preţ de cinste nici cel născut întîmplător în palat. Afară de asta, nimeni din noi n-a venit pe lume învăţat. Însă, cu bunăvoinţa, cu sprijinul şi îndrumarea domniei tale şi a noastră, băiatul fiind ager la minte, răbdător şi cu voinţă tare, va deprinde repede tainele cîrmuirii. Avem toată nădejdea că nu ne va face de ruşine, ci va fi o cinste şi o mîngîiere pentru noi că norocul ne-a fericit să avem în fruntea împărăţiei un tînăr nemaipomenit de vrednic !

Strîns ca-n chingi, împăratul îi întrebă şi pe ceilalţi curteni dacă sînt de aceeaşi părere cu părerea maimarelui sfetnic, la care toată mulţimea zbucni într-un singur glas de bucurie :

— Da, da, luminate împărate şi începură a bate din palme de se cutremură cetatea ca de vijelie năprasnică.

— Bine. Atunci fie după voia domniței și a domniilor voastre, și măria sa își îmbrățișă și fata și ginerele, îi sărută și porunci să fie adusă de îndată cu mare cinste și mama băiatului, iar boii să fie duși în grajdurile împărătești. Și tot din ziua aceea se porniră și pregătiră de nuntă.

După ce s-a spart nunta și s-au împrăștiat oaspeții, împăratul coborî de pe tron și lăsă locul lui Gherghinel, despre care spune povestea c-a domnit cu pricepere și înțelepciune, de s-a dus vestea în toată lumea de vrednicia lui.

Alexandru Bardieru

Pasărea măiastră, răpită de zmeul zmeilor

Trăia odată un împărat și împăratul acela avea trei feciori frumoși, voinici cum nu se aflau alții asemenea lor. Și avea și împărăția așa de mare și întinsă încît, deși ajunsese la adînci bătrînețe, nu dovedise încă pînă la acea vreme s-o calce toată de la un capăt la celălalt. La o astfel de împărăție era și popor mult, ceea ce însemna și apărători mulți. Din pricina asta, toți vecinii îl pizmuiau și-i știau de frică și nici unul nu ar fi îndrăznit să se ridice împotriva sa. Și cînd țara are pace atunci și oamenii muncesc cu drag și se bucură de osteneala muncii lor.

De multe ori însă răsar pe neașteptate întîmplări mărunte care răstoarnă dintr-o dată toată liniștea, preschim-

bînd veselia în tristeţe, iar pacea în tulburare, cum s-a întîmplat cu împăratul şi împărăţia din povestea noastră. Că ce să vezi ? Într-o vară, mezinul găsi în grădină un puişor golaş căzut din cuib şi luîndu-l în palmă alergă bucuros să i-l arate tatălui său, ca şi cum ar fi găsit cine ştie ce comoară grozavă :

— Uite, tătucă, ce-am găsit !

Se uită împăratul curios să vadă despre ce poate fi vorba şi cînd dă cu ochii de arătarea aceea golaşă, cu caşul la gură şi cu căpşorul mai mare ca trupul, scuipă îngreţoşat într-o parte şi-i zice :

— Doamne, măi băiete, că multă minte îţi mai trebuie ! Şi ce ai de gînd să faci cu el ?

— Am să-l hrănesc cum l-ar fi hrănit mama sa şi cînd a creşte mare îi dau drumul să se ducă în lumea lui.

Ceilalţi fraţi, auzind, îşi dădură ghiont cu coatele şi zîmbiră a rîde, şoşotind ei înde ei :

— Auzi dumneata, cogemete fecior de împărat să-şi piardă vremea cu asemenea nimicuri, ca şi cum altceva mai bun n-ar avea de făcut.

Mezinul a auzit clevetirea lor, dar s-a făcut n-aude nu vede şi ieşind dintre ei, şi-a pus puişorul într-un cuibuşor şi l-a aşezat afară la geamul dinspre livadă şi chiar din clipa aceea începu a-l hrăni cu rîme, cu viermişori, cu musculiţe, încît micuţa vietate creştea ca din apă, iar cînd se apropia de el cu mîncarea, gîgîlicea ridica căpuşorul în sus, deschidea ciocuşorul şi tremura din aripioare de parcă ar fi văzut-o pe adevărata lui mamă. Cînd lepădă, în sfîrşit, pufuşorul şi se îmbrăcă în penişoare începu să cînte. Zbură pe unde zbura apoi venea înapoi la

sălașul său și se punea pe cîntate. Și scotea frate niște triluri așa de frumoase de parcă erau vrăjite. Se opreau trecătorii în loc s-o asculte și odată cu aducerea ei la curte, se umplură de păsări și crîngurile și codrii și livezile și cînd începea să cînte, zbucneau în cînt și toate zburătoarele de pe tot cuprinsul împărăției, în felurite feluri de glasuri, care mai de care mai plăcute auzului.

Ceea ce părea însă cu totul și cu totul ciudat era taina că toți cîți ascultau cîntecul cestei păsărele, de erau bolnavi, se vindecau ; bătrînii, întinereau ; treburile tuturor sporeau ; cerul se însenina și era atîta fericire și atîta mulțămire în sufletul tuturor cum nu s-a mai pomenit niciodată pe lume ! Însăși măria sa împăratul și împărăteasa întinereau la auzul acelui cîntec vrăjit și ar fi dorit pururea să-l asculte, așa de mult ce-i înveselea.

Bucuria asta a mers însă numai pînă la o vreme, fiindcă într-o dimineață cîntul păsărelei nu se mai auzi ca de obicei și nici al celorlalte surate, care îi țineau hangul.

Sare mezinul și dă fuga la geam ; sare și împăratul, aleargă și împărăteasa, se uită tulburați spre locul de unde le venea pînă mai ieri bucuria, însă pasărea și cuibul nicăieri. Dau fuga în grădină, în curte, în livadă, nimic, nicăieri nici urmă de pasăre. Trimit cîțiva slujitori în căutarea ei, dar tot degeaba. Întîmplarea asta întristă toată împărăția, încă cel mai mult și mai mult greul căzu pe măria sa care chiar din acea clipă se îmbolnăvi și se topea văzînd cu ochii cum se topește mucul de lumînare.

Și parcă într-adins ca să fie tristețea și mai apăsătoare, în locul păsărilor cîntătoare începură să croncă-

nească corbii prin văzduh ; bufniţele şi huhurezii pucăiau întruna prin dărămături ; cîinii urlau, vitele răgeau prin ograzi ; ba pînă şi sălbătăciunile codrilor îşi arătau durerea, fiecare în legea lor.

Au mai aşteptat luminăţiile lor cît au aşteptat, doar, doar s-a ivi pasărea de pe undeva ; au scotocit crînguriile şi codrii ; au ridicat în picioare toată împărăţia, însă fără nici o bucurie. Şi nu numai că nu-i dădeau de urmă, ci, odată cu ea, dispărură şi celelalte surate cîntătoare, şi, din pricina asta, ţara era tristă şi mîhniţi erau şi măria sa şi supuşii săi.

Amu, cei trei feciori, dacă au văzut ş-au văzut că tatăl lor slăbeşte pe zi ce trece din pricina acelei păsări, s-au sfătuit să plece pe rînd în căutarea ei, că ce şi-au zis ? Dacă a fugit, trebuie să se fi aciuat pe undeva, iar dacă a fost furată, glasul ei fermecat nu se poate să nu-l dea de gol pe mişel ! Ba, mezinul şi-a dat chiar cu părerea că unde vor vedea păsări zburînd şi ciripind vesele, acolo trebuie să fie şi pasărea lor.

— Se prea poate să ai dreptate, au răspuns fraţii şi tot atunci au cerut măriei, sale cuvenita dezlegare, povestindu-i hotărîrea lor.

Împăratul s-a bucurat, dar le-a dat cîteva sfaturi rugîndu-i să ţie sama de ele. I-a sfătuit să nu fie fudui, să nu se laude cu viţa din care se trag, să nu dispreţuiască pe nimeni şi să fie cu dragoste şi largi la inimă cu toată lumea.

Băieţii i-au făgăduit că nu le vor uita şi astfel la numai cîteva zile după asta, feciorul cel mai mare a şi-nceput pregătirile de plecare, alegîndu-şi cel mai frumos

hărmăsar din grajdurile împărăteşti ; s-a îmbrăcat cu cele mai scumpe straie, bani şi merinde cu hurta ş-a plecat.

A mers cît a mers, a tras cu urechea în dreapta şi în stînga, în nădejde că poate aude pe undeva glas de păsărele, însă cînd colo, nu numai că nu le auzea, ci nici măcar nu vedea leac de zburătoare, de parcă le-ar fi înghiţit pămîntul.

Amu, cum mergea aşa prin zăpuşeala soarelui, l-a prins foamea şi oboseala şi fiind cu trecerea prin marginea unei păduri, s-a oprit acolo la popas. Cînd să se aşeze şi el la masă, iaca numai ce se pomeneşte că-i urează poftă bună, din treacăt, un biet bătrînel slab şi flenduros ca vai de steaua lui. Craiul de colo, privindu-l ponciş, îi răspunde plin de mîndrie că ar fi făcut mai bine să-şi vadă de drumul său decît să se amestece nepoftit în vorbă.

— Flăcăule, zise moşul, eu n-am ştiut că eşti aşa de gingaş, de aceea, dacă socoţi că te-am supărat, te rog să mă ierţi.

— Nu numai că m-ai supărat, ci m-ai şi jignit !

— Mă mir, că doar eu n-am spus nimic altceva decît că ţi-am urat poftă bună. Atîta. Şi asta dumneata o socoţi jignire ?

— Socot jignire fiindcă ai zvîrlit urarea ca unui om oricare.

Moşul se uită lung în ochii craiului, iar acesta văzîndu-l că stă nedumerit în faţa lui ţinu să-l lămurească cum că este feciorul cel mai mare al împăratului acelei împărăţii.

— Într-adevăr, aceasta n-am ştiut-o, zise bătrînul, fiindcă nu scrie pe fruntea nimănui cine este şi ce hram poartă omul cu care vorbeşti, iar după strai nu te poţi lua, deoarece nu ele îl fac pe om, ci mintea şi vorba.

— Hai, hai, şterge-o şi lasă braşoavele, că de nu, pun gîrbaciul pe spinarea dumitale, ca să te înveţi minte să nu-ţi mai bagi nasul unde nu-ţi fierbe oala ! Şi craiul îi întoarse spatele şi-şi urmă masa. Moşul îşi ceru înc-o dată iertare şi se făcu că-şi urmează drumul, dar după cîţiva paşi îşi întoarse capul şi suflînd asupra craiului şi asupra calului îi prefăcu în stane de marmoră, apoi intră ca-n pămînt. Amu, cine o fi fost bătrînelul, nu ştiu. Bănuiesc însă că era năzdrăvanul pădurii !...

Împăratul nu ştia nimic de întîmplarea asta, aşa că tot trăgea nădejde să-i vie feciorul de unde s-a dus. L-a aşteptat cît l-o fi aşteptat, dar dacă a văzut că se trece lucrul de şagă, a trimis ostaşi în căutarea lui. L-au căutat ei, au întrebat şi ici şi colo, dar pînă la urmă, dacă au văzut că-şi pierd vremea degeaba, s-au întors înapoi la curte şi i-au spus stăpînului ceea ce trebuiau să-i spuie.

La vestea asta, măria sa s-a întristat şi mai tare şi a căzut la zăcere şi mai grea.

Feciorul cel mijlociu, ca să nu se lase de căruţă, şi-a cerut şi el voie de plecare şi după ce şi-a ales cel mai sprinten cal din grajd şi cele mai scumpe straie, bani şi merinde cu ghiotura, a dat bici calului şi-a rupt-o din loc, primind, bineînţeles, aceleaşi sfaturi ca şi fratele său. Cînd colo şi el le uită de la mînă pînă la gură, fiindcă întîmplîndu-se cu trecerea pe lîngă aceeaşi pădure, se opri

și el la popas într-același loc și culmea că se pomeni cu același bătrînel și cu aceeași urare și, din pricina acestei vorbe, îi sări și lui țandăra și-l repezi și el pe moșneag că cică pofta o avea și fără urarea lui și că era mai bine să-și vadă de lungu nasului, cîtă vreme nu știe cu cine are cinstea să vorbească.

— Voinicule, nu-ți fie cu supărare, însă pe noi ne-au învățat părinții noștri să dăm cinstea cuvenită oricărui om pe lîngă care trecem, fie el tînăr, bătrîn, bogat sau sărac și deprinderea asta mi-a rămas săpată în minte și o țin cît a fi să mai fac umbră pămîntului. Așa credem noi prostimea că-i bine și nu văd nici un rău în treaba asta.

— Îți fi crezînd voi în legea voastră, dar nu și cînd ai în față pe feciorul împăratului acestei împărății.

Moșul își ceru și de la el iertare și dădu să plece, dar după cîțiva pași se întoarse și suflă și asupra lui și a calului și-i prefăcu pe amîndoi în stane de marmoră, apoi se făcu nevăzut.

L-a așteptat și pe acesta măria să ; a trimis și pe urmele lui oameni de nădejde, însă după îndelungi căutări s-au întors și ei tot cu mîna goală, ca la plecare. În schimb, împăratul bolea de moarte și cobora din rău în mai rău.

În sfîrșit, s-a hotărît și mezinul să-și încerce norocul, decît că în sarcina lui cădea de-acuma nu numai căutarea păsării vrăjită, ci și a celor doi frați. Cînd veni la tatăl său să-și ceară voie de plecare, măria sa îi făcu semn să se apropie și-i grăi abia șoptit, de sub cerga trasă pînă pe sub barbă :

— Măi băiete, destul c-am pierdut pasărea noastră, și pe cei doi feciorî, acu vrei să te pierd și pe tine ?

— Fii pe pace, tătucă dragă, că voi ști eu să mă descurc în lume, mai ales că păstrez în suflet și sfaturile domniei tale, care îmi vor fi stea și călăuză în drumul meu.

— Bine, fiule, dă Doamne să fie așa că doar asta-i și dorința mea, încuviință bucuros măria sa.

La cîteva zile de la schimbul acesta de vorbe, mezinul se pregăti de plecare numai că el, spre deosebire de ceilalți doi, și-a ales din herghelie un cal obișnuit ; se îmbrăcă ca oricare flăcău din sat și încălecînd porni la drum. Pe care-i întîlnea îi tot întreba dacă n-au văzut o pasăre cu ciocul de aur și lăbuțele de argint, în jurul căreia roiesc stoluri de păsări și cîntă vesele ; sau dacă n-au întîlnit sau măcar auzit despre doi flăcăi voinici, îmbrăcați în straie împărătești, călări pe doi harmasari iuți ca focul ; sau poate măcar au văzut păsări zburînd și încotro se îndreptau, că vezi dumneata, după zborul lor avea de gînd să-și urmeze drumul. Și tot așa întrebînd și pe unul și pe altul, a tot mers ș-a mers pînă s-a pomenit și el cu trecerea pe lîngă aceeași pădure pe lîngă care trecuseră și cei doi frați și parcă l-ar fi tras ața și pe el, că s-a oprit să-și potolească foamea tot într-același loc în care dădură de belea și frații săi. Abia își desfăcu trăistuța că numai ce se pomeni că-i urează poftă bună un biet bătrînel slab și ugilit de să-i plîngi de milă. Mezinul îi mulțămi și-l pofti să se înfrupte și el din bucatele sale, ca nu cumva să-i pară bune și te pomenești că n-a putea dormi la noapte gîndindu-se mereu la ele.

— Mulțămesc, flăcăule, răspunse moșul zîmbind. Deși nu-s în poftă, totuși, am să-ți fac plăcerea că, vorba ceea : Două bătăi strică, dar două mîncări nu, și moșneagul se așează în genunchi și începu să molfăie alături de mezin. Din una, alta, craiul îi povesti întîmplarea cu pasărea vrăjită și-l întrebă și pe el dacă nu știe ceva despre soarta ei ?

Bătrînul îi spuse că în drumul său a întîlnit multe stoluri de păsări, dar numai zburînd, nu și cîntînd. Pricina tristeții cică ar fi că le-a fost furată împărăteasa lor de Zmeul zmeilor și cică o ține închisă într-o colivie din odaia palatului său, unde nu poate pătrunde nici musca, așa de grozăvite încuietori are. Se spune prin lume că de cînd le-a fost răpită stăpîna, i-a amuțit glasul și ei și celorlalte surate.

Auzind vorba asta, mezinul începu să-l descoase pe moșneag, dacă știe cumva cam ce-ar trebui să facă și cum să dreagă ca să poată nimeri curțile zmeului și totodată să poată scoate de acolo și pasărea vrăjită.

— Flăcăule, răspunse moșul, dacă asta ți-i dorința, eu voi încerca să te ajut, fiindcă tu te-ai dovedit a fi băiat cuminte și nu te-ai rușinat de un bătrîn ca mine. Acestea zicînd, se scoioră în chimir și-i dădu un firicel din iarba fiarelor, o stebluță de busuioc, o basmaluță și o aschiuță din toiagul în care-și sprijinea bătrînețele. Și tot în clipa aceea suflă și asupra calului și-l dezlegă de vrăji, că vezi dumneata, capcînul îl legase ca nu cumva să-i nimerească palatul atunci cînd aveau să pornească stăpînii în căutarea păsării maestre.

— De-acu, mergi sănătos, dragul moşului, şi fii fără grijă deoarece calul ştie unde trebuie să te ducă.

— Şi cu drăciile acestea ce mi le-ai dat ce fac ? întrebă craiul nedumerit.

— Cu iarba fiarelor vei deschide porţile şi uşile zmeului, fără ca el să te simtă, decît că să fii cu mare băgare de samă cînd pui mîna pe pasăre ca nu cumva să ating cuibul, întrucît şi el este vrăjit şi de l-ai atins, Doamne fereşte, chiar şi numai cu vîrful unghiei, dezlănţuie o larmă de ridică toată curtea în picioare, ş-atunci se prea poate să dai toate pe una, fiindcă modoranul nu cunoaşte nici mila, nici îndurarea. Şi-i mai destăinui moşul că, dacă vreodată se va găsi în strîmtorare, să sufle în aşchiuţa pe care i-a dat-o şi prin ea va putea vorbi cu el, ca şi cum ar fi faţă, ş-atunci îi va da toate sfaturile de trebuinţă ca să iasă din încurcătură. Despre celelalte, la vremea lor, că-ntîmplarea din poveste înainte încă este.

Mezinul mulţămi bătrînului pentru toate şi aruncîndu-se pe cal, acesta îşi luă zborul, şi-ntr-o clipită coborîră la porţile capcînului.

— Gata, stăpîne, am ajuns, zise calul. De-acu, du-te la treabă, iar eu mă prefac în fluture şi te aştept colo pe rămurica de liliac.

Se duce craiul, deschide porţile cu iarba fiarelor ; deschide uşile palatului şi ale odăiei în care era închisă păsărica ; deschide şi uşiţa de la colivie, dar cînd să puie mîna pe ea, micuţa gîgîlice, de bucurie că-şi vede stăpînul, începu să tremure din aripioare, cum făcea pe vre-

mea cînd era puișor și fără să vrea îi atinse buricul degetului. Atîta i-a trebuit că buclucul pe loc a și izbucnit, iar cotorosul de zmeu a și răsărit ca din senin c-o falcă-n cer și cu una în pămînt. L-a-nșfacat pe mezin de gulerul sumanului și zgîlțîindu-l zdravăn, îl luă la roată că cine-i și de unde îndrăzneala să intre în odaie și să puie mîna pe pasăre ?

— M-a trimis stăpînul meu, împăratul, să-i duc înapoi pasărea măiastră pe care întunecimea ta i-ai furat-o, a răspuns dîrz mezinul.

Văzînd îndrăzneala și istețimea flăcăului, pe zmeu îl fulgeră un gînd ascuns și mai domolindu-și furia îi făgădui pasărea, dar să-i aducă în schimb pe zîna Crîna, împărăteasa florilor, dragostea feciorilor.

— Și unde o pot găsi pe această zînă despre care nici măcar n-am auzit ? întrebă mezinul.

— Găsitu-i pe vîrful limbii, băiatule. Dacă eu aș ști, nu te-aș trimite pe tine, ci m-aș duce singur, așa cum m-am dus atunci cînd am adus-o. De cînd a plecat însă, i-am pierdut urma și de aceea te boieresc pe tine. Și-i povesti cum că la scurt timp după ce a adus-o, cînd s-a întors într-o bună zi de la vînătoare, n-a mai găsit-o în odaia în care o lăsase și nu știe nici azi dacă a fugit sau a fost răpită de cineva. A dat fuga tot atunci la sălașul ei, dar locul era pustiu și năpădit de bălării, cît despre frumosul palat de mărgean și grădina cea cu toate florile pămîntului, nici pomeneală. Pentru desfătarea ei îi adusese și pasărea măiastră, însă degeaba fiindcă la amîndouă le-a amuțit glasul, stăteau triste toată ziua și se vestejeau ca o floare neudată.

Mezinul trăgea cu urechea la destăinuirea zmeului, iar privirile și le arunca din cînd în cînd spre păsăruica lui dragă, care tremura din aripioare și dădea mereu din căpșor, făcîndu-i parcă semn să primească schimbul cerut de capcîn.

După ce tartărul își deșertă sufletul, craiul îi răspunse limpede și hotărît că va încerca să-i aducă zîna, dar dacă nu va izbuti, îl roagă să-i dea totuși pasărea, pentru că după cum singur a mărturisit tot nu-i este de nici un folos și decît a muri la el mai bine s-o îngroape unde a fost găsită, că acolo știe că va fi jelită de suratele ei din neam și răzneamul lor.

— Dacă nu mi-o aduci pe zînă, ia-ți nădejdea de la pasăre, că de dat nu ți-o dau pentru nimica-n lume. Mai bine-i sucesc gîtul decît să ți-o dau ție.

Craiul făgădui că-și va da toată silința, pentru că ține la ea ca la ochii din cap și de aceea prietenii îl și porecliră Păsărarul.

— Într-o zi însă, urmă el, băieții împăratului mi-au luat-o cu sila și-atunci eu m-am rugat plîngînd în urma lor să-mi dea voie măcar să-i aduc zilnic mîncarea care știam că-i place cel mai mult și mai mult și-așa puteam s-o văd oricînd mă prindea dorul de ea.

— Măi flăcăule, dacă spui că ții așa de mult la dihania asta mică atunci fă pe dracul în patru și adă-mi-o pe zînă și se cheamă că tîrgu-i ca și făcut. Înțelegi ?

— Bine. Am să încerc, și mezinul ieși și cum ajunse la poartă, fluturele se prefăcu din nou în cal și pe-aici ți-i drumul ! După ce s-au depărtat cam ca la o zvîrlitură

bună de băț, ș-au ajuns în dosul unui dîmb, craiul se opri și scoțînd aschiuța începu să-i povestească moșului cum a fost întîlnirea cu căpcînul și ce anume îi pretinde în schimbul păsării. La urmă îl rugă să-i spună cam ce să facă și cum să dreagă să poată da de urmele acelei zîne ?

— Voinicule, se auzi glasul moșneagului limpede și deslușit, de parcă ar fi fost față, să știi că procletul te-a pus la foarte mare încercare, fiindcă zîna a fugit de la el și și-a mutat palatul și grădina în împărăția Primăverii, dincolo de hotarele Iernii. Ca să ajungi la ea, musai să treci printre munți de gheață, dar cine se încumetă să-i treacă se preface, pe la mijlocul drumului, în sloi și acolo rămîne în veci.

— Ș-atunci, ce-i de făcut ? întrebă îngrijorat craiul.

— Facem noi să fie bine și să ieși cu obraz curat din încurcătură. Dar pentru trebușoara asta trebuie să-ți dau calul meu cel cu douăsprezece aripi și cu douăsprezece inimi, că el la nevoie sloboade pară de foc pe nări și pe gură și topește tot ce-i iese în cale și astfel, prin mijlocirea lui, vei putea trece și tu fără primejdie de partea cealaltă.

Tot atunci, moșul îl mai sfătui să potrivească sosirea la zînă cam în zori de zi că ea, pe la vremea aceea, încă doarme. Să deschidă ușurel ușa cu iarba fiarelor și după ce o atinge pe la nas cu stebluța de busuioc, s-o înșface repede în brațe și la drum, băiete, că pînă s-a dezmetici ea din vraja somnului va fi prea tîrziu să se mai poată răzgîndi.

Abia mîntui vorba că mezinul se și pomeni față cu harmasarul cel cu douăsprezece aripi și douăsprezece inimi și cum apăru, îl și pofti să încalece, dar să-și înțepenească bine picioarele în călcători, fiindcă au de înfruntat cale nespus de primejdioasă. Și tot în clipa aceea, harmasarul s-a și sprijinit în picioarele de dinapoi și luîndu-și vînt, au și trecut într-o clipită de streașina norilor. Au zburat cît au zburat și iaca deodată numai ce se pomeniră în fața munților de gheață. Calul atunci nici una, nici două, începu să sloboadă pară de foc pe nări și pe gură și cu cît slobozea mai tare cu atît și calea i se deschidea înainte ca o boltă tot mai largă săpată de mînă omenească. Cît te-ai șterge pe la ochi, trecură de-acuma de partea cealaltă și se opriră la porțile palatului de mărgean al zînei. Sare mezinul ca o zvîrlugă de pe cal, deschide porțile și ușile cu iarba fiarelor, intră în iatacul zînei și-o găsește într-adevăr încă dormind, dusă. Îi trece ușurel pe la nas cu stebluța de busuioc, o înșfacă în brațe și zvîrlindu-se pe cal o și rupseră la sănătoasa. Cînd s-a dezmeticit ea într-un tîrziu și se văzu în brațele unui tînăr necunoscut, tresări speriată și-l întrebă că cine-i, ce-nsemnează mișelia asta și unde are de gînd s-o ducă ? Vezi dumneata, că ea nu uitase încă spaima pe care o trăsese cînd o răpise zmeul. Craiul îi spuse cît se putea spune din zborul calului cine l-a trimis și pentru ce anume.

— Am poruncă să te duc la Zmeul zmeilor, în schimbul păsării vrăjite, pe care ne-a furat-o procletul, că noi fără ea nu putem trăi.

Spunea el ce trebuia să spună, deși de-acuma cam cu jumătate de gură, fiindcă după ce o văzuse cîtă-i de gingașă și frumoasă, se îndrăgosti de ea și nu se mai îndura s-o piardă din mînă. Cînd auzi zîna despre cine-i vorba, se îngălbeni ca ceara și-i răspunse că la el nu merge nici moartă. Primește mai degrabă să-i dea drumul în prăpastie decît să trăiască cu o pocitanie ca aceea. Mezinul, ca să-i încerce gîndurile, strică o vorbă și-i zice :

— Dacă nu vrei la zmeu atunci te duc la mine.

— Asta-i altceva, răspunse bucuroasă zîna. Auzind acestea, în mezin crescu inima ca o pîine, dar în aceeași măsură crescu și ura împotriva tartarului, nu numai pentru că-i furase pasărea, ci și pentru că rîvnea la o frumusețe ca aceea nemaiîntîlnită în lume.

Calul zbura, dar el se tot frămînta cu mintea că ce să facă și cum să dreagă să-i rămîie și zîna a lui și totodată să-și poată scoate și pasărea din ghearele procletului ? Deodată fața i se însenină ca soarele după ploaie, deoarece și-a adus aminte de moșneag. Au mai zburat cît au zburat și în sfîrșit au ajuns la locul de unde plecase. Mezinul a sărit repede de pe cal, o coborî și pe zînă, apoi, plin de nerăbdare, s-a dat oleacă mai într-o parte și scoțînd așchiuța din chimir începu să grăiască cu binefăcătorul său. Moșul îi răspunse să-l aștepte că vine îndată. Într-adevăr, numai cît mîntui vorba că pe loc a și apărut.

— Poftim, voinicule, să auzim care ți-i durerea ? și zîmbi a rîde șiret pe sub mustață că el, fiind năzdrăvan,

știa dinainte ce avea să pățească craiul și ti-i mira dacă nu cumva pentru asta l-a și ajutat să ajungă la zînă ca să-i poată colăci că se potriveau amîndoi la chip ca două picături de roauă.

— Moșule, zise mezinul, află că eu cu drumul meu mi-am pierdut mințile și acu am ajuns între ciocan și nicovală.

— Ce vrei să spui cu vorba asta ?

— Vreau să spun că m-am îndrăgostit de zînă și simț că fără ea nu mai pot trăi. Așa că învață-mă, te rog, ce să fac să mă pot liniști ?

— Flăcăule, te-i fi îndrăgostit tu de ea, dar nu te-ai întrebat dacă nu cumva ea se trage să meargă la zmeu ?

Auzind zîna vorba asta, se întoarse spre ei și răspunse scurt și apăsat că la capcîn nu merge nici moartă.

— Dar după flăcăul acesta ai merge ? întrebă moșul făcîndu-i din ochi craiului.

— Cum aș putea zice nu cînd a trecut sărmanul prin atîtea primejdii pînă să ajungă la mine ?

— Auzi, voinicule ?

— Aud.

— Atunci, a ta să rămîie, numai că aș vrea să fiu poftit și eu la nuntă ca să deschid danțul miresei.

Cu toții zbucniră veseli în rîs, iar moșul scoase din sîn o păpușică de lut nears și dîndu-i-o mezinului îl sfătui să i-o ducă mișelului în locul păsării măiestre. La-nceput el crezu că moșul glumește, de-aceea îndrăzni să-i spună că n-are curaj să se înfățișeze cu asemenea drăcie, că doar capcînul nu-i copil să-l poți înșela cu orice.

— Du-i-o pe răspunderea mea și ai să vezi cu cîtă bucurie o s-o primească, zise bătrînul.

Cam cu rușine, cam cu-ndoială, craiul luă păpușa și se duse la zmeu. Cînd colo, ce să vezi ? Numai cît trecu poarta că iaca păpușica prinse viață și se prefăcu în zînă frumoasă și voinică, întocmai la chip cu cea pe care o adusese din împărăția Primăverii. Cînd o văzu modoranul, se și repezi ca un leu asupra ei, o-nșfăcă de mînă și-i făcu vînt în odaia de alături, apoi trînti repede zăvorul pe dinafară și se duse să aducă pasărea măeastră.

— Poftim, băiatule, ia-ți pieritura asta și șterge-o tot acuma, ca să nu moară la mine în odaie, că după cîte văd nu prea are multe zile de trăit.

— Doar ți-am spus, întunecimea ta, că păsările sînt slăbiciunea mea, dar mai ales de aceasta mă leagă amintirile ca unul care am crescut-o de cînd încă era puișor golaș cu cașul la gură.

— Hai, hai, gata, nu te mai întinde la vorbă, că n-am vreme de pierdut cu tine.

Craiul luă păsărica și o și rupse din loc, de frică să nu se răzgîndească delimanul. Cînd ajunse însă la ai săi, iaca numai ce se auzi în palat o bubuitură grozavă de se cutremurară zidurile.

— Ai auzit ? întrebă moșul.

— Am auzit, dar nu pricep ce-o fi însemnînd asta ?

— A crăpat zmeul de ciudă cînd a dat cu ochii de păpușă, ș-acu se luase pe urmele tale să te răfuiască. Dacă vrei să te încredințezi, deschide poarta și ai să vezi.

Deschide mezinul poarta și vede într-adevăr ograda băltită de sînge, iar în mijloc o movilă de măruntaie, că era capcînul cogemete matahală, nu glumă.

Amu, că zmeul mîntuise ; pasărea o avea la mînă ; zîna era a lui ; mai rămăsese să dea și de urma fraților săi. Și fiindcă moșul îl ajutase în toate, prinse îndrăzneală și-l rugă să-l ajute și în trebușoara asta.

— Voinicule, îți pui tu obrazul pentru ei, dar să știi de la mine că dumnealor și-au făcut-o singuri cu mîna lor. Tu ai ținut samă de sfaturile tatălui tău. Ei însă nu și uite că mîndria și neascultarea le-a adus peirea.

— Moșule, or fi ei vinovați, nu zic ba, nu uita însă că-mi sînt frați și doar știi că sîngele apă nu se face, dar mai ales mă gîndesc la părinți și știu cît de mult sufăr așa că te rog, fă-ți pomană și cu unii și cu alții, că n-am să te uit niciodată.

— Bine, flăcăule. În cinstea obrazului tău am să-mi calc pe inimă și fac și treaba asta — și moșul îl sfătui ca în drumul său spre casă să se oprească în locul unde a poposit întîiași dată și să atingă cele patru stane de marmoră cu batista pe care i-a dat-o atunci cînd și-au potolit foamea cu pîine uscată și mere pădurețe. Atît apucă a-i spune moșneagul și în aceeași clipă dispăru și el și calul cel cu douăsprezece aripi.

Rămași singuri, craiul și zîna porniră la drum și cînd au ajuns la locul știut, s-au oprit ca să încerce spusa moșului. Atinge el stanele cu colțul basmalutei și ele prind viață și se prefac în cei doi frați și caii lor în căutarea cărora era pornit.

Treziți ca dintr-un somn adînc, aceștia se reped bucuroși și-și îmbrățișează fratele, îl sărută, o îmbrățișează și pe zînă, pentru că-și închipuiau că trebuie să fie logodnica lui, de vreme ce se află lîngă el.

Tocmai cînd erau în focul îmbrățișărilor, iaca numai ce se pomenesc, dragii mei, că și pasărea măiastră începe să cînte și deodată apar în jurul ei stoluri nesfîrșite de păsări și încep să cînte și ele. Văzduhul se însenină ; codrii, livezile și crîngurile se împănară de păsări întocmai ca și altă dată ; voia-bună coborî în sufletul tuturor, iar împăratul se făcu sănătos ca în vremurile cele bune. Ș-apoi, cînd își mai văzu și feciorii intrînd cu toții veseli în ogradă, se bucură așa de tare, că izbucni în plîns de bucurie, plîngea și-i săruta și nu se putea opri din plîns, pentru că nu-i venea să creadă ochilor că ceea ce vede nu-i vis sau nălucă.

Chiar de a doua zi se porniră pregătirele de nuntă, dar nu numai a mezinului, ci și a celorlalți doi feciori, că pesemne și ei își avură chitite miresele încă înainte de a pleca la drum.

Amu, cum a fost, cum n-a fost, vorba-i că totul s-a sfîrșit cu bine, însă fără îndoială că aceasta s-a datorit mezinului și acelui moșneag necunoscut, că dacă nu erau ei, cei doi frați acolo ar fi rămas, stane de marmoră, cîtă-i lumea și pămîntul.

Alexandru Bardieru

(repovestite de KIRA IORGOVEANU)

Împăratul și Zîna zînelor

A fost odată ca niciodată. A fost odată un împărat tînăr, căruia îi plăcea tare mult vînătoarea.

Într-o zi, s-a sculat în zori, și-a chemat cîțiva tovarăși credincioși și le-a spus că vor pleca la vînătoare.

Și-a pregătit armele, și-a mîngîiat ogarii, care lătrau nerăbdători să alerge în hățișurile pădurii, și au pornit cu alai mare.

Ajuns în pădure, alaiul de vînătoare s-a despărțit : fiul de împărat a apucat calea din mijlocul pădurii iar ceilalți care încotro au vrut.

Mergînd așa, ascultînd foșnetul pădurii și atent la orice zgomot, fiului de împărat îi apăru dintr-o dată în față o căprioară frumoasă de-ți lua ochii. Vorbele nu sînt de ajuns pentru a-i zugrăvi frumusețea ! La gît avea o salbă de mărgăritare, mari cît oul de porumbiță, iar la picioare, în dreptul genunchilor, străluceau patru brățări de aur lucrate cu cel mai ales meșteșug !

Fiul de împărat, orbit de frumusețea fără seamăn a căprioarei, i-a fost milă să tragă cu arcul, s-o rănească, așa că a vrut s-o prindă vie.

Și-a pus toată iscusința, doar-doar o reuși. A alergat de colo-colo, a pîndit-o de după tufișuri, dar toată străduința i-a fost zadarnică !

Cu toate că nu era cu putință s-o prindă, fiul de îm-

părat nu se dădu bătut. Căprioara, văzînd că este urmărită pas cu pas, a pornit-o la vale, spre o cîmpie.

Atunci fiul de împărat și-a chemat în ajutor tovarășii de vînătoare și au pornit cu toții pe urmele ei. Ajungînd în mijlocul cîmpiei, căprioara a fost înconjurată din toate părțile. Văzîndu-se la strîmtoare, căprioara s-a aruncat într-un lac ce se afla în mijlocul cîmpiei.

Fiul de împărat și tovarășii săi s-au apropiat de lac, au privit în oglinda lui și au așteptat să apară căprioara. Au stat așa ziua întreagă, dar căprioara nu s-a arătat, nici glasul nu i s-a auzit!

Se întunecase, dar fiul de împărat nici nu se gîndea să plece de lîngă lac. Tovarășii de vînătoare, neputînd să-și ascundă frica ce-i apucase că înnoptaseră într-un loc pustiu și atît de-ndepărtat, au început a-i zice fiului de împărat:

— Mărite împărate, trebuie să ne ridicăm și să plecăm cît mai curînd din acest loc pustiu! Mărite împărat, gîndul ne spune că acea căprioară ce-am văzut-o nu este căprioară adevărată, ci vreo nălucă ce-ar putea să ne împingă spre o mare nenorocire! De aceea, te rugăm, slăvite împărate, poruncește să plecăm cît mai repede căci căința de pe urmă n-aduce foloase!

Fiul de împărat, auzind vorbele tovarășilor săi, le-a spus:

— Cel ce se sperie de năluci și de fiare sălbatice, nu pleacă la vînătoare! Ar fi fost mai bine să nu mi se fi arătat acea căprioară, dar acum, că am întîlnit-o, și am văzut-o aruncîndu-se în lac, nu pot să plec pînă nu dau de sfîrșitul acestei întîmplări.

Auzind aceste mustrări, tovarășii de vînătoare ai fiului de împărat au plecat capetele și au tăcut.

Și așa au hotărît să rămîie toată noaptea pe malul lacului și să aștepte ivirea căprioarei. Nici unul nu-și ridica ochii de la lac, ca nu cumva să apară căprioara și să n-o vadă. Pînă la miezul nopții nu li s-a arătat nimic. Fiind osteniți, după o zi atît de grea, unul cîte unul au căzut în somn adînc.

Cînd s-au trezit, ce le-au văzut ochii ?! Un palat minunat strălucea ca soarele în diminețile de vară ! În fața unei asemenea minuni, fiul de împărat fu cît pe-aci să-și piardă mințile.

Ceilalți, văzînd minunea, s-au speriat și mai tare, căci nu putea decît să te sperie această apariție atît de neașteptată !

Dar, fiul de împărat s-a sculat și, fără teamă, a pornit-o într-acolo, hotărît să vadă ce fel de palat este acesta și ce fel de oameni stau înăuntru. Apropiindu-se de palat, a văzut că toate porțile erau deschise. A intrat înăuntru fără pic de teamă, a privit în sus și în jos și a văzut că nu era nici țipenie de om. S-a suit într-un ceardac și, de acolo, a dat într-o odaie mare, împodobită cu toate frumusețile. Și atunci, ce-i văzură ochii ? În mijlocul odăii era un tron împărătesc în care stătea o fată cam de șaisprezece ani, iar în jurul ei erau douăsprezece fete, în picioare și cu mîinile împreunate, în semn de respect și supunere.

Fiul de împărat rămase ca mut în fața unei asemenea minuni neașteptate și, în loc să se sperie, aruncă o privire galeșă fetei de pe tronul împărătesc. Se uita la ea cu

atîta drag și dor, încît ochii i s-au umplut de lacrimi de bucurie.

Fata, văzînd atîtea semne duioase de iubire, zise :

— Tinere voinice ! De ce mă privești cu atîta drag ? Nu mă recunoști ? Eu sînt căprioara de ieri ce m-ai urmărit toată ziua prin păduri și m-am aruncat în lac, ca să pier din ochii tăi ! Ia, apropie-te de mine, să-ți spun două vorbe. Văd că mă privești cu mare dragoste ; dar să știi că așa cum ți-am căzut ție dragă tot astfel și tu mi-ai căzut drag. Acum, că ne-am împărtășit amîndoi iubirea, trebuie să-ți spun cine sînt și cum de mă aflu aici.

Eu sînt zînă, Zîna zînelor. Sînt șase luni de cînd am plecat din țara mea. Am colindat lumea în lung și-n lat, am văzut mulți flăcăi, tineri și frumoși, dar inima mea n-a bătut pentru nimeni. Trecînd prin locurile acestea, te-am întîlnit pe tine și, de cum te-am văzut, am simțit că un foc s-a aprins în inima mea. M-am prefăcut în căprioară ca să te fac să vii după mine. Văzînd că alergi cu mare dragoste să mă prinzi, m-am aruncat în lac, făcîndu-mă nevăzută, ca să-ți crească și mai mult dorința. Auzind că ai hotărît să aștepți pînă în zori pe malul lacului, eu și sclavele mele am ridicat acest palat ca să te fac să vii aici și să-ți spun vorbele astea.

După ce spuse aceste cuvinte, a apărut o zînă care s-a înclinat și i-a dat o scrisoare Zînei zînelor. Citind scrisoarea, lacrimile au început să-i curgă ca ploaia în miez de vară.

Neînțelegînd pricina lacrimilor ei, fiul de împărat rămase uimit. După ce-și șterse lacrimile, Zîna zînelor îi spuse fiului de împărat :

— Tinere voinice, scrisoarea asta îmi dă de veste că mi-a murit mama și toate zînele mă cheamă să mă urc pe tronul împărătesc. Mult îmi pare rău că trebuie să mă despart de tine. Dar trebuie să știi, dragul meu, că, dacă am să aud că ai să-mi fii credincios, într-o bună zi ai să-mi fii soț.

Și zicînd aceste vorbe, s-a făcut iarăși nevăzută. Și fiul de împărat, din palatul luminos, s-a trezit dintr-o dată alături de tovarășii lui de vînătoare, pe malul lacului.

Făcîndu-se ziuă, fiul de împărat văzu că nu mai era nici urmă de palat. I se părea că totul a fost vis. S-a sculat și a pornit-o supărat spre casă.

De-atunci, fiul de împărat fu cuprins de gînduri tulburi, de un dor fără leac și nimic nu-l mai putea bucura. Zi și noapte mintea lui era la împărăteasa zînelor.

Și astfel, toate rînduielile lumii i se păreau deșarte. Uitase de treburile împărăției și doar vînătoarea îi mai aducea liniștea. Au trecut așa trei ani și fiul de împărat nu și-a schimbat gîndurile. Degeaba-i spuneau toți să uite nălucile acelea ; el n-asculta de nimeni !

După trei ani, într-o zi, fiul de împărat s-a rătăcit în palat, fără să știe nimeni unde se află.

Pe cînd oamenii împărăției îl căutau, el era în genunchi, în fața împărătesei zînelor.

Împărăteasa zînelor îl privea cu mare dragoste și-i zicea :

— Dragul meu, alesul meu, nu credeam să întîlnesc o asemenea iubire și credință ! Am văzut că trei ani ai fost întristat și posomorît ca pomul căruia-i cad frunzele în plină vară ; de cîte ori îți vedeam obrazul palid și cuprins de flacăra dorului pentru mine simțeam că mă topesc și eu, dar nu puteam face nimic, căci așa sînt legile noastre !

Acum a sosit clipa să ne facem pereche dar, mai înainte, trebuie să-mi juri că orice vei vedea, bun sau rău, nu vei întreba niciodată de ce și cum. Trebuie să-mi juri că nu vei judeca toate cele ce le vei vedea și totdeauna ai să te prefaci că n-ai văzut și n-ai auzit nimic. Trebuie să-mi juri, dacă vrei să trăim bine împreună.

Și, dacă nu-ți vei ține jurămîntul, atunci va trebui să trăim despărțiți și nu ne vom putea vedea niciodată. Atîta doar trebuie să știi : că zînele niciodată nu fac ceva rău.

Împăratul ascultă cu bucurie toate vorbele Zînei zînelor și-i jură că orice va vedea, bun sau rău, nu va judeca faptele și nici nu va pune vreo întrebare.

După puțină vreme, au început pregătirile de nuntă. Petrecerea a ținut o săptămînă-ntreagă. Împăratul și Zîna zînelor trăiau o fericire ce nu poate fi spusă în cuvinte.

După un an, zîna a rămas grea și a născut un fecior — atît de frumos, cum nu se mai văzuse în lume !

Împăratul își luă odorul în brațe, îl mîngîie, îl sărută cu mare dragoste și-l dete înapoi maică-si. Zîna împărătească, după ce a luat copilul în brațe, a bătut cu putere

din palme și îndată a apărut o zgripțuroaică înfricoșătoare care aștepta cu gura căscată să-nghită copilul și să fugă.

Zîna luă feciorul și, fără milă, îl aruncă în gura zgripțuroaicei, zicîndu-i : „Ia cățelul ăsta de-aici că nu pot să-l mai văd în ochi !"

Împăratul, văzînd că feciorul a fost aruncat în gura zgripțuroaicei, chiar cu mîinile maică-si, simți că-și pierde mințile. Se gîndea, se frămînta, cum să facă, cum să dreagă și nu găsea nici o ieșire.

De multe ori a încercat să-i strige nevestei sale vrute și nevrute, dar își aducea aminte de jurămîntul făcut dinaintea cununiei și-atunci tăcea.

Astfel, vrînd-nevrînd, împăratul se făcu că n-a văzut nimic și nu-i zise nici o vorbă nevestei lui.

Ca azi, ca mîine, trecu încă un an și împărăteasa rămase iar grea.

După nouă luni, aduse pe lume o fată ca luna plină și ca stelele de pe cerul senin.

Văzîndu-și fata, împăratul s-a bucurat mult și-și zise în gînd :

„În locul feciorului, pe care nemiloasa mamă l-a aruncat în gura zgripțuroaicei, soarta mi-a trimis această fată, să-mi îndulcească inima."

După zece-cincisprezece zile de la nașterea fetei, într-o zi, zîna a luat-o în brațe și a ieșit în grădină să se plimbe. Împăratul stătea în dreptul ferestrei și se bucura văzîndu-și nevasta cu fetița în brațe. Atîta doar că bucuria împăratului fu scurtă...

Văzînd chipul soţului strălucind de bucurie, zîna chemă vreo zece sclave şi le porunci să aprindă un foc mare.

Cînd flăcările au început să urce spre cer, zîna a luat fetiţa şi a aruncat-o în foc, fără pic de milă.

Împăratul, văzîndu-şi frumoasa copilă aruncată în foc, căzu într-o durere fără margini. Cu inima grea, cu ochii plini de lacrimi, s-a închis singur într-o odaie, şi plînse, plînse, pînă nu mai avu lacrimi.

Cu toate că suferea pentru pierderea feciorului înghiţit de zgripţuroaică şi a fetei aruncate în foc, bietul împărat, ca să nu-şi calce jurămîntul, nu i-a zis nimic nici de data asta nevestei sale.

Aşa, zi de zi, de necaz şi de dorul feciorului şi al fetei, împăratul a început să slăbească şi să se topească, încît abia se mai putea ţine pe picioare.

Într-una din zile, zîna îi spuse :

— Bărbate, am auzit că împărăţia vecină vine cu oaste împotriva ta şi cu gînd sigur să te înfrîngă şi să-ţi ia împărăţia. Sfetnicii tăi sînt pe gînduri şi cuprinşi de mare grijă. Dar cea mai mare grijă a lor este că nu au împărat şi nu ştiu ce să facă. Aşa stînd lucrurile, trebuie să te scoli repede şi să mergi să rînduieşti treburile împărăţiei. Să nu te temi de duşmanii ce vor să-ţi ia împărăţia ; căci eu cu oastea mea de zîne o să-ţi vin în ajutor şi te voi scăpa de relele lor.

Spunînd aceste vorbe zîna a bătut din palme şi îndată au apărut două zîne tinere. Împărăteasa le-a zis :

— Luați-l pe bărbatul meu și-ntr-o clipă să-l duceți în palatul împărăției lui, așa cum l-ați luat acum doi ani și l-ați adus aici !

Zînele au făcut ce le-a poruncit împărăteasa lor și, cît ai clipi, l-au dus în mijlocul palatului său. Cei doisprezece sfetnici împărătești au rămas muți de uimire, cînd și-au văzut împăratul.

După ce l-au întrebat unde a fost atîta vreme, tînărul împărat le-a povestit tot, în afară de pățania cu băiatul și fata lui. Dar, orice cuvînt ce-i ieșea din gură era plin de amărăciune !

Din ziua în care au auzit că rătăcitul împărat s-a întors sănătos în scaunul său domnesc, toți oamenii împărăției au venit să-i ureze bun venit.

A doua zi, s-a adunat sfatul împărătesc pentru a se face pregătirile de luptă.

A treia zi, a ajuns vestea că dușmanul a trecut hotarele împărăției, cu oaste nenumărată. Împăratul, auzind asta, și-a adunat întreaga oaste și a plecat la luptă. Oastea mergea înainte, iar în urma ei veneau merindele și băutura. Dar oamenii, care duceau merindele și băutura, s-au întîlnit cu oastea zînelor, care le-a stricat mîncarea și le-a vărsat băutura, lăsînd astfel oastea să flămînzească. Oamenii ce duceau hrana oastei s-au întors din drum, cuprinși de jale mare.

Mergînd supărați și jelindu-se întruna, au întîlnit-o pe împărăteasa zînelor, care le-a spus :

— Vă doresc drum bun, flăcăi credincioși ai împăratului !

— Noroc bun, tînără doamnă ! spuseră bieții oameni.

— De ce sînteți atît de supărați, oșteni ai împăratului ? Nu cumva din cauza zînelor care v-au lăsat fără merinde și băutură ?

Auzind aceste vorbe, oștenii s-au uitat unul la altul și au tăcut. Împărăteasa zînelor le-a mai spus :

— Flăcăi credincioși ai împăratului, nu vă jeliți și nu mai fiți supărați. Trimiteți multe plecăciuni măritului vostru împărat din partea mea și spuneți-i vorbele astea : „Zîna, nevasta-ta, a poruncit zînelor să-ți arunce merindele și băutura."

Apoi, împărăteasa zînelor plecă, iar oștenii s-au dus la împărat și, cu mare durere, i-au spus toate cele ce-au pățit și ce le-a spus împărăteasa zînelor.

Auzind toate astea, împăratul parcă fu lovit de trăsnet. S-a sculat repede și-a-ncălecat calul și a pornit spre palat. Pe scaunul împărătesc stătea nevasta lui, care, văzîndu-l, începu să rîdă în hohote. Împăratul nu mai putu să rabde, uită de jurămîntul făcut înainte de cununie și începu să-i zică :

— Fii blestemată ! Ce-nseamnă toate aceste răutăți pe care mi le faci, de cînd m-ai luat ? Cerul să te judece pentru inima ta nemiloasă ! Deschide-s-ar pămîntul să te-nghită ! Cum de nu ți-a fost milă, acum doi ani, de feciorul nostru, de l-ai aruncat în gura zgripțuroacei ? Mamă fără suflet, cum de nu ți-a fost milă, acum un an, de fetița noastră, de ai aruncat-o în foc ?

Și nu ți-au fost de-ajuns aceste două nelegiuiri ce mi le-ai făcut, ba ai mai venit în împărăția mea, chipurile

să mă ajuți și, în loc de ajutor, ai pus zînele să-mi strice merindele și să-mi verse băutura pentru oastea mea!

Spune-mi, acum ești mulțumită că oastea mea stă răspîndită prin păduri și flămînzește?

Doamne, cum poți să înduri răutățile pe care mi le-a făcut femeia asta de cînd am luat-o?

Zîna-nevastă, auzind aceste cuvinte, a-nceput să plîngă amarnic. După ce s-a oprit din plîns, s-a-ntors către bărbatul ei și i-a spus:

— Soțul meu drag și iubit! Bine ar fi fost să fi răbdat și de data asta, dar, fiindcă ți-ai pierdut răbdarea și ți-ai călcat jurămîntul, după legile noastre, ale zînelor, de azi încolo n-o să ne mai putem vedea niciodată. Adu-ți aminte că, atunci cînd ne-am luat, ți-am spus că zînele niciodată nu fac vreun rău. Acum a sosit clipa să-ți dai seama de acest adevăr. Știu că ai să te căiești mult că ți-ai călcat jurămîntul, dar, atunci, ți-am spus: căința de pe urmă n-aduce foloase.

Tu, bărbate, mi-ai judecat faptele după mintea ta. Ai spus că am aruncat feciorul în gura zgripțuroaicei și fata, în mijlocul flăcărilor și că am poruncit zînelor să-ți arunce merindele pentru oastea ta.

Dar, te-ntreb: Știi tu cine era zgripțuroaica aceea căreia i-am dat feciorul să-l înghită? Știi tu ce era focul acela în care am aruncat fata? Ah, bărbate, rău ai făcut că ți-ai pierdut răbdarea!

Zgripțuroaica aceea pe care ai văzut-o este sora mea mai mare care, cu mare dragoste, a luat feciorul nostru să-l crească. Focul acela, în care am aruncat fata, era înțruchiparea sorei mele mijlocii care și ea, sărmana, cu

mare bucurie a luat copila ca s-o crească. Eu știu că tu nu crezi cele ce-ți spun, dar cînd am să-ți aduc feciorul și fata ca să-i vezi cu ochii tăi, atunci n-o să mai ai ce zice.

Și spunînd asta, bătu din palme și-ndată veniră două zîne care, închinîndu-se împărătesei lor, o-ntrebară :

— Ce poruncești, stăpînă ?

Împărăteasa zînelor le spuse :

— În clipa asta să-mi aduceți băiatul și fata !

Închinîndu-se iar, zînele ziseră :

— Facă-se voia ta, mărita noastră împărătească !

Apoi au plecat și, după puțină vreme, se-ntoarseră cu cei doi copii și-i lăsară lîngă mama lor. Împărăteasa i-a luat în brațe, i-a mîngîiat, i-a sărutat pe creștet și apoi îi dete soțului ei, zicîndu-i :

— Acum, bărbate, privește și adu-ți aminte ce ți-am spus atunci : că zînele niciodată nu fac ceva rău. Vezi că feciorul, pe care tu credeai că l-a-nghițit zgripțuroaica, este sănătos și zburdalnic ca un miel în primăvară. Vezi că fata, care credeai că a ars în foc, este ca o stea de pe cer ? Acum mă crezi că zînele niciodată nu fac ceva rău ? A mai rămas să-ți spun ce s-a întîmplat cu merindele și băutura pentru oastea ta. Căpitanul cel mai mare peste oaste s-a vorbit cu dușmanii tăi, cei care vroiau să-ți ia împărăția. I-au făgăduit multă avere, dacă îi va ajuta. Și-atunci ce-a făcut ? A pus otravă în mîncarea și băutura oastei tale. Neștiind nimic oștenii tăi ar fi mîncat și ar fi murit pînă la unul. Eu, știindu-le planurile, mi-am adunat toată oastea de zîne, le-am poruncit să verse toată mîncarea și băutura și le-am pus să alunge oastea dușmană dincolo

de hotarele împărăției tale. Zînele m-au ascultat și să știi că acum nici urmă de dușman nu se află la hotarele împărăției tale. După toate astea, ce mai zici, iubitul meu soț?

Împăratul, văzîndu-și feciorul și fata și auzind cele spuse de nevasta sa, s-a căit amarnic că și-a călcat jurămîntul. Dar, vorba aceea: „Căința de pe urmă nu aduce foloase".

Zîna-nevastă s-a sculat, și-a luat pruncii de mînă și, cu ochii în lacrimi, îi zise împăratului:

— Iubitul meu soț, sînt nevoită să mă despart de tine și de tinerețea ta! Și nu cred să mai pot să te văd vreodată pe lumea asta! Să știi, dragul meu, că nici tu n-o să mă poți vedea niciodată, nici pe mine, nici pe pruncii noștri. Rămîi sănătos și-ți doresc multă putere de a îndura!

Așa a fost și, după ce-și deteră mîna, zîna-nevastă s-a făcut iarăși nevăzută.

Bietul împărat, rămas singur, fără nevastă și prunci, părea că băuse otravă. De-atunci nu mai văzu zi albă și nu mai cunoscu bucuria. Se făcea ziuă, se-nnopta, dar ochii lui nu se uscau de lacrimi. În fiecare clipă suspina și ofta. Astfel, plîngînd și suspinînd, zi de zi, ajunseră toți oamenii să creadă că împăratul și-a pierdut mințile și vede doar năluci. Cu toate că auzea că toți își băteau joc de el, împăratul nu lua aminte la toate vorbele rele ce-i ajungeau la urechi.

Și astfel, dorul nemărginit pentru soția și pruncii lui l-au făcut să uite de toate rînduielile împărăției. S-a-nchis într-o odaie a palatului și nu ieșea de acolo nici ziua, nici

noaptea. Dacă vreun om îi aducea o bucată de pîine, mînca ; altfel nu-şi aducea aminte nici de mîncare, nici de băutură.

Şi trăi în această singurătate doisprezece ani. După atîta viaţă irosită, iată ce-a mai păţit !

Într-o zi, cum şedea pe gînduri, oftînd şi suspinînd, auzi un glas :

— Bună dimineaţa, iubitul meu, nevăzut de doisprezece ani.

Auzind asta, împăratul ridică ochii şi ce văzu ? Soţia lui cu cei doi prunci de mînă şi cu cele douăsprezece zîne roabe. Împărăteasa zînelor, privindu-şi bărbatul, strălucea ca luna plină în miezul nopţii, iar băiatul şi fata erau ca luceafărul de dimineaţă.

Împăratului nu-i venea a crede ce-i vedeau ochii ; i se părea că visează. De mirare şi bucurie nu putea să-şi vină în fire. În cele din urmă pricepu că nu visa şi că totul era aievea. S-a sculat şi-a luat pruncii, i-a mîngîiat şi i-a sărutat şi apoi s-a-ntors către soţia lui şi i-a spus :

— Iubita mea, cum te-a lăsat inima să nu-mi dai nici o veste doisprezece ani ? Dacă ştiai că, chiar şi după atîţia ani, ne vom revedea, de ce nu mi-ai dat a bănui, ca să nu-mi pierd nădejdea şi să îndur cîte am îndurat ? Mi-ai spus atunci că n-o să ne mai vedem niciodată. Şi, după aceea, ai dispărut din faţa ochilor mei, împreună cu pruncii noştri, lăsîndu-mă mort şi neîngropat.

După ce vorbi împăratul, Zîna zînelor i-a spus :

— Iubitul şi alesul meu bărbat, eu n-am crezut niciodată că o să ai atîta răbdare; de-aceea ţi-am spus că n-o să ne mai vedem vreodată. Şi, ştiind că, după legile zînelor,

greşeala ta ne pedepseşte să fim doisprezece ani despărţiţi, ţi-am spus că nu ne vom mai vedea vreodată.

De durerea ce-o simţeam, mi-am pierdut poate minţile, n-am mai putut să-ţi spun nimic şi m-am făcut nevăzută. Acum, dragul meu, să uităm cele trecute şi să ne bucurăm că ne-am întîlnit iar pe lumea asta !

Apoi s-au sculat, şi-au luat pruncii de mînă şi s-au dus în odaia tronului împărătesc.

Din ziua aceea, suindu-se pe tronul împărătesc, domni şi poate că încă mai domneşte, împreună cu Zîna zînelor.

Basm am ştiut, basm v-am povestit.

Nu ştiu cum am făcut, dar nu v-am minţit.

Păstorul Mina şi Muşata * Lumii

A fost odată ca niciodată. A fost odată un moş şi o babă, săraci, lipiţi pămîntului, fără copii şi fără un ciur de făină pentru o cină. Cum trăiau, numai ei ştiau !

De sărmani ce erau, cărau toată vara lemne în spinare din pădure, ca să aibă cu ce se încălzi iarna. Şi-aşa trecea viaţa lor, în mizerie şi sărăcie...

Într-o zi moşul şi baba, ducîndu-se în pădure şi trecînd printr-o vale, au văzut înaintea lor o cărare necunoscută pînă atunci. Mergînd pe această cărare, s-au

* muşata = frumoasa (în aromână).

oprit deodată, căci ce le-au văzut ochii ? Un copil înfășurat în niște cîrpe de lînă, vechi. Baba s-a aplecat îndată, a luat copilul și a văzut că era băiat. Mare a fost bucuria babei că i-a ieșit în cale asemenea minune ! S-a hotărît să ia copilul acasă și să-l crească. Moșul, însă, nici nu vroia să audă și-a-nceput a-i zice babei :

— Noi n-avem nici un ciur de făină și tu vrei să crești copilul ăsta mic de-o săptămînă ? Se vede, babo, că ți-ai pierdut mințile la bătrînețe !

Dar baba nici nu vru s-audă vorbele moșului și-i zise :

— Auzi, moșule, ori n-auzi ? Mai bine mă despart de tine decît de acest copilaș! Nu ne purta tu de grijă! Am să cerșesc și tot am să cresc acest prunc pe care norocul mi l-a scos în drum !

Moșul, văzînd că n-o poate clinti pe babă din hotărîrea ei, n-a mai spus nici o vorbă și a plecat cu baba și copilul spre căsuța lor săracă.

Oamenii din sat, auzind că baba a găsit un copilaș în pădure și, deși săracă lipită pămîntului, l-a luat ca să-l crească, au început, care mai de care, să-i aducă de-ale gurii.

Copilașul se arăta vesel și sănătos și, după cîteva zile, baba îl botează și-i puse numele : Mina.

Azi așa, mîine așa, fiind bine îngrijit și crescut cu mare dragoste, Mina creștea într-o zi cît alții-ntr-o lună.

Pe lîngă Mina, au început a trăi bine și moșul cu baba ; căci tot ce trimeteau oamenii din sat era îndestulător pentru toți trei.

Zi după zi, lună după lună și an după an, Mina crescu și se făcu flăcău de șaisprezece ani.

Pentru mîndreţea, frumuseţea şi voinicia lui, toţi flăcăii din sat îl pizmuiau. Auzind că Mina a fost găsit de babă, în pădure, înfăşat în nişte cîrpe vechi de lînă, au început a-i zice :

„Mina, Mina,
Dudumina,
Găsit în cîrpe de lînă,
De-un bătrîn şi o bătrînă."

Auzind mereu aceste vorbe răutăcioase, Mina se întrista tare mult. Într-o zi şi-a întrebat un prieten de ce i se spune aşa şi acesta i-a zis :

— Fiindcă m-ai întrebat, am să-ţi spun ce am auzit. După cum zic mamele noastre, tu nu eşti fiul adevărat al moşului şi al babei. Ei te-au găsit în pădure, pe-o cărare, înfăşat în nişte cîrpe de lînă. De-aceea flăcăii-ţi spun aşa.

Sărmanul Mina, auzind aceste vorbe, şi-a lăsat ochii în pămînt şi a tăcut. A plecat trist dintre prietenii lui şi s-a dus acasă.

Baba, văzîndu-l atît de posomorît, l-a întrebat :

— Ce ţi s-a întîmplat, fiul meu, de eşti atît de supărat ?

Mina, privind-o şi suspinînd din rărunchii inimii, i-a spus :

— Jură-te pe pămînt, pe cer şi pe soare, că-mi vei spune drept dacă eu sînt fiul tău adevărat sau m-ai găsit înfăşat, pe cărarea din pădure !

Sărmana babă rămase ca mută, la auzul acestor vorbe. Nu ştia ce să mai zică. Să-i spună adevărul, îi era teamă

că-l va pierde. Să-l mintă, însemna să nu-şi ţină jurămîntul făcut.

Dar, vrînd-nevrînd, îi spuse totul, din clipa în care l-a găsit în pădure şi pînă acum.

Auzindu-şi povestea, Mina s-a-ntors către babă şi i-a spus :

— Vă sînt recunoscător pentru că m-aţi crescut, dar de-acum înainte nu mai pot să rămîn în acest sat în care toţi îşi rîd de mine. Am să plec încotro mi-or vedea ochii !

Baba, auzind hotărîrea lui Mina, simţi că viaţa ei nu mai are nici un rost. A plîns, s-a jelit, l-a rugat să-şi schimbe gîndul, dar toate fură zadarnice.

Cealaltă zi, Mina s-a sculat de dimineaţă, s-a spălat, s-a pieptănat, şi-a pus opincile, şi-a luat rămas bun de la babă şi de la moş şi a plecat.

A mers el ce-a mers, pînă s-a întunecat. La fel a făcut şi-a doua, şi-a treia zi. Obosit de-atîta drum şi răzbindu-l foamea, a oprit la o stînă să ceară o bucată de pîine.

Păstorii de la stînă, văzîndu-l atît de chipeş şi de voinic, li s-a părut că este vreun fecior de domn, năpăstuit.

L-au primit cu omenie şi l-au ospătat cu toate cele bune de la stînă.

Mina rămase cîteva zile aici, să se odihnească. Împrietenindu-se cu ei, păstorii l-au întrebat din ce loc este şi încotro a plecat singur.

Mina le-a spus că este orfan şi că a plecat să-şi caute norocul. *Chihîielu* [1], auzind vorbele lui Mina, l-a întrebat

[1] chihîie = mare proprietar de turme.

dacă vrea să rămînă păstor la turma lui. Mina primi cu bucurie, fericit să poată trăi în liniştea muntelui, departe de răutatea oamenilor din sat.

Astfel, din acea zi, Mina rămase păstor. Cealaltă zi primi o traistă, o *tîmbare* [1], o *cîrlibană* [2], un fluier, patru cîini şi o turmă de o mie de oi.

Aşa începu viaţa cea nouă a păstorului Mina. Turma păştea molcom pe munţii împăduriţi ai Pindului, cîinii erau ca nişte ostaşi credincioşi şi de mulţumirea ce-i umplea inima, cîntecul fluierului lui Mina se auzea zi şi noapte. Şi mai toate cîntecele lui vorbeau de frumuseţea vieţii de păstor. La umbra unui pom, Mina îşi spunea cîntecul :

„Cu strai alb, fluier la brîu,
Căciula tot pe frunte,
De viţă veche-aromân
Păstor de pe la munte.

Tîmbarea este casa mea
Şi turma mea de-o mie,
Eu viaţa mi-o dau pentru ea
Şi ea-mi dă viaţă mie.

Am cîini cu părul ca de leu
Hrăniţi cu zer şi lapte,
Ei turmele-mi păzesc mereu
Şi latră zi şi noapte.

[1] tîmbare = haină de lînă, specifică păstorilor aromâni.
[2] cîrlibană = cîrlig din lemn sau din fier, folosit de păstori.

Mă reazem de-un cîrlig cu corn,
Mă prinde doru-n prag...
La tine-atuncea mă întorn,
O, fluierul meu drag !

Mă înfiori, şi rîd şi pun
Căciula mea pe frunte,
E-un cîntec viaţa de-aromân
Şi de păstor de munte." [1]

La auzul fluierului său, toate păsările pădurii se adunau să-l asculte, iar crengile pomilor se aplecau, parcă, în semn de mulţumire. De multe ori şi oile uitau să pască, minunîndu-se de frumoasa lui cîntare. Iar cîinii nu se despărţeau de el zi şi noapte. Dealtfel, ei erau prietenii cei mai apropiaţi ai lui Mina. Iar dorul de bătrînii părăsiţi îi trecea numai cîntînd din fluier.

Aşa, Mina uitase de toate grijile lumeşti şi, mai ales, de necazurile îndurate în sat.

Într-o zi, s-a sculat de dimineaţă, şi-a lăsat oile să pască într-o poiană cu iarbă grasă şi el, cu cei patru cîini, s-a aşezat lîngă o fîntînă, la umbra unui nuc.

Ca de obicei, şi-a scos fluierul de la brîu şi-a început să cînte. Atunci s-a întîmplat că a trecut pe acolo o nuntă de zîne. Auzind dulcea cîntare a fluierului, zînele au rămas înmărmurite.

Dar nu mai mică le-a fost mirarea cînd au văzut frumuseţea şi mîndreţea păstorului Mina.

[1] Fragment din poezia *Picurarlu (Păstorul)* de George Murnu (Versiunea românească de Kira Iorgoveanu).

Zînele îl priveau cu nesaţ, dar Mina n-avea habar şi cînta nestingherit din fluier.

Oprindu-se din cîntat, Mina-şi ridică privirea să-şi urmărească turma. Şi-atunci, ce-i văzură ochii ?

Trei zîne tinere şi frumoase, îmbrăcate în cămăşi albe, din borangic, jucau în vîrful degetelor şi trupurile lor se unduiau ca nişte panglici.

La vederea lor, Mina crezu că visează şi-ncepu a-şi freca ochii, dar, cînd le-a auzit şi vorbind, îşi dete seama că totul era aievea. Zînele l-au rugat :

— Cîntă, flăcăule, să jucăm şi, orice-ai cere, noi îţi dăm !

Mina rămase uimit de frumuseţea lor şi-i căzu fluierul din mîini. Zînele, văzînd că bietul păstor s-a pierdut cu firea, i-au zis :

— Flăcău mîndru şi frumos, alungă-ţi ciinii de lîngă tine, căci vrem să-ţi vorbim de bine.

Mina le ascultă rugămintea şi rămase singur în mijlocul zînelor, care-i mai spuseră :

— Cum ai putut, flăcăule, să-nveţi să cînţi atît de frumos din fluier ? Noi sîntem zîne şi am umblat prin munţi, păduri, dealuri, cîmpii, livezi şi nu am lăsat loc neumblat şi, pînă azi, nu am auzit o asemenea cîntare din fluier. Ferice de mama care te-a făcut şi ferice de nevasta care te va avea de bărbat !

După aceste vorbe, Mina le zise :

— Ia, nu vă bateţi joc de mine, ci lăsaţi-mă în pace !

— Nu ne supărăm, îi spuseră zînele, dar noi ţi-am spus adevărul adevărat. Auzi, flăcăule, sau n-auzi ? Tu cu fluierul tău ne-ai încurcat drumurile şi ne-ai făcut de ruşine !

— De ce ? întrebă Mina.

— Pentru că noi pornisem la nunta unui flăcău cu Mușata Lumii și, trecînd pe aici și auzind cîntecul tău, parcă ne-ai vrăjit și ne-am rătăcit de ceilalți nuntași. Spune-ne, acum, ce să facem ?

Toate astea le-a spus zîna cea mai mare, iar cea mijlocie adaose :

— Dacă urechile noastre au fost vrăjite de fluierul flăcăului, ce vină are el ?

— Adevărat este că flăcăul n-are nici o vină. El cînta din fluier pentru oile lui, nu pentru noi, suratele mele ! sări în ajutorul lui mezina.

Și privind spre Mina, îi zise cu glas dulce și duios :

— Flăcăule mîndru și frumos, ia-ți din nou fluierul și cîntă-ne, rogu-te, încă o dată, ca să mai jucăm !

Mina, auzind rugămintea duioasă a zînei celei mici, își luă fluierul și-ncepu să cînte. Pădurea răsuna, copacii se legănau, oile ascultau vrăjite, iar păsările toate îl înghinau. Iar zînele se învîrteau în hore amețitoare și parcă nu atingeau pămîntul cu picioarele.

Erau ca o spumă învolburată într-o mare prinsă de furtună.

Cînd au simțit că au ostenit de atîta joc, zînele au bătut din palme și pe loc au apărut trei satiri. De la cap pînă la mijloc erau bărbați cu plete lungi și barbă creață, cu pieptul păros, iar de la mijloc în jos erau adevărați cai, din cei ce zboară iute ca vîntul.

Fiecare zînă a încălecat pe cîte un cal și s-au făcut nevăzute.

Bietul Mina, rămînînd singur, s-a întristat şi mai mult şi a început să ofteze şi să suspine întruna, nemaigăsindu-şi liniştea nici ziua, nici noaptea.

Cînd dormea, cînd se odihnea, sau cînd se plimba, numai zînele îi apăreau în faţa ochilor.

Şi aşa au trecut şase luni şi bietul Mina nu s-a mai întîlnit niciodată cu zînele.

De dorul lor, nu lăsă loc neumblat şi necercetat. Într-o zi, luă cu el doi cîini şi porni iar în căutare, dar nu găsi decît păduri pustii şi se-ntoarse la stînă la fel de întristat şi cu dorul mai aprins ca înainte. Dar, nu s-a dat bătut şi iar a pornit căutările. Tot mergînd aşa îngîndurat ajunse într-o pădure deasă, atît de deasă că abia se putea zări cerul printre crengile arborilor. Obosit după atîta mers, s-a aşezat la umbra unui copac şi a adormit, păzit de cei doi cîini credincioşi. Cum dormea dus, a visat că a venit o babă şi i-a zis :

— Mina, flăcău mîndru şi viteaz, acum şase luni erai vesel şi cîntai din fluier, zi şi noapte, înveselind toate păsările, copacii, frunzele şi ierburile ! De cînd ai văzut blestematele acelea de zîne ţi s-a tulburat mintea şi nu-ţi mai găseşti nicăieri liniştea ! Ai uitat de fluier, de turma ta de oi, şi de toate bucuriile vieţii de păstor. Azi, văzîndu-te atît de supărat, n-am mai putut îndura şi am venit să-ţi spun unde poţi să te-ntîlneşti cu zînele. Ele trăiesc în pădurea de dafini de pe Muntele de Marmoră. Cîte lucruri bune şi frumoase se află pe lume, ai să le găseşti în acea pădure. Acolo se află toate roadele pămîntului, cele mai dulci şi mai mirositoare. Dar, tot acolo se află şi pelinul cel mai otrăvitor. În mijlocul pădurii este o livadă

înconjurată de trandafiri, de iasomie, de măslini, de portocali și de alți copaci cu fel și fel de fructe.

În mijlocul livezii este un lac cu o apă limpede ca și cristalul. Apa acestui lac izvorăște din Muntele de Marmoră. Cine poate să se scalde în apa lui i se întărește pielea trupului așa de mult că nici o săgeată, cuțit, sau dinte de fiară sălbatică, nu poate s-o pătrundă.

Sîmbătă vor veni și cele trei zîne, pe care le-ai cunoscut, împreună cu Mușata Lumii. Pentru că știu ce foc ai în inimă și că nu ai somn de cînd ai văzut zînele, ia-ți cîinii și du-te pînă acolo.

Dar, dacă vrei să mă asculți, mai bine ar fi să nu te duci, căci te așteaptă multe necazuri.

Atunci Mina a întrebat-o :

— Rogu-te, babo, cine ești dumneata, de-mi spui aceste lucruri ?

— Eu sînt doar o ursitoare și, pentru că mi-a fost milă de sufletul tău, m-am arătat în vis ca să-ți spun tot ce ai auzit. Ți-aș mai zice multe, dar nu mai pot acum. Atîta doar aș putea să-ți mai spun : de-o fi să-ți calce picioarele în pădurea de dafini, întîi și-ntîi să te scalzi în lacul din mijlocul acelei livezi, de care ți-am vorbit și-apoi fă ce vrei.

După cele spuse, baba s-a făcut nevăzută, iar Mina, frecîndu-și ochii, s-a trezit, dar nu putea încă să se dezmeticească. Venindu-și în fire, se minună de visul ce-l avu.

A doua zi, s-a sculat și s-a dus drept la stăpînul său și i-a spus că nu mai poate să rămînă păstor la stînă. Și-a luat traista, fluierul, cîrlibana și cei doi cîini și a pornit-o

din munte-n munte, întrebînd orice păstor întîlnea-n cale, unde se afla Muntele de Marmoră.

După multe zile de mers, după îndelungă osteneală și căutare, ajunse la Muntele de Marmoră unde găsi și pădurea de dafini.

Cînd a pătruns în pădurea de dafini, ce i-au văzut ochii ? Minuni ce nu pot fi zugrăvite în cuvinte !

Atunci Mina își aduse aminte de cele ce i-a spus baba în vis și alergă-n sus și-n jos ca să găsească livada în mijlocul căreia se afla lacul cu apă vie. Apoi văzu o livadă așezată în soare, înconjurată de trandafiri, de dafini, de iasomii și de alți pomi nemaiîntîlniți. Înăuntrul livezii erau tot felul de flori : maci, garoafe, tindilină, care, cu mirosul lor, adormeau omul.

Lacul din mijlocul livezii era înconjurat de sălcii și copaci cu ramuri bogate și aplecate, care făceau o umbră deasă și, printre ramurile lor, adia un vîntuleț atît de dulce, că, parcă, lungea zilele omului.

Din toate părțile Muntelui de Marmoră curgeau mici izvorașe cu apă rece și limpede, ce păreau șiraguri de mărgăritare, care se vărsau în lacul din mijlocul pădurii de dafin.

Asemenea pădure nu poate fi decît în închipuire !

Mina, fără să piardă vremea, a intrat în lac și s-a scăldat, precum i-a zis baba, în vis. Ieșind din lac, s-a dus și s-a întins la umbra unui copac și, fiind sîmbătă, și-aminti că vor sosi zînele. Destul de repede zînele au apărut, s-au dezbrăcat și au intrat în lac.

Mina, apropiindu-se de lac, s-a ascuns după un boschet şi ce-i văzură ochii ? ! Cele trei zîne se scăldau nestingherite în mijlocul lacului !

De după boschet, se uita cu dragoste la ele, dar, lîngă zîne, mai văzu ceva luminos, ceva care strălucea atît de tare, că nu puteai să-l priveşti.

Uitîndu-se la zîne şi la acea nălucire strălucitoare, Mina a înţeles că printre zîne era o fată de mii de ori mai frumoasă ca ele.

Atunci şi-aduse aminte de visul lui şi-şi spuse : „Pesemne că este Muşata Lumii, de care mi-au vorbit zînele şi baba, în vis."

Mina s-a apropiat mai mult de lac şi uimirea lui n-avea margini : Muşata Lumii era, într-adevăr, atît de frumoasă că bietul Mina rămase încremenit.

Muşata Lumii l-a zărit şi i-a făcut semn, fără s-o vadă cele trei zîne. Se ruga, dacă poate, s-o scape din mîinile zînelor şi s-o ia cu el.

Dar zînele au văzut-o şi, privind mai cu atenţie, l-au zărit şi pe Mina, ascuns după boschet.

Ruşinîndu-se, la vederea lui, încercau să-şi ascundă goliciunea şi aşteptau doar-doar o să plece.

Dar, recunoscîndu-l pe păstorul care le-a cîntat din fluier atît de frumos, şi-au uitat de ruşine, au ieşit din lac şi s-au dus să-şi ia cămăşile de pe mal. Iar Muşata Lumii rămase singură în mijlocul lacului, strălucind de frumuseţe, ca luna pe bolta cerului.

Văzînd că zînele au plecat şi Muşata a rămas singură, Mina s-a apropiat de lac şi i-a spus :

— Lună, care străluceşti, luceafăr de dimineaţă, Muşata Lunii ! Spune-mi cum de te afli aici ? Cum de-ai căzut în mîinile blestematelor de zîne ?

Iar Muşata, tremurînd şi lăcrimînd, i-a zis :

— Ah, păunaş al codrilor şi viteaz al vitejilor ! De unde-mi ştii numele ? Cine eşti şi cum de te-ai rătăcit prin aceste locuri îndepărtate ?

— Sînt păstorul Mina, cel care cîntă cu fluierul. Sînt cel care le-a cîntat celor trei zîne şi le-am întors de la nunta ta şi tot eu sînt cel care, auzind numai o dată numele tău, mi-am pus inima pe jar nestins şi am bătut munte după munte şi pădure după pădure ca să ajung să-ţi văd nemărginita frumuseţe !

Acum, că ţi-am văzut chipul cel strălucitor, spun şi eu că pe drept ai fost numită Muşata Lunii !

Auzindu-i vorbele înflăcărate, Muşata i-a spus :

— Pleacă, tinere, căci amîndoi sîntem pierduţi !

N-apucă Muşata să termine bine vorbele că-i ajunseră cele trei zîne, în iureşul satirilor. Văzînd că se-ndreaptă spre el, Mina şi-a chemat cîinii aproape şi s-a aşezat în faţa Muşatei. Apropiindu-se de ei, satirii au început să tragă cu arcul, dar săgeţile nu-l atingeau. Au tras şi-a doua oară, dar parcă trăgeau în stîncă. Atunci zîna cea mare a spus :

— Ah, pui de lele, te-ai scăldat în lac înaintea noastră, de-aceea nu te-ating săgeţile !

Furioase, au descălecat de pe satiri, au intrat în lac, au îmbrăcat-o pe Muşata şi, ieşind din lac, s-au aşezat sub copaci — păzite din toate părţile de satiri.

Bietul Mina, cum privea la Mușata, simțea că i se topește sufletul. Zînele se prefăcură a glumi cu Mina, spunîndu-i că nu-i vor face nici un rău, ba chiar au început să-l roage :

— Flăcău mîndru și frumos, lasă-ți cîinii și vino lîngă noi să ne cînți din fluierul tău fermecat, ca să audă și Mușata Lumii !

Auzindu-le cum vorbesc, Mușata stătea supărată și cu ochii plecați în pămînt.

Bietul Mina, necunoscînd șiretenia zînelor, își alungă cîinii și s-a dus lîngă ele. Ajungînd aproape de ele, i-au aruncat o pulbere în ochi care, pe loc, l-a prefăcut în cerb. Mina, simțind pericolul, a-nceput să-și cheme cîinii, dar era prea tîrziu. În acest timp zînele au luat-o pe Mușata Lumii, au încălecat pe satiri și s-au făcut nevăzute.

Cîinii, întorcîndu-se în pădure, au zărit cerbul și au început să-l fugărească. Ici, să-l prindă, colo, să-l prindă, ajunseră de-l alergară în șapte păduri !

Bietul cerb era cît pe ce să-și dea sufletul de-atîta alergătură !

Istovit, ajunse lîngă un șanț mare și, dacă nu sărea acolo, cîinii l-ar fi făcut bucăți-bucăți. Așa s-a despărțit Mina de cîinii lui.

Sărmanul Mina, deși fusese prefăcut în cerb, avea toate simțirile omenești, dar nu știa cum să redevină om. Așa alergă din pădure în pădure, din munte în munte, cu mare spaimă și păzindu-se zi și noapte să nu-l mănînce vreo fiară sălbatică sau să-l omoare cineva.

Umblînd prin păduri, orice creangă ce se mișca, și

orice pasăre ce zbura pe-aproape, făcînd frunzele să foşnească, îl făceau să tremure de frică.

Mina trăi prefăcut în cerb trei ani. Tot rătăcind prin locuri ferite de ochii omului, într-o zi ajunse la nişte stînci atît de înalte, că ţi-era frică să le priveşti. În strîmtoarea acelor stînci găsi o potecă în care abia putu să se strecoare.

Apucînd pe acea potecă, merse pînă ajunse într-o peşteră părăsită, mare şi întunecoasă, că părea să fie chiar gura iadului.

Intrînd aici, cerbul îşi zise : „Ce păcat că n-am ştiut de mai mult timp să viu în peştera asta ; aici aş fi avut parte de linişte, aş fi dormit bine, căci aici n-are cum să calce picior de om sau de fiară."

Fiind ostenit, după atîţia ani de hăituială şi nesomn, s-a culcat şi a adormit buştean.

Pe la miezul nopţii, trezindu-se, auzi glasuri de femei. I s-a părut că-s zînele şi s-a speriat zicîndu-şi în gînd : „Vai, bietul de mine ! Blestematele de zîne, pînă şi aici m-au găsit ! Pînă acum m-au lăsat în pace dar, acum, cine ştie ce-mi vor mai face !"

De frică, s-a lungit şi s-a prefăcut a fi mort. Dar glasurile nu erau ale zînelor ci ale celor trei ursitoare. Una dintre ele era baba ce i se arătase în vis. Se vede treaba că peştera asta era locuinţa ursitoarelor. Ele umblă ce umblă şi după miezul nopţii se adună aici. Ajungînd în peşteră, ursitoarelor le-a mirosit a răsuflare străină şi, uitîndu-se în toate părţile, găsiră cerbul ce se prefăcea a fi mort. Atunci ursitoarea cea bătrînă le-a spus celorlalte două :

— Vedeți acest cerb ? Este sărmanul păstor Mina.

Iar ursitoarea cea mijlocie zise :

— Cine-a fost mama acestui păstor, Mina, că eu nu-mi mai aduc aminte ?

Ursitoarea cea mică îi răspunse :

— Tu i-ai ursit să o ia de nevastă pe Mușata Lumii și-acum nu știi cine i-a fost mamă ! ?

— Poate-i așa cum spui, adăugă ursitoarea mijlocie, dar acum nu-mi aduc aminte. Spune-mi, rogu-te !

Atunci ursitoarea cea mică începu a depăna :

— Mama lui Mina a fost o fată de împărat și a avut un soț care a părăsit-o. Cînd i-a venit sorocul să nască, s-a furișat din palat și s-a dus la marginea orașului, în casa unei babe sărace. Acolo l-a adus pe lume pe băiat. Baba nu avea nici măcar în ce să-l înfașe ; găsi doar niște cîrpe vechi din lînă. Și, după cum îi poruncise fata de împărat, s-a dus și a lăsat pruncul în pădure.

— Acum mi-am adus aminte de mama lui, dar nu știu cum de-a ajuns așa, prefăcut și-n cerb ?

Atunci, ursitoarea cea mai mare zise :

— Nu pot să-nțeleg, soro, prefăcătoria asta a ta ! Nu m-ai trimis tu să mă arăt lui Mina în vis și să-l trimit la Mușata Lumii, în pădurea de dafini ?

Ursitoarea mijlocie adăugă :

— Auziți, surioarelor ? Știți bine că foarte ușor Mina poate să ajungă iar om și s-o ia de nevastă pe Mușata ce i-am sortit-o eu ? Atîta doar că trebuie să știe ce și cum să facă !

— Ce trebuie să facă ? întrebă ursitoarea cea mică.

— Iată ce : să se ducă îndată la Muntele de Marmoră.

Acolo se află o peșteră ca aceasta, în care ne aflăm. Să se ascundă acolo și să nu zică o vorbă. Să aștepte pînă vor veni zînele. Ele, de cîte ori merg să se scalde, își lasă cămășile în peștera aia. Atunci el să le ia cămășile și să treacă de trei ori prin ele, și-ndată se face iar om. Și acele cămăși ale zînelor va trebui să le-mbrace și să nu le scoată cît o trăi.

— Bine, dar cum o s-o ia de soție pe Mușata, cînd zînele au ascuns-o tocmai în muntele cu apă vie și moartă ?

— Va fi lucru mai ușor. Dacă va lua cămășile zînelor, atunci ele nu vor mai avea nici o putere și i se vor închina lui Mina și-l vor întreba : «Ce poruncești, stăpîne ?» Iar el le va zice : «Duceți-vă să-mi aduceți calul înaripat, cu stea în frunte.» Ele, de voie de nevoie, o să-l asculte. Calul îl va învăța pe Mina ce trebuie să facă. Zînele o să-l lingușească și-l vor ruga să le dea cămășile, dar el să nu le asculte că, fără cămăși, va muri îndată.

Atunci ursitoarea cea mică zise :

— Foarte bine le-ai gîndit toate, dar de unde să știe bietul Mina toate astea ?

Ursitoarea cea mare zise :

— Soarta să-i vină-n ajutor !

Dar Mina a auzit tot ce au vorbit ursitoarele. S-a trezit dimineață, a plecat din peșteră și a pornit-o prin poieni și păduri, umblînd din munte-n munte, zi și noapte, pînă ajunse la Muntele de Marmoră. Ajungînd acolo, căută peste tot și-n cele din urmă găsi peștera de marmoră. A intrat înăuntru și s-a ascuns într-un colț.

După multă așteptare, sosiră zînele. Cum intrară, zîna cea mare zise :

— Nu știu a ce miroase ! Răsuflare de om sau de fiară ?

Celelalte zîne ziseră :

— Ce om sau fiară poate să ajungă pînă aici ? Haideți să ne dezbrăcăm, că pierdem vremea !

Zînele s-au dezbrăcat și au mers să se scalde.

Fără să mai piardă o clipă, Mina ieși din colțul unde stătea ascuns, luă cămășile și, trecînd de trei ori prin ele, se prefăcu din cerb în păstorul de-acum trei ani.

Mare i-a fost bucuria dar nu uită să-mbrace repede cămășile zînelor, după cum spusese ursitoarea. Și-o porni apoi spre lacul din livadă, ca să-l vadă zînele și să crape de necaz.

Ajungînd acolo, se așeză sub un pom de lîngă lac și-ncepu să privească zînele ce se scăldau.

Cînd l-au văzut, s-au înveninat și au dat fuga la peștera de marmoră ca să-și îmbrace cămășile. Dar, ia-le de unde nu-s !

Crăpînd de necaz zîna cea mare a spus :

— Nu v-am spus eu că miroase a răsuflare de om sau de fiară ? Ce ne facem acum ? Ah, soră mai mică, ce-ai făcut ! Ne-am luat după tine și n-am căutat în peșteră să-l găsim pe blestematul ăla ! Spune, acum, ce ne facem ?

— Ce să vă mai spun ? Ce-am căutat, am găsit !

Ce rău ne-a făcut bietul Mina, de l-am prefăcut în cerb, de a bătut trei ani toate pădurile și toți munții ? Acum orice-am face, este în zadar ! Dacă vom reuși cu vorba bună și lingușeală să-i luăm cămășile, o să fie bine !

Dacă nu, vom păţi şi noi ce-a păţit şi el !

Supărate şi hotărîte să-şi ia cămăşile, s-au dus înaintea lui Mina, i s-au închinat şi l-au întrebat :

— Ce porunceşti, stăpîne ?

Mina le-a spus :

— Să-mi aduceţi într-o clipită calul înaripat şi cu stea în frunte !

Nădăjduind să-l păcălească, zînele i-au zis :

— Bine, stăpîne, dar nu vezi că sîntem dezbrăcate ? Cum să mergem aşa, să-ţi aducem calul înaripat, cînd, pentru acest lucru, trebuie să trecem prin şapte împărăţii ?

— Nu vreau să ştiu cum o să mergeţi şi ce-o să faceţi ! Atîta ştiu : calul înaripat şi cu stea în frunte, trebuie să mi-l aduceţi îndată, că de nu, va fi vai şi-amar de pielea voastră !

Văzînd că nu-l pot înduplecă în nici un chip, zînele au plecat şi s-au întors iute ca gîndul cu calul înaripat ! Dîndu-i calul, i-au căzut în genunchi lui Mina, rugîndu-l cu lacrimi în ochi să le înapoieze cămăşile.

Dar, nimic nu l-a înduplecat pe Mina, care le-a zis :

— Voi m-aţi prefăcut în cerb şi am umblat trei ani prin toate pădurile şi toţi munţii şi acum vreţi ca, după o zi-două, să vă dau cămăşile ? Să vă scoateţi din minte asta !

Auzindu-l, zînele au tăcut. Iar Mina, încălecînd calul înaripat şi cu stea în frunte, cît ai clipi din ochi, ajunse în curtea babei care l-a găsit în pădure şi l-a crescut.

Văzîndu-l, sărmana băbuţă i s-a aruncat de gît, sărutîndu-l cu dor şi întrebîndu-l pe unde a umblat atîta amar de vreme. Mîngîind-o ca pe o adevărată mamă, Mina i-a

povestit de-a fir a păr toate păţaniile lui din ultimii ani.

După ce-au trecut cîteva zile, calul i-a zis lui Mina :

— Stăpîne, mare bine mi-ai făcut că m-ai scăpat din mîinile acelor blestemate de zîne; te rog să-mi mai faci un bine şi-apoi am să fac pentru tine tot ce-mi vei cere !

— Ce bine vrei să-ţi fac ? întrebă Mina.

— Vreau să mă scald în lacul din pădurea de dafini !

— Bine, zise Mina. Fii gata, că mîine mergem negreşit acolo !

A doua zi s-au sculat de dimineaţă şi-au plecat spre pădurea de dafini. Ajungînd acolo, s-au scăldat şi, ieşind din lac, s-au dus la umbra unui copac. Mina i-a zis calului :

— Ascultă, căluţul meu, cu stea în frunte : în lacul ăsta s-a scăldat Muşata Lumii şi eu am văzut-o. De atunci şi pînă-n clipa asta, mintea mi-este tot la ea. Spune-mi, te rog, cum să facem să ajungem la ea ?

Calul i-a răspuns :

— Ah, stăpînul meu ! Tot de ea vroiam să-ţi vorbesc şi eu ! Să mergem s-o scăpăm din mîinile acelui blestemat de *zîn* care-a răpit-o din mijlocul curţii, cînd Muşata îşi spăla pletele. De cînd a aflat că tu ai văzut-o cînd se scălda în lac şi că ai vorbit cu ea, zi şi noapte o pune la fel şi fel de cazne.

— Spune-mi, calul meu, unde-o putem găsi pe Muşata?

— Se află în mijlocul muntelui cu apă vie şi moartă. La poalele acestui munte este o livadă cu copaci de sute şi mii de ani. În spatele copacilor este o peşteră mare în care se află o zgripţuroaică cu şapte capete. Zgripţuroaica este sora blestematului de zîn. El, ştiind că ursitoarele ţi-au

sortit-o ţie pe Mușata Lumii, o ţin legată acolo, de un copac și a poruncit sorei lui s-o păzească strașnic.

Și-așa, blestemata de zgripțuroaică, zi și noapte, nu se mișcă de acolo !

— Calule, dacă-i așa cum zici, cum o s-o putem lua pe Mușata ?

— De luat, o luăm ; dar trebuie să asculți ce-am să-ți spun eu. Sînt tare obosit de urmărirea zînelor. Trebuie să mă odihnesc patruzeci de zile. Și, ca să putem să mergem s-o luăm pe Mușata și să scăpăm vii și sănătoși, trebuie să mă adăpi în aceste patruzeci de zile cu lapte de căprioară și să mă ţesali de două ori pe zi, pînă îmi va cade părul ăsta fermecat de zîne. Atunci am să-ți zic : „Încalecă-mă acuma și să n-ai teamă de nimic !"

— Bine, calul meu ! Dar, de unde să găsesc eu lapte de căprioară, ca să te adap patruzeci de zile ?

— De-asta te-ngrijești tu ? Poruncește celor trei zîne și, din pămînt, din iarbă verde, îți vor aduce laptele !

— Bine, dar cum să găsesc acum zînele ?

— N-ai cămășile lor cu tine ? Înțeapă-le cu un vîrf de cuțit și îndată vor fi lîngă tine !

Mina făcu precum îi zise calul său și-ndată zînele apărură înaintea lui. Văzîndu-le, le-a poruncit :

— De-astăzi, timp de patruzeci de zile, să-mi aduceți în fiecare dimineață cîte o găleată cu lapte de căprioară că de nu, vă leg de coada calului înaripat, să vă tîrască pînă crăpați !

Zînele i s-au închinat și i-au zis :

— O să facem, stăpîne, cum ne-ai poruncit !

Și-așa, din ziua-aceea, Mina începu să-și ţesale calul

de două ori pe zi şi să-l hrănească cu lapte de căprioară.

Împlinindu-se cele patruzeci de zile, calului îi crescu păr nou, ce strălucea ca aurul. Şi-atunci calul înaripat şi cu stea în frunte îi zise lui Mina :

— Stăpîne, ai făcut tot ce ţi-am zis eu. Mai am să-ţi spun un lucru, pentru binele tău şi al meu. Cheamă zînele şi rupe-le cîte trei peri de la fiecare, că o să ne trebuiască. Şi-apoi pregăteşte-te, că-n două zile ajungem la Muşata şi-o vom lua cu noi !

Mina se pregăti de drum, îşi luă cele de trebuinţă, încălecă şi plecară. Umblară, trecură munţi, cîmpii, poieni, livezi, văi, rîuri, dealuri şi prăpăstii şi-n cele din urmă ajunseră într-o cîmpie unde mişunau şerpi veninoşi. Ajungînd acolo, calul i-a spus lui Mina :

— Cîmpia asta n-o putem trece pe jos. Eu am să zbor, dar tu trebuie să te ţii bine de coama mea să nu te trîntească de pe mine vînturile turbate. Şi, cînd ai să vezi că sînt gata să cobor pe pămînt, să arunci trei peri de-ai zînelor.

Să nu te sperii de ce-ai să vezi, că eu sînt cu tine !

Calul, adunîndu-şi toate puterile, îşi luă zborul pînă la nori. Cînd să fie gata să coboare pe pămînt, Mina scoase cei trei peri ai zînelor şi-i aruncă. Şi-atunci, ce văzu ?

Toţi şerpii s-au adunat, s-au încolăcit, s-au împletit şi au făcut un gard înaintea lor. Mina, văzînd asta, s-a speriat tare, dar calul i-a zis :

— Scoate alţi trei peri, aruncă-i şi nu-ţi fie frică !

Mina făcu ce-i zise calul şi-ndată apărură trei stoluri de vulturi flămînzi, care se repeziră asupra şerpilor, înghiţindu-i pe dată.

Şi-aşa trecură de acea cîmpie blestemată. Tot mergînd mai departe, calul îi zise lui Mina :

— Stăpînul meu, bucură-te, că ne apropiem de muntele cu apă vie şi moartă. În pădurea în care vom intra acum, vom găsi multe fete şi nepoate de-ale zgripţuroaicei. Ele te vor întreba de unde vii şi-ncotro te duci. Tu să le spui : „Vin de pe lumea cealaltă, să iau apă vie şi moartă !"

Auzindu-te, ele vor merge de-ndată la zgripţuroaică să-i spună. Zgripţuroaica, fiind cea care păzeşte apa vie şi apa moartă, îşi va aduna fetele şi nepoatele şi vor merge să păzească apele. În clipa aceea, noi vom merge repede la Muşata, vei dezlega-o de copac şi degrabă veţi urca în şaua mea. Ne vom lua zborul, toţi trei, şi cînd vei vedea că zgripţuroaica aleargă după noi, cu toate fetele şi nepoatele, să arunci şi ceilalţi trei peri de zîne. Dar nici tu, nici Muşata să nu priviţi înapoi că, din cei trei peri, se va face un rîu mare şi tulbure, o pădure deasă şi o prăpastie cu foc, cu pară vînătă. După ce vom trece de cîmpia cu şerpi, ne vom putea odihni.

Mina a luat aminte la tot ce i-a spus calul. Ajungînd la fetele şi nepoatele zgripţuroaicei, acestea-l întrebară :

— Bine-ai venit, flăcău mîndru şi frumos ! De unde vii şi-ncotro te duci ?

— S-aveţi parte de noroc ! Vin de pe lumea cealaltă şi mă duc să iau apă vie şi apă moartă !

— Întoarce-te, flăcăule, că-ţi vei pierde capul !

— Nici nu-mi trece prin gînd ! răspunse Mina.

Auzind asta, au luat-o la fugă să-i spună zgripţuroaicei. Aceasta şi-a adunat toată ceata de fete şi nepoate şi s-au dus să păzească apele.

În timpul ăsta, Mina și calul său ajunseră în peșteră. O eliberă pe Mușata, o luă în brațe și se aruncară în spatele calului.

— Ei, calule, acum să te văd !

Calul, cu Mina și Mușata călare, și-a început zborul. Dar, deodată, au auzit un tunet înfricoșător. Calul a spus :

— Este zgripțuroaica cu fetele și nepoatele ei. Fă ce ți-am zis și să nu vă temeți de nimic !

Atunci Mina a aruncat și ultimii trei peri de zîne și îndată apăru un rîu tulbure, o pădure deasă și o prăpastie cu foc. Zgripțuroaica, așteptînd cam mult la apa vie și moartă, să vină Mina și, văzînd că acesta întîrzie, s-a întors la Mușata și, negăsind-o, s-a necăjit tare pe fetele și nepoatele ei. S-au pus pe fugă și ajunseră la rîul cel tulbure. Intrînd toate în rîu, ca să treacă dincolo, nepoatele zgripțuroaicei s-au înecat pînă la una. Ieșind din rîu, zgripțuroaica și fetele ei ajunseră în pădurea cea deasă.

De aici n-a putut să iasă decît zgripțuroaica cea bătrînă care, nescăpînd bine din pădurea cea deasă, ajunse în prăpastia cu foc. Dar de-aici nu mai putu să iasă și arse.

Scăpînd de ele, calul, Mina și Mușata ajunseră într-o poiană verde și s-au așezat la umbra unui copac.

Calul i-a zis lui Mina :

— Acum descalecă, stăpînul meu, și să ne odihnim puțin, că am scăpat cu viață din toate necazurile.

Mina și Mușata, mînă-n mînă, și-au spus toate prin cîte au trecut de cînd au văzut lumina zilei și pînă-n clipa aceea. După ce s-au odihnit, au încălecat calul înaripat și

s-au dus la baba care l-a crescut pe Mina. Acolo, în sat, Mina s-a cununat cu Mușata Lumii. Bucuria lor au împărtășit-o toți sătenii, care au venit cu mic cu mare la nuntă.

Și-au trăit în dragoste și pace ani îndelungați și, dacă n-or fi murit, poate că mai trăiesc și astăzi.

Basm am știut, basm v-am povestit.

Nu știu cum am făcut, dar nu v-am mințit.

POVEȘTI CHINEZE

(repovestite de IULIA MURNU)

Iubitorul florilor

În anii domniei împăratului Jen Dsung, din dinastia Sung, trăia un om în satul Dsang Lo, la două leghe de orașul Ping Giang. El se numea Tsiu și porecla era Sien.

Tsiu-Sien se trăgea dintr-o veche familie de țărani, care posedau cîteva palme de pămînt și o casă. Era de multă vreme văduv și nu avea copii. Nu iubea nimic mai mult ca florile și de ce le cultiva și iubirea pentru ele era mai mare. Da, le iubea așa de pătimaș, că părăsise ogoarele și livezile și trăia numai pentru dragele sale flori. Dacă afla vreun soi deosebit, era mai fericit decît dacă ar fi descoperit o perlă sau o piatră prețioasă. Dacă în drumul său spre oraș vedea în vreo grădină străină flori înflorind în chip osebit de frumos, uita cele mai grabnice ocupații ale lui și intra pe răzoare fără învoire. Întrebat fiind ce dorește, cu surîs nedumerit se ruga de iertare și răspundea că numai florile l-au fermecat. Dacă erau cumva flori din care avea și el, încă nu-și lua ochii de la ele, însă cînd erau cu totul neobișnuite, atunci i se putea întîmpla să uite nevoia care-l mînase spre oraș. Iar dacă vedea la un florar o specie scumpă, îi plătea prețul cerut, chiar de știa că s-a înșelat și cu un sentiment de neasemuită fericire își ducea scumpătatea acasă. Patima lui mergea așa de departe, încît atunci cînd nu mai avea bani își amaneta hainele. De aceea i s-a zis Nebunul Florilor.

Oamenii răi, profitînd de slăbiciunea lui, tăiau florile scumpe, le înfășurau într-un șomoiog de glod și paie și, cu o mutră nevinovată, le dădeau îmbucuratului, care le cumpăra în culmea fericirii. De mirare era că flori din acelea creșteau și pe la dînsul acasă.

Curînd deveni grădina lui un parc minunat, pe ale cărui garduri împletite din bambuși se urcau cele mai rare plante agățătoare. După gard, pe amîndouă aleele, se învoltau palmierii, salcîmii, crizantemele, orhideele aurii și floarea domniței plină de frăgezime, ca din poveste. Era cu neputință să numești toată felurimea, că tot florișul se desprindea din verdele tufișurilor de parcă ar fi fost o perdea din cea mai prețioasă mătasă minunat brodată. La fiecare pas o nouă minune. Abia se trecea o floare, că lîngă ea se învolta o soră și mai frumoasă și-i lua locul.

Porțile care duceau în acest paradis erau din ramuri măiestrit împletite. Ușile cu două canaturi se deschideau într-o alee îngustă de bambuși. Rareori bambusul galben are cîte o dungă verde, el bate la ochi prin simplitatea liniei, pașnic și măreț ca și cînd sta gata să întîmpine pe cel care intră. Un stol de molifți închidea aleea de bambuși. Din amîndouă laturile, pornea cîte o potecă spre casa cu acoperiș de paie a lui Tsiu-Sien, alcătuită din trei încăperi destul de înalte, ca soarele și lumina să pătrundă înăuntru. Pe un perete se afla pictura unui maestru necunoscut și sub ea un pat micuț din lemn alb lăcuit, acoperit cu perne roșii. Cîteva scaune și mesuțe joase întregeau mobilierul încăperii. Toate erau peste măsură de curate și bine întreținute. Nu găseai fir de praf. În curtea interioară, dinapoia casei, erau așezate în oale, gingaș lustruite,

orhidee de-a mirare. Forma și măreția coloritului arătau raritatea lor. Dincolo de această despărțitură era iar un dormitor, care pe lîngă o splendoare de orhidee, uimea prin simplitatea sa. Dar cine ar putea să descrie încîntarea la vederea curții a doua ! Pretutindeni minunăție de culori și miresme ! Părea să fie aci pururi primăvară. În fund se afla un mic bazin, în fața căruia se ridica un pavilion din scoarță de copac.

La intrarea în grădina lui Tsiu-Sien dădeai de un lac lucitor în a cărui apă limpede se oglindea cerul ; de aceea se chema Oglinda-Cerului. Țărmurile sale păstrau în fiece anotimp un farmec deosebit. Și aci înfrumusețea el malurile sădind sălcii și piersici. Și vraja primăverii cu flori roz și roșii pe macatul verde al sălciilor era de neînchipuit. Lacul era acoperit cu flori de lotus de toate culorile și, în timpul înfloririi, întocmai ca amurgul împurpurat și norii pestriți, pluteau în toată splendoarea peste ape.

Totul respira mulțumitoare bucurie. Bărci sărbătorește împodobite cu aleasă muzică lină aduceau oaspeți, care stăteau cucernic uimiți în fața strălucirii florilor de lotus. Cînd în amurg corăbiile se întorceau acasă, sub sclipirea stelelor, ele deveneau însuflețite ca milioane de licurici ; lumina lor se răsfrîngea în apă, de se credea că cerul s-ar fi scufundat pe acolo.

Dacă adia vîntul de toamnă și colora ca purpura frunzișul de arțar, sau cădeau frunzele sălciilor verzi și galbene și plantele își aruncau umbrele lor în lac, atunci răsuna jalnicul țipăt al cetei de gîște sălbatice de pe stuful de trestie. Iar cînd se apropia iarna și nori grei acopereau cerul sau fulguia domol, atunci se topeau pămînt

şi cer într-o vaporoasă simfonie de culori. Fiecare anotimp era aşa de minunat, de o gingaşă frumuseţe, că cercetătorul cu luare-aminte sta mereu în faţa unor minuni.

Cu cel dintîi cîntec al cocoşului se scula Tsiu-Sien din culcuşul lui să vadă scînteierea de rouă pe flori. Apoi îndepărta cu migală toate foile căzute. Scotea apă de la fîntînă şi le adăpa pe fiecare cu aceeaşi grijă pînă către amurg. Dacă înflorea un boboc deosebit de frumos, aducea o căniţă de ceai sau un pahar cu orez, spre a serba naşterea florii. El nu se clintea de lîngă ea. Cînd alături de dînsul se deschidea în toată splendoarea, îi doinea un cîntecel şi-i ura o viaţă de mii de ani. De-l biruia somnul, îşi punea capul pe o piatră, spre a rămîne în apropierea ei. Şi-n zare de lună, bătrînul nu părăsea deloc grădina. Iar dacă veneau furtuni şi ploi, ca să vadă de nu au păţit ceva copilele sale, îşi lua un fel de umbrelă cît o pălărie mare din foi şi nuiele de bambus şi o manta din fibre de palmier şi, de afla vreo stricăciune, o dregea cu o mînă iubitoare şi grijulie. Dacă îi creştea o mlădiţă la care ţinea şi se gălbejea, atunci bătrînul o privea plin de obidă. El cerceta frunzele care cădeau şi cu băgare de seamă culegea cele din urmă semne ale strălucirii ei într-un pocal, ca să se mai bucure de mireasmă. Iar cînd se uscau cu totul, umplea cu ele un ulcior şi plin de înduioşare, cu ochii înlăcrimaţi, le îngropa alături de tulpina despoiată. Asta numea el înmormîntarea florilor. Curăţa cu apă proaspătă florile mînjite după ploaie şi furtună şi prietenos încuviinţa din cap, cînd ele stau acolo iarăşi în vechea lor splendoare. Asta numea el scalda florilor.

îndrepta tulpinele îndoite şi le sprijinea, iar frunzele crăpate le căuta ca un vraci plin de dragoste pentru bolnavii săi. Ungea rănile cu lut şi tină, le proptea pe un arac şi le înfăşura cu grijă. Asta numea el vindecarea plantelor. Nu tăia niciodată vreo floare şi nu suferea să vadă lucrul acesta nici făcut de alţii. Se punea cu totul în simţămintele florii şi socotea că în scurtul timp cît trăieşte ne bucură prin mireasmă şi culoare încît noi să luăm seama priveghind gingaşa lor înflorire. Din cele patru anotimpuri florile au parte numai de unul şi atunci se deschid pentru puţine zile, ba adesea doar pentru cîteva ore ; trei anotimpuri aşteaptă ele vremelnica vieţuire.

Dacă întîmplător el lua seama că cineva voia să frîngă o floare, se ruga fierbinte să nu facă una ca asta şi, dacă era ascultat, era plin de preafericită recunoştinţă. Cu toate că i s-a zis Nebunul Florilor, era iubit din cauza marii lui bunătăţi şi îi cruţau florile. Arareori căpăta voie cineva să admire grădina ; nu pentru că pizmuia străinului această plăcere, ci numai din teamă pentru dragele lui. Dacă îngăduia cuiva să intre, mai înainte îl deprindea cu felul lui de a vedea florile. Faţa lui blîndă se înroşea ca focul de mînie dacă prindea vreun răufăcător în grădina sa.

Unde înfloresc multe flori, se cuibăresc mai cu seamă păsările. Dacă ar lăcomi numai la fructe, s-ar mai fi mîngîiat, dar ele ciugulesc îndeosebi tinerii boboci. Asta mîhnea pe bătrîn ; el le presăra mereu destul orez şi cereale şi păsările păreau că se bucură de florăria lui, fiindcă nu se atingeau de nimic altceva. Zi de zi zburau cîntînd şi chiuind între tufişele înflorite şi în copacii dimprejur. Apoi deplin mulţumit culegea bogăţia de roade binecu-

vîntate și dăruia cu prisosință din poamele mari și dulci și vecinilor și prietenilor. Dar mai înainte de a gusta el însuși din ele, mulțumea zeiței florilor pentru mieroasele daruri. O mare parte din fructe rămîneau încă de vînzare, iar banii adunați îi împărțea între nevoiașii satului. Simplă și modestă era îmbrăcămintea și hrana lui. Consătenii săi îl iubeau și îl cinsteau cu numele Tsiu-Gung.

Voioșia senină a florilor sale părea să fi trecut asupră-i, pentru că viața i se arătase tot mai ușoară și mai prietenoasă, bătrînețea nelăsîndu-i urme.

*

Tot pe vremea aceea locuia într-un sat învecinat un om cu numele de Dșan-Wee. El se trăgea dintr-o familie numeroasă și se folosea de puterea sa prin viclenie și răutate. Era înconjurat de o mulțime de slujitori, care erau ca tigrii și lupii ; nelegiuiți, și mai cu seamă păgubeau lumea măruntă. Pînă în cele din urmă se întrecuse cu nebuniile lui. Cînd era gata să fie pîrît la cîrmuire, el se năpustea cu întreaga lui ordie prin împrejurimi și astfel ajunse în satul bunului Tsiu-Sien.

Într-o zi, pe jumătate beat chiar dinaintea prînzului, hăituia prin sat. Deodată stătu în fața grădinii lui Tsiu-Sien și cherchelit fiind, splendoarea florilor îl uluia. El întrebă de proprietar. I se spuse :

— Grădina este a Nebunului Florilor, care aproape nimănuia nu dă voie să-i admire florile. Numele lui adevărat e Tsiu-Sien.

— Are curajul a-mi opri și mie intrarea ? se semeți Dșan-Wee. Iute ! Bate la ușă ! porunci el omului său.

Tsiu-Sien era tocmai gata cu stropitul florilor-domniței. El stătea în tihnă cu o căniță de vin de orez și o farfurie de poame între drăguțele sale, cînd niște bocănituri tari îl făcură să sară în sus speriat. Numaidecît deschise ușa și văzu în fața sa o ceată de tineri beți.

— Ce vreți aici ? întrebă el îngrijorat.

— Eu sînt Dșan-Wee, stăpînul întregului sat de dincolo. Am auzit de mulțimea florilor tale și vreau acum să le văd !

Tsiu-Sien a fost foarte neplăcut mișcat de purtarea cutezătoare și de aerul ce-l răspîndeau în jur bețivii. Prin tot felul de pricini încercă să-i abată pe năpustitori de la gîndul lor. Mînios, zise Dșan-Wee slujitorului său :

— Bătrînul nebun nu pricepe cînd cineva i se înfățișează cuviincios ? Ce suferă florile lui dacă le privesc, ori își închipuie că vreau să le pasc ?

El îi și dete o lovitură în piept, că Tsiu-Sien căzu pe spate. Apoi năvăli cu gloata lui în parc. Tsiu-Sien se sculă mîhnit și urmă pe răufăcători.

Floarea-domniței înflorea și înmiresma pe vremea aceea așa de încîntător, de parcă era din altă lume.

Cînd Dșan-Wee se apropie foarte tare să-i soarbă ademenitoru-i miros, fără prea mult ocol, dar nici ca s-o vatăme, Tsiu-Sien se rugă cuviincios să ia seama. Această smerită rugă a fost pentru omul crunt un binevenit prilej de ceartă. Gălăgios se răsti la bătrîn :

— Se vede că nu mă prețuiești ca oaspete ? N-ai vrut să mă lași înăuntru, tu, mojicule ? Ce strică neroadelor

flori ale tale, dacă eu le privesc și apoi le miros ? Chiar de-acum am s-o fac !

Tsiu-Sien auzi vorbele-i răutăcioase, dar se sili să stea liniștit, ca să nu întărîte pe hain, ci, dimpotrivă, să-l aducă la cumințenie. Tocmai această liniște îl înverșună și mai mult. El îi strigă batjocoritor :

— Așa frumoase flori ! Pentru asta se cade să închinăm un pahar de vin ! Și chiar porunci slujitorilor să-i aducă vin. Atunci bătrînul își pierdu răbdarea. Tremurînd de mînie, sări în sus :

— Casa mea e tot așa de micuță ca și a unui melc ! Uită-te la florile mele, dar bea-ți vinul acasă !

— Grădina e destul de mare pentru noi toți. Ne vom așeza pe pămînt.

— Pămîntul vă va mînji hainele.

— Vom așterne un covor.

Într-o clipă s-a pregătit o gustare, s-a așternut un covor și a început ospățul.

Deodată-i veni lui Dșan-Wee un gînd rău și cu ochii sticloși, pe cînd întindea lui Tsiu-Sien un pahar de vin, strigă în culmea beției :

— Cît ești de prost, te pricepi la flori și pomi. Îți cumpăr grădina și apoi tu poți fi grădinarul meu.

Tsiu-Sien presimțea c-o va păți. Dar el se reculese iute și zise ploconindu-se :

— Vă mulțumesc, dar grădina mea înseamnă viața mea ! Luați-mi totul, numai grădina nu !

— Viața ta sau nu, mi-e totuna ! Vreau grădina !

Tovarășii de chef îi strigară :

— Tu nu știi ce fericire te așteaptă. Grăbește-te să primești tîrgul.

O spaimă fără seamăn îl apucă pe bătrîn. Îi tremurau mîini și picioare. Abia de era în stare să îngaime un cuvînt.

— Te scoate din sărite ! strigă Dșan-Wee.

— Răspunsul meu rămîne același, nu vînd ! zise Tsiu-Sien aproape fără glas.

Apoi întreaga ordie chefui pînă ce erau toți beți și gata de a părăsi grădina. În grabă Dșan-Wee voi să mai smulgă cîteva flori, dar bătrînul se puse dinaintea lor și tremurînd de mînie izbucni :

— Nu le atinge !

— De mîine grădina este a mea ! De aceea fac, de azi, ce-mi place !

Atunci toată ordia întețită strigă din răsputeri :

— Priviți pe acest nebun ! Să vedem dacă el ne poate împiedica !

Și rîzînd batjocoritor, smulgeau tot ce puteau. Buimăcit, Tsiu-Sien îl izbi pe Dșan-Wee cu capul în piept. O singură lovitură fu de ajuns ca să-l răstoarne pe bețiv. Atunci se năpustiră cu toții pe bătrîn. Apoi ridicară pe stăpînul lor, care turbat de mînie strivi tot ce mai rămase din florile-domniței și plecă.

Tsiu-Sien rămase adîncit în jale, totuși auzi deodată un glas plăpînd, care întreba milos :

— De ce plîngi ?

El se întoarse și zări o drăgălașă copilă de vreo șaisprezece ani, într-o îmbrăcăminte simplă.

— Din ce casă ești, fetițo ? o întrebă el năucit. Nu te-am văzut niciodată.

Încet și domol suna răspunsul ei :

— Nu stau departe de tine și am auzit de florile tale. Sînt aci să mă minunez de ele.

Din nou suspină bătrînul. El arătă spre pămînt și zise :

— Uite acum toată splendoarea lor. Apoi își povesti durerea.

— Liniștește-te ! Mîngîie-te, bunule om ! răsună iarăși vocea ei. Știu un mijloc să-ți înzdrăvenesc dragele tale flori. Dacă vrei să m-ajuți, adu-mi apă !

Cînd se întoarse, nu-și crezu ochilor. Toate florile-domniței erau acolo în plină înflorire, ba și mai frumoase și mai colorate ca pînă atunci. El se lumină de bucurie. Recunoscător, căuta pe binevoitoarea copilă. Ea pierise însă fără urmă. Se repezi în drum, dar aci nu găsi decît doi bătrîni, buni vecini, care de asemeni nu zăriseră deloc pe dalba copilă. Cum ei îl căinau pentru florile zdrobite, Tsiu-Sien le povesti despre minunea florilor. Merseră cu el în grădină și văzură schimbarea. Și toți trei au ajuns să creadă că numai zîna florilor putea împlini această minune.

În gura mare amîndoi bătrînii vestiră minunea în sat. Doar Tsiu-Sien își petrecu noaptea pe jumătate treaz, pe jumătate visînd, între florile lui.

„Mă voi îndrepta și voi deschide ușa tuturor prietenilor florilor !"

Mic și mare, tînăr și bătrîn veniră în grădină, uimindu-se sfios în fața frumuseții.

Setos de fapte mari, Dșan-Wee se sculă a doua zi să puie mîna pe grădina bătrînului. Chiar mai înainte se povestea în partea din vale a satului că florile strivite

stau din nou în toată splendoarea, ca un spiriduș ar fi fost printre ele. Necrezător, Dșan-Wee alergă cu ceata lui într-acolo și se încredință de cele întîmplate. Ca un fulger îi veni gîndul diavolesc de a pîrî în oraș pe bătrîn de vrăjitorie. El a înaintat numaidecît pîra și bietul Tsiu-Sien a fost trimis în temnița orașului. Numai puțini l-au însoțit, cei care văzuseră minunea din grădina sa. Judecătorul ascultă mai întîi pe Tsiu-Sien. El îl înfruntă aspru : „Cum îndrăznești să înșeli poporul cu vrăjitorii ?"

Bunul bătrîn sta nedumerit. La urmă de tot înțelese că fusese o victimă a lui Dșan-Wee. Bolborosind, povesti întîlnirea cu mîrșavul om și cu zîna florilor.

— Minți ! îi strigă judecătorul. Satul întreg a văzut farmecele tale !

Bucuria răutăcioasă a lui Dșan-Wee era de nedescris. În scurt timp se făcu stăpîn pe grădină și zise tovarășilor săi :

— Aci vom pregăti o mare sărbătoare ! Nimeni nu ne mai poate împiedica ! Dar cînd și-aruncă ochii la florile-domniței le văzu prăpăd la pămînt.

— Vedeți și voi, n-am dreptate ? Nu e bătrînul un vrăjitor ? Altminteri cum s-ar putea ca florile să fie culcate iar la pămînt ? Dar pentru asta să nu ne speriem, strigă el pe jumătate tehui. Nu vrem altceva decît să chefuim, să chefuim !

Curînd toți se îmbătară de-a binelea. Abia stăpînindu-se pe sine, ei deslușiră în aer un vuiet și un șuier, foșnete și trosnete. Izbucni o cumplită vijelie. Cu încetul florile se înfiripară și din ele răsăriră mici vietăți nu mai mari de o șchioapă. Erau niște omuleți care trepădau. Be-

ţivli începură a se desmetici, că vijelia, care pentru ei era o grozăvie, părea chiar să le placă acum din pricina micuţelor fiinţe. Sub puterea acesteia, ele se tot măreau şi pînă la urmă se făcură un şirag din cele mai frumoase copilite.

Cu jind nemernicii întinseră mîna înspre ele, dar numaidecît ele se lăsară moaleşe la pămînt. Erau spiriduşe deşteptate de furtună. O fetiţă învesmîntată în roşu prinse a glăsui :

— Cine v-a dat voie, neobrăzaţilor, să intraţi în grădina lui Tsiu-Sien ? Ce înseamnă aci o poruncă a lui Dşan-Wee ? Sus, voi surori ! Să răzbunăm pe credinciosul nostru ocrotitor !

Însufleţite, toate surorile fură la un gînd şi atunci începu o valmă sălbatică, o fugă şi o goană, mînecile lor lungi se făcură bice, care ca un vînt umed şi rece plesneau feţele beţivilor.

Venise seara. Furtuna se potolise. Din nou era linişte şi totul, ca mai înainte. Chefliii se treziră ca dintr-un vis nedesluşit. Fusese într-adevăr vis sau vedenie ? Îi dureau mădularele şi Dşan-Wee cu întîiul său slujitor lipseau. Înfricoşaţi se strecurară prin beznă, fără să mai poarte grija stăpînului lor.

După un răstimp se întoarseră cu întăriri de trupe şi lumini şi cercetară cu de-amănuntul grădina. Îl găsiră pe slujitor greu rănit, cu capul spart, sub un piersic. Floriledomniţei răsăriseră din nou. Tremurînd, aşteptau pe chefliii. Pe Dşan-Wee nu-l mai găsiră.

Bunul Tsiu-Sien se întoarse acasă şi-şi văzu mai departe de grădinărit. Într-una din zile calde de august, cînd

sta și privea cerul senin, îi păru cum din înaltul lui, în lină adiere, se lăsau nouri roz în văluri tot mai dese. Miresme dulci umpleau aerul. Zîne dalbe, fenixi albaștri, berze albe, toate soiurile de animale, chiar lei și tigri coborau parcă din nori iar în mijloc i se ivi ocrotitoarea florilor lui, care îi zise :

— Tu, om neprihănit ca și florile, ai dobîndit cea mai înaltă virtute ! Dacă cineva iubește florile și le apără, este fericit, dacă le disprețuiește și le vatămă, i-aduc necaz și capătă pedeapsă !

În cea mai curată fericire trăi printre florile sale Tsiu-Sien, pînă a fost găsit odată adormit între iubitele sale flori.

Un om nelecuit

Lan Yu Dșu se trăgea dintr-o veche familie de cărturari, care din tată în fiu iubea mai mult cartea decît orice alt bun.

Tatăl său fusese logofăt, trăise economicos și retras, însă pusese toate economiile în cărți. Patima asta o moștenise fiul și cum el își iubea foarte mult părintele, și-a însușit povața acestuia. El lipi acest îndemn pe un perete dinaintea mesei de lucru și așa, oricît de des voia, putea citi cuvintele :

Ca să cîștigi mari avuții,
N-ai nevoie de mănoase cîmpii,
În carte sînt mii de orezării
Pentru ce să mai dorești palate ?
Castele de aur cartea îți scoate.
Nu te întrista de sărăcia ta ;
În carte vei afla cai și trăsură.
Fii fără teamă că peștitoarea
Nu-ți poartă grijă de o soție,
O vei găsi în carte, o făptură
Asemenea scumpetului jad.
De vrei să le capeți pe toate,
La lumina clară a ferestrei tale,
Cufundă-te în carte !

Yu Dșu se îngropă în cărțile sale și uită lumea din afară, chiar și rudele și prietenii. După moartea tatălui său, trăia într-o sărăcie lucie, dar și mai pătimaș studia cărțile lui. Cu tot nesațul cetitului, era la douăzeci de ani încă un tînăr novice, un înstrăinat, nedumerit în fața vieții, un om care în nevoia sa nu știa să cîștige nimica. În adevăr, nu avea vreo altă dorință și dacă veneau rudele sau tovarășii, îi primea oarecum stînjenit și după ultimele salutări, se furișa din nou spre cărțile sale.

Una după alta vindea cîte o bucată de ogor părintesc, numai cărțile îi erau preasfinte. Totuși nu putu să treacă nici examenul pregătitor.

Odată, la cetirea unei cărți, furtuna i-a smuls-o și i-a dus-o afară în grădină. Alergînd după ea, Yu Dșu a căzut într-o groapă. Cînd și-a scos piciorul afară, a descoperit, acoperită în bălării, o oală cu orez, care fusese de mulți

ani îngropată acolo. Ce-i drept, orezul era de nemîncat, dar pentru Yu Dșu însemna întărirea îndemnului înscris pe perete.

La cîtăva vreme, căutînd o carte sus de tot, pe dulapul său, se lovi cu mîna de un lucru mic și vîrtos, ce-l desluși la lumină ca pe un mic tron al lui Buda. Îl dete spre vînzare unui giuvaergiu, care cu toată părerea de rău a lui Yu Dșu constată că tronul ar fi numai aurit. Se gîndi și se socoti dacă cu asta ar putea pregăti o bucurie, și-l dărui unui înalt dregător, fost prieten al tatălui său, care, așa de bucuros de această cinste, i-a trimes trei sute de bucăți de aur și doi cai. Acum Yu Dșu era cu totul încredințat că zicătoarea împărătească se împlinea chiar dacă norocul venea pe ocolite.

El era un om curat, tot ce-i pămîntesc nu-l atingea, totuși din ce în ce dorea și el o ființă care să-l înțeleagă. De aceea și mai mult se adîncea în cărțile sale, firește cu tăcuta dorință că s-ar putea ca o frumoasă zînă să răsară dintre foi. Oamenii au început a-l batjocori, că la treizeci de ani el încă nu avea o soție.

Pe timpul acela se zicea că de pe cerul înnoptat pierise steaua „Țesătoarea". Rîzînd batjocoritor i se spunea:

— Caută o dată Țesătoarea în cartea ta ! Poate că astfel îți va fi răsplătită credința.

Doi ani trecură, Yu Dșu era de treizeci și doi de ani, dar era încă un copil mare, mereu cuprins de dorul după ceva tainic și nepătruns. Așa, într-o noapte, obosit peste măsură, răsfoia el al nouălea volum din cartea „Han". Cînd zări între foile ei imaginea unei gingașe fete, murmură tremurînd :

— Să fie oare această arătare împlinirea dorinței mele?

O privea uimit și acum nu i se mai păreau ochii fără viață ; sprîncenele se ridicau, iar cînd întoarse pagina, sta scris pe dosul figurii : „Țesătoarea".

Așadar, ea a venit, aceea pe care o dorise ! A pus chipul ei pe masă, n-a mai cetit și a uitat de mîncare și somn. Necontenit privea în ochii ei și în cele din urmă, ca și cum ar fi biruit puterea ochilor săi, chipul începu a prinde viață, o mică silfidă se desprinse din foaie și se așeză surîzînd pe carte. Uluit de fericire, Yu Dșu nu mai vedea aproape nimic. Se înclină ploconindu-se dinaintea micuței făpturi și pînă să-și vie în fire, ea se săltă de o șchioapă și încet-încet se apropie de omul uluit, care se înclină din nou. Abia acum văzu el cît era de frumoasă, fără îndoială cea mai frumoasă de cînd lumea și pămîntul. În cele din urmă își luă curajul de a-i grăi :

— Ești oare o zînă ? De unde vii ? Cine ești ?

Ea răspunse surîzînd :

— Mă cheamă Yen Ju-Yu. Tu m-ai atras. Poate să treacă o mie de ani înainte de a mai găsi un om așa de neprihănit cum ești tu, care să creadă celor bătrîni, ca și tine.

Yu Dșu era ca într-un vis de fericire și frumoasa nu-l mai părăsi. Adeșea Ju-Yu îl ruga să înceteze cu cititul, totuși puterea ei nu era așa grozavă ca a cărților. Chiar și dojenile ei, că alții și-au trecut examenele de primăvară și toamnă, nu foloseau deloc.

— Citește mai puțin, e mai bine chiar și pentru examenul tău. Încetează cu cititul, altminteri trebuie să plec!

Scurt timp ocoli cărțile, apoi iarăși i-au venit în minte. Zăpăcit de atîta învățătură, într-o bună zi Yu Dșu și-a pus cartea deoparte, ca să se bucure de ochii frumoasei sale. Dar nu o mai găsi nicăierea ; ea pierise. Jalnic o striga pe nume. Nici un răspuns. Ce să se facă ? A luat volumul în care o zărise întîia dată și a găsit la vechiul loc fața ei de jad. Desmierdător și rugător o strigă el pe nume, totuși ochii ei au rămas nemișcați. Cu lacrimi în ochi a îngenuncheat. Atunci ea veni înspre dînsul și-i zise :

— Dacă tu iubești cărțile mai mult ca pe mine și nu mă asculți, trebuie iar să plec și nu mă mai pot întoarce, ascultă-mă !

Și ca să-l vindece de patima lui, a jucat cu dînsul șah. Yu Dșu a jucat de dragul ei, totuși fără bucurie. Cum rămînea singur, apuca pe ascuns cărțile lui. Într-o zi l-a prins pe neașteptate citind, cu toate că și-a ascuns repede cartea. Fără vorbă, ea a dispărut. Nenorocit și în spaima morții, a luat cartea cu figura ei. Foile erau goale, chipul ei nu mai era acolo. Zilele treceau. Jeluindu-se, răsfoia cartea. Cu totul pocăit striga :

— Ju-Yu ! Ju-Yu ! Hai, vino ! Vino ! Te iubesc mai mult ca pe cărțile mele ! Nu pot vieții fără tine ! Întoarce-te încă o dată ! De-acum te voi asculta numai pe tine !

Atunci ea stătu milos surîzătoare dinaintea lui. Jucară din nou șah. Yu Dșu era vesel că în a treia zi chiar cîștigase două partide. După trei zile l-a învățat muzică, și după cinci zile l-a înlănțuit așa de tare, că el nu s-a mai gîndit deloc la cărțile sale. Cînd băgă de seamă progresele lui, ea fu foarte fericită.

Ju Yu urzea mai departe firele spre a-l lecui de patima lui. Ei beau adesea împreună un păhăruț de vin. Apoi l-a rugat să facă oarecare cunoștințe.

Într-o zi stau veseli la masă, cînd Yu Dsu privi dalba lui zînă osebit de drăgăstos și deodată o întrebă :

— Dar noi de ce nu avem nici un copil ? Iubirea noastră e așa de mare, că nu pot să mi-o închipui mai mare și se zice că dacă un bărbat și o femeie se iubesc ca noi, vine și binecuvîntarea unui copil.

Surîzînd cu un aer socotit, ea-i răspunse cu bunăvoință :

— Dacă iubirea ta față de mine ți-este așa de mare și această dorință va fi împlinită. Și surîse în taină.

Cînd iubirii lor le-a fost dăruit un copil, bucuria era fără margini. Yu Dșu anunța tuturor fericirea lor. Totuși, Ju Yu îl dojenea cu blîndețe să nu mai pomenească despre asta. El răspunse copilăros :

— Așa de puțin se înțeleg oamenii unul cu altul, ca ei mereu să-și ascundă simțămintele ?

Doi ani au trăit toți trei într-o armonie deplină. Totuși Ju-Yu simțea că la Yu Dșu din nou se deștepta patima de a petrece tot timpul cu cărțile. Cu inima grea ea-i zise :

— E timpul să plec.

Ca un trăsnet îi căzură aceste cuvinte și pierzîndu-și cumpătul îi aminti de copilul lor.

Ju-Yu tăcu multă vreme, apoi zise :

— Este un mijloc să mă reții. Jertfește toate cărțile tale, arde-le !

Yu Dșu clătină din cap, dar Ju-Yu continuă și mai stăruitor :

— Știu că asta-i cea mai mare jertfă ce-mi poți aduce, dar fă-o ! Alungă-ți patima, altminteri trebuie să plec. De trei ori am descătușat lanțurile mele, de trei ori am venit la tine. A patra oară sînt fără putere.

Yu Dșu auzea bine cuvintele ei, dar gîndurile-i erau sub farmecul cărților.

Cu tristețe luă seama Ju Yu că trecerea ce o avea pe lîngă dînsul încetase. Pe tăcute, părăsi bărbat și copil.

Cînd Yu Dșu și-aminti de dînsa, dispăruse. El o chema, o striga. Nici un răspuns. A scos afară volumul în care odinioară îi găsise imaginea. Înfiorat răsfoia paginile, fără a mai da de ea. Atunci abia știu că era plecată pentru totdeauna de lîngă el și fiul lor. Cîteva zile Yu Dșu a umblat rătăcind și cu gîndul aiurea, apoi în speranța că ea totuși își va afla drumul spre ei, jertfi cea mai mare parte din cărți. Dar Ju Yu nu s-a mai întors.

Zdrobit de durere, suspinînd, se aruncă la pămînt lîngă fiul său și se jelui :

— Eu, nebunul, pentru ce nu mi-am putut înfrîna dragostea pătimașă ? Pentru că trebuia să sacrific totul, ca să ajung în urmă la înțelepciune ? Prin vina mea pierdui pe mama ta prea de timpuriu, dar vreau să fiu statornic alăturea de tine. Niciodată să nu devii robul cărților ca mine ! Te povățuiesc cum să te poți jertfi la timpul cuvenit, fiindcă tu trebuie să înveți a iubi mai presus de orice oamenii ! Trebuie să te plimbi fericit în lumina soarelui de aur ! Trebuie să te bucuri de pădure și de flori și împreună să ne ridicăm ochii spre stele, ca să descoperim în strălucirea lor zodia mamei : „Țesătoarea".

Înțeleptul din O ME SAN

Lyn Hsian era un tînăr bun și foarte dăruit de la natură. Școala și toate examenele le trecuse în chip desăvîrșit și acum se afla dinaintea celui din urmă examen, care îi deschidea calea spre cele dintîi slujbe din țară. Tocmai de asta era în capitală și abia începuse examenul, cînd a întîlnit un înțelept, care sta pe lîngă un izvor, înconjurat de multă lume doritoare de a-l întreba despre trecut și viitor. La multele întrebări ale celor de față, înțeleptul răspundea pe scurt. Cînd l-a zărit pe tînăr, l-a salutat de departe.

— Inima ta este de prețuit. Poate că voiești să asculți ceva care te privește de-aproape ?

Tînărul i-a răspuns că da.

— Fericirea ta e șubredă. Vei lua cu bine examenul și titlul de Dsuang-Yuan îți va fi hărăzit, dar cînd vei merge acasă, mama ta nu va mai trăi.

Tînărul, care-și iubea mama mai mult ca orice pe lume, nu se rușină de lacrimile sale și zise :

— Plec numaidecît să-mi văd mama !

Liniștit, vorbi înțeleptul :

— Soarta te va păsui să treci examenul început, unul de mai tîrziu însă, niciodată.

Tînărul răspunse resemnat :

— Crezi că lumea, cu toată a ei avuție și puternicie, are preț pentru mine, dacă eu îmi pierd mama ? Ea voia să-mi iau examenul, eu voiam să-i fac o bucurie și să-i fiu

mîngîierea bătrînețelor. Ce-mi folosește toată strălucirea, dacă eu nu mai am mamă ?

Bătrînul clătină din cap, în timp ce scoase un leac din tărtăcuța lui :

— Trimite pe slujitorul tău să i-l dea mamei ! Ea te va aștepta încă șapte zile !

Tînărul era totuși sigur că se va lăsa de examen, dar cu toate astea luă leacul mulțumind, căci o zi mai mult a mamei era pentru dînsul un veac de strălucire.

Peste puțin calul s-a oprit și în loc s-o ia înainte, a luat-o înapoi. Calul slujitorului mergea liniștit mai departe. Dar omul descălecă de cum văzu că domnul său înădușit și înfricoșat se opintea să nu piardă vremea.

— Rogu-te, ia calul meu ! El te va duce sigur la mama noastră, îi zise dînsul.

Schimbară caii, totuși, după cîteva clipe, sirepul junelui se opri, pe cînd celălalt, îndărătnicul de mai înainte, mergea fără greș mai departe.

— Ceva ne stă împotrivă. Dă întîi examenul, încă mai e timp, uite că soarele apune ! Întoarce-te, ultima zi de examen începe curînd. Dacă l-ai trecut, calul te va duce grabnic spre casă. Dă-mi mie leacul, plec eu înainte !

Tînărul se întoarse mîhnit, calul părea voios, fiindcă tot mai iute și mai iute se așternea drumului.

Examenul a fost luat. Năvalnic încălecă tînărul, în neliniștea și grija pentru mama sa și cu teamă că din nou calul ar putea fi nărăvaș. Totuși fu supus, numai că stăpînului său nu-i prea mergea bine călătoria asta : mereu trebuia să-și împîntene calul, să-l strunească și, în loc,

de-cu-seară, să caute un han, își făcu vînt mai departe și o luă razna prin noapte.

La sărbătoarea toamnei, din acel august, încă noaptea tîrziu, oamenii mai erau pe stradă, și în veselia sărbătoarei, nimeni nu lua seama la călărețul grăbit, cu atît mai puțin la tînărul prinț de Ming, care lua parte la acea sărbătoare și care de obicei era așa cu mare grijă păzit. Dintr-o izbitură de copită acesta fu azvîrlit și înecat în apă. Tînărul, cuprins de jale și cu totul zbuciumat, se învinovățea pe sine. Jelania lui era așa de mare, că nimeni nu se gîndea să-l facă vinovat. În această încurcătură se ivi înțeleptul și zise mulțimii :

— Lăsați-l să călătorească la mama sa, care-i pe moarte !

Tînărul se lupta cu desnădejde, între datoria de a se înfățișa la judecată și iubirea către mama-i bolnavă. Tot zbuciumul sufletesc i-l vedea înțeleptul. Se apropie și-i zise, liniștindu-l :

— Du-te cu calul acasă și vino mai tîrziu la mine !

Privirea binevoitoare a sfătuitorului îl liniști și așa călări mai departe.

Cînd sosi la mama-i, în loc de o bolnavă, al cărei chip îl urmărise așa de mult, sta o femeie veselă și sănătoasă. Copleșit de fericire, căzu în genunchi. Mama îl primi cu bucurie și zise :

— Vestea că tu vii de departe mi-a adus alinare sufletului.

Multă vreme tăcu tînărul, căci se gîndea la calul buiac și la tînărul prinț, care din vina lui a trebuit să moară. Se hotărî să se ducă pe muntele sacru, să-și caute leac

pentru durere. Prinse a-i povesti mamei sale pățania și apoi să-l caute pe înțelept. Mama era liniștită și voioasă, dar cînd a aflat astea de la dînsul, știu că nu avea să-l mai vadă alături niciodată.

Plecă. Zi și noapte peregrină tînărul. Nu simțea nici sete, nici căldură și nici pietrele de pe drum. Chipul mamei îi era dinaintea ochilor și în inimă. Vina îl apăsa și cu cît era mai mare mustrarea de cuget, cu atît mai mare era dorul de bătrînul înțelept. Îl găsi încă tot la izvor, înconjurat de mulțimea care întreba. Tînărul se apropie sfios și bătrînul simți zbuciumarea lui și-i vorbi simplu :

— Merg cu tine !

Tînărul abia cuteză a glăsui. Și așa, mergeau tăcuți mai departe, abia mai simțind lumea pămînteană. Muntele O ME SAN se zărea în depărtare.

Apoi tînărul rămase singur pe O ME SAN. Întunericul adînc, norii grei și fulgerele îl împresurau, apele vijelioase îl năpădeau, dar el nu tremura. Tigri și leoparzi sîngeroși voiau să-l sfîșie. Simțea răsuflarea lor fierbinte în față. El stătea neclintit. Fete frumoase, ca rozele mirezmate și neînveșmîntate, se alintau pe lîngă dînsul. Ele nu-l ademeniră. Iezme îl înfricoșau și-l chinuiau. El nu le luă în seamă. Atunci sufletul lui era liniștit. Bătrînul sta lîngă el și-i vorbea blînd :

— Tu ai învins ; chinurile durerii și ale ispitei nu te-au atins.

Tînărul răspunse :

— Mă voi întoarce după ce mă voi fi înfățișat judecătorului. Prin goana mea nebună am ucis un om ; știu că trebuie să ispășesc pedeapsa.

Atunci înțeleptul frînse o nuia de bambus uscat și i-o dădu, zicîndu-i :

— Privește această nuia ! A murit pentru tine ! Îngroap-o, prin asta arată-ți recunoștința. Să știi : un om care săvîrșește o faptă bună, dar care speră într-o răsplată, nu e încununat cu-o virtute. O faptă rea, care se întîmplă fără voie, nu e un păcat ! Altă dată să iei aminte, în orice împrejurare, ce se petrece în jurul tău.

POVEȘTI POPULARE ARMENEȘTI

(repovestite de DIRAYR MARDICHIAN
și MIHAI RĂDULESCU)

Cei trei frați

A fost odată o foamete ca niciodată și-un rege care tocmai atunci și-a pierdut una dintre cămile. Slugile i-o căutară prin toată împărăția. Au răscolit ținutu-n lung și-n lat dar cămila n-au găsit-o. Supușii împăratului mureau de foame și se băteau cîte-o mie pentru o bucată de pîine. Și după ce se băteau bine, bucata de pîine tot n-o găseau. În acea împărăție viețuia o biată femeie. Și ea avea trei feciori : un plugar, un grădinar și un țesător. Acești trei frați prinseseră cămila care umbla fără stăpîn prin părțile acelea și o ascunseseră în grajdul lor. Știau că mama lor era mai săracă cu duhul și se temeau să nu dea lumii de știre ce făcuseră. Așa că îi spuseră că trebuie să se îmbrace într-o zi de sărbătoare în haine de mireasă.

— O să invităm, i-au spus ei, toți prietenii și neamurile la petrecerea noastră. O să tăiem cămila și vom avea cu toții belșug de carne.

Cei trei frați tăiară cămila și puseră carnea la păstrat în vase mari de lut, pe care le pitiră bine, căci știau ce li se putea întîmpla dacă ar fi fost dovediți, apoi fiecare se duse la munca sa.

Slugile regelui veniră mai întîi la casa plugarului să îl întrebe :

— Frate, l-au întrebat, ai văzut vreo cămilă alergînd pe aici fără stăpîn ?

— Nu vedeți că-mi ar pămîntul ?

Voia ca slugile să-l socoată o țîră neîntreg la minte.

— Ba vedem că-ți ari pămîntul, dar noi te-am întrebat dacă n-ai văzut o cămilă !

— Apoi, depinde. Cîteodată ar două pogoane pe zi, altă dată numai unul.

— Noi te-ntrebăm de-o cămilă, înțelegi ? o cămilă. D-aia cu patru picioare, două urechi și un gît lung și încovoiat.

— Da... e tare mult de lucru înainte de a-mi putea aduna recolta : ar, semăn, cultiv, ud.

— Să nu ne mai pierdem timpul cu trăznitul ăsta, mormăiră slugile regelui și se duseră să-l întrebe pe fratele său, grădinarul.

Și grădinarul se prefăcu a fi într-o ureche.

— Nu cumva ți s-a întîmplat să vezi pe-aici vreo cămilă ?

— Ce, sînteți orbi, oameni buni ? Nu vedeți că culeg alune ?

— Noi te-ntrebăm de o cămilă. Ai văzut-o au ba ? Doar atîta vrem să știm.

— Eh, prețul alunelor ba scade, ba crește. E greu să vă spun cît ați putea lua pe alunele voastre.

— Te-ntrebăm despre o cămilă, înțelegi ? o cămilă ! Ești surd ? N-auzi ?

— Pomii cei mari sînt la celălalt capăt al livezii. Îi scutur mai tîrziu.

Oamenii împăratului socotiră că acest grădinar era şi mai smucit decît fratele său, aşa că se duseră să-l întrebe pe ţesător.

— Căutăm o cămilă care s-a pierdut. Dacă ne spui unde s-o găsim vei fi răsplătit.

Şi ţesătorul se prefăcu a fi buimac pe de-a-ntregul.

— D-apoi nu vedeţi că-s ocupat cu ţesutul ?

— Te-ntrebăm de o cămilă care aparţine împăratului.

— Ba bine că nu. Sînt zile cînd ţes mai multă pînză ca-n altele.

— Nu ne pasă cîtă pînză ţeşi într-o zi sau în alta ! Nu vrem să ştim altceva decît dacă ai văzut o cămilă.

— Preţul nu e fix. Cîteodată iau un ban de-argint, cîteodată doi, pentru aceeaşi măsură.

Slugile împărăteşti îşi spuseră una alteia :

— Tînărul ăsta-i şi mai nebun ca frate-su. Hai s-o întrebăm pe mama lor. S-ar putea să ne spună ea adevărul.

Pe mamă au găsit-o stînd la colţul străzii cu rochia şi vălul ei de mireasă.

— Ai văzut o cămilă ?

— Bineînţeles. Au tăiat-o fiii mei.

— Cînd asta ?

— Cînd m-am măritat.

Slugile împăratului înţeleseră că mama era cu adevărat cea mai nebună dintre toţi şi renunţară să mai caute, pierzînd orice nădejde de a mai găsi cămila împăratului.

Moartea micului Kikos

Au trăit cîndva un bărbat şi o femeie şi ei aveau trei fete. Într-o bună zi, pe cînd soţul muncea la cîmp, soţia a trimis pe fiica cea mai mare la izvor, să aducă apă, ca voia să frămînte aluatul. Izvorul se afla pe buza unei vîlcele, la umbra unui copac falnic. Fata îşi umplu urciorul, apoi ridică privirea spre copac ; de-acolo o coborî cu spaimă spre stîncile ce ieşeau din pămînt ca nişte măsele, în fundul vîlcelii. Oftă :

— Va veni o zi cînd mă voi căsători şi voi avea un fecior şi-o să-l numesc Kikos. O să-i fac o căciulă de toată frumuseţea. Şi nu peste mult o să vină aici, la izvor, şi o să se caţere în copacul ăsta şi-o să cadă pe stîncile alea şi-o să se prăpădească. Ce nenorocire ! Ce mamă nenorocită sînt ! Cum să nu plîng ?

Fata izbucni în lacrimi şi aşezîndu-se sub copac îşi jeli băiatul.

— Unde s-o fi ascuns mototoala aia de soru-ta ? Trebuie să frămînt aluatul, să fac pîine, zise mama surorii mezine şi o îndemnă la izvor, să vadă ce se întîmplase. Fata o găsi pe sora sa plîngînd sub pom.

— Ce plîngi, soră dragă ?

— D-apoi tu eşti nesimţitoare ? Ce fel de mătuşă mai eşti şi tu ?

— Mătuşă ? Ce vrei să spui ?

— Va veni o zi cînd mă voi căsători şi voi avea un fecior şi-o să-l numesc Kikos. O să-i fac o căciulă de toată frumuseţea. Şi nu peste mult o să vină aici, la izvor,

și o să se cațere în copacul ăsta și-o să cadă pe stîncile alea și-o să se prăpădească. Ce mamă nenorocită sînt! Cum să nu plîng ?

Mezina se așează lîngă sora ei și se puseră amîndouă pe plîns mai cu spor. Mama lor nu mai avea răbdare să le aștepte. N-aveau apă-n casă, să frămînte aluatul. O trimise pe a mai mică dintre fiice la izvor, să vadă ce se petrecuse cu surorile ei. Cînd acestea i-au povestit despre Kikos, ea se porni pe plîns mai dihai ca ele. Mama nu mai putu aștepta. Se grăbi către izvor ea însăși și țipă la fiicele ei :

— Ce v-a apucat, zănatecelor ? ! Ce faceți aici, sub pom, cînd trebuie să frămînt aluatul și am nevoie de apă?

— Of, dragă mamă, ce fel de bunică ești ? se jeluiră tustrele într-un glas. Cum de ai inima atît de împietrită cînd ți-a răposat nepotul ?

— Mi-a răposat nepotul ?... Ce tot vorbiți verzi și-uscate ?

Fiica ei cea mai mare își zmulgea părul din cap și nu contenea zicînd :

— Vai mie, vai mie !

Celelalte explicară, printre suspine :

— Of, dragă mamă, va veni o zi cînd sora noastră se va căsători și va avea un fecior și-o să-l numească Kikos. O să facem băiatului nostru o căciulă de toată frumusețea, din blană de oaie, și nu peste mult o să vină aici, la izvor, și o să se cațere în copacul ăsta și-o să cadă pe stîncile alea și-o să se prăpădească. Nu se cuvine să plîngi, dacă o să-i fii bunică ?

Mama plînse amar dimpreună cu fiicele ei.

Un bărbat călare trecu pe lîngă izvor. Văzîndu-le vărsînd atîtea lacrimi și zmulgîndu-și părul le întrebă :

— De ce plîngeți ?

— Cum să nu plîngem dacă micuțul nostru Kikos cade din copacul ăsta și se prăpădește ?! se nedumiri mama.

Omul era la încurcătură : nu pricepea ce anume voia să spună femeia.

— Ascultă, omule bun, zise mama, fiica mea a mai vîrstnică se va mărita într-o bună zi și va să aibe un fiu și-o să-l numim Kikos. O să-i facem o căciulă strașnică din piele de oaie băiatului nostru. Și o să vină o zi cînd o să se îndrepte către acest izvor. Și o să se cațere în copacul acesta. Și o să cadă pe stînca aceea. Și o să se prăpădească. Apoi, cum să nu plîngă maică-sa, mătușile și bunica lui ?!

Și tuspatru se puseră pe hohotit.

— Aoleo, săracul nostru Kikos, aoleo, dragul nostru Kikos s-a dus !

Bărbatul surîse în barbă și zise :

— Cu lacrîmile nu-l întoarceți pe băiat. Mai bine mergeți acasă și dați un praznic în amintirea lui.

Ele mulțumiră pentru sfatul bun, se ridicară și se duseră acasă, tăiară o vită și invitară toți vecinii la praznic.

În seara următoare se înapoie și soțul. Văzu capul vacii — singura pe care o aveau.

— Cine ne-a omorît vaca ? își întrebă soția și fiicele.

— Am dat un praznic în amintirea micului nostru Kikos, răspunseră ele.

— Și cine-i Kikos, mă rog ? Despre ce anume trăncăniți ? Ce s-a petrecut aici ? Ați înnebunit cu toatele ?

Cînd ele i-au istorisit despre moartea micuțului Kikos, el s-a înfuriat, dar era prea tîrziu ca să se mai poată cîrpi ceva cumva. După o ceartă de zile mari el plecă de-acasă valvîrtej, gîndind în sinea lui : „Tare-aș vrea să știu dacă numai nevastă-mea și cu fetele mele sînt nebune sau mai sînt și alții pe lîngă ele."

Pe cînd umbla de-a lungul unui pîrîu a zărit o femeie spălîndu-și picioarele.

— Unde mergi, frate ? l-a întrebat femeia.

El a privit-o, dar n-a răspuns, de furios ce era. Femeia își repetă întrebarea. Era atît de posomorît, încît strigă la ea :

— Mă duc la ducă-se pe pustii !

— Maică-mea e la ducă-se pe pustii, zise ea și vreau să-i trimit niște bani !

El nu-i dădu nici o atenție femeii și merse mai departe. Ea alergă după el, implorîndu-l :

— Maică-mea e la ducă-se pe pustii și așteaptă banii ăștia de la mine. Te rog dă-i-i dumneata.

„Cu banii ăștia mi-aș putea cumpăra altă vacă", gîndi omul, băgînd banii în buzunar. „Căutam un nebun, dar iată una care aleargă singură după mine."

Din întîmplare, femeia aceasta era soția bărbatului care trecuse călare pe lîngă izvor. Ea se duse acasă și-i povesti soțului :

— Tocmai i-am trimis mamei niște bani.

— Ce-ai înnebunit ? Cum o să-i trimiți bani ? Doar e moartă.

— Am întîlnit un om care se ducea la ducă-se pe pustii și i-am dat lui.

În mînia lui, își lovi femeia și sărind pe cal, goni să-l găsească pe omul căruia ea-i încredințase banii. Îl urmări pînă la moară. Intră în moară să-l caute, dar nu-l găsi. Omul parcă pierise. Urmăritorul alergă în curte și, ce să vezi, îi pierise și calul. Omul care pierduse vaca, găsise calul și-l luă cu sine, hotărînd să-l vîndă.

Ajuns acasă, spuse soției și fiicelor sale :

— Am socotit că voi sînteți singurele nebune din împrejurimi, dar am constatat că alții sînt și mai și decît voi.

Să te-ntinzi cît ți-e plapuma

A fost cîndva un rege care dădu poruncă tuturor plăpumarilor din împărăția sa să-i facă o plapumă nici prea lungă, nici prea scurtă, ci tocmai bună și potrivită cu statul luminăției-sale. Și uite-așa cădeau capetele plăpumarilor celor mai mari și mai pricepuți, căci nu izbutea să potrivească din foarfeci și din ac lungimea cerută.

— Viață lungă, luminăției tale, zise un plăpumar rămas printre cei vii, deîndată ce se află față către față cu întîi stătătorul țării. Apoi, adăugă : Eu unul pot face plapuma hotărîtă.

— Foarte bine, fă-o, zise regele. Dar ține minte :

cu-atîtica de-i mai scurtă
cu-atîtica de-i mai lungă,
capul jos o să-ți ajungă.

Plăpumarul se reîntoarse-n atelier și cusu plapuma cam scurtă. Era o plapumă frumoasă. O încărcă la spinare și o duse la palat. O întinse cu mîndrie pe patul regelui dar nici gînd să dea drumul unui bici ce-l ținea ascuns sub haină.

— Hai să vedem dacă-i pe potriva mea, spuse regele. Și lungindu-se în pat, trase plapuma peste sine și-și întinse picioarele. Degetele îi ieșeau de sub plapumă.

Plăpumarul scoase biciul și, cît ai zice peșteo lovitură șfichiuitoare plezni degetele regelui care-și și trase picioarele.

— Viață lungă, luminăția ta, zise plăpumarul. Văd că plapuma-i de lungimea cuvenită. Așa e : omul să se-ntindă cît i-e plapuma.

Regele păstră plapuma și îl răsplăti pe plăpumar pentru cuvintele-i înțelepte.

Țesătorul cel înțelept

Un rege împărățea peste o țară mare. Și cum ședea el pe tron, iată vine un ambasador dintr-o țară îndepărtată și, fără a scoate o vorbă, desenă un cerc în jurul jilțului împărătesc. Regele fu tare încurcat. Își chemă toți curtenii și sfetnicii și-i întrebă ce putea să însemne aceasta,

dar nu-i putură da vreun răspuns. Regele era tare necăjit. Vasăzică nu se afla printre toți fruntașii țării nici unul înțelept ? Le porunci să caute orice om din împărăție care să fi fost destul de înțelept ca să poată da un răspuns ambasadorului, că de nu îi va ucide pe toți.

Sfetnicii dădură ocol cetății căutînd un astfel de om și li se întîmplă să intre într-o casă unde văzură un leagăn și un prunc în el, iar pruncul se legăna de unul singur. Nimeni altul nu se mai afla în casă. Același lucru l-au văzut în următoarea casă : leagănul se legăna de unul singur și nu se afla nimeni în casă. S-au suit pe acoperiș și acolo au văzut un băț care se mișca singur ca să sperie păsările ce erau ispitite de grînele spălate și întinse la uscat, la soare. Erau uluiți. Au coborît la subsol și au văzut un țesător lucrînd la război. Avea o sîrmă legată la un capăt al navetei, o sîrmă la celălalt capăt și o alta legată de pieptene, iar cînd naveta se mișca înainte și înapoi peste război, cele două leagăne și bățul așezat pe acoperiș ca să sperie păsările se mișcau cu ea. Într-adevăr, un țesător înțelept.

— A venit un ambasador dintr-altă țară și a desenat un cerc în jurul tronului regelui, dar refuză să vorbească, îi spuseră țesătorului. Nu știm ce înseamnă aceasta. Poate știi tu. Vino cu noi. Regele o să te răsplătească bine dacă dezlegi ghicitoarea asta.

Țesătorul gîndi ce gîndi apoi luînd o pereche de arșice și un pui de găină cu el se îndreptă către palat împreună cu oamenii regelui. Odată ajuns, scoase arșicele

din buzunar și le aruncă pe jos în fața ambasadorului. Acesta înfipse mîna în buzunar și scoase un pumn de mei pe care-l răspîndi pe podea. Atunci țesătorul dădu la iveală, de sub haină, puiul și îl puse să mănînce grăunțele. Ambasadorul, care din cinstire pentru rege se descălțase, se încălță, și plecă fără să spună o vorbuliță, cît de mică.

Regele și toți cei din preajma sa îl întrebară pe țesător:

— Ce vrea să însemne asta ?

— Cînd ambasadorul a desenat cercul, el înțelegea că regele său va veni să ne asedieze cetatea, răspunse țesătorul, și dorea să afle dacă regele nostru i se supune sau se va opune. Cînd am aruncat arșicele înainte-i, înțelesul era că mai curînd s-ar duce să joace toți arșice, că pe lîngă noi nu-s decît ca niște copii și că este o prostie să-și închipuie că l-ar putea înfrunta pe regele nostru. Cînd a răspîndit meiul pe podea era ca să spună că regele său stă în fruntea a nenumărați războinici. Iar cînd puiul meu a mîncat meiul, ambasadorul a înțeles ce voiam să zic anume că unul dintre noi era în stare să ucidă cîte-o mie de astfel de ostași.

Regele fu atît de mulțumit de țesător, încît dori să-l facă mare sfetnic, însă țesătorul se întoarse la războiul său de țesut.

— Oh, rege, spuse el, te implor să nu uiți că printre cele mai smerite slugi ale tale se numără oameni care, cîteodată, sînt mai înțelepți decît sfetnicii tăi. Și nădăjduiesc că de-acum înainte îi vei socoti și pe țesători și pe cîrpaci tot ca pe niște oameni.

Într-o bună zi cocoșul s-a suit pe acoperiș, să privească lumea.

Și-a lungit el gîtul cît a putut, dar n-a izbutit să vadă nimic, căci munțele dinainte-i îl împiedica.

— Cățelule, frățioare, poate știi tu ce se ascunde în spatele muntelui cela, îl întrebă el pe cățelul ce sta tolănit în curte.

— Nu știu nici eu, răspunse cîinele.

— Dar cît o să mai stăm locului ? ! Să ne ducem și noi prin lume, să vedem cîte sînt și cîte nu-s !

Cîinele fu de părere cu el, așadar porniră-n lume.

Au mers ei cît au mers și seara au ajuns într-o pădure. Au înnoptat acolo. Cîinele s-a culcat într-un tufiș, iar cocoșul s-a suit în pomul de-alături, și-așa au adormit.

Cocoșul întîmpină zorii zilei cu : Cucuriguuu !...

O vulpe îi auzi glasul. Se apropie, îl văzu și-și zise :

„De unde o mai fi răsărit și ăsta ? Strașnic lucru ar mai fi să te-nfrupți din el de dimineață".

Apoi, rosti cu glas tare, ieșind dintre tufe :

— Bună dimineața, taică moșule. Ce zor nevoie te aduse prin locurile astea ?

— Am plecat să vedem lumea, răspunse cocoșul.

— Ei, dar bine v-ați mai gîndit, zise vulpea. De cită vreme caut și eu tovarăș de drum... Ce fericită întîmplare... Hai, dă-te jos și-om călători mai departe împreună.

— De-acord ! zise cocoşul ; din partea mea, n-am nimic împotrivă, numai vezi dacă-i şi prietenului meu pe plac. Dacă-i aşa, cobor şi pornim.

— Dar unde ţi-i prietenul ?

— În tufişul cela.

„Prietenul tot vrun cocoş trebuie să fie, gîndi vulpea ; aşa că pică bine să-mi asigure şi prînzul."

Numai că, pe neaşteptate, din tufiş se ivi cîinele. Cum îl zări, vîrşt ! vulpea o şi tuli, dar ce tuleală !

— Stai, cumătră vulpe ! strigă cocoşul din vîrful copacului. Stai că venim şi noi, nu alerga ! Ce prietenie mai e şi asta ?

Mincinosul

A fost odată şi n-a fost un rege, ai cărui heralzi strigară pretutindeni şi tuturora :

— Cel care va şti să spună regelui cea mai gogonată minciună va primi drept răsplată un măr de aur !

Veniră mincinoşi din toate ungherele împărăţiei şi îşi spuseră minciunile, dar regelui nu-i plăcu nici una. Orice ziceau ei ar fi putut fi şi adevărat. Printre aceşti aşa-zişi mincinoşi se numărau şi feciori de mari sfetnici şi bărbaţi de frunte ai împărăţiei, dar nici ei nu dobîndiră mărul de aur.

Unii mai ziceau cîte una, de-l stîrneau şi pe împărat la brodat minciuni.

Iată cum veni într-o zi un cioban zicînd :

— Să trăiești, măria ta. Taică-meu avea un băț atît de lung că dobora stelele cu el.

La care împăratul încuviință :

— Se mai întîmplă. Și bunicul meu avea un ciubuc, că ținîndu-l în gură, i-aprindea celălalt capăt de la soare.

Ciobanul clătină din cap a pagubă și plecă.

Mai veni un croitor și zise :

— Să-mi fie cu iertare, împărate, aș fi venit să te văd de mult, dar n-am putut : c-a plouat atît de tare încît fulgerele au sfîșiat tot cerul, de-a rămas numai zdrențe și m-am dus să-l cos.

— Cu adevărat, bine ai făcut, îl lăudă împăratul. Dar nu prea l-ai peticit cum trebuia, c-au mai căzut cîteva picături azi dimineață.

Adevărul este că mincinoșii de pomină nu-l prea vizitau pe împărat.

În cele din urmă sosi la palat și un bătrîn cerșetor, purtînd în mîinile-i slabe o ulcică din cele mai mari. Regele îl întrebă :

— Ce vrei, taică ?

— Să ai parte, luminăția ta, de viață îndelungată. Vreau să-mi dai banii înapoi. Îmi datorezi o ulcică vîrf cu aur.

— Minți ! Nu-ți datorez nimic !

— Dacă socoți că-s mincinos, atunci dă-mi mărul de aur făgăduit.

Regele înțelese unde bătea cerșetorul și schimbînd tonul zise :

— Nu, ai spus adevărul !

— Dac-am spus adevărul, umple-mi ulcica de colea cu bani sunători.

Fără a mai scoate vreo vorbă, regele-i dărui mărul de aur.

Vulpea, Lupul, Ursul și Pasărea-de-Smarald

A fost odată, ca niciodată, un rege armean care avea un singur fiu. Flăcăul era un neisprăvit și singurul lucru de care-i păsa era vînătoarea. Vîna din zori și pînă-n noapte. Într-o zi tătîne-su i-a dat un arc nou, destulă hrană ca să aibă ce mînca vreo cîteva zile și i-a spus să meargă să-și cîștige pîinea, ostenind să mai țină în spinare un atare fiu. Feciorul sărută mîna părintelui și plecă să-și caute norocul.

Nimeni nu poate ști cît de departe s-a dus, pînă ce ajunse la un codru adînc. Acolo-și ridică o colibă și viețui în ea. Vîna ca și mai înainte. Zilnic avea belșug de carne să mănînce. Ceea ce nu prididea punea la sărat și păstra într-un beci ca să nu se strice.

Trecu un an și o foamete cumplită mînă toate fiarele să rătăcească prin păduri, cu mic, cu mare, doar-doar or găsi ceva de-ale gurii și nimica nu găseau. Într-o bună zi o Vulpe, a cărei burtă sălta de durere și de goală ce era, trecu pe lîngă colibă și își zise : „Poate oi găsi pe-aici ceva să-mbuc." Cu băgare de seamă, făcînd un pas și

adăstînd, făcînd altul și trăgînd cu urechea, se apropie de coliba vînătorului. Îi lăsă gura apă cînd adulmecă miresmele cărnii din pivniță. Căută o deschizătură și pătrunse în beci printr-o bortă.

Ce mai praznic ! Își făcu saţiul cu carne sărată și sta gata să se furișeze afară pe aceeași gaură cînd văzu un om în prag. Vînătorul își înălță arcul iar vulpea i se azvîrli la picioare mai înainte ca bărbatul să o poată ţintui locului.

— Nu mă ucide ! Sînt o biată vulpe care nu face rău. Te rog îngăduie-mi să stau cu tine. Ca să mă hrănesc n-am nevoie decît de puțină carne. O să-ți păzesc casa. Voi face orice-mi vei porunci.

— Foarte bine, dacă nu faci rău, poți sta cu mine, dar cată să-mi păzești bine casa.

Vulpea era norocoasă. Acum avea destulă mîncare și se rostogolea toată ziua la soare, pe cînd celelalte fiare erau deznădăjduite de lipsa hranei și vînturau codrii săptămîni în șir fără a găsi ceva să-și umple gura.

Într-o zi un Lup o văzu. Se așeză pe labele dinapoi și strigă :

— Hei, asta ce mai este ? Lumea-ntreagă se zbate în ghearele unei foamete cumplite și neisprăvita asta sare și se zbenguie la soare ? În sfîrșit o să iau și eu o masă gustoasă.

Lupul se apropie s-o mănînce, iar Vulpea cuvîntă :

— De ce vrei să mă mănînci, frate Lup ? Vino, o să-ți arăt un beci unde poți mînca pe săturate. Nici c-ai mai văzut așa ceva !

Lupul o ascultă și intră de-a bușilea în pivniță după ea. Era atît de încolțit de foame, încît înghițea și oasele, pe nemestecate, și tocmai era gata să plesnească de cît se umpluse cînd se dădu ușa de perete și intră stăpînul. Tînărul prinț văzu că avea un nou oaspete nepoftit în cămară. Își înălță arcul, dar Vulpea nu-l lăsă să tragă în Lup.

— E băiat bun, n-o să ne facă nici un rău, lasă-l să stea cu noi. O să-ți păzim casa împreună.

— Foarte bine ; dacă-i atît de bun băiat, pe cît spui, poate sta cu noi.

Vulpea și Lupul viețuiră laolaltă ca niște frați adevărați și, avînd burțile pline, se jucau la soare din zori și pînă la ora de culcare.

Într-o zi apăru un Urs ; înainta greoi și scrîșnea din dinți. De cum își aruncă privirile pe Lup și pe Vulpe și voi să-i sfîșie.

— Frate Urs, cuvîntă Vulpea, de ce voiești să ne mănînci pe noi, cînd te putem conduce în beciul cu carne unde te poți înfrupta din ce-ți place.

— Perfect, mormăi Ursul ; nu mă ating de voi dacă faceți asta pentru mine.

Ursul îi urmă în pivniță. Bietul de el nu mai văzuse carnea la față de săptămîni întregi și pe cînd se îndopa cu vînatul acela de soi, zicea :

— Strașnic ! Grozav ! E prea bun ca să fie adevărat !

Ușa se trînti cît colo și pătrunse tînărul prinț. Înțelese că mai avea un oaspete nepoftit în cămară și îl ținti și pe acesta cu arcul, dar Vulpea nu-l lăsă să ucidă Ursul.

— Să trăiești, Măria Ta, Ursul acesta nu ne face nici un rău. Te rog să nu îngădui să moară de foame. Toți trei ți-om păzi casa împreună.

— Foarte bine, dacă nu face rău, poate sta.

Așa că acuma erau trei. Mîncau și se jucau împreună cît era ziulica de lungă, fără vreo grijă pe pămînt și uitînd cu totul de grozăviile foametei.

Pasărea-de-Smarald se ivi în zbor peste codri, bătînd din aripile ei imense și scoțînd sunete cumplite. Văzu aceste animale caraghioase jucîndu-se la soare și se prăvăli asupra lor. Dar, mai înainte ca Pasărea-de-Smarald să se apuce să-i sfîrtece cu ciocul, Vulpea cuvîntă :

— Ai inimă, soră Pasăre. Avem o groază de mîncare și pentru tine. Vino și-o să-ți arătăm.

Au condus-o în beci. Pasărea-de-Smarald se lăfăia printre atîtea cărnuri puse de-o parte, cînd ușa se deschise și vînătorul descoperi că mai avea un oaspete nepoftit în cămară. Vulpea însă salvă și viața Păsării.

— Nu face nici un rău. Las-o să viețuiască cu noi. Îți vom păzi casa tuspatru.

Vulpea, Lupul, Ursul și Pasărea-de-Smarald sălășluiră cu stăpînul lor timp de șapte ani. Foametea trecuse. Prin păduri găseai iarăși hrană din belșug, ca și prin satele din preajmă și se socotiră că ar fi fost mai bine să plece și să se descurce fiecare pe socoteala sa.

Dar Vulpea spuse :

— Omul acesta ne-a ținut în viață atîția ani. Hai să-i facem un bine înainte de a pleca. Este holtei. Ce-ar fi să-i găsim o soață ? Am auzit că regele Trebizundei are o fiică tare frumoasă, o fată fără de preț, oricum ai cumpăni-o.

— Așa e, să mergem în Trebizunda, strigară ceilalți. Și plecară către Trebizunda, și nimeni nu poate ști cît călătoriră pînă ce ajunseră în acea cetate. Supușii regelui arau cîmpurile dimprejurul palatului. Era o amiază atît de fierbinte încît plugarii își părăsiseră uneltele pe brazdă și se ascunseseră la umbră să se odihnească. Vulpea își conduse tovarășii pe cîmpul regelui, îi înjugă pe Urs și pe Lup la plugul regelui și îi puse să tragă de el, în timp ce ea însăși îi mîna, făcînd pe iscusita. Între timp Pasărea-de-Smarald plutea în înălțimi, ținîndu-le umbră. Cîntau un cîntec de arat. Cînd slugile regelui văzură ce făceau, se spăimîntară atîta încît dădură buzna la rege și îi povestiră tot, din fir-a-păr.

Regele, regina și fiica lor ieșiră în balconul palatului, să privească la lucrurile acelea de necrezut și pe cînd se uitau, Pasărea-de-Smarald se năpusti din tării, o înșfăcă pe prințesă și, ținînd-o strîns în cioc, pieri în zbor. De pretutindeni izbucniră strigăte după ajutor, dar nimeni nu putu opri. Pasărea-de-Smarald sau măcar să o aducă mai jos, căci ea se înălța și se tot înălța cu prințesa. Vulpea, Lupul și cu Ursul trîntiră plugul cît colo, pe cîmp, și se strecurară în codru.

Cînd au ajuns la coliba stăpînului lor, Lupul o purta pe prințesă în spinare.

— Să trăiești, măria ta, spuseră-ntr-un glas, am fost la Trebizunda să-ți aducem nevastă.

Stăpînul lor sta împietrit de frumusețea de zînă a acelei fecioare. Vulpea îi povesti cum o răpiseră.

Regele Trebizundei află de peregrinările fiicei sale și trimise o oaste s-o aducă înapoi. Cînd prințul văzu liotele

de oşteni venind cîtă frunză, cîtă iarbă, nici nu ştiu unde s-ar fi putut ascunde. Vulpea îl încurajă şi zise :

— Să trăieşti, măria ta, şi nu te amesteca în luptă ; ştim noi cum să ne descurcăm cu oamenii ceştia.

Ostaşii fură îngrămădiţi între Lup şi Urs, pe-o aripă şi Vulpea şi Pasărea-de-Smarald pe cealaltă. Curînd au strivit întreaga oaste şi regelui Trezibundei îi fu dat să cerşească pacea.

— De dragul fiicei mele, încetează acest măcel ! strigă el. Ce s-a făcut, e bun făcut. O poţi păstra pe fiica mea. Îmi retrag armiile numaidecît.

Vulpea, Lupul, Ursul şi Pasărea-de-Smarald se apropiară de stăpînul lor şi-i ziseră :

— Să trăieşti, măria ta, foametea a încetat şi nu vrem să-ţi mai stăm povară.

Stăpînul le dădu îngăduinţa să plece. Îşi luă frumoasa mireasă şi se întoarse în ţara lui tătîne-su. Se împăcă cu tatăl său şi regele se bucură să-l aibă iarăşi pe fiu lîngă sine.

Ei îşi împliniră dorinţele şi fie ca şi dorinţele voastre să se împlinească.

Vaca roşie

A fost odată ca niciodată un sărman văcar care trăia cu nevasta lui şi cu doi copii, un băiat şi o fată, şi avea o vacă roşie. După ce-i muri soţia el luă o altă nevastă, dar

acestei femei nu-i plăceau copiii și se purta cu cruzime față de ei.

— Nevastă, nevastă, copiii noștri au nevoie de grija unei mame ; de ce nu poți fi bună cu ei ? îi spunea el.

— Am destule de făcut ca să nu mă mai amărăsc și cu copiii altora. Vezi-ți de cireada ta și nu-ți mai bate capul cu plozii ăștia.

Bărbatul își luă copiii la pășune, cu el. Dacă-i lăsa acasă știa că vor fi bătuți și chinuiți de mama vitregă. Într-o bună zi, Vaca Roșie le spuse orfanilor, cu glas de om :

— Ședeți și odihniți-vă ; voi veghea eu cireada.

Copiii nu aveau alta de mîncat cît era ziua de lungă decît un mic codru de pîine, așa că Vacă Roșie obișnuia să vină la vremea mesei și să-i lase s-o mulgă pe cînd stătea liniștită-n dreptul lor. Și tot bînd lapte ei creșteau prunci mari și frumoși.

Apoi veni o vreme cînd mama vitregă avu o fată, iar Vaca Roșie le spuse :

— Nu vă temeți că rămîneți fără lapte. O să fac în așa fel încît pentru fiica ei el să aibă gust amar.

Cînd fata sa împlini zece ani, femeia o lăsă să meargă la pășune cu ceilalți doi. Tatăl rămînea acasă : era prea bătrîn ca să mai vegheze asupra cirezii. Mama vitregă era stăpîna gospodăriei și se îngrijea tare bine de propriul ei copil, care întotdeauna avea de mîncat și de băut din belșug.

— Nu pot înțelege cum vine asta, îi spunea mama vitregă fiică-si. Îți dau zilnic patru-cinci bucăți de pîine, iar plozilor ăstora numai cîte una de fiecare, iar ei arată

sănătoși și rumeni, iar tu bolnăvicioasă și ești numai piele și os.

— Măicuță, eu cînd beau laptele Vacii Roșii mi se pare atît de amar, iar ei zic că-i dulce ca mierea.

— Știu eu ce să fac cu Vaca Roșie, hotărî mama vitregă.

Dimineața următoare femeia cea rea își reținu fata acasă și-i zise soțului :

— Am visat rău azi-noapte. Am visat că fata îmi era bolnavă și mi-a spus cineva să jertfesc Vaca Roșie pentru sănătatea ei, că de nu, ea n-o să se mai tămăduiască nicicum.

— Nevastă, nevastă, dacă tăiem Vaca Roșie, copiii trebuie să renunțe la lapte.

— Nu-mi pasă. Vreau să omori Vaca Roșie.

Bărbatul era un om slab și cedă în fața nevestei celei rele.

— Vacă Roșie, maică scumpă, de ce ești atît de tristă ? o întrebară copiii lui, cînd ajunseră pe imaș, văzînd-o așa abătută.

— Dragii mei copii, o să fiu omorîtă ; mama voastră vitregă vrea să fiu jertfită pentru sănătatea fiicei ei.

— Cînd ajungem diseară acasă o să-i rugăm pe ea și pe tata să nu te ucidă.

— N-o să folsească la nimic vorba voastră, o să vă bată iar și asta o să mă necăjească și mai mult. Ascultați cu grijă cele ce am să vă spun : după ce-or să mă căsăpească, umpleți o ulcică cu sîngele meu și spălați-vă pe față cu el ; dar să nu vă vadă nimeni ce faceți ! Și duceți-mi capul, oasele, picioarele cu copitele, în staul și ascun-

deți-le în ieslea mea. S-ar putea într-o bună zi să aveți nevoie de ele.

Copiii plînseră-n hohote și Vaca Roșie îi îndemnă să nu plîngă.

— Doică scumpă, cine-o să ne hrănească după ce n-oi mai fi ? O să murim de foame ! O să ne stingem.

— Dragii mei copii, nu vă îngrijiți c-o să vă fie foame ; dați numai fuga în staul și beți cît lapte vreți din cornul meu. Acum veniți cu mine. Vreau să cunoașteți o bătrînă care o să se îngrijească de voi cînd n-oi mai fi.

Vaca Roșie îi conduse la o fîntînă și o bătrînă se cățără din adîncuri și ieși în întîmpinarea ei.

— Știi c-o să fiu tăiată ? o întrebă Vaca Roșie.

— Da, am auzit, zise bătrîna.

— Ai grijă de copiii mei.

— Așa o să fac.

A doua zi dimineața Vaca Roșie fu omorîtă. Cei doi copii luară o ulcică și o umplură cu sîngele ei și se spălară pe față cu el. Părul lor deveni auriu. Și chipurile le străluciră de frumusețe. Adunară capul ei, oasele, picioarele și le ascunseră în iesle. Cînd ei mîncară din carnea Vaciî Roșii, avea un gust tare bun ; celorlalți li se părea amară. N-ajungeau niciodată să le fie foame, că dădeau fuga la staul și beau lapte din cornul Vacii Roșii, tăinuit în iesle.

Într-o zi de iarnă mama vitregă își îmbrăcă fiica în straiele de sărbătoare și fata-și încinse cureaua de argint și-și puse toate giuvaerurile și merse cu maică-sa la o nuntă. Copiii vitregi trebuiră să rămînă acasă. Și ochii le erau plini de lacrimi. Vaca Roșie îi strigă din staul.

Cînd intrară acolo o văzură pe bătrîna din fîntînă. Ea le adusese niște haine noi, minunate, o pereche de pantofi de aur pentru băiat și o pereche de încălțări de argint pentru sora sa. Bătrîna îi conduse la petrecere și privirile tuturor se îndreptară către ei cînd cei doi frați începură să danseze împreună și să se veselească. Mama vitregă suspina de zor și zicea în sinea ei, necunoscîndu-i :

„Cît mi-aș dori și eu să am o fată atît de gingașă. Și mi-ar place ca părinții băiatului să vină să ceară mîna fetei mele. Și-atît de fericită aș fi să am un fiu ca acesta. Mă întreb de unde or fi ? Niciodată nu i-am mai văzut. Trebuie că sînt din alt oraș."

Bătrîna îi duse acasă, îi băgă în pat, le ascunse vestmintele, pantofii și bijuteriile în iesle și plecă la fîntînă mai înainte ca mama vitregă să se întoarcă cu fiica sa.

— Scîrbă mică, îi spuse ea fetei bărbatului, ar fi trebuit s-o vezi.

— Pe cine să văd, mamă ?

— Pe fata de la nuntă, care purta conduri de argint și dansa cu fratele ei, care avea pantofi de aur. Nu i-am mai văzut niciodată și se pare că nimeni nu știe cine sînt.

— Cît de rău îmi pare, mamă, că am pierdut prilejul ăsta. Tare ne-ar fi plăcut să-i vedem și noi.

Ziua următoare mama vitregă umplu un ceaun cu jumătate de măsură de mei și le spuse copiilor să plîngă pînă ce-or să acopere grăunțele din ceaun cu lacrimile lor. Și iarăși se duse la nuntă cu fiica ei îmbrăcată ca mai înainte.

Bătrîna ieși din fîntînă cu niște straie și mai împodobite. Ea umplu ceaunul cu apă sărată, și îi luă pe copii la

ospăţ. Din nou, toate privirile se aţintiră asupra lor în timp ce fraţii dansau între ei şi se veseleau. Au plecat mai înaintea tuturora şi pe cînd iuţeau pasul, în dreptul eleşteului împărătesc, fata scăpă un pantof în apă.

— Dadă dragă, mi-a căzut condurul în eleşteu ! strigă ea.

— Asta să-ţi fie necazul, răspunse bătrîna. N-avem timp de pierdut. Să ne grăbim spre casă mai nainte ca să se-ntoarcă mama voastră vitregă şi să-ţi facă rochia bucăţele.

Încă o dată bătrîna le ascunse veşmintele şi încălţările în ieslea Vacii Roşii, îi culcă şi se strădui să ajungă la fîntînă pînă să vină mama vitregă acasă cu fiică-sa şi să-i deştepte.

— Ei, i-am văzut iar la nuntă, cu alte haine, mîndri că nici nu poţi spune dacă-s oameni sau făpturi născute din mare, prin ţara zînelor. Nu ştiu unde să fi fugit ei de la nuntă că au plecat în grabă atît de mare ! Şi se pare că nimeni nu ştie nimic despre ei. Scîrbă mică, de-ai fi văzut fata ceea ca o zînă.

În zori, a doua zi, calul fiului de împărat nu voi să se apropie de eleşteu şi nici să se adape din el, iar prinţul veni lîngă mal să cerceteze ce se întîmpla şi de ce nu-i puteau slugile adăpa armăsarul. Văzu ceva strălucind în apă şi-l pescui cu un băţ. Era un condur de argint. I-l arătă împăratului şi-i spuse :

— Tată, dacă nu găsesc stăpîna acestui condur, mă omor.

Coconul împărătesc se îndrăgostise de purtătoarea pantofului şi nimeni şi nimic, nici împăratul, nici împă-

răteasa, nici sfetnicii, orice-ar fi spus, nu-l putură face să-şi schimbe gîndul. Slugile împăratului, la porunca sa, vestiră :

— Luminăţia sa voieşte ca toate fecioarele din împărăţie să vină la palat.

Află toată lumea din cetate. Femeia cea rea îi spuse fiicei vitrege :

— Tu n-ai ce căuta la palatul împărătesc. Nu te poţi duce acolo în zdrenţele astea ale tale, aşa, pe jumătate despuiată, scîrbă mică. O să merg numai cu fata mea.

Dintre toate fecioarele împărăţiei, numai fata vitregă nu se înfăţişă. Şi nici uneia din celelalte, cînd încercă pantoful, nu i se potrivi, fie că era prea mare, fie, prea mic, şi slugile împărăteşti tot încercau să dibuie cine era stăpîna condurului. Ei o aflară pe fecioara lipsă în coliba văcarului şi o aduseră la palat. Ea încercă pantoful şi acesta i se potrivi, ca şi cînd s-ar fi născut cu el în picior.

Fiul împăratului spuse :

— Numai ea este aleasa mea şi cu ea o să mă-nsor.

— Unde este perechea condurului ăsta ? o întrebară slugile împărăteşti.

— Nu ştiu, dar ştie bunicuţa.

— Tu du-te acasă, îi spuse mama vitregă, iar ea rămase la palat, nădăjduind că fiul împăratului şi-o schimba hotărîrea şi se va căsători cu propria ei fiică.

Cînd ajunse acasă, fata fu chemată iarăşi şi se duse în staul la bătrînă.

— Trimite-ţi fratele la coconul împărătesc, îi spuse. Să-i grăiască aşa : „Vino diseară acasă şi o să ţi-o dau pe sora mea de nevastă."

Bătrîna veni din nou și îi aduse fetei, de data aceasta, rochie de mireasă și podoabe, tot din staulul Vacii Roșii. Era fata frumoasă ca o zînă atunci cînd veni feciorul împăratului la coliba văcarului în seara aceea și se căsători numaidecît cu ea.

O săptămînă mai tîrziu, mama vitregă se înapoie la palat și ceru împăratului îngăduința ca mireasa să revină în casa părintească pentru două zile. Împăratul consimți. Însă, peste două zile, femeia cea ticăloasă își duse propria fiică la palat, îmbrăcată mireasă. Fiul împăratului nu se lăsă păcălit. Văzu că fața ei, mîinile, picioarele, pantofii nu erau ai celei adevărate. O găsi pe mîndreța lui de nevastă în coliba văcarului și o aduse la palat și-i povesti toate împăratului.

Din porunca acestuia mama vitregă și cu fiica ei fură legate de cozile a două catîrce sălbatice, care le tîrîră peste cîmpuri.

Coconul împărătesc și cu soața sa trăiră fericiți în veci de veci. Ei își împliniseră dorința și fie ca dorințele noastre, ale tuturora, să se împlinească.

Șchiopul, Spînul și cu Chiorul

A fost demult un negustor care simțind că i se apropie sfîrșitul își chemă fiul, pe nume Martiros, la căpătîiul patului, și îi zise :

— Fiul meu, după ce m-oi duce, poți face negustorie oriunde, dar, ține minte, niciodată să nu te mîie treburile prin Alep.

Bătrînul își dădu suflarea cea de pe urmă, iar Martiros văzu mai departe de negustoria lui tată-său. Într-o zi îi spuse mamei sale :

— Plec la Alep.

Ea îi răspunse :

— Nu ți-a spus tatăl tău, pe patul de moarte, să nu calci ulițele Alepului ?

— Mamă, sînt dator să merg. Așa-s nevoile treburilor.

Martiros auzise că cimșirul era tare prețuit în Alep așa că porni cu patruzeci de catîrce, toate încărcate cu cimșir. Călători zile îndelungate și nimeni nu poate spune cît drum bătu pînă ce izbuti să vadă în zare Alepul. La un caravanserai, adică la un han din afara cetății, niște binevoitori îi spuseră că toate caravanseraiurile din Alep erau închise în seara aceea.

— Mai bine te-ai odihni aici, îl îndemnară ei, și ai purcede în cetate mîine în zori.

Martiros îi rugă să-l ajute să își descarce marfa. Trecu pe acolo un șchiop și văzu că avea numai cimșir. Fură o legătură, zvîrli jumătate în sobă și cealaltă sub pat. Pe cînd tînărul neguțător își luă cina la han, apăru șchiopul și-i spuse :

— Ce mărfuri ai adus ?

Martiros îi răspunse că adusese cimșir.

— Sărmane om, mi-e milă de tine. Apoi cimșirul e-atît de ieftin pe-aici că noi îl ardem ca pe lemnul de foc sau

îl dăm pe degeaba. Să vii cu cimşir în Alep e ca şi cînd te-ai duce să vinzi sare la salină.

Şchiopul îl luă pe tînărul negustor de braţ să-i arate cimşirul pe care-l băgase să ardă-n sobă, ca şi pe cel de sub pat.

— Dar mare-i şi norocul tău, adăugă. N-aş vrea să te înapoiezi în ţară, blestemînd Alepul. Îţi pot da şapte măsuri de aur pe marfa asta.

Martiros primi oferta omului, şi-a doua zi merse prin cetate să caşte gura :

„Nu strică să văd cum arată Alepul, înainte de a pleca, îşi zise în sinea sa. Acasă oamenii or să mă-ntrebe ce-am văzut."

Merse hai-hui şi, în cele din urmă, intră într-o dugheană :

— Bun găsit şi negustorie bună, îi ură el stăpînului, un bătrînel cu privire prietenoasă.

— Fii de o mie de ori binevenit, fratele meu de prin alte părţi. De unde eşti ?

— Din Erevan, din satul Parbi, răspunse Martiros. Că veni vorba, ai ceva cimşir de vînzare ?

— Cît vrei ?

— Ei, vreo patru sute de pfunzi.

— Fratele meu, străinule, cimşirul e atît de rar pe la noi că nici să nu te gîndeşti să cumperi prin vreo prăvălie mai mult de patru sau cinci pfunzi. O uncie costă cinci arginţi.

— Unchiule, ajută-mă, mare nenorocire a dat peste mine ! Am patruzeci de încărcături de cimşir la un caravanserai din afara cetăţii, unde am tras aseară. A venit

un șchiop la mine — c-o ține el hanul, nu știu — și mi-a arătat cimșir arzînd în sobă și mi-a spus că-i atît de ieftin în Alep, încît oamenii-l folosesc ca lemn de foc. S-a oferit să-mi cumpere marfa pe șapte măsuri de aur, ceea ce nu-mi acoperă nici cheltuielile. Cum îmi pot scoate eu marfa din caravanserai ?

— Fiule, tare mi-e teamă c-o să fie grozav de greu. Există trei tîlhari bine știuți care trag pe sfoară naivi ca tine. Șchiopul e tovarăș cu spînul și cu chiorul. Singura ființă în stare să te ajute, din cîte cunosc, este bucătarul lor. Mergi la el de-ndată.

Tînărul negustător se duse la bucătar și-i ceru ajutorul.

— Ajută-mă să-mi dobîndesc marfa înapoi și te voi răsplăti după cum vei vrea, îi spuse.

— Nu trebuie să mă răsplătești, zise bucătarul. Diseară șchiopul, spînul și cu chiorul vor merge la ghicitor, care șade în odaia de lîngă tine. Trage cu urechea prin gaura cheii. După ce-o să-l auzi vorbind pe ghicitor, vei ști ce ai de făcut.

Martiros trase cu urechea într-adevăr la gaura cheii. Șchiopul, spînul și chiorul spuseră ghicitorului așa :

— Negustorul ăsta din Erevan a adus patruzeci de încărcături de cimșir și noi plătim pe tot la un loc șapte măsuri de aur. Ce-o să scoatem noi din ele ? Cît o să ne iasă din afacerea asta ?

Ghicitorul le zise :

— Nu uitați, negustorul ăsta este din Erevan. Știe să se descurce, negustoria i-a purtat pașii prin numeroase cetăți și este de șapte ori mai isteț și mai șiret decît sînteți voi. Ia spuneți-mi ce-ați zice dacă îl auziți rostind :

„Nu vreau șapte măsuri de aur ; să-mi dați șapte măsuri de purici“ ? De unde o să-mi scoateți voi șapte măsuri de purici, hai ?

— Cerule ! strigară ei. Cum să se gîndească la una ca asta ?

Martiros pe toate le auzea prin gaura cheii și fugi.

A doua zi dis-de-dimineață se înfățișă judelui celui mare din Alep și-i vorbi :

— Mă aflu aici de zece zile și țin patruzeci de încărcături de cimșir în caravanseraiul unde am tras. Cheamă cumpărătorii și întreabă-i ce vor să-mi plătească pentru ele, ca să-mi pot încheia treburile și să merg acasă. Am familie și trebuie să văd de ea.

Și i-a spus judelui cine erau cumpărătorii. Judecătorul îi chemă pe șchiop, pe spîn și pe chior și îi întrebă de ce nu plăteau marfa pe care se legaseră s-o cumpere.

— O să-i plătim șapte măsuri de aur, spuseră.

— N-am nevoie de aur, zise Martiros. Nu-mi vînd marfa decît pe șapte măsuri de purici.

D-apoi cum să prindă tîlharii aceia șapte măsuri de purici ? N-ar fi putut prinde atîția purici nici prin cătunele cele mai înecate în sărăcie. Au încercat dar, curînd, au trebuit să renunțe.

Șchiopul, spînul și chiorul se gîndiră la altă coțcărie. Plătiră unui complice o sută de arginți și îi dădură veșminte de soi, zicîndu-i :

— Urmărește-l pe neguțătorul din Erevan și află tot ce poți despre el.

Dacă Martiros intră într-o ospătărie și omul acela intră după el. Martiros ceru o sticlă de vin după masă ; omul

care-l supraveghea făcu la fel. Apoi se întoarse către Martiros, își ridică stacana și zise :

— Noroc, frate !

Martiros îi răspunse la fel și făcură cunoștință. Răspunzînd întrebărilor străinului, Martiros îi povesti despre sine, despre familia și prietenii săi din Parbi. Bărbatul alergă la cei trei tîlhari cu știrile ce aflase.

Ziua următoare chiorul îi ieși în față lui Martiros și-i zise :

— Ce mai faci, scumpul meu Martiros ! Cum o mai duci ? Ce mai face tata, mama ? Dar bunii mei prieteni din Parbi ? și le spuse pe nume.

Martiros era uimit de unde putea ști un străin atîtea despre familia și prietenii săi din Parbi.

— De mult vreau să te întîlnesc, zise Chiorul și, iată că, în sfîrșit, s-a întîmplat și asta. Cît sînt de mulțumit ! Știi, Martiros, că mă aflam în casa ta în ziua cînd te-ai născut. N-aveai decît un ochi și mi l-am scos pe al meu ca să ți-l dau ție.

Chiorul se duse la judecătorul cel mare din Alep și-i spuse :

— Cînd s-a născut Martiros din Erevan eu eram sluga tatălui său. Copilul n-avea decît un ochi, așa că mi-am scos eu unul și i l-am dat. Toți anii ăștia care au trecut m-am descurcat fără el, dar acum am nevoie de al doilea ochi.

Judele îl chemă pe negustorul din Erevan și-l întrebă despre chior, despre copilăria lui.

— S-ar spune că-mi cunoaște părinții, dar eu nu-l țin minte. Nu l-am mai întîlnit niciodată, răspunse Martiros.

— Spune că unul dintre ochii tăi îi aparţine şi că-l voieşte înapoi. Ce poţi răspunde la asta ?

— Lăsaţi-mă să gîndesc puţin şi vă voi da răspuns mîine.

Judele îi dădu răgaz de gîndire o zi. Tînărul neguţător se înapoie la negustorul bătrîn ce se arătase prietenos, îi ceru ajutor şi sfat, iar negustorul îl trimise din nou la bucătar.

— Diseară vor merge la ghicitor să-l întrebe ce să facă mai departe ; trage cu urechea la gaura cheii şi apoi vei face ce crezi de cuviinţă.

Martiros ascultă şi-l auzi pe Chior, zicînd :

— Negustorul din Erevan a scăpat din iţele şchiopului, dar acum e-n puterea mea. Să-l văd cum o să se descurce cu ochiul.

Ghicitorul spuse :

— Nu uita că este din Erevan.

Chiorul se miră :

— Ce poate face prostănacul decît să fugă din Alep cît poate de iute, ca să-şi salveze ochiul ? O să-i dobîndim marfa pe nimic. Şi nici n-o să-l mai vedem pe-aici !

— Ba n-o să fugă, spuse ghicitorul. De ce s-o facă ? Poate să-ţi zică : „Foarte bine, scoateţi-mi ochiul, scoateţi şi ochiul lui şi cîntăriţi-i. Dacă au aceeaşi greutate, îl poate avea şi pe-al meu".

A doua zi, întocmai aşa spuse Martiros judelui. Chiorul o zbughi pe uşă afară, iar şchiopul şi spînul zburară după el.

Pînă-n ziua de astăzi se mai cutremură cînd cineva le pomeneşte de numele vreunui negustor din Erevan.

Trei mere au căzut din cer : unul pentru cel ce-a povestit, altul pentru cel ce-a ascultat și unul pentru cel ce-a luat seama la cuvintele povestitorului.

Tălmăcirea visurilor

Un împărat avusese într-o noapte un vis urît. Se făcea că o mulțime de vulpi, roșcate și cenușii, mai mari și mai mici, năpîrlite și cu blană frumoasă, se năpusteau asupra lui din toate părțile și-l mușcau furioase. Îngrijorat, împăratul îi chemă a doua zi dimineața pe toți sfetnicii săi și le povesti visul.

Sfetnicii împăratului căzură pe gînduri, ținîndu-și privirile în pămînt. În palat se lăsă o liniște adîncă.

Într-un tîrziu, cel mai în vîrstă, socotit și cel mai înțelept dintre sfetnici, spuse cu voce moale și tărăgănată, parcă neîndrăznind să vorbească :

— Eu cred, Măria Ta, că ar trebui să dăm de veste în țară și să-l răsplătim pe cel care va tălmăci visul.

— Dacă nu-l va ghici, zise aspru împăratul, o să-i tăiem capul !

— Așa e, așa e ! prinseră dintr-o dată glas toți sfetnicii împăratului.

Vestea despre hotărîrea împăratului se răspîndi în toată țara, cît ai bate din palme.

În acel timp trăia în împărăție, într-un sat îndepărtat de munte, un om căruia consătenii săi îi ziceau Nătîngul, Sivar pe limba armenească. Îl porecliseră așa fiindcă tot ce făcea ieșea pe de-a-ndoaselea. Nevastă-sa, care auzise totul despre hotărîrea împăratului, se gîndi : „Dacă reușește să ghicească visul, va fi bine. Vom fi bogați și fericiți. Dacă nu ghicește visul împăratului, tot va fi bine pentru mine, căci îi va tăia capul bărbatului ăsta nătîng. Și-așa vreau să scap de el."

— Hai, ce mai stai ? se repezi nevasta la el. Du-te și tălmăcește cumva visul ăla îngrozitor al împăratului ! N-auzi că vei fi răsplătit ? !

— Mă duc, mă duc ! zise Sivar, speriat de vorbele și de glasul nevestei, poruncitor.

Sivar își luă traista pe umăr și bățul în mînă și porni spre palatul împăratului.

Mergînd așa, zorit să ajungă cît mai repede la curtea împărătească, se trezi cu un șarpe ieșind de sub niște stînci.

— Încotro, Sivar ? întrebă șarpele cu glas omenesc.

Tresărind, Sivar abia îngînă :

— Mă duc și eu încotro îmi văd ochii și mă duc picioarele. Nevastă-mea m-a trimis să tălmăcesc visul îngrozitor al împăratului nostru. Și acum mă întreb cum o să i-l ghicesc ? Nu sînt în stare nici visurile mele să le ghicesc, darămite pe-ale altuia !

— Nu fi amărît ! zise șarpele. Ascultă și ține bine minte ce îți spun : vulpile roșcate și cenușii, care săreau și-l mușcau furioase pe împărat, nu sînt altceva decît oamenii vicleni și fățarnici din jurul împăratului, care vor

să pună mîna pe putere şi să-l doboare. Aşa să-i spui împăratului şi el te va răsplăti. Dar nu uita : jumătate din răsplată mi se cuvine mie, pentru că te-am învăţat cum să-i tălmăceşti visul cel de spaimă.

— N-am să uit ! făgădui Sivar şi porni zor nevoie spre curtea împăratului.

Acolo o mulţime de voinici şi prinţi, îmbrăcaţi în straie preţioase, se înghesuiau în jurul palatului împărătesc, vrînd să ghicească visul împăratului şi să fie răsplătiţi.

Sivar îşi făcu loc printre ei şi ajunse în faţa împăratului.

— Măria Ta, zise el cu tremur în voce, am venit să-ţi tălmăcesc visul. Vulpile roşcate şi cenuşii, care săreau şi te muşcau furioase, sînt oamenii vicleni şi făţarnici din jurul Măriei Tale, care îţi vor pieirea.

Împăratul, care stătuse pînă atunci îngîndurat şi încruntat, se însenină dintr-o dată şi se ridică în picioare. Dădu porunci ca toţi cei care se linguşeau în jurul lui să fie aruncaţi în temniţă, iar pe Sivar, care-i ghicise visul, îl numi tălmăcitorul visurilor sale şi-l răsplăti cu patru saci de galbeni.

Întorcîndu-se acasă, într-o trăsură trasă de doi cai aprigi, Sivar cugeta în sinea lui : „Drept ar fi ca să-i dau jumătate din răsplată şarpelui, care m-a învăţat cum să ghicesc visul împăratului. Dar ce nevoie are şarpele de galbeni ? Eu şi nevastă-mea vom fi de-acum bogaţi şi vom trăi împărăteşte".

Cînd ajunse în apropierea stîncilor, şarpele îl aştepta, dar Sivar, cînd îl observă de departe, îşi zise : „Nu-i dau

nimic !“ Ocoli drumul și se îndreptă spre casă, ducînd toți cei patru saci de galbeni.

După trei ani, împăratul a avut iarăși un vis ciudat. Se făcea că rîurile și lacurile erau pline de sînge, pămîntul devenise roșu ca sîngele și cîmpiile, stropite cu rouă roșie de sînge. Împăratul trimise numaidecît după Sivar, devenit acum tălmăcitor de nădejde al visurilor sale.

Cînd află despre noul vis al împăratului, Sivar se pierdu cu firea. Căci, cugeta în sine : „Ce mă fac ? M-aș duce la șarpe ; dar nu-mi va spune nimic, pentru că rîndul trecut nu i-am dat jumătate din răsplată, după cum se cuvenea. Așa, fără să-i ghicesc visul, nu îndrăznesc să apar în fața împăratului, căci, într-o clipă, îmi zboară capul de pe umeri. Ce-ar fi, totuși, să mă duc pînă la șarpe, poate că mă va ajuta și de data asta.“

Sivar își luă traista pe umăr și bățul în mînă și se duse direct spre șarpe.

Cînd ajunse în dreptul stîncilor, unde locuia șarpele, acesta îi ieși în întîmpinare :

— Noroc, Sivar ! Ce mai faci ? Rîndul trecut m-ai păcălit. Nu mi-ai dat jumătatea cuvenită pentru răsplată. Dar te voi ajuta și de astă dată. Du-te la împărat și spune-i să adune oaste și să se pregătească de război, căci dușmanul va scălda în sînge țara sa. N-a visat în zadar rîurile și lacurile pline de sînge, pămîntul roșu ca sîngele și cîmpiile stropite cu rouă de sînge. Asta înseamnă război și dușmanul va năvăli sîngeros asupra țării sale. Ține minte tot ce ți-am spus și de data asta să nu mă uiți. Adu-mi jumătate din răsplata pe care o vei primi de la împărat.

— Fii fără grijă ! zise Sivar. Îți voi aduce, cît voi putea de iute, jumătate din răsplată !

Bucuros, se îndreptă repede spre curtea împărătească. Împăratul îl întîmpină, agitat, dar plin de încredere :

— Ce-i, Sivar ?

— Măria Ta, e primejdie mare ! Mai mulți dușmani se pregătesc să năvălească în țară. Va fi un război cumplit, Măria Ta, căci asta înseamnă rîurile și lacurile pline de sînge, pămîntul roșu ca sîngele și cîmpiile stropite de sînge. Adună-ți oștile, Măria Ta, și poruncește-le să fie gata de luptă în orice clipă.

— Mulțumesc, Sivar ! zise grăbit împăratul și porunci să se adune îndată toată oastea, să se înarmeze și să pornească la luptă. Făcu acest lucru în ultimul moment, cînd dușmanul se apropia de frontierele țării, gata să atace. Văzîndu-i însă pe ostașii împăratului înarmați și pregătiți pentru luptă, dușmanul a dat înapoi și nu s-a ajuns la vărsare de sînge.

Înseamnă că visul împăratului, pe care l-a ghicit și de data asta Sivar, s-a adeverit întocmai. Împăratul îi dădu lui Sivar opt saci cu galbeni.

Văzînd atîția galbeni, Sivar era nespus de fericit și, încărcîndu-i într-o trăsură, porni spre casă.

Mergînd pe drum, cugeta : „Opt saci cu galbeni ! Asta e mult. Încă o dată pe atît. Ce-ar fi să nu-i dau șarpelui nimic ? Mă voi duce la el, dar voi căuta cumva să-l ucid. Asta nu e un lucru neobișnuit, pentru că oricare ar face așa, dacă ar fi în locul meu."

Sivar se îndreptă spre stîncile unde îl aștepta șarpele. Cînd ajunse în dreptul lui, apucă o piatră mare și-l lovi

cu toată puterea. Piatra era, într-adevăr, mare și grea, dar Sivar îi atinse numai o mică parte din coadă și șarpele, înspăimîntat, fugi sub stînci.

Lui Sivar îi părea acum tare rău că nu l-a ucis. Plecă. Pe drum se gîndea numai la șarpe. Cînd ajunse acasă însă, unde-l aștepta bucuroasă nevastă-sa, uită de reptilă. Trăia acum cu mult mai bine decît înainte. Avea bani cîți voia. Deși cheltuia cu nemiluita, banii nu se mai terminau. Îi ajungeau pentru toată viața.

Așa a trăit trei ani, în îndestulare și belșug. După trei ani, împăratul a avut încă un vis, tare ciudat. Se făcea că din cer cade grîu și acoperă oamenii și casele. Grîul cădea ziua și noaptea din ce în ce mai mult.

Sivar se îngrozi : „Ce poate să fie asta ?“ Parcă îi pierise și graiul și, luîndu-și traista pe umăr și bățul în mînă, porni spre curtea împărătească, spunîndu-i nevesti-si :

— Acum nu mă vei mai vedea. Să știi că de data asta nu mă mai întorc acasă viu și sănătos.

Pe drum se gîndi la șarpe și își zise :

„Mă duc totuși pînă la el. Mai bine să mă ucidă șarpele decît împăratul. Merit să fiu omorît, pentru că i-am făcut o mare nedreptate acestui șarpe înțelept și răbdător“.

Se grăbea spre stînci unde îl zări pe șarpe, așteptîndu-l :

— Noroc, Sivar, om nesocotit ! Într-adveăr, ești nătîng și fără minte ! Păi nu te-ai gîndit nici o clipă, cînd te-ai repezit la mine cu piatra să mă omori, că împăratul va mai avea încă un vis ? Bine că m-ai nimerit numai

oleacă în vîrful cozii și am scăpat astfel cu viață. Altminteri ce te-ai fi făcut ? Cum ai fi ghicit visul împăratului fără ajutorul meu ?

— Văd că sînt nesocotit și, într-adevăr, om nătîng, zise umil Sivar. De aceea am și venit la tine. Fă cu mine ce vrei. Mă poți ajuta, dar mă poți și ucide. Sînt gata pentru orice osîndă.

— Nu, n-am să-ți fac nimic, zise șarpele cu blîndețe. N-am să te ucid, ci am să te ajut, ca să scapi și de data asta de la moarte sigură. Ține bine minte : du-te la împărat și spune-i să nu-i fie frică de nimic. Visul lui e bun. Grîul care cade din cer însemnează că în toată împărăția lui vor veni zile bune. Oamenii se vor îmbogăți, iar El, împăratul, va domni fericit și mulțumit pînă la sfîrșitul vieții. Dar nu uita să-mi aduci de astă dată jumătate din răsplata pe care ți-o va da împăratul.

— Cum să uit, frățioare dragă ? Îți voi da, cum să nu-ți dau ? spuse grăbit Sivar și se îndreptă spre palatul împăratului.

Îi tălmăci visul și împăratul, nespus de fericit, porunci ca în toate piețile orașului și în toată țara să înceapă ospețele cu mîncare și băutură din belșug. A mîncat și a băut și împăratul, împreună cu toți supușii lui. A mîncat și a băut și Sivar.

Cînd ospățul s-a sfîrșit, împăratul îl răsplăti pe Sivar cu șaisprezece saci de galbeni. Încărcînd sacii într-o trăsură trasă de patru cai negri și sprinteni, Sivar porni grăbit spre casă.

Cînd ajunse în dreptul stîncilor, unde își avea adăpostul șarpele, se opri, zicîndu-și : „Se cuvine acum să

dau toată răsplata asta șarpelui. Am destui galbeni acasă pentru toată viața și nu-mi mai trebuie nimic. Șarpele va fi mulțumit. Nu va mai fi supărat pe mine. Vom fi buni prieteni de acum înainte."

Descarcă toți sacii din trăsură și-l strigă pe șarpe. Șarpele își făcu în curînd apariția dintre stînci. Sivar, arătînd spre sacii cu galbeni, spuse cu bucurie :

— Frate, ți-am adus partea care ți se cuvine. Îți dau toată răsplata, pentru că ai fost bun cu mine.

Șarpele zise, înduioșat :

— Frate Sivar, mie nu-mi trebuie acești galbeni. Ce să fac cu ei ? Am vrut numai să văd ce fel de om ești. Ține minte un lucru : cine e drept cu ceilalți, dar nu știe drumul pe care trebuie să meargă, va greși.

Spunînd aceste vorbe, șarpele se strecură sub stînci. Sivar, care asculta cu luare-aminte, se rușină. Sacii cu galbeni nu-l mai atrăgeau.

Sosi acasă și, spre desperarea muierii, împărți galbenii tuturor vecinilor.

Cînd cineva făcea vreun rău, Sivar se străduia să fie îngăduitor cu el și să-l îndrepte pe calea cea bună.

De aceea a fost fericit pînă la sfîrșitul vieții lui.

(basm armenesc repovestit de GEORGE BULIC)

(repovestite de GEORGE SÎNPETREAN)

Lăstarul de salcie

Un gospodar găsise undeva un lăstar de salcie și-l sădi în grădina sa. Era o salcie dintr-o specie rară. Îngrijea lăstarul, îl uda în fiecare zi, dar iată că într-o zi trebui să plece de-acasă timp de-o săptămînă. Își chemă sluga și-i spuse :

— Privește cu atenție acest lăstar ; să-l uzi în fiecare zi, și, ce-i mai important, să ai grijă ca nu cumva copiii vecinilor să-l smulgă și să-l calce în picioare.

— Bine, răspunse sluga. Poți să pleci liniștit, stăpîne.

Omul, într-adevăr, plecă. Peste o săptămînă el se întoarse și intră în grădină. Lăstarul era la locul lui, dar se veștejise.

— Cu siguranță că nu l-ai udat ! spuse stăpînul supărat.

— L-am udat, așa cum mi-ați poruncit, răspunse sluga. Dimineața am ieșit pe balcon și pînă seara tîrziu m-am uitat la el. Dar cînd s-a întunecat, l-am smuls din pămînt, și l-am adus în casă și l-am închis în ladă...

Imprudența

Era odată un om căruia i s-a năzărit că el ar putea cînta ușor la flaut. El plecă la prăvălie să-și cumpere flautul dorit. În prăvălie, privi mult timp, încercă ba un flaut, ba altul, suflă în fiecare, le pîpăi și pe dinafară și pe dinăuntru. Apoi într-un flaut își băgă degetul așa de adînc, că nu mai putu să și-l scoată. Trase el ce trase, dar degetul tot nu ieși. Trase din nou, cu toată puterea, dar degetul se înțepeni și mai tare. Pentru că omul se zbătea, degetul nu se mișca nici înainte, nici înapoi. Ca să-l scoată îi mai rămăsese o singură soluție : să spargă flautul. Dar flautul nu era al lui, trebuia mai întîi să-l cumpere.

— Vă rog iertați-mă, cît costă flautul ? întrebă el pe vînzător.

„Acest om nechibzuit și-a prins atît de adînc degetul în flautul meu și nu va putea în nici un fel să-și salveze degetul. Înseamnă că pot să-i cer oricît", gîndi iute vînzătorul.

Pretinse prețul a trei flauturi. Cumpărătorul, fără să se mai tîrguiască, plăti flautul, alergă acasă, ca să-l sfarme cu ciocanul și să-și elibereze degetul, căci nu putea duce flautul în mînă, ori în buzunar, fiind grozav de bine împlîntat în deget. Încercă să-și miște degetul în toate părțile, căci îl durea. Deodată, de după un gard înalt de bambus, se auziră sunetele melodioase ale unui flaut. Ar fi vrut să știe cine cîntă așa de frumos. În gard, el găsi, în sfîrșit, un loc unde bețele de bambus se puteau da la o parte și pe unde reuși să privească cu un ochi, prin cră-

pătură. Dar crăpătura era așa de strîmtă că el nu putea vedea nimic. Desfăcu și mai mult bețele de bambus și reuși să-și introducă încet capul prin gard. Dar, în aceeași clipă, minunata muzică se stinse, iar pe balconul casei se lăsă o perdea.

„Ce păcat ! abia am băgat capul și acum n-am ce vedea".

Omul își aminti din nou că-l doare degetul și își trase capul înapoi. Dar capul se prinse și el strîns în crăpătură. Bețele de bambus, pe care el le îndepărtase cu fruntea, se strînseră din nou și-i prinseră gîtul ca într-o zgardă. El împinse așa de tare cu capul, încît gardul trosni. Auzind zgomotul, stăpînii casei veniră în goană la locul cu pricina. Cînd ei văzură un cap ieșind printre bețele de bambus ale gardului strigară :

— Ce-i cu tine, omule ? Cine te-a băgat aici ?

— Iertați-mă, vă rog, cît costă gardul acesta ? Aș vrea să-l iau cu mine.

Nefericitul om se gîndi la multele boroboațe făcute din pricina... unui flaut nemeritat.

Stăpîna cea lacomă

Într-un han de țară intră un negustor ambulant. Pe umeri avea un mare balot cu mărfuri. Stăpîna hotelului era o femeie tare lacomă. Cum văzu balotul se și gîndi să

pună mîna pe el. Îl chemă pe negustor într-o cameră, apoi alergă la bărbatul ei să se sfătuiască, cum să fure balotul negustorului.

— Asta-i foarte ușor, îi spuse bărbatul. Trebuie să culegi iarba dracului, apoi o fierbi și o amesteci în mîncare. Omul își va pierde memoria, dacă o va mînca. El va uita balotul la noi.

Zis și făcut. Femeia merse în grădină, culese un braț plin cu iarbă, pe care o fierse și zeama o amestecă în toată mîncarea, chiar și în orez. Apoi îl invită pe negustor la cină. Acesta mîncă și nu observă nimic. Doar capul parcă i se învîrtea. Apoi i se făcu somn. Se îndreptă spre camera lui și adormi imediat. Dis-de-dimneață se trezi cu o cumplită durere de cap, se îmbrăcă și își văzu de drum.

Stăpîna așteptă pînă plecă negustorul, apoi imediat se repezi în camera lui să-i ia balotul. Dar camera era goală. Stăpîna cotrobăi peste tot, dar balotul, nefiind un ac, s-ar fi putut observa ușor. Degeaba căută ea, că nu reuși să găsească nimic. Disperată, fugi la bărbatul ei.

— Ei, ce grozăvie am făcut cu iarba aia ? Degeaba am fiert-o. Negustorul a plecat și n-a lăsat nimic.

— Nu se poate ! Cine gustă dintr-o asemenea iarbă, neapărat uită ceva. Mai caută, poate că, totuși, a uitat ceva.

Femeia se întoarse în camera în care înnoptase negustorul, din nou răscoli totul, din nou cotrobăi, dar nu găsi nimic. În sfîrșit, se opri în mijlocul camerei și disperată aruncă o ultimă privire prin toate părțile. Deodată se bătu cu palma peste frunte și urlă de se cutremură casa :

— A uitat ! A uitat !

Bărbatul, auzind urletul, întrebă :

— Ei, ce s-a întîmplat ? Ce-a uitat ?

— A uitat să plătească !

Țăranul cel cumsecade

Un țăran înșeuă calul și plecă la oraș după tîrguieli. În oraș el cumpără douăsprezece putinele cu soia.

— Mai mult de opt putinele nu va putea duce calul tău — îi spuse negustorul. Lasă patru din ele aici. Te vei întoarce mîine după ele.

— Calul meu este bătrîn, răspunse țăranul. Chiar și opt putinele sînt multe pentru el. Voi așeza pe cal numai șase, iar pe celelalte le voi lua eu în spinare.

Zis și făcut : șase putinele le urcă pe cal, iar pe celelalte șase le luă în spinare. Apoi urcă pe cal și plecă. Calul făcu un pas-doi și se poticni. Picioarele i se îndoiră și se lăsă la pămînt.

— Animal nerecunoscător ! strigă țăranul. Alții pun pe caii lor mai mult de opt putinele, iar eu te cruț ; șase putinele le port cu în spinare ca să-ți fie ție ușor. De ce ești atît de încăpățînat ?

Un nume lung

Care era numele adevărat al lui Numaiceon nimeni nu știa. Cert este, că atunci cînd se născu pruncul, mama începu să-i născocească numele. Cineva îi spusese că oamenii care au nume lungi trăiesc mult. Și iată, ea începu să născocească un nume lung, cît mai lung. Inventă un nume de două ori mai lung decît al tatălui copilului, dar imediat i se păru că e prea puțin. Îl născoci de șapte ori mai lung, dar tot nu era de-ajuns. Trebuia să se mai gîndească. Se gîndi ziua și noaptea, și din nou ziua și noaptea, și încă o zi și-o noapte, pînă își istovi puterile. În sfîrșit, compuse un nume așa de lung, cum nu se mai pomenise niciodată pe lume.

Atunci ea se opri bucuroasă și spuse rudelor : Fie ca băiatul meu să se numească „Ceon", dar abia rosti acest nume că biata femeie muri. Nimeni nu aflase care era numele cel lung născocit de mamă pentru fiul ei.

— Ei, spuseră rudele. Ea a reușit să spună numai „Ceon". Fie, așadar, ca băiatul să se cheme Numaiceon.

În curînd, tatăl lui Numaiceon se însură a doua oară. A doua nevastă născu tot un băiat. Mama vitregă a lui Numaiceon era o femeie puternică și sănătoasă. Cu toate că și ea se gîndi trei zile în șir cum să-i născocească fiului ei un nume și mai lung — nu obosi de loc, iar în a patra zi rosti tot numele găsit, pînă la capăt. Numai că ea nu muri, ci rămase în viață. Iar numele era, într-adevăr, lung, foarte lung.

Iată-l :

Oniuda — Koniuda — Mappiranoniuda — Heiraniuda — Seitakanoniuda — Harimanobetta — Heitako — Heitako — Heikanako — Hemetakamato — Iceooghirika — Ceoceoraghirika — Ciooni — Ciooni — Ciobikumi — Ciotarobituni — Naganabițumi — Anaiana — Konaiama — Amoosu — Komoasu — Moosu, moosu — Moosigo — Iasikiandoni — Temmoku — Temmoku — Mokuna, Mokuna — Mokugzoba — Tiavancioosuna — Hihidzo-Eisko... Cei doi băieți crescuseră împreună și deseori se certau între ei. Fratele mai mic îl necăjea adesea pe cel mare, zicîndu-i :

— Ah, tu, Numaiceon ! Ceon-Ceon ! Numai-numai ! Numaiceon ! Numaiceon se supără și el și-l necăjea pe fratele cel mic :

— Ah, tu, Oniuda — Koniuda —. Hiranida — Seitakanoniuda — Harimanobetto...

Dar, aici limba i se-mpletici, iar cînd începu din nou să rostească numele fratelui mai mic, acesta era deja departe. Numele era prea lung, și din pricina asta, fratele cel mic era fericit. Ca să-l strigi, trebuia să dispui de mult timp liber. De aceea, cînd trebuia trimis la cineva, undeva, și pentru ceva, îl chemau pe Numaiceon.

— Numaiceon, adu apă ! Numaiceon, adu cărbuni !

Și Numaiceon aducea apă și cărbuni ; făcea tot ce i se poruncea, în schimb fratele cel mic făcea numai ce-i trecea prin cap. Chiar și cînd cel mic era vinovat, tatăl îl certa întotdeauna pe cel mare :

— Numaiceon, vino aici ! Ai s-o încasezi !

Iar fratele cel mic scăpa de pedeapsă. Mama se gîndea :

„Ce bine că i-am dat fiului meu un nume atît de lung".

Odată, fratele mai mare se juca cu tovarășii săi de joacă în curte și căzu într-un puț. Tovarășii lui începură să strige :

— Numaiceon a căzut în puț ! Numaiceon a căzut în puț !

Imediat au alergat oamenii, au aruncat o frînghie și l-au scos pe Numaiceon din puț.

Mama vitregă se gîndi :

„E-adevărat cînd se spune că cei cu nume scurte sînt nefericiți. Iată, Numaiceon a căzut în puț".

Dar peste două zile, copiii se jucară din nou în curte, lîngă puț. Fratele mai mic sări pe acoperișul puțului și strigă :

— Numaiceon a căzut în puț pentru că are un nume scurt. Numele meu lung, în schimb, îmi aduce fericirea ! Eu n-o să cad niciodată în puț. Dar alunecă și se trezi în puț. Tovarășii de joacă alergară să anunțe părinții copilului și începură să strige :

— Grăbiți-vă ! Grăbiți-vă ! Al dumneavoastră Oniuda — Koniuda — Mappuraniuda — Seitakanoniuda — Harrimanobenkei — (Nu, nu Benkei) — Harrimanobetto — Heitako — Heitako — Heihanako — Koketaotito — Heketamatito — Henetatoketo... Atunci ei se încurcară și o luară de la început :

— Grăbiți-vă ! Grăbiți-vă ! Al dumneavoastră Oniuda — Koniuda...

Aici, din nou, se încurcară și din nou o luară de la capăt, mai îndîrjiți :

— Grăbiți-vă ! Grăbiți-vă ! Al dumneavoastră Oniuda — Koniuda... Dar un băiat strigă :

— Nu e bine ! Nu e bine ! Am uitat partea din mijloc!

Și iarăși o luară de la început :

— Al dumneavoastră...

Deodată tăcură, se odihniră puțin și începură din nou : Iceogirika — Ceoceoragirika — Ceooni — Ceooni — Ciobikuni — Ciotarobițuni — Naganobițuni — Anioma — Konainma — Amoosu — Komoosu — Moosu, moosu — Moosigo — Temmaku — Temmaku — Mokuna, mokuna — Mokudzaba — Tiavanceosuna — Hihidzo-Eisko a căzut în puț !

Auzind strigătul lor, părinții luară iute o funie și se-ndreptară spre puț : băiatul lor, cu numele cel lung, cît pe ce să nu-l mai găsească viu !

Predicatorul și sluga

Într-un templu din satul Titosa slujea un predicator zgîrcit și lacom. El niciodată nu-i dădea slugii dulciuri, ci le mînca singur, dar, trebuie spus, că slugii îi plăceau tare mult dulciurile.

Odată, predicatorul primi din partea sătenilor miere proaspătă și aromată. Predicatorul puse mierea iute într-un borcan, iar borcanul îl așeză într-un loc ascuns, în altar. Și firește că slugii nu-i dădu nici măcar să guste.

Într-o zi, predicatorul trebui să plece de-acasă și fu nevoit să lipsească o zi întreagă. La plecare, îi spuse slugii :

— Fii atent, aici în altar am un borcan cu o otravă cumplită. Ea seamănă la gust cu mierea. Dacă guști din această otravă vei muri.

Abia plecă predicatorul că sluga desfăcu borcanul și mîncă toată mierea. Iar cînd în borcan nu mai rămăsese nimic, se sperie și începu să se gîndească, cum să-l păcălească pe predicator. Se gîndi în fel și chip. Luă ceașca preferată a predicatorului, o sparse, presără cioburile prin cameră, se acoperi cu pătura și începu să aștepte. Predicatorul se întoarse seara tîrziu. În cameră era întuneric. Predicatorul strigă supărat :

— Ei, slugă, unde ești ? De ce n-ai aprins felinarul ?

Dar sluga gemea sub pătură :

— Iartă-mă, tată predicatorule ! Mor. Sfîrșitul mi-e pe-aproape. Citește-mi repede rugăciunea !

Speriat, predicatorul întrebă :

— Ce-i cu tine ? Ce ți s-a întîmplat ?

— Mă simt vinovat în fața ta, tată predicatorule. Azi, stăteam pe dușumea și spălam ceașca ta preferată, dar deodată a sărit motanul și m-a lovit peste mînă. Eu am scăpat ceașca, iar ea s-a spart. Acum nu mi-a mai rămas decît să mor. Am luat din altar otrava și am golit borcanul. Ah ! simt cum otrava s-a revărsat prin mine. Ah! mi-e tare rău ! Citește-mi te rog rugăciunea, spuse sluga, gemînd tot mai tare.

Predicatorul înțelesese că sluga l-a înșelat, dar nu-i putea spune nimic. Și așa rămase el fără miere și păcălit.

*

Predicatorul lipsi din nou de-acasă. Sluga ațipise lîngă ușă. Deodată se auzi o bătaie în ușă. Sluga deschise și văzu pe bătrînica din vecini cu o legăturică în mînă.

— Azi e sărbătoare. Dă-i asta părintelui predicator, spuse vecina și-i întinse slugii legăturica. Abia plecă bătrîna că sluga se și repezi să ducă legăturica la nas; de-acolo venea un miros cald și ademenitor.

„Dacă-i voi da legăturica lacomului predicator eu nu voi ști ce-i înăuntru — se gîndi sluga. Mai bine mă uit acum."

Sluga desfăcu legăturica. Într-o năframă era un coșuleț cu lipii calde. Cu precauție, scoase o lipie și o mîncă, apoi mai scoase una și o mîncă și pe aceea, apoi pe-a treia și treptat mîncă toate lipiile. Cînd nu mai rămăsese nici una, sluga își puse mîinile în cap:

„M-am nenorocit! Ce să mă mai fac?"

Se gîndi, ce se gîndi, apoi înfășură coșulețul în năframă și fugi cu el în templu. Legăturica o puse la picioarele statuii zeului Amida, iar firimiturile de la lipii le duse la buzele zeului. Apoi se întoarse acasă, se așeză la locul lui, ca și cînd nu s-ar fi întîmplat nimic. Îl aștepta pe predicator. Întorcîndu-se, predicatorul își întrebă sluga:

— A venit cineva aici în lipsa mea?

— Da. A trecut vecina. Fiind sărbătoare, ţi-a adus ceva într-o legăturică.

— Unde este legăturica ?

— Am dus-o în templu şi am pus-o la picioarele lui Amida.

— Ai procedat foarte bine !

Predicatorul s-a îndreptat spre templu şi, într-adevăr, la picioarele lui Amida a găsit legăturica. Gîndindu-se puţin, desfăcu legăturica şi văzu că era goală, iar pe fundul ei mai erau nişte firimituri.

— Tu ai mîncat totul, strigă supărat predicatorul.

Sluga veni în fugă, privi coşul gol şi se prefăcu tare mirat.

— Ei, drăcie, n-aş fi crezut niciodată ! spuse el şi arătă spre statuia zeului. Priviţi, părinte, Amida a crezut că această legăturică i-a fost adusă lui şi a mîncat-o ! Vedeţi, i-au rămas firimiturile pe buze !

— Drac împieliţat, tu mi-ai mîncat lipiile !

Predicatorul, înfuriat la culme, lovi statuia cu toiagul în cap. Statuia începu să sune : „E-el, e-e-el !“ Predicatorului i se păru că statuia spune : „El“, „el“. Furios, se răsti din nou către slugă :

— Auzi, Amida spune „el“, „el“. Înseamnă că tu ai mîncat lipiile. Ce ai de spus ?

Sluga dădu din umeri :

— Amida va recunoaşte. Trebuie să-l speriaţi. Permiteţi-mi să-l fac să vorbească.

Sluga alergă şi luă ceainicul cu apă fiartă, începu să toarne apa pe capul zeului şi începu să-l certe :

— Am spus adevărul ? Lipiile au fost aici sau n-au fost ?

De aproape se auzi apa gîlgîind : „Ost, ost, ost" — căci ea se scurgea tocmai de pe capul statuii pe duşumea.

— Ei, v-aţi convins ? întrebă sluga. Iată-l, a recunoscut : „A fost, a fost, a fost !"

Predicatorul dădu din cap, oftînd, şi se duse la culcare flămînd.

*

Odată, în timpul unei ploi torenţiale, predicatorul plecă de-acasă, iar sluga rămase singur. În uşă bătu un ţăran. Ploaia îl surprinsese pe drum şi el era ud leoarcă Ţăranul îl rugă să-i împrumute umbrela, căci avea drum lung de făcut. Sluga îi dădu umbrela cea nouă a predicatorului, abia cumpărată din oraş. Ţăranul luă umbrela, mulţumi şi plecă. Seara, predicatorul se întoarse acasă şi, ca întotdeauna, întrebă dacă nu l-a căutat cineva în timpul în care a lipsit de acasă.

— A fost un ţăran care m-a rugat să-i dau umbrela.

— Şi i-ai dat-o ?

— Desigur.

— De ce i-ai dat-o ? se supără zgîrcitul. Nu trebuia să i-o dai !

— Cum era să nu i-o dau, dacă ploua cu găleata ?

— Trebuia să-i spui că umbrela e stricată. Mai trebuia să-i spui că am ţinut-o prea mult la soare, pielea a crăpat şi am aruncat-o în cămară.

— Altă dată voi şti ce să spun, răspunse sluga.

Peste cîteva zile veni un alt țăran. Predicatorul era în templu, iar sluga, pe-afară. Țăranul se adresă direct slugii :

— Astăzi vremea este bună. Trebuie să trec peste munți la fiica mea și calul meu șchioapătă. Oare îmi va da predicatorul calul său ?

— Nu, răspunse sluga. Nu ți-l va da. El spune că acesta a stat prea mult la soare, pielea a crăpat și l-am aruncat în cămară.

Predicatorul, aflîndu-se în templu, auzi toată discuția. Și abia plecă țăranul că și alergă în curte și începu să-și certe sluga :

— Spui numai prostii. Calul nu-i umbrelă ! Trebuia să spui că ieri calul a mîncat măselariță, a sărit toată ziua ca un turbat, și-a rupt picioarele și acum zace în grajd.

— Prea bine, răspunse sluga. Pe viitor voi ști ce să spun.

Peste cîteva zile, în sat muri un om bogat. Rudele răposatului veniră să-l cheme pe predicator. Întîlniră sluga în curte și îi spuseră :

— Avem acasă un mort. N-ar putea oare să vină predicatorul, să facă slujba de înmormîntare ?

— Nu poate, răspunse sluga. Ieri, predicatorul a mîncat măselariță, a sărit toată ziua ca un turbat, și-a rupt picioarele și acum zace în grajd.

— Nouă nu ne trebuie un asemenea predicator — spuseră rudele mortului și făcură calea întoarsă, nu înainte de a-l ocărî pe acesta în gura mare, ca să afle toată lumea că la un astfel de om nu merită să bați drumul.

Uraganul și butoaiele

La marginea orașului trăia un dogar. El n-avea de lucru și, firește, n-avea nici bani. Iarna se anunța aspră. În fiecare zi sufla un vînt puternic. Căsuța bietului dogar scîrțîia și se clătina. Chiar și copacii cei mai viguroși se aplecau pînă la pămînt.

Într-o dimineață dogarul privi pe fereastră și-i spuse nevestei :

— Privește ce uragan ! În sfîrșit, ne vom îmbogăți.

— Cum o să ne îmbogățim noi de pe urma uraganului? Nu pricep, zise nevasta.

— Ei, dar proaste mai sînteți voi femeile ! Niciodată nu dați ascultare bărbaților și uite-așa vă scapă fericirea din mînă.

— Ce fericire poate să aducă un uragan ?

Dogarul tuși și spuse :

— Cînd suflă vîntul cu putere, se ridică praful. Acesta se așează în ochii oamenilor. Firește că ochii se-nroșesc și lăcrimează. Și de-aici... fericirea noastră.

— Ei, și dacă ochii oamenilor lăcrimează, ce-are a face asta cu fericirea noastră ?

— Cît ești de nepricepută ! Oamenii se vor îmbolnăvi. Mulți vor orbi. Și ce pot face orbii ? Lor nu le rămîne altceva de făcut decît să bată drumurile, să joace, să cînte și să ceară milostenie. Dar la ce vor cînta ? Se-nțelege că la tamburină. Iată fericirea noastră.

— Ei, și dacă vor cînta la tamburină, ne vom pricopsi ?

— Ce neroadă ! Doar tamburina se acoperă cu piele de pisică. E nevoie de tamburină, e nevoie și de pisici. Acestea trebuie omorîte.

— Ei, și dacă mor pisicile, cum vom fi noi fericiți ?

— Dacă nu vor mai fi pisici, în toate cămările vor da buzna șoarecii. Aceștia vor roade toate putinile și butoaiele. Înseamnă că oamenii vor avea nevoie de butoaie și doage noi. Și, bineînțeles, că eu voi avea foarte mult de lucru. Și astfel ne vom îmbogăți și vom fi fericiți...

Mincinosul

În orașul Osaka trăia un mare mincinos. El mințea tot timpul și toți știau aceasta. Odată plecă pe munte. La întoarcere îi spuse vecinei :

— Ce șarpe uriaș am văzut ! Gros ca o putină și lung cît toată strada.

Vecina strînse doar din umeri.

— Măi omule, doar știi și tu că un șarpe nu poate fi așa de lung cît toată strada.

— Șarpele era, într-adevăr, foarte lung, dar nu chiar cît strada, ci numai cît o ulicioară.

— Cine-a mai văzut un șarpe lung cît o ulicioară ?

— Ei, nu chiar cît o ulicioară, ci cît pinul acesta.

— Cît acest pin, nu se poate !

— Ei, acum îți spun adevărul. Șarpele era cît podețul de peste rîu.

— Nici așa nu poate fi !

— Atunci îți voi spune adevărul-adevărat : șarpele era lung și lat cît o putină.

— Cum vine asta ? Șarpele era gros ca o putină și lat tot ca o putină ? Atunci, cu siguranță, că nu era șarpe, ci o putină...

Dragonul albastru și dragonul galben

Se spune că, la aniversarea urcării sale pe tron, un împărat și-a dorit să aibă cel mai frumos paravan din cîte fuseseră vreodată ; așa că porunci să vină la palat pictori vestiți din întreaga țară.

Se perindară mulți prin fața împăratului, însă lui nu-i plăcu nimic din ce îi arătară ei. Atunci trimise după cel mai renumit pictor, care locuia departe, într-o peșteră departe de oraș, și îi împărtăși dorința sa : pe paravanul din sala tronului să-i fie desenați doi dragoni, unul albastru și unul galben, care să înfățișeze puterea și trăinicia imperiului.

Artistul răspunse că el va picta cei doi dragoni pe mătase neagră, dar o mătase fină, țesută mai cu osteneală decît tot ce se pomenise pînă atunci în imperiu.

— Pînă va fi gata mătasea mă voi întoarce în peştera mea şi voi avea timp să mă pregătesc îndelung să pictez dragonii.

La porunca împăratului lucrul începu de îndată ; dură mult timp, căci mătasea o făceau numai din firul anumitor viermi de mătase, hrăniţi cu frunze de dud proaspete. În ciuda tuturor precauţiilor luate, puţini viermi au putut fi salvaţi, iar firele obţinute — prea puţine pentru mătasea necesară. A fost nevoie apoi de ţesători neîntrecuţi pentru mătasea unor fire atît de fine...

În sfîrşit, mătasea pentru paravan a fost isprăvită. Împăratului i-a plăcut atît de mult încît porunci să i se facă iute o ramă de fildeş. A doua zi trimise un slujitor la peşteră să-l anunţe pe artist că totul este pregătit şi că poate veni neîntîrziat să picteze dragonii. Dar pictorul spuse slujitorului împărătesc că n-a terminat pregătirea lucrării şi-l roagă pe împărat să mai aibă răbdare. Acesta aşteptase destul de mult să fie ţesută mătasea şi era nemulţumit de-atîta întîrziere, dar înţelese că artistul vrea să realizeze ceva cu totul deosebit şi se învoi cu amînarea cerută. De fiecare dată cînd trecea pe lîngă paravan abia se stăpînea să nu se înfurie, pînă într-o zi, cînd trimise din nou un slujitor la pictor să-i reamintească de promisiunea făcută. Meşterul răspunse că dacă ar ceda rugăminţii împăratului imediat, nu va fi în stare să picteze nişte dragoni demni de cel mai frumos paravan văzut vreodată. Trebuia — spunea el — să-şi continue schiţele începute ; şi-i ceru un nou răgaz...

Împăratul, în ciuda nerăbdării sale, fu silit să aştepte iar.

Timpul trecea, iar pictorul nu dădea nici un fel de ştire că ar fi terminat lucrul schiţelor. De ficcare dată cînd se uita la paravan împăratul simţea cum sporeşte în el nemulţumirea, iar într-o zi, la capătul răbdării fiind, trimise un slujitor cu poruncă să-l aducă pe pictor, fie de bună voie, fie cu forţa, la curte.

Pictorul veni la palat şi îi spuse împăratului :

— Cred că acum pot picta dragonii.

Ceru să i se aducă vopsea galbenă, vopsea albastră, două pensule lungi şi se apropie de paravanul pe care strălucea mătasea cea fină. Dintr-o singură mişcare pictorul trase o linie subţire galbenă ; şi tot aşa — dintr-o singură trăsătură — făcu o alta albastră. Aşează apoi pensulele alături şi anunţă că a terminat opera.

De îndată ce îi fu dată ştirea împăratului, acesta, fericit să ştie că cel mai frumos paravan văzut vreodată va împodobi sala tronului, se grăbi să vină să admire lucrarea celebrului pictor. Cînd ajunse însă la paravan, nu putu să-şi creadă ochilor : două dungi străbăteau de-a latul mătasea cea mai fină. Socoti că pictorul vroise să-şi bată joc de el. Artistul îi arătă că cele două linii erau rodul unor căutări îndelungi, timp de ani de-a rîndul. Împăratul îşi ieşi din fire de supărare văzînd că cineva îndrăzneşte să-şi bată joc de el şi-i stricase mătasea ţesută cu atita grijă ; porunci imediat ca pictorul să fie aruncat în închisoare.

Astfel fu răsplătită truda artistului retras în peşteră.

La căderea nopţii împăratul se culcă, dar nu fu chip să adoarmă.

În umbra iatacului, cele două dungi, una albastră și alta galbenă — făcute de pictor pe paravan — îi treceau prin fața ochilor dintr-o parte în alta și-i păreau că se mișcă și se măresc treptat. Spre mirarea împăratului liniile prindeau apoi chip de dragoni adevărați, care se luptau cu înverșunare. Erau doi dragoni agili și puternici, de parcă ar fi fost vii : scoteau răgete și toată vigoarea lor era concentrată în cele două fîșii de culoare, pe care pictorul le făcuse pe mătasea fină. După ce veghe toată noaptea admirînd dragonii de pe paravan, împăratul hotărî să descopere taina artistului ce săvîrșise o asemenea operă. În zori porunci să se înșeueze calul și, însoțit de gardă, porni către peștera unde pictorul pregătise atîta vreme lucrarea, înainte de a desena dragonii pe paravan. Cînd ajunseră în sfîrșit la peșteră, aprinseră torțele și la lumina lor împăratul văzu doi dragoni desenați pe pereții peșterii : unul — albastru, celălalt — galben. Erau înfățișați cu foarte multă meticulozitate : se distingeau pe ei solzii, ghearele, dinții, nările din care ieșeau flăcări. Sub desen era scrisă o dată : cea a zilei cînd împăratul îi ceruse pictorului să se apuce de lucru, să facă cel mai frumos paravan din cîte s-ar fi văzut vreodată. Alături era un alt desen, tot cu doi dragoni — unul albastru și celălalt galben ; apoi o a treia pictură, apoi a patra, a cincea și a șasea și încă multe altele. Pereții peșterii erau acoperiți de desene reprezentînd pe cei doi dragoni. Fiecare scenă avea însemnată data : zi după zi, lună după lună. La lumina torțelor împăratul simțea munca încrîncenată a artistului : schițele urmau altor schițe, imaginile urmau altor imagini ; apoi, după un lung șir de dragoni, meș-

terul trăsese pe peretele peşterii două dungi, una albastră şi una galbenă. În ele era cuprinsă toată forţa dragonilor fără număr, pe care pictorul îi desenase de-a lungul timpului. Împăratul recunoscu cu uşurinţă dragonii de pe paravanul de mătase, unul albastru şi celălalt galben.

A dat ordin să se pună şeile pe cai, căci vroia de îndată să-i redea pictorului libertatea, să-l cinstească cum se cuvine şi să-i mulţumească.

Ajuns la palat, împăratul a poruncit ca paravanul împodobit cu cei doi dragoni să fie adus în sala tronului, căci era într-adevăr paravanul cel mai frumos din câte s-au văzut.

(basm repovestit de CRINA BOCŞAN DECUSARĂ)

Or fi avînd oare dreptate să spună că-s prost ? !

— Nastratin !

— .....

— Nas-tra-tin !!

— .....

— Mucosule, pe unde umbli ?

În fața porții unei căsuțe mici, Sidika, nevasta preotului Abdulah, din satul Horto, striga cît o ținea gura. În sfîrșit, îi răspunse o voce de copil, din fundul curții :

— Sînt aici, mamă !

Sidika, încruntîndu-și sprîncenele, îl certă :

— Te strig de-un sfert de oră ; nu m-ai auzit ?

— Ba te-auzeam bine.

— Atunci de ce nu-mi răspundeai ?

— Pentru că eram ocupat în grădină : îmi căutam sfîrleaza.

Sidika respiră adînc, cu un aer resemnat, căci niciodată nu avea timp de discuții cu fiul ei și, dealtfel, el avea totdeauna ultimul cuvînt.

— Eu mă duc să spăl rufele la rîu, îi spuse ea. Ține aici niște caise uscate, mănîncă-le și să nu te miști de-aici pînă la întoarcerea mea. Să ai grijă de casă, să nu treci de pragul porții !

— Fii liniştită, mamă ! N-o să părăsesc poarta.

Nastratin se aşează liniştit în poartă, mîncîndu-şi caisele. Deodată auzi o voce care îi păru cunoscută :

— Nastratin !

Era cumnatul său.

— Spune-i, te rog, mamei că astă-seară vom cina la voi şi o rugăm să ne pregătească şi halva !

Omul plecă grăbit, fără să întrebe dacă mama era sau nu acasă.

Rămas singur, copilul se frămînta : „Mama e plecată ; sora şi cumnatul meu, care locuiesc la Sivri-Hisar, vor petrece noaptea la noi ; ba, mai mult, vor să mănînce şi halva. Cum s-o previn oare pe mama ?"

Deodată se lumină de bucurie :

— Am găsit ! Or fi avînd oare dreptate să spună că sînt eu prost ? Cum de nu m-am gîndit mai devreme ? I-am promis mamei să nu părăsesc poarta, dar dacă mă duc s-o anunţ, părăsesc poarta ; dacă nu părăsesc poarta, nu pot s-o anunţ ; aşa că voi lua poarta cu mine !

Şi făcu precum spuse : îşi săltă poarta în spate şi alergă la rîu, unde Sidika spăla, pălăvrăgind cu vecinele.

— Mamă ! strigă el hotărît.

— Culmea ! Fiul meu a sosit cu poarta-n spinare pînă aici !

— Mamă, doar atît am venit să-ţi spun : cumnatul m-a anunţat că vor cina cu noi şi te roagă să le prepari şi halva pentru diseară.

— Derbedeule, ce ţi-am spus eu la plecare ?

— Păi nu vezi, mamă, că te-am ascultat ? N-am părăsit o clipă poarta !

Din acest copil nu va ieşi nimic bun

Sidika, împietrită de uimire şi ruşine, îşi îmbrînci fiul cu furie :

— Haide, dă-i drumul acasă !

Şi se întoarseră numaidecît spre casă.

Nastratin nu-şi putea explica această furie a mamei şi se tot întreba : „Ascult întotdeauna de mama, dar ea nu-i niciodată mulţumită. Mi-a cerut să nu părăsesc poarta şi n-am părăsit-o. Mi s-a poruncit s-o previn şi-am prevenit-o. Atunci care-i vina mea ? Poate-ar fi mai bine să fac invers de cum mi se cere".

Sidika se apucă să prepare cina şi la un moment dat, dîndu-şi seama că nu mai are apă, îl trimise pe Nastratin cu urciorul la fîntînă.

Copilul, pe măsură ce umplea urciorul şi acesta devenea din ce în ce mai greu, în braţele lui micuţe de copil, îl scăpă cu mare zgomot în jgheabul adăpătorii de lîngă fîntînă. Nastratin nu se clinti din loc, se lăsă pe vine şi aşteptă.

După o vreme, la capătul răbdării, Sidika alergă la fîntînă.

— Ce-aştepţi aici ? Ce ţi-am spus eu s-aduci ?

— Să aduc apă...

— Şi unde-i apa ?

— În urcior. L-am umplut.

— Şi urciorul unde este ?

— Fii liniştită ! O să iasă în curînd deasupra.

— De unde să iasă ?

— Din adăpătoarea unde a căzut. Aştept să iasă la suprafaţă ; atunci îl voi apuca bine de margini, ca să nu-l mai scap.

Sidika îşi trase fiul de urechi pînă acasă, mustrîndu-l.

Spre seară sosiră fiica şi ginerele lor. Toată familia se strînsese la masă.

Sidika pregătise pilaf, halva şi supă din lapte prins ; începură cu supa.

Nastratin, aşezat între sora şi cumnatul său, se pregăti şi el să mănînce, dar îndată ce duse prima lingură de supă la gură, prinse să urle :

— Mi-a luat gura foc ! Şi ieşi dintr-o săritură afară.

Toată lumea lăsă mîncarea şi-l urmă, îngrijorată. Îi dădură să bea apă proaspătă şi-l aduseră înapoi la masă.

La sfîrşitul mesei, d-na Sidika servi şi desertul. Micul Nastratin, care adora halvaua, îşi vîrî toată mîna în vasul plin.

— Ce-nseamnă felul ăsta de a mînca cu cinci degete? îl mustră mama.

— Mănînc cu cinci degete pentru că nu am mai multe!

„Cu siguranță, n-o să iasă nimic din copilul ăsta", gîndi, pentru a cîta oară ? doamna Sidika, cu multă amărăciune.

„Să nu-ți vină nimic în minte ? !

A doua zi, vineri, știind că soțul ei trebuia să țină o cuvîntare pentru amiază, doamna Sidika îl rugă :

— Ia-l și pe Nastratin cu tine. Eu trebuie să mă ocup de fată și de ginere.

— Bine, răspunse domnul Abdulah și ieși cu Nastratin. Așteptară, plimbîndu-se, ora întîlnirii cu enoriașii.

În fiecare vineri, domnul Abdulah vorbea sătenilor despre alte și alte precepte. El urcă și în ziua aceea, ca de fiecare dată, la pupitru, tuși, se gîndi, dar începu să se bîlbîie, se mai gîndi o vreme, dar nu găsea nimic de spus oamenilor.

Cum, însă, era un om cinstit, el le mărturisi :

— Vreau să vă spun adevărul : am uitat ce aveam de spus azi. Mă tot gîndesc, dar în zadar, nu-mi vine nimic în gînd... Și bietul om, încurcat, rămăsese la pupitru, în fața credincioșilor săi.

Nastratin, care era culcat la piciorul pupitrului, înălță capul și se adresă șoptit tatălui său :

— Să nu-ţi vină în minte predica mai înţeleg ; dar să nu-ţi vină în minte nici să cobori de la pupitru, asta n-o mai înţeleg...

Iată cînd şi-a găsit să moară !

La internat, Nastratin stătea într-o cămăruţă mică. În fiecare zi, înainte de a se apuca de învăţat, trecea pe la grajd pentru a-şi îngriji măgarul care-l purta prin toate locurile şi a-i pregăti hrana necesară pentru ziua respectivă.

Într-o zi, Nastratin îşi zise : „Nu încalec aproape niciodată pe măgarul ăsta, dar nu face nimic, am să-i micşorez raţia zilnică, fără nici o ezitare". Şi făcu precum îşi propuse.

În dimineaţa următoare, puţin îngrijorat, alergă la grajd.

„Dacă a murit bietul măgar de foame" !?

Animalul aştepta, însă, răbdător.

— Bravo, măgarul meu ! strigă Nastratin, pot prin urmare să-ţi mai micşorez porţia !

Şi văzînd că raţia putea fi scăzută, fără ca animalul să pară a suferi mult, îi dădea în fiecare zi tot mai puţină mîncare.

Totuși, într-o bună dimineață, găsi măgarul mort — mort de foame, iar stăpînul strigă surprins :

— Iată fatalitatea : măgarul meu și-a găsit să moară tocmai cînd începuse să se obișnuiască să trăiască fără hrană !...

Mi-era milă de bietul măgar...

După dejun, Abdulah își chemă fiul :

— Mergem la moară. Vino să pui șeile pe măgari.

Domnul Abdulah avea doi măgari. El urcă pe unul și își așeză fiul pe celălalt.

Cînd ajunseră în apropierea morii, Abdulah se întoarse și-și căută fiul din priviri. Cu uimire îl văzu călărind în picioare.

— De ce nu te-așezi în șa ? îl întrebă el.

— M-am gîndit că măgarul ăsta e tare obosit și-am rămas în picioare ca să mai micșorez ceva din greutatea pe care o poartă bietul dobitoc.

Domnul Abdulah nu-și putu reține rîsul ; apoi încercă să-i explice că animalul poartă aceeași greutate, indiferent de poziția călărețului din spinarea lui. Copilul, însă, nu pricepu explicația și remarcă, cu amărăciune, că orice ar face și oricum s-ar comporta e veșnic certat. Și, de data aceasta, Nastratin îi mărturisi tatălui său că era hotărît să facă invers decît i se va cere, pe viitor.

Odată terminată munca la moară, încărcară cîte doi saci pe fiecare măgar și porniră spre casă.

În timp ce traversau rîul, unul dintre sacii așezați pe măgarul lui Nastratin era amenințat să cadă.

— Nastratin, strigă Abdulah, amintindu-și de hotărîrea pe care părea s-o fi luat fiul său — sacul din stînga e gata să cadă ; ridică-l repede pe cel din dreapta, ca să-l împiedici pe celălalt să alunece !

Copilului însă îi mai trecuse supărarea. „Jurasem să fac invers de cum mi se ceruse dar, de data aceasta, îl voi asculta pe tata", își spuse el și îndeplini ceea ce-i ceruse domnul Abdulah : ridică sacul din dreapta. Sigur că aceasta a făcut ca ambii saci să alunece pe latura stîngă a măgarului și să cadă în rîu.

Bietul Abdulah își dădu seama că nu avea de ce să-și certe fiul ; trase adînc aer în piept și nu-i spuse nimic. Hotărî, însă, în sinea sa, că era timpul să-și bea băiatul la școală.

Fiecare are dreptul să-și aleagă singur mîncarea

Întorși acasă, tatăl și fiul o găsiră pe doamna Sidika singură cu nepotul ei. Fiica și ginerele plecaseră pentru o bucată de vreme.

După ce descărcară făina, domnul Abdulah se pregăti și el de plecare și, din prag, îi spuse lui Nastratin :

— Du-te pe cîmp cu unul din măgari și adună ceva mîncare !

Nastratin se duse și începu să taie iarbă. Curînd, însă, observă că măgarul se oprea în fața fiecărei grămăjoare de bălegar și o mirosea cu lăcomie. Atunci copilul se apucă să adune balegă în loc de iarbă și, cînd umplu bine coșul de pe șaua măgarului, se întoarse acasă.

— Nastratin, îl întrebă tatăl său mai apoi, ai adunat mîncare pentru animale ?

— Da, tată. Am pus-o în grajd.

Domnul Abdulah se duse să verifice. Mare îi fu mirarea cînd găsi ieslea plină de bălegar.

— Ce-ai făcut, nefericitule ? țipă furios la fiul său.

— Păi am lăsat animalul să-și aleagă singur hrana pentru azi. Ce poate fi rău în asta !?

Era oare Nastratin un prostănac ?

Domnul Abdulah îl dădu pe Nastratin la școală.

Învățătorul le arăta adesea bastonul destinat copiilor care nu-s cuminți. Uneori, încerca să-i atragă în discuții libere.

— Care astru este mai folositor, luna sau soarele ? îi întrebă el odată, cînd erau așezați în jurul său.

Unii afirmară că luna era mai folositoare, alții susțineau, din contră, că soarele ar fi mai util. Dar nici unul dintre copii nu putea explica din ce cauză.

Nastratin afirmă cu siguranță :

— Luna este mai folositoare, pentru că luminează întreaga lume atunci cînd afară este întuneric ; soarele, în schimb, nu se arată decît atunci cînd este lumină.

Pedeapsă binemeritată...

Deși nu prea era cuminte, Nastratin muncea cu pricepere și cu asiduitate și se arăta interesat de o mulțime de lucruri.

— Ce este raiul ? îl întrebă într-o zi pe învățător.

— Este o vale frumoasă — răspunse acesta — cu trandafiri, unde locuiesc cei ce fac fapte bune.

— Dar iadul ? continuă copilul.

— Iadul este o groapă de flăcări și foc, în care sînt aruncați cei ce fac rele. Locul celor îndepărtați din rai este iadul.

Nastratin nu mai spuse nimic, dar explicațiile îi rămăseseră în minte.

Se apropia iarna, era frig. Sala de clasă avea un cămin unde școlarii aveau obligația să aprindă, cu rîndul, focul, după ce aduceau lemne și rămurele uscate.

Într-o zi, în timp ce copiii se încălzeau, intră și Nastratin cu un aer nefericit. Știa că va fi bătut cu bastonul, deoarece învățătorul aflase de la colegii lui că omora, prin sat, găinile cu pietre. Acum, înainte de a se așeza în mijlo-

cul colegilor, Nastratin luă bastonul din cui şi-l aruncă în foc.

Cînd sosi, învăţătorul observă lipsa băţului şi întrebă unde a dispărut. Nastratin replică :

— Bastonul e-n iad.

— Cum, în iad ?

— Păi n-aţi spus d-voastră că toţi cei care fac rău merită să ajungă în iad, în groapa de flăcări ? Bastonul şi-a găsit locul meritat !

Amuzat, învăţătorul îl iertă de data aceasta.

Unde nu-i cap, vai de picioare...

Nastratin le juca diverse farse colegilor săi, cu atît mai mult cu cît aceştia se luptau să-l pună mereu în încurcătură.

Într-una din zile, copiii stăteau pe malul rîului, cu picioarele în apă. Unul dintre ei, dorind să-l tachineze, spuse :

— Nastratine, ne-am pierdut picioarele în rîu, nu mai ştim cum să ni le recunoaştem. Ce-i de făcut ?

— Aşteptaţi, răspunse Nastratin, o să vi le găsesc eu imediat.

Şi, sărind în rîu, începu să-i lovească cu un băţ peste picioare.

E de la sine înțeles că toți și-au tras repede picioarele din apă, țipînd de durere.

— Iată, strigă Nastratin, acoperind țipetele lor, v-am găsit picioarele ; dar vă sfătuiesc să nu le mai pierdeți vreodată.

Nu găsești nici nordul în întuneric !

La întoarcerea de la școală, Nastratin trebuia să-și ajute mama la cumpărături, să mătură curtea și grajdul, să aducă apă de la fîntînă și să facă focul.

Într-o zi, mama observă că Nastratin, după ce folosise foalele ca să aprindă focul în cămin, astupă orificiul de ieșire al aerului cu un tampon. Intrigată, îl întrebă de ce face asta.

— E o măsură de economie, mamă, răspunse băiatul.

— Ce tot îndrugi acolo ? îl apostrofă tatăl, care era de față.

— Învățătorul ne spune mereu că risipa este un păcat și că trebuie să facem economie. Astupînd foalele, fac o mare economie de aer ; acesta rămîne în burduf și poate fi folosit data viitoare.

Tatăl zîmbi, iar după un timp îi spuse altceva :

— Pune șaua pe măgar. Ai să te duci la moară, unde-l vei găsi pe domnul Hatib. El îți va da 50 de scuzi să mi-i aduci.

— Bine, tată, răspunse Nastratin.

— Nu te sfătuiesc să te abaţi din drum şi să-ţi pierzi timpul cu cine ştie ce fleacuri.

— Fii fără grijă, îl asigură copilul.

Fugi la grajd să pregătească măgarul. Cum, însă, în grajd era întuneric, nu găsea şaua şi trebui să-l strige pe tatăl său.

— E în dreapta, îi răspunse acesta.

Cîteva minute mai tîrziu, Nastratin scoase măgarul din grajd, însă tot fără şa.

— N-am găsit-o, îi explică tatălui, care se arăta tare mirat.

— Da' ţi-am spus că e în partea dreaptă !

— Dispare şi nordul în întunericul de-acolo, replică băiatul, cum vrei oare să găsesc eu dreapta ?

— Copile, tu eşti lovit de boala prostiei, care nu se vindecă niciodată, spuse tatăl cu amărăciune.

Aceste cuvinte îl întristară pe Nastratin şi, apăsat de ele, dar mai ales neatent la ceea ce făcea, el urcă pe măgar de-a-ndăratelea. Văzînd una ca asta, tatăl îi strigă enervat :

— Prostule, călăreşti invers măgarul ?

Nastratin ridică din umeri şi, cu ochii plini de lacrimi, răspunse :

— Oare-i numai vina mea, tată ? Măgarul n-are nici o vină ? El a stat pe partea proastă, ce puteam eu să fac? Pe el de ce nu-l cerţi ?

Şi copilul plecă tare abătut la drum.

La moară luă de la domnul Hatib cei 50 de scuzi pe care acesta îi datora pentru făina ce i-o vînduse domnul Abdulah și porni apoi spre casă.

Deodată întîlni un grup de cerșetori orbi. Văzîndu-i neajutorați și amintindu-și cum fusese el certat, copilul, încă supărat, simți nevoia să se răzbune pe cineva. Opri măgarul, scoase săculețul cu bani și-l scutură, spunînd :

— Iată bani pentru voi !

Dar nu lăsă banii din mînă. La clinchetul monezilor, bieții orbi se învălmășiră, împingîndu-se unii pe alții.

Copilul, impresionat de această scenă și regretînd imediat propria sa cruzime, plecă repede, promițînd în gînd să nu-și mai bată joc niciodată de cei loviți de soartă.

Mare noroc cu orăcăitul broaștelor...

Nastratin se gîndea încă la cele întîmplate cînd, trecînd pe lîngă un sat, văzu niște copii care se jucau de zor. Se opri să privească ; jocul îl interesa atît de mult încît, aplecîndu-se în dreapta și-n stînga pentru a-i vedea mai bine, își pierdu echilibrul și căzu.

Copiii se opriră din joacă și-l înconjurară, rîzînd batjocoritor. Nastratin, ascunzîndu-și durerea și încercînd să iasă cît mai onorabil din această situație, îi apostrofă :

— Ce-aveți de rîs, proștilor ? N-ați mai văzut un om coborînd din șa ?

Dar cum măgarul o luase la goană, trebui să plece repede după el. Animalului îi era sete și se îndrepta spre rîul din preajmă.

Ajuns la rîu, măgarul se aplecă spre apă în zadar : malul era prea înalt și abrupt. Totuși, continuă să se aplece, amenințînd să cadă în rîu.

Din fericire, tocmai atunci începură să orăcăie niște broaște și, speriat de „cîntarea" lor formidabilă, bietul măgar se dădu înapoi, fiind astfel salvat de la înec.

Bucuros să vadă măgarul teafăr, Nastratin scoase banii din săculeț și-i aruncă broaștelor, strigînd :

— Fiți binecuvîntate, păsări ale apelor ! Iată o mulțime de bani drept mulțumire pentru ceea ce ați făcut !

Nu mai e nevoie să spunem că, la întoarcerea acasă, Nastratin a primit o bătaie de neuitat de la tatăl său.

— Mă lovești pentru cincizeci de scuzi — îi spuse el domnului Abdulah — cînd broaștele au salvat viața unui măgar, care valorează pe puțin două sute !...

Cînd ai o imaginație bogată

Într-o dimineață, la cîteva zile de la întîmplarea cu broaștele, domnul Abdulah își chemă fiul :

— Ia cazmaua asta, îi spuse, și sapă o groapă la poalele zidului, în grădină.

Nastratin se puse pe săpat, cîntînd cît îl ţinea gura. Fără să-şi dea seama, străpunse zidul grajdului vecinului, lipit de-al lor. Băiatul se minună : ce putea fi această deschizătură ? Îşi vîrî capul prin ea şi văzu, spre marea sa uimire, cîţiva boi ! Atunci, nebun de bucurie, alergă la bucătărie strigînd :

— Mamă ! Mamă !

— Şi ?

— Ce se-ntîmplă ?

— Îmi povesteai, nu demult, că un om din Akşehir, tot săpînd pămîntul, a găsit un urcior plin cu aur, din vremea lui Noe !?

— Şi ?

— Ei bine, eu, săpînd pămîntul, am găsit zece boi vii! Cred că-s tot din timpul lui Noe !

Mănîncă cu gîndul !...

Într-o după-amiază, cînd învăţătorul le dăduse drumul mai devreme decît de obicei, ajuns acasă, Nastratin îi spuse mamei sale că-i e foame. Ea îi dădu două plăcinţele şi-l îndemnă :

— Ia şi nu te mai învîrti în jurul meu. Du-te şi le mănîncă afară, unde vrei !

Băiatul plecă cu plăcintele în mînă, spre grădinile şi livezile satului, pe care nu le proteja nici un zid. Ajunse,

după o vreme, la o grădină de zarzavaturi în care se răsfățau la soare și niște pepeni minunați, cărnoși și durdulii, după placul lui.

„O să-mi iau un pepene", își zise. De-abia se aplecase, însă, să-l culeagă, că-și și făcu apariția proprietarul, să-l alunge.

Nastratin se duse atunci la rîu. Niște rațe se zbenguiau pe apă ; văzîndu-le, băiatul săltă de bucurie.

„Iată o masă bună pentru mine", își spuse el. Și, înmuindu-și plăcințelele în apa rîului, se apucă să le înfulece.

— Ce faci acolo ? îl întrebară niște țărani, uimiți.

— Mănînc supă de rață, răspunse Nastratin cu seriozitate.

Dacă omul ar avea un pic de minte...

După o lungă perioadă de secetă, văzîndu-și hambarele goale, oamenii din Horto începură să mănînce păsările și să taie animalele mari din curte.

Domnul Abdulah se pregăti să plece la Sivri-Hisar, la ginerele său.

— E un băiat descurcăreț ; trebuie să găsească el ceva păsări pentru mîncare.

Sidika se bucură de ideea soțului ei, însă îl rugă să-l ia și pe Nastratin cu el :

— Sînt prea ostenită și nu mai pot ține piept la toate năzdrăvăniile lui.

Cei doi porniră împreună la drum.

Cînd intrară în Sivri-Hisar, văzură cu uimire o mulțime de oameni petrecînd pe străzi.

— Ia te uită cît belșug ! exclamă Abdulah. Iar noi sîntem gata să murim de foame...

— Astăzi e sărbătoare la noi, explică ginerele său. Vezi, bucuria și veselia sînt răspîndite pe fețele tuturor oamenilor. Fii sigur, însă, că acest oraș nu este mai îndestulat decît al vostru.

— Se vede că oamenii sînt tare proști pe-aici !

— De ce ?

— Dacă ar avea puțină minte ar petrece întruna, ar face sărbătoare din toate zilele vieții lor și nu le-ar mai lipsi nimic, dacă ar chibzui bine.

Ajuns acasă, la sora sa, Nastratin se duse să vadă grajdul. Printre animale se afla un bou mare, cu o pereche de coarne falnice, care stătea culcat și mugea.

„Ah, dacă m-aș putea așeza între coarnele lui", se gîndi Nastratin, și chiar se așează cu precauție, ținînd coarnele în mîini cu mîndrie.

Speriat, boul se ridică dintr-o săritură și Nastratin se rostogoli la pămînt, lovindu-se rău. Țipetele sale atraseră atenția celor din familie, care se repeziră înspăimîntați, să vadă ce se întîmplase.

— Nu-i nimic, îi liniști el. E-adevărat că mă doare, dar asta nu-nseamnă mare lucru pe lîngă bucuria de-a mă fi așezat între coarnele lui.

Doamne, bine că am salvat luna !

Într-o seară, după cină, părinții îl rugară pe Nastratin să se ducă la puțul din grădină ca să aducă apă proaspătă. Băiatul, plin de zel, plecă în goană pînă acolo.

Era o seară minunată, scăldată în lumina lunii pline. Nastratin coborî găleata în fîntînă și se aplecă peste margine să vadă cum se umple. Mare minune ! În fundul fîntînii văzu luna plutind pe apă și tremurînd agitată.

„Doamne ! — își spuse el înspăimîntat, luna a căzut în fîntînă. Trebuie s-o salvez !".

Se străduí s-o apuce în găleată, însă luna nu se lăsa prinsă. Dar Nastratin, care credea nestrămutat în dorința lui de a salva luna, nu se dădea bătut : mișcînd găleata pe suprafața apei cu ajutorul frînghiei, încerca mereu să scoată luna din apă.

Deodată găleata se agăță de peretele fîntînii.

„Victorie ! Am prins luna ! E cumplit de grea, dar o voi scoate pînă la urmă".

Și trase de sfoară, și trase, pînă ce sfoara se rupse și el căzu pe spate. Atunci văzu luna sus, pe cer.

„Domnul fie lăudat ! A fost greu, dar am salvat luna !"

Reveni la ai săi fără apă, atrăgînd asupra sa ploaie de mustrări.

În zadar explică Nastratin cum a salvat el luna. Bietul băiat nu reușea și pace să înțeleagă de ce era dojenit întruna.

Of, animalele astea nu-nțeleg nimic !

Mulțumită ginerelui său, domnul Abdulah reuși să facă rost de cîteva păsări : pui, curci, gîște, niște găini și un cocoș. Pe lîngă acestea, fiica sa îi făcu un cadou neașteptat, un sac de orez și unul de linte.

Dorind ca soția sa să intre cît mai repede în posesia acestor bunătăți și deoarece el mai avea treburi de rezolvat în Sivri-Hisar, domnul Abdulah hotărî să-l trimită pe Nastratin înainte, după ce-l dădăci și-l făcu să promită că nu se va abate din drum și că va avea grijă de toată încărcătura. Așezară totul pe spinarea măgarului : păsăretul într-o cușcă, apoi sacii, dincolo.

— Du-le acasă pe toate, îl mai îndemnă o dată tatăl pe fiul său, și spune-i mamei că mă voi întoarce și eu spre seară sau mîine dimineață. Ia și amnarul ăsta ! Să-l dai D-lui Hafiz, care m-a rugat să i-l cumpăr.

Nastratin plecă, împingînd măgarul înaintea lui.

După o vreme, i se păru că bietele păsări, închise în cușcă, erau tare chinuite și se plictiseau cumplit. Inima i se înmuie de milă, văzîndu-le cum băteau din aripi moleșite ; opri măgarul, deschise ușița cuștii și dădu drumul păsărilor care, imediat ce se văzură jos pe pămînt, fugiră care încotro.

Încurcat, Nastratin începu să strige :

— Ei, ați luat-o greșit... Ăsta e drumul către sat !

Dar ele nu ascultau. Nastratin le fugări, dar nu putu prinde decît cocoșul.

— Şi se mai zice că tu eşti bărbatul ! îi reproşă acestuia. N-ai fost în stare nici măcar să aduni găinile şi să le-arăţi drumul !

Şi, de furie, îi suci gîtul. Apoi, necăjit, se întoarse în locul unde se afla măgarul. Observînd că sacii, lipsiţi de contragreutatea păsăretului din cuşcă, îşi pierduseră echilibrul şi atîrnau pe o parte a măgarului, ameninţînd să cadă, umplu cuşca cu iarbă, şi porni din nou la drum.

La un moment dat, ca să mai înveselească monotonia drumului, începu să se joace cu amnarul.

„Vreau să văd dacă poate să aprindă paiele", şi făcu precum spuse.

Iarba îndesată în cuşcă luă foc ; o coloană de flăcări se înălţă de pe spatele măgarului care, înspăimîntat, o luă la goană. Nastratin, înciudat, îi strigă :

— Dacă ai avea şi tu puţină minte, te-ai opri direct în baltă !

La Akşehir o palmă costă doar un scud

Nastratin împlinise paisprezece ani. Fiindcă terminase şcoala primară din sat, tatăl său hotărî să-l trimită la Konya, pentru desăvîrşirea studiilor.

Într-o dimineaţă, Nastratin îşi luă rămas bun de la părinţi şi de la învăţător şi plecă fără prea mari regrete. Era bucuros că putea să vadă ţara, lumea.

În drum spre Konya, trebuia să se oprească pentru cîteva zile la Akşehir.

Niște oameni din satul său, în trecere prin acest oraș, îi răspîndiră niște vorbe rele : că-i prostănac. Așa se face că un localnic îl opri într-o zi în stradă și, fără o vorbă, îi trase o palmă peste ceafă, rîzînd în hohote. Nastratin, dîndu-și seama că nu trebuia să provoace scandal într-un oraș străin, îi spuse doar :

— De bună seamă că și în acest ținut există un tribunal !

Și se duse cu o plîngere la cadiu. Cum, însă, cadiul era rudă cu cel care-l pălmuise, îi spuse lui Nastratin :

— Lovitura pe care ai primit-o aduce după sine o amendă de un scud. Acest om îți va da de îndată banii și puteți pleca amîndoi liniștiți.

Dar Nastratin nu era de acord cu o sentință atît de ușoară și protestă :

— Cum, în acest ținut te costă doar un scud să dai o palmă cuiva ?

— Da, răspunse cadiul spre a-și favoriza ruda.

Atunci Nastratin se apropie de cadiu și-i dădu o palmă răsunătoare :

— Deoarece în ținutul dumneavoastră o palmă costă numai un scud — îi spuse el nesăbuitului cadiu — luați scudul pe care mi-l datorează omul acesta ! Cît despre mine, nu-mi mai trebuie nimic.

În ziua următoare, trebuind să părăsească Akșehirul, Nastratin se pregătea de plecare. Verii săi, voind să-i joace o festă, îi ascunseră însă sacul. Furios că nu-și găsea lucrurile, el îi amenință :

— Să-mi găsiți sacul imediat ! Altminteri știu eu ce vă fac.

Această amenințare îi sperie puțin și scoaseră sacul din ascunzătoare.

— Iată-l ! A fost o glumă, nu te supăra ! Da' ia spune, ce-ai fi făcut dacă nu ți-l aduceam ?

— Nimic. Aș fi plecat fără el...

Și părăsi Akșehirul.

La Konya, somnul aleargă pe străzi

Sosind în Konya, Nastratin fu uimit de întinderea acestui oraș, de perfecta comportare a locuitorilor, de tot ceea ce vedea. Dar ceea ce-l uimi peste măsură erau fesurile deosebit de înalte pe care le purtau aici oamenii.

Nastratin se despărțise de tovarășii de drum și urma să tragă la un prieten al tatălui său, domnul Feizula, care avea să-l instaleze la școală. Se duse, însă, mai întîi la frizer, ca să se tundă, și la baie și abia după ce-și termină toate treburile se prezentă în fața domnului Feizula, care îl primi cu multă amabilitate și promise să-l înscrie la seminar cît mai curînd posibil. Pînă atunci urma să locuiască chiar în casa acestui om.

A doua seară de la sosire îi veni ideea să facă un tur prin oraș, neștiind că era interzisă circulația pe străzi după

stingerea felinarelor. Fu, bine-nțeles, arestat de ienicerii care-și făceau rondul de noapte.

— Ce cauți pe străzi ? îl întrebară ei.

Intimidat, la început, Nastratin bîigui :

— Am văzut cum ieșea somnul pe poarta deschisă și-am plecat să-l caut.

Crezîndu-l nebun, ienicerii îl lăsară să plece.

Mai poți să-l crezi prost ! ?

După cîteva zile, Nastratin fu admis la seminar și se instală la internat.

Pe toată durata studiilor, s-a dovedit un bun școlar și și-a făcut numeroși prieteni, pe care-i cucerea cu buna sa dispoziție, deși uneori îi necăjea cu farsele sale.

Nastratin umbla cu un cuțit mare la el ; nu pentru c-ar fi fost certăreț, ci pentru că era un cadou de la tatăl său. Ienicerii, găsindu-l astfel înarmat, îl arestară din nou.

— Sînt instalat la seminar de-abia de cîteva zile, explică el, și am neapărată nevoie de acest obiect ca să șterg greșelile de ortografie.

— Pentru aceasta ți-ar fi necesară o gumă, i se răspunse.

— Pe onoarea mea, fac niște greșeli atît de mari, încît numai un cuțit le poate șterge.

Prea multă credință poate fi dăunătoare

Nastratin aștepta cu nerăbdare luna ramazanului, cînd urma să întreprindă pentru prima dată turneul tradițional de hoge. Acesta consta în a merge din sat în sat spre a se ruga în moschei pentru binele sătenilor și a aduna bani, veșminte și tot felul de daruri. În tot acest timp, Nastratin era hrănit și adăpostit de săteni.

Nastratin își termină pregătirile de plecare cu opt zile înainte de ramazan. Trebuia să plece din timp ca să-și poată alege un sat mai bogat, în care să se oprească, dacă era cazul. Era cu atît mai grăbit, cu cît, nemaiavînd măgar, era obligat să facă drumul acesta pe jos.

În seara primei zile, se opri la un han.

La scurt timp după ce se culcase, auzi zgomote ciudate în cameră. Ascultînd cu atenție, își dădu seama că era tavanul, ale cărui scînduri, foarte putrede, trosneau fără-ncetare.

Îngrijorat, se sculă și alergă să-l găsească pe hangiu.

— Ei, jupîne, hanul dumitale e gata să se prăbușească, îi spuse. Trosnește din toate încheieturile.

— A, fii liniștit, fiule ! îl asigură hangiul. Această clădire nu se va dărîma niciodată. Cît despre trosnituri, tu, care ești un molla, ar trebui să știi că toate lucrurile care alcătuiesc universul, însuflețite sau nu, îl divinizează pe Dumnezeu în felul lor. Ei bine, trosniturile reprezintă felul în care această clădire îl adoră pe Dumnezeu !

— Domnul meu, răspunse Nastratin, mie mi-e teamă de aceste clădiri prea credincioase. Dacă, în extazul ru-

găciunii, hanul tău și-ar pierde cunoștința, gîndește-te ce soartă m-ar aștepta !

Și plecă să-și petreacă noaptea sub cerul liber, pe cîmp.

Cînd se trezi, a doua zi, constată că era ora rugăciunii de dimineață. În timp ce se ruga, un păstor îl salută.

— Bună ziua, îi răspunse Nastratin, apoi continuă să vorbească enoriașilor.

— Molla, reluă păstorul la sfîrșitul rugăciunii, tu ești un om învățat și cred că-mi vei putea răspunde : cînd vine ziua, oamenii ies din case ; unii se duc într-o parte, alții, în partea opusă. Oare de ce nu se duc toți pe același drum ?

Nastratin nu-i răspunse direct, ci îl întrebă :

— Dacă ai încărca ambele samare pe aceeași parte a măgarului, știi ce-ar fi ?

— Ei, nu ? Ar cădea !

— Întocmai. Dacă toți oamenii care ies dimineața din casă ar pleca în aceeași direcție, lumea și-ar pierde echilibrul.

— Văd că ai răspuns la toate, spuse cu admirație păstorul. Aș vrea să te mai întreb ceva : mă doare un ochi; ce crezi c-aș putea face ?

— Nu cunosc nimic din arta lecuirii, răspunse Nastratin. Pot, însă, să-ți spun că atunci cînd mă durea un dinte, nici un leac n-a ajutat ; a trebuit să-l scot. Poți să faci și tu la fel...

Și tînărul hoge își reluă drumul.

Spre prînz, ajunse într-un cătun unde oamenii nu-l primiră, deoarece un hoge se instalase deja la ei cu o seară înainte. Două leghe mai departe, dădu de un alt sat, unde fu tratat în același fel.

La căderea nopții, Nastratin intră într-un al treilea sat, unde toți locuitorii erau adunați în piață.

— Ce se întîmplă ? întrebă Nastratin.

— Un vulpoi ne prăda ogrăzile furînd găini și gîște și intrînd chiar în case să ne fure sandalele și papucii. Astăzi, în sfîrșit, l-am capturat și ne întrebăm ce pedeapsă să-i dăm. Am vrea să-l pedepsim cît mai sever pe acest vulpoi nemernic.

Nastratin își făcu loc prin mulțime, strigînd :

— Dați-vă la o parte și lăsați-mă să-l pedepsesc eu!

Își scoase sutana și-l înveșmîntă pe vulpoi în ea, îi puse apoi turbanul său pe cap și-i dădu drumul. În timp ce vulpoiul o lua la sănătoasa, sătenii strigau :

— O, Molla, ce-ai făcut ? De ce l-ai lăsat să plece pe ticălosul ăsta ?

— Fiți liniștiți, prieteni ! le răspunse el. I-am jucat o festă din care n-o să-și revină ușor. Înveșmîntat în sutana și turbanul meu, va fi gonit cu pietre din toate satele în care va încerca să intre, așa cum am fost și eu izgonit.

Aceste cuvinte îi plăcură unui fermier care se afla în mulțime și care i se adresă :

— Hogea, iartă-ne, îți ofer eu adăpost pentru la noapte. Mîine vom vedea ce-i de făcut...

La o predică

Nastratin se stabili într-un sat. Ţinea predici în fiecare zi şi sătenii, bărbaţi, femei şi copii, se grăbeau să se strîngă în jurul lui, să-l asculte. Dar nimănui nu-i păsa dacă şi cu ce se hrănea bietul hoge, care sta acum în camera de oaspeţi a satului, aproape flămînd.

Într-o zi, după ce le vorbise ca de obicei, tocmai ieşea din moschee cînd, una dintre ascultătoarele sale se apropie şi-l întrebă :

— Hogea, ne-aţi spus azi că Isus se găseşte în al patrulea cer. Ştiţi şi ce mănîncă acest bărbat sfînt acolo ?

Nastratin o privi îndelung, apoi răspunse :

— O, femeie rea ! Sînt aici de şase zile, dar nici o clipă n-ai căutat să afli cu ce se hrăneşte un biet hoge aflat în satul vostru. Iar acum vorbeşti unui înfometat despre minunatele mîncăruri din care te poţi înfrupta la masa domnului !

Orice hoge care, ca şi Nastratin, se oprea într-un sat pe toată durata ramazanului accepta adesea să facă mici servicii sătenilor.

Astfel, bogatul fermier, care-l adăpostise în prima seară, îi spuse lui Nastratin :

— Mi-am pierdut măgarul. N-ai vrea să-ncerci tu să-l cauţi ? Cine ştie, poate-ai să-l găseşti !

Nastratin acceptă. Şi în timp ce-l căuta pe cîmpurile din jurul satului, cînta cît îl ţinea gura. Un ţăran îl întrebă :

— Ce faci, Hoge ?

— Caut măgarul fermierului.

— Ciudat fel de a căuta un măgar ! se miră omul.

— Eşti un nătăfleţ. Numai cîntînd trebuie căutat bunul altuia.

Decît murdar de noroi, mai bine lipsă

La sfîrşitul ramazanului, Nastratin încălecă pe catîrul dăruit de săteni şi plecă, urmat de un alt măgar pe care-l închiriase pentru transportul alimentelor primite de la săteni.

Pe drum însă, catîrul, care era cam năbădăios şi-i făcuse lui Nastratin destule necazuri, continua să-l necăjească mai mult. Nastratin hotărî să-l vîndă în primul sat pe care-l va întîlni.

Deodată observă că animalul avea coada murdară de noroi. Îl opri, coborî şi-i tăie coada :

— Mai bine să nu ai coadă, i se adresă el catîrului, decît o coadă înecată în noroi.

Apoi, punînd coada în coş, îşi reluă drumul.

Ajuns în următorul sat, căută un geambaş şi-i încredinţă catîrul pentru vînzare. Cînd apăru cumpărătorul cu care se înţelesese asupra preţului şi tîrgul era ca şi încheiat, omul observă că animalul avea coada tăiată şi se plînse de acest neajuns.

— A, nu-ți face griji, prietene! îl liniști Nastratin. Coada e aici, iat-o!

Și o scoase iute din coș.

Unde e logica?

Intrînd în oraș, Nastratin fu întîmpinat de mulți prieteni.

— Fii binevenit! îi urară ei. Ce daruri ne-aduci?

Nastratin avea, printre bunurile primite de la săteni, și o cantitate de struguri.

— O să vă dau struguri, îi anunță el.

Prietenii se apropiară; erau mai bine de douăzeci.

„Dacă-i dau fiecăruia cîte un ciorchine, mie n-or să-mi mai rămînă", se gîndea bietul hoge. Luă, deci, un ciorchine și dădu fiecăruia cîte un bob.

— Ce zgîrcit ești! spuseră ei.

— Prieteni, răspunse Nastratin, toate boabele sînt la fel; așa că-i tot una dacă mîncați un bob sau o mie.

Și se îndreptă spre internat, unde-și regăsi cu plăcere chilioara.

La cîteva zile după întoarcerea sa din călătorie, Nastratin se afla într-un birt din Konya. Voia să mănînce și-i comandă cîrciumarului:

— Adu-mi o supă foarte caldă !

Pe cînd acesta revenea cu supa, Nastratin, văzîndu-l, îi strigă de la distanță :

— Da' ți-am cerut o supă foarte caldă.

— Și de unde știi că nu-i așa cum mi-ai cerut-o ? se supără cîrciumarul.

— Dacă era caldă, îi spuse Nastratin, ai fi simțit că ai degetul în supă !

Uneori pierzi, alteori cîștigi

Mai toți seminariștii întorși după luna ramazanului vindeau la piață alimentele primite drept răsplată pentru osteneala lor. Nastratin hotărî să facă și el la fel dar, în loc să însărcineze cu vînzarea un intermediar, după cum se obișnuia, se gîndi să-și vîndă singur marfa.

Duse, mai întîi, la piață un sac cu măsline, se instală și așteptă clienții. Dar, cum nu știa nimic despre prețul măslinelor, le răspundea celor care se opreau să se intereseze :

— Spuneți-mi dumneavoastră ce preț îmi oferiți !

Atunci oamenii îl priveau cu neîncredere și se depărtau.

„Trebuie să cred că nu știu să vînd", medită Nastratin, văzînd că nimeni nu cumpăra de la el.

Tocmai atunci veni să se instaleze în apropiere un om care vindea orz.

— O jumătate de kilogram, un scud, striga el spre a-şi chema cumpărătorii.

Şi, sub ochii lui Nastratin, îşi vîndu marfa într-un timp record.

Atunci, Nastratin începu şi el să strige :

— Măsline bune ! Pentru jumătate de kilogram, un scud !

Mulţimea se năpusti şi, într-o jumătate de oră, sacul se goli pentru că, de fapt, preţul măslinelor era de trei ori mai mare. Clienţii se împingeau şi-şi smulgeau unul altuia marfa, felicitîndu-l că vinde cu un preţ atît de mic.

Rămăseseră cîteva kilograme şi o bătrînă voi să le cumpere.

— Nu, anunţă Nastratin, măslinele astea se vînd la un preţ atît de bun, încît profit de ocazie şi cumpăr eu cele cîteva kilograme care mi-au mai rămas...

Socoteala exactă

Nastratin era în ultimul an de şcoală la seminarul din Konya.

În această perioadă muri tatăl său, imamul Abdulah,

şi oamenii din Horto îi cerură lui Nastratin să ocupe funcţia de imam în locul tatălui său. Tînărul hoge nu putea accepta, deoarece mai avea cîteva luni pînă la încheierea studiilor. Rugă doar să i se trimită nişte acte pe care trebuia să le prezinte cadiului pentru a rezolva problemele legate de moştenire.

Încurcăturile cu succesiunea au durat, însă, cu mult mai mult decît se aştepta el. Între timp, Nastratin începuse să fie strîmtorat în privinţa banilor.

În aşteptarea unor zile mai bune, cumpără pe credit, de la un băcan pe care-l cunoştea, cele de trebuinţă.

Dar, într-o zi, băcanul hotărî să-şi ceară banii în ziua în care Nastratin va fi însoţit de prieteni, crezînd că astfel îl va umili şi-l va obliga să se achite imediat. Şi aşa şi făcu, de îndată ce se ivi prilejul.

— Păi cît îţi datorez, băcanule ? întrebă Nastratin.

— Cincizeci de scuzi.

— Bine ! Luna viitoare îţi dau douăzeci şi cinci de scuzi. Cît îţi voi mai datora atunci ?

— Douăzeci şi cinci de scuzi.

— După încă o lună îţi mai dau douăzeci. Cu cît îţi voi mai rămîne dator ?

— Cu cinci scuzi.

— Şi pentru cinci scuzi nenorociţi — izbucni Nastratin — vii să mă deranjezi fără ruşine !?

Neînţelegînd nimic din acest calcul fantastic, bietul băcan nu mai suflă o vorbă şi se îndepărtă ruşinat şi confuz.

După muncă și răsplată

După ce Nastratin își trecu toate examenele, prietenii îl îndemnară :

— Nastratin, tu ești podoaba orașului nostru. Toți de stimăm, te iubim, te vom susține ; du-te dar la noul cadiu și cere-i un post.

Nastratin, încîntat de propunerea prietenilor, se duse să-l caute pe cadiu și-și exprimă cererea.

— Mi-ar face mare plăcere să-ți fac acest serviciu, răspunse judecătorul, dar nu am nici un loc liber.

— Domnule judecător, îmi arătați atîta bunăvoință, încît vreau să vă propun ceva : dați-mi o sarcină care să nu fie neapărat plătită.

— Ce-ar putea fi asta ? întrebă, nedumerit, judecătorul.

— Permiteți-mi să devin cadiul din umbră.

— Nu știu dacă există un asemenea post în lume, dar...

— Nu există, cu siguranță, dar o să-l creați dumneavoastră acum. Mi-ați putea da toate cazurile care vă încurcă, uneori.

Judecătorul se gîndi, apoi îi răspunse :

— De acord, vei fi cadiul meu din umbră. Te vei instala în camera din față, iar eu îți voi trimite să judeci cazurile mai neobișnuite.

Nastratin, în culmea bucuriei, porni imediat la lucru.

Într-o zi, magistratul primi pe un om care trăgea pe un altul de guler și-i explica cu mînie :

— Domnule cadiu, omul ăsta refuză să-mi dea ceea ce mi se cuvine !

— Despre ce-i vorba, omule ?

— Iată, domnule judecător : Eram la lucru într-o pădure. El tăia copacii aparţinînd domnului Seradjeddin. Eu m-am aşezat alături şi, de cîte ori dădea el cîte o lovitură de topor, eu scoteam un icnit. Se cheamă, deci, că l-am ajutat în muncă ? El refuză acum să-mi dea o parte din banii primiţi.

— Icnea, într-adevăr, în timp ce tăiai tu lemne ? îl întrebă cadiul pe celălalt.

— Da, răspunse tăietorul, simplu.

Cadiul, uluit, se gîndi la Nastratin.

— Duceţi-vă la ajutorul meu, li se adresă împricinaţilor, el se ocupă de astfel de plîngeri.

Cei doi se prezentară în faţa lui Nastratin care, după ce-i interogă şi el pe amîndoi, îi spuse reclamantului :

— Ai dreptate.

Apoi se adresă tăietorului :

— Scoate banii pe care i-ai primit pentru munca ta!

Bietul om îi dădu banii. Nastratin luă monezile şi le numără una cîte una, azvîrlindu-le pe podea, în aşa fel încît să scoată un clinchet deosebit. Apoi îl întrebă pe reclamant :

— Ei, ai auzit clinchetul banilor ?

— Da, am auzit.

— Ei bine, acest clinchet deosebit este plata pe care o meriţi pentru că ai icnit în timp ce el muncea.

Şi-i înapoie tăietorului toţi banii.

Această dreaptă judecată făcu să crească faima lui Nastratin în ochii judecătorului său.

Într-o altă zi se prezentară alţi doi inşi în faţa cadiului ; unul dintre ei îşi spuse păsul, revoltat :

— Pe omul acesta l-am întîlnit ieri pe stradă. Ducea o încărcătură de lemne, care se răsturnă cînd am trecut pe lîngă el. M-a rugat să-l ajut să-şi ridice încărcătura pe umeri. Cînd l-am întrebat ce-o să-mi dea în schimbul ajutorului, mi-a răspuns : „Nimic !“ După ce i-am pus sarcina de lemne pe spate, i-am cerut „nimicul“ pe care mi-l promisese, însă el a început să rîdă. Iată de ce mă aflu în faţa dumneavoastră, cerîndu-mi drepturile.

„Iată un caz pentru Nastratin“, îşi spuse judecătorul şi-i trimise pe cei doi în faţa cadiului din umbră.

Nastratin ascultă plîngerea, iar cînd reclamantul termină de povestit, îi spuse :

— Ai dreptate ! Vino aici şi ridică colţul acestei rogojini.

Omul ridică rogojina, cu interes.

— Ce se află dedesubt ?

— Nimic.

— Ei, ia acest nimic şi te sfătuiesc pe viitor să nu mai plictiseşti oamenii cu prostiile tale.

Astfel Nastratin deveni din ce în ce mai renumit în întreaga regiune, pentru spiritul său de dreptate, pentru umorul şi fineţea judecăţii sale.

Oamenii veneau la dînsul să-i ceară sfatul în probleme mai grele şi chiar conducătorii oraşului îl consultau adesea.

(repovestite de CRINA BOCȘAN DECUSARĂ)

Pasărea Fady

Trăia odată în Madagascar un om pe nume Rafimini. Era fericit, căci avea o nevastă tînără, patru fii și o gospodărie îmbelșugată. La strînsul recoltei, sătenii trebuiau să ducă argintul la vistieria regelui ; cînd i-a venit rîndul lui Rafimini să ducă dările, el a părăsit satul de cum s-a ivit o geană de lumină și a mers o zi întreagă pînă la oraș. Acolo a depus argintul, a dormit puțin și la cîntatul cocoșilor a pornit înapoi către casă. Soarele îl urmărea, înălțîndu-se tot mai sus : încingea văzduhul, înfierbînta nisipul, îi usca gîtlejul de călător prin deșert. Pe bietul Rafimini îl chinuia o sete cumplită. Deși îi era teamă să nu se rătăcească, zărind un tufiș, el părăsi cărarea. În umbra tufișului era, într-adevăr, un ochi de apă ; însă alături, într-o adîncitură în mîl, stătea la pîndă un crocodil. Rafimini se aplecă spre ochiul de apă, sorbi cu nesaț, dar nu mai apucă să se ridice și să pornească mai departe : crocodilul își înfipsese dinții în pulpa omului. În zadar încercă Rafimini să scape din strînsoare : crocodilul reuși să-l tragă în adîncuri.

Un singur martor urmărise lupta : o pasăre micuță, care își face cuibul între liane ; penajul ei o face nevăzută multora, în timp ce ea vede tot ce se întîmplă. Pasărea urmări crocodilul uriaș, îl văzu mai tîrziu ieșind din apă purtînd în bot corpul omului acoperit de mîl. Crocodilul

are obiceiul să-şi lase pe mal prada omorîtă ; abia după cîteva zile, cînd nu mai poate răbda de foame, el sfîşie victima.

De îndată ce crocodilul se retrase în culcuşul lui, pasărea zbură pe deasupra ramurilor, se aşeză chiar pe cadavru şi ascultă, aşa cum fac păsările la trunchiurile copacilor ; inima omului încă nu încetase să bată. Rafimini nu era decît adormit, fără simţire. Atunci micuţa pasăre, fără a pierde nici o clipă, începu să cînte la urechea înecatului ca să-l trezească ; vroia să-l salveze de fălcile crocodilului, pentru că vieţuitoarele înaripate le dispreţuiesc pe cele care se tîrăsc ; iar pe omul malgaş ele îl iubesc, căci trudeşte cu sîrg pentru ai lui. Păsărica prinse a fluiera. Fluieră de la amiază pînă la asfinţitul soarelui. Trilurile ei urcau parcă din ce în ce mai sus, pe măsură ce soarele cobora şi nu mai pîrjolea văzduhul. Omul însă rămînea neclintit, cufundat în mîl. „Rafimini ! Rafimini ! — ţipa tot mai ascuţit micuţa pasăre — trezeşte-te şi fugi ! Burta crocodilului nu este pentru tine !“ — ţipa întruna, pînă cînd reuşi să sfîşie somnul şi pleoapele omului se ridicară cu greu. În sfîrşit, Rafimini şi-a venit în fire; se uită în jur, mirat de larma pe care o făcea micuţa pasăre. Ea nu vroia ca uriaşul crocodil să-l simtă pe Rafimini că fugea, şi de aceea cînta în neştire, aproape să-şi piardă respiraţia. Omul rănit se depărta tot mai mult...

Rafimini a ajuns acasă înaintea zorilor. Nevasta şi fiii lui îl aşteptau îngrijoraţi. După ce le povesti întîmplarea, adăugă :

— Cît timp vor trăi urmaşii mei şi vor fi în stare să se bucure de viaţă, nimeni din familia mea nu se va atinge de această pasăre, care m-a salvat de crocodil. Cu trilurile ei m-a smuls din moarte, de aceea viaţa acestei păsărele să fie sacră.

Şi din noaptea aceea, micuţei păsărele i se spune „Fady" — ceea ce înseamnă „sacru".

În lăstărişul de pe malul apelor, Fady este ca o căpetenie a păsărilor, căci — deşi este cea mai micuţă — trilurile ei sînt atît de pătrunzătoare, încît amintesc că străbunul ei a salvat un om.

Pietrele prețioase

A fost odată un flăcău, care tare ar fi vrut să se îmbogăţească. Auzise de la oamenii bătrîni că în adîncul muntelui ar fi pietre sclipitoare, care se vînd apoi pe bani mulţi. Într-o bună zi plecă din satul lui şi abia la asfinţit ajunse la poalele acelui munte. Pe cînd îşi aşternea pat de frunze, lîngă el apăru ca din pămînt un moşneag îmbrăcat sărăcăcios. Înainte de a se aşeza în culcuşul flăcăului, bătrînul spuse :

— Mulţumesc, băiete, că te-ai gîndit la mine, că nu am unde să-mi odihnesc oasele; nu mai am putere să-mi aştern de culcat ; n-am copii, n-am nepoţi, nu am pe ni-

meni să-mi poarte de grijă; nu am şi eu un rost la care să mă întorc. Acum sînt bogat, dar ce folos ! am plecat de acasă, să mă pricopsesc, cînd eram ca tine...

Auzindu-l vorbind de bogăţii, flăcăul se hotărî pe dată :

— Eu ţi-oi da culcuşul pregătit, dar nu din milă, ci vreau în schimb multe pietre preţioase.

Bătrînul însă nu se învoi şi-i zise :

— N-am ce să-ţi dau, băiete. De-or trece în mîna ta rubinele, safirele şi smaragdele s-or preface în pietre şi pietricele de rîu ; adevăratele pietre preţioase nu ţi le pot da, cu ele trăiesc.

Flăcăul îi făcu loc pe patul de frunze. De îndată ce-i auzi pe bătrîn sforăind, el îi înhăţă punga cu pietre preţioase de la cingătoare şi o rupse la fugă, spre sat.

Ajunse în zori, tocmai cînd oamenii plecau la muncă. În cale îi ieşi o fată frumoasă şi flăcăul îi dădu trei pietre sclipitoare. Fata a rîs, l-a întrebat de are chef să o necăjească şi adăugă :

— Pietre din astea îţi dau eu cîte vrei, de pe malul rîului.

Flăcăul îi dădu mamei lui două pietre strălucitoare, să-şi facă cercei, însă femeia le puse pe masă, zicînd:

— Păcat că sclipesc atît de frumos şi nu au nici o valoare.

Obidit, flăcăul povesti cum luase pietricelele de la moşneagul căutător de comori şi că ştia sigur că sînt pietre preţioase.

— Moșneagului aceluia pietrele i-or fi prețioase... Lasă-i truda agonisită, căci lui îi este scumpă — îl sfătui mama.

Băiatul s-a înapoiat în poiană ; bătrînul încă mai dormea, așa că îi puse punga la loc și se culcă lîngă el.

Cînd soarele ajunse către amiază, moșneagul se trezi, îl deșteptă pe flăcău și-i zise :

— Băiete, alege trei pietricele de aici, care ți-or plăcea ție mai mult : una să o dai fetei pe care o iubești să o păstreze pînă te întorci din inima muntelui cu bogățiile pentru amîndoi ; cealaltă piatră nestemată dă-o părinților tăi, ca semn că nu vei renunța la ce ți-ai pus în gînd ; iar pe a treia — ia-o cu tine, să-ți amintești mereu că dacă un om a fost în stare să o smulgă din munte și tu trebuie să reușești. Să iei numai cîte avuții ai nevoie, ca să ai timp să te bucuri de strălucirea lor.

Flăcăul nu se hotăra dacă să primească sau nu pietricelele, căci credea că strălucirea lor este amăgitoare. Moșneagul alese cîteva și i le puse în pumn :

— Știu că tu ai pietre prețioase pe care nimeni nu ți le poate lua : brațele tale tinere, dornice de muncă, privirea ta ageră. Folosește-ți voința ca să le poți șlefui și vei vedea cît sînt de strălucitoare. Mulți nu știu la tinerețe ce pietre prețioase poartă cu ei ; timpul le acoperă cu pulberea lui neiertătoare și astfel strălucirea piere, pe cînd ei caută norocul aiurea. Pietrele pe care ți le dau sînt pietricele din poveste, la început de drum...

Un prieten adevărat

A fost odată un bătrîn, care avea un băiat. Simţind el că i se apropie sfîrşitul, îl întrebă pe fiul său :

— Fiule, ştii tu cîţi prieteni ai ?

Fiul răspunse :

— Tată, cred că am peste o sută de prieteni !

Tatăl îl întrerupse, zicîndu-i :

— Înţelepţii spun : „Nu numi pe cineva prieten înainte de a-l fi pus la încercare". Eu, deşi sînt cu mult mai în vîrstă decît tine, nu am cunoscut în întreaga mea viaţă decît un prieten pe jumătate. Cum ai putea avea tu o sută ?! Pune-i pe toţi la încercare şi atunci vei afla dacă printre ei ai măcar un singur prieten adevărat.

— Dar cum aş putea recunoaşte pe adevăratul prieten ? zise fiul cu mîhnire în glas.

— Eu am auzit vorbindu-se de un om, ce a ştiut să fie prieten desăvîrşit ; despre el îţi voi povesti acum.

Erau odată doi neguţători, care locuiau în oraşe foarte depărtate şi nici măcar nu se văzuseră prea adesea, dar erau prieteni buni cu-adevărat. Într-o zi, unul din neguţători se hotărî să se ducă în oraşul unde locuia celălalt neguţător. Prietenul îi ieşi în cale, îl îmbrăţişă şi îl duse acasă la el, unde dădu în cinstea lui o mare petrecere. Petrecerea dură opt zile, timp în care invitatului îi fură arătate toate bogăţiile neguţătorului : grădinile, slujitorii şi instrumentele muzicale. În a opta zi oaspetele se îmbolnăvi. Medicii, vracii şi înţelepţii chemaţi la căpătîiul lui sfîrşiră prin a spune că e bolnav de tristeţe şi singu-

rătate. Aşa că prietenul lui se gîndi că ar trebui să-l însoare. Neguţătorul chemă toate fetele şi femeile din familie, pentru ca bolnavul să hotărască cu care ar vrea să se căsătorească. Acesta o alese chiar pe logodnica prietenului său. Gazda acceptă să i-o dea de soţie pe aleasa lui; îi dădu tinerei zestre — aşa cum se obişnuia, şi astfel prietenul plecă acasă însănătoşit şi cu nevastă.

Au trecut mulţi ani. Neguţătorul care fusese atît de darnic cu prietenul său şi-a pierdut între timp toată averea. Văzîndu-se în situaţie disperată, îşi spuse : „Mă duc să-l găsesc pe prietenul meu, căruia i-am oferit găzduire, l-am însănătoşit şi l-am făcut fericit cîndva. Lui îi va fi milă de mine şi mă va ajuta".

Şi neguţătorul porni la drum. Merse timp îndelungat, zile şi săptămîni în şir şi ajunse la capătul călătoriei sale în miez de noapte. Se hotărî să aştepte ziua spre a-şi întîlni prietenul şi rămase să doarmă la intrarea în oraş, pe nişte trepte. Nici nu apucă să se aşeze că se pomeni înconjurat de o ceată de orăşeni. Aceştia urmăriseră un ucigaş şi, pierzîndu-i urma, au crezut că străinul cu chip obosit şi speriat este chiar vinovatul căutat. Îl duseră în temniţă, nedîndu-i putinţa să se apere, iar a doua zi tribunalul hotărî să fie spînzurat. Execuţia urma să aibă loc în piaţa oraşului, unde mulţimea se şi adunase. Acolo se afla şi prietenul neguţătorului condamnat ; recunoscîndu-l pe binefăcătorul său din tinereţe, el strigă înspăimîntat către judecători :

— De ce vreţi să-l spînzuraţi pe acest om ? Nu el este ucigaşul, ci eu !

Judecătorii au fost obligați să-l elibereze pe nevinovat și să-l aresteze pe cel care își mărturisise fapta.

În mulțimea de-acolo se afla însă și adevăratul ucigaș, pe care nimeni nu-l cunoștea. Uluit că un nevinovat vrea să moară în locul altui nevinovat, jertfindu-se pentru un prieten, el se prezentă în fața judecătorilor să fie spînzurat. Și așa neguțătorul eliberat își conduse prietenul în casa lui, îi oferi bogății, veșminte, hrană și îi încredință întreaga lui avere.

Bătrînul tată tăcu. Într-un tîrziu mai adăugă :

— Aceasta este, fiule, povestea despre un prieten devotat. Îți este cu adevărat prieten cel care te ajută la nevoie, jertfindu-se chiar pe el însuși.

Găinușa sălbatică și broasca țestoasă

Găinușa sălbatică se întîlni într-o zi cu broasca țestoasă și începu să se laude :

— Eu sînt mai înzestrată decît tine : nu numai că merg foarte repede, dar pot chiar să zbor.

— Ce fericită trebuie să fii ! exclamă broasca țestoasă. Eu de-abia mă tîrăsc, de bine de rău, cu greu.

Nu mult timp după aceea, un vînător a dat foc la iarba din savană. Flăcările strîngeau tot mai mult cercul în jurul celor două viețuitoare aflate în primejdie. Broasca țestoasă s-a ascuns sub carapacea ei, în adîncitura lăsată de laba unui elefant. Găinușa a încercat

să-şi ia zborul, dar a căzut înăbuşită de fumul des, şi a pierit.

Întîmplarea s-a aflat, căci de atunci se ştie că : cine se laudă prea tare cade la prima încercare.

Vulpea şi hiena

Vulpea a prins într-o zi mult peşte. A mîncat pînă s-a săturat, însă tot i-a mai rămas destul peşte. Tocmai atunci o văzu apropiindu-se, pe cărare, pe hienă, şi o îmbie să-i ţină tovărăşie :

— Ia de aici peşte, dacă vrei, şi mănîncă oricît pofteşti !

Auzind aceste vorbe, hiena mîncă tot peştele, iar vulpea, care nu o crezuse atît de lacomă, se înfurie cumplit.

După cîtva timp, pe lîngă ele trecu grăbită găinuşa sălbatică. Cum o zări hiena prinse a-i lăuda penajul frumos colorat :

— Cît mi-aş dori şi eu să am asemenea vestmînt... Cine mi-ar face şi mie desene atît de frumoase ca ale găinuşei ? !

— Eu sînt în stare să fac tatuaje atît de frumoase, îi spuse vulpea.

Biata hienă, neştiind că vulpea îi poartă pică de cînd îi mîncase tot peştele, o rugă :

— N-ai vrea să-mi faci şi mie pe spate nişte desene atît de frumoase ?

Vulpea atît așteptase — să se poată răzbuna — și-i promise imediat :

— Dacă le vrei la fel de frumoase, așa vor fi. Adu-mi iute un cuțit și lut.

Fără să bănuiască ceva, Hiena îi aduse cuțit și lutul cerut, apoi se așeză răbdătoare, gata să îndure orice suferință. Vulpea apucă cuțitul și începu să zgîrie adînc pielea hienei, în timp ce cînta. De durere, hiena nici nu deslușea măcar vorbele rostite de vulpe :

„Tu mi-ai mîncat peștele cu nesaț,
Iar eu mă răzbun pe spinarea-ți".

Îi cresta adînc cu cuțitul și tot cînta, și iar cînta. Cînd vulpea termină tatuajul, hiena de-abia se mai putea ține pe picioare... Se depărtă cu pielea sfîșiată, iar semnele acelea i-au rămas pentru totdeauna, de s-a aflat în lume de răzbunarea vulpii.

Cîinele și găina

Într-o zi însorită, cîinele și găina se plimbau agale pe ulițele unui sat ; era amiază și locuitorii se odihneau la umbra foișoarelor acoperite cu foi de palmier. În fața unei colibe văzură un ceaun din lut ars pus pe niște tăciuni care abia mai mocneau. Împins de curiozitate, cîi-

nele se apropie și dădu la o parte capacul cu laba, să vadă ce este înăuntru. Adulmecă mirosul îmbietor de orez — căci în vasul de pe foc era pus la fiert orez, cu bobul mare și gustos — și zise :

— Azi ne vom ospăta pe cinste !

Nici nu-și termină bine vorba că nestăpînita găină deja ciugulea de zor din ceaun, fără a-și ridica măcar privirea către tovarășul ei de drum. Mîncă cu poftă, pe nerăsuflate, cu toate că orezul era încă fierbinte. Curînd conteni, simțind că nu mai poate înghiți nici măcar un singur bob — așa că îl lăsă și pe cîine să se apropie de ceaun.

Cîinele mîncă pe îndelete, cu grijă, luînd tot orezul de pe fundul ceaunului și după fiecare îmbucătură parcă se bucura de gustul mîncării răcorite. Linse tacticos marginea vasului pînă ce acesta începu să strălucească ; se întoarse apoi către găinușă și zise :

— Tu îmi ești poate cea mai bună prietenă, dar păcat că nu ești isteață...

— Ce te face să spui asta ? întrebă, surprinsă, găina.

— N-ai minte să te gîndești deloc la ce faci, continuă mustrător cîinele.

— Explică-mi ce vrei să zici, se supără de data asta găina.

— Nu te înfuria și mai întîi ascultă-mă. Adineauri, cînd ai văzut orezul în vas, te-ai repezit să mănînci prima, fără să gîndești ce-ai putea păți. De bună seamă că erai flămîndă, dar și eu eram lihnit de foame și totuși ți-am cedat locul. Nu te-ai mirat de ce am făcut asta ?

— Nu ! mărturisi găina puțin încurcată și neînțelegînd nimic din „morala" cîinelui.

— Sigur, atunci erai prea ocupată ca să te mai gîndești, dar acum, cel puțin, bănuiești de ce te-am lăsat pe tine să înfuleci atîta orez fierbinte ?

— Nu știu, ezită găina.

— La suprafață orezul era nefiert. Tu l-ai hăpăit așa uscat și tare. Am preferat să aștept nițel ca apoi mîncarea să se răcească și să mănînc orezul bine pătruns și ceapa rumenită de pe fundul ceaunului. Acum ai priceput de ce rîd de tine ?

Așa a învățat găina de la cîine că lăcomia este păguboasă.

Poate că de atunci găinile au devenit mai cumpătate și s-au deprins să ciugulească, alegînd cu grijă hrana și să scormonească pe îndelete țărîna.

Și poate că, tot de atunci, a rămas și zicala că are minte de găină cel care nu se gîndește înainte de a face ceva.

Hiena și luna

Se spune că odată hiena a găsit un ciolan, pe care l-a luat să-l ducă la vizuina ei. Trecînd pe lîngă lac, hiena văzu luna oglindită în apa liniștită și crezu că este o bucată de slănină. Aruncă osul și cu grabă își cufundă capul pînă peste urechi în apă ; dar nu găsi nimic, atîta doar că apa se tulbură.

Cînd hiena se întoarse pe mal, apele lacului erau din nou neclintite și limpezi. Hiena sări din nou în unde și

de data aceea crezu că apucase bucata de carne ; dar nu înșfăcase nimic ; doar apa tulburată i se scurgea mîloasă pe bot. Într-un tîrziu s-a retras pe mal, pîndind de acolo luciul apei.

În timpul acesta o altă hienă veni pe mal, înhață osul lăsat acolo și o luă la fugă, dispărînd printre copaci.

Cînd se crăpă de ziuă, luna păli, pierind și din apa lacului. Hiena nu s-a lăsat amăgită, a continuat să creadă că undele îi ascund bucata de carne jinduită. A hotărît să revină spre seară și, așa mereu, noapte de noapte, pînă cînd locul în care aștepta să înhațe slănina s-a bătătorit de urmele pașilor ei.

De atunci, cei ce știu întîmplarea își bat joc de hienă, căci ea aleargă întruna cu botul prin apă, tot vrînd să apuce ceva, dar fără să reușească vreodată. La fel se spune și de omul lacom, care renunță la ce are, pentru a căpăta altceva ce și-ar dori. Despre un asemenea om se zice că este ca hiena, care și-a aruncat osul cînd a văzut luna ca pe o bucată de slănină în oglinda apei și astfel nu a mai avut nimic.

Fiica Soarelui și a Lunii

A fost odată un rege care avea un fiu. Cînd acesta ajunse la vîrsta însurătorii, regele îl întrebă ce are de gînd să facă.

— Nu vreau să mă căsătoresc cu o fată de pe Pămînt. Dacă trebuie să mă însor, o voi lua de soție pe fiica Soarelui și a Lunii !

Toți au rîs de el și i-au spus :

— Cine s-ar putea duce pînă la cer, omule ?

Tînărul, hotărît, nu ascultă pe nimeni și susținea că nu va lua de soție decît pe fiica Soarelui și a Lunii. Făcu o cerere în căsătorie și o rugă pe antilopă să i-o ducă. Dar antilopa îi răspunse uimită :

— Dar eu nu pot sări pînă la cer !

Tînărul dădu vulturului cererea sa, însă vulturul îi răspunse :

— Nu pot să ajung pînă la cer ! Aș ajunge doar pînă la jumătatea drumului...

„Ce-aș putea să mai fac ?" se întrebă fiul regelui, punînd cererea lui în căsătorie într-o cutiuță și așteptă liniștit mai departe.

Pe atunci slujitoarele Soarelui și ale Lunii aveau obiceiul să coboare pe Pămînt să ia apă de izvor. O broscuță, care le zărea de fiecare dată, se duse la fiul regelui și îi spuse :

— Dă-mi mesajul, eu voi face să ajungă la cer dorința ta.

— Du-te de-aici, spuse tînărul, și dă-mi pace. Dacă niște ființe înaripate nu pot ajunge pînă la cer, cum ai putea tu să reușești ? !

Dar broscuța insistă și-n cele din urmă tînărul îi încredință mesajul, spunîndu-i :

— Dacă nu vei reuși, am să te pedepsesc !

Broscuța, care era o năzdrăvană, se întoarse la izvorul unde slujitoarele Soarelui și ale Lunii veneau să ia apă, iar cînd sosiră cu ulcioare și vase de tot felul, broscuța sări într-unul din ele. Slujitoarele nu observară nimic și se întoarseră sus. Ajunsă acolo, broscuța ieși din vas, puse mesajul pe masă și se ascunse într-un colț. Luna intră în cameră, zări hîrtia trimisă de fiul regelui și întrebă cine la adus-o. Slujitoarele răspunseră că ele nu știu nimic. Luna descifră mesajul : „Eu, fiul regelui țării Tumba Ndala, de pe Pămînt, vreau să iau în căsătorie pe fiica Lunii și a Soarelui".

Luna stătu o clipă și se gîndi :

— Tînărul acesta locuiește pe Pămînt, iar noi sîntem atît de sus, în ceruri. Cine ar fi putut oare aduce mesajul ăsta ? Și Luna îl închise la ea în cutie.

Imediat ce Luna se depărtă, broscuța se ascunse într-unul din ulcioare și astfel coborî pe Pămînt, împreună cu slujitoarele. Cînd fetele ajunseră la izvor și cufundară ulcioarele în apă, broscuța sări afară și se ascunse în tufișuri. Apoi se înfățișă fiului de rege, care o întrebă :

— Ei, ai dat mesajul meu ?

— Da, răspunse broscuța, însă nu am încă răspunsul.

Tînărul nu-i dădu crezare și o socoti mincinoasă.

— Așteaptă și vei afla că am spus adevărul ! promise broscuța.

Trecură șase zile și șapte nopți. Fiul regelui încredință broscuței alt mesaj către Lună și către Soare, în care îi întreba dacă i-au acceptat propunerea sau i-au respins-o.

Și ca și prima dată, broscuța sări într-unul din ulcioarele cu care fetele slujitoare duceau apa, urcară împreună

pînă la cer pe o pînză de păianjen ; acolo sus ele lăsară vasele în cameră și plecară care încotro.

Broscuța puse mesajul tînărului pe masă și se ascunse iar într-un colț al camerei. De data aceasta Luna răspunse fiului de rege așa : „Tu, care îmi ceri în căsătorie fiica, poți să o iei de soție numai dacă tu însuți vei veni aici cu daruri, să te vedem la chip".

Broscuța se ascunse din nou într-unul din ulcioare și fetele o aduseră iute pe Pămînt. Seara, broscuța se duse la fiul regelui și-i bătu la ușă :

— Cine e acolo ? întrebă fiul regelui.

— Sînt eu, broscuța. Îți aduc mesajul Lunii.

— Așadar tot ce ai spus era adevărat, broscuțo ! se bucură tînărul și îi încredință un sac plin cu aur, să-l ducă la Lună drept cadou de nuntă.

Cînd Luna găsi sacul cu aur, zise :

— Asta-i de-a dreptul foarte bine !

Broscuța coborî pe Pămînt la fel ca în alte dăți și se duse iute-iute la fiul regelui :

— Am dus darul tău de nuntă Lunii și Soarelui. Acum e rîndul tău să hotărăști ziua cînd vei vrea să mergi să-ți cauți logodnica.

Tînărul era atît de fericit, încît spuse :

— Așa e bine, foarte bine !

Trecură zece zile și alte două zile, cînd fiul regelui își spuse : „Acum am nevoie de cineva care să se ducă să-mi caute logodnica. Știu că toată lumea îmi va răspunde : «Nu pot. Nu am cum ajunge pînă la cer». Ce să fac oare ?"

— Fii liniștit, tinere, mă voi duce tot eu să o caut pe logodnica ta, îi șopti broscuța.

— Nu poți tu, broscuțo !

— Ai încredere în mine, continuă broscuța. Eu pot într-adevăr să merg să o găsesc.

Fiul regelui spuse :

— Poți încerca oricînd. Îi dădu broscuței provizii, iar ea plecă sus pe aceeași cale, ca de obicei. Se ascunse pînă la asfințitul Soarelui, apoi se duse să o caute pe fata Lunii și a Soarelui ; o găsi adormită și-i fură vederea.

A doua zi dimineață fiica Lunii și a Soarelui nu se putu scula căci îi dispăruseră ochii. Soarele trimise după marele vraci să vină să o vindece ; iar acesta, scoțînd zarurile vrăjite, le aruncă și dezlegă taina :

— Este aici un mesaj de la logodnicul ei, care zice astfel : „Faceți așa fel ca să vină soția mea ! Dacă ea nu vine, va muri."

Toți repetară cuvintele vraciului în fața Soarelui. Într-un tîrziu Soarele spuse :

— Fie ! să dormim noaptea asta, iar mîine fiica mea va coborî pe Pămînt.

Din colțul ei broscuța auzise totul. Se ascunse într-un ulcior și coborî odată cu slujitoarele pe Pămînt.

A doua zi Soarele îl chemă la el pe păianjen și-i zise :

— Te rog să țesi o pînză mare de la pămînt pînă la ceruri, căci astăzi fiica mea va coborî pe Pămînt.

Păianjenul nu conteni lucrul pînă cînd nu isprăvi plasa. Atunci broscuța îl anunță pe fiul regelui :

— Astăzi va veni logodnica ta !

— Ești o mincinoasă ! o dojeni tînărul neîncrezător.

— Astă-seară o voi aduce aici ! spuse broscuța.

Cînd Soarele asfinți, fiica Soarelui și a Lunii coborî pe Pămînt și ajunse lîngă izvor. Broscuța ieși din tufișul unde se ascunsese și-i vorbi :

— Eu te voi conduce la logodnicul tău. Și-i dădu puterea ochilor înapoi. Apoi bătu la ușa tînărului fiu de rege și zise :

— Iat-o pe logodnica ta !

— Fii binevenită, fiică a Soarelui și a Lunii !

Astfel, cu ajutorul broscuței năzdrăvane, fiul regelui se căsători cu fiica Soarelui și a Lunii, așa cum îi fusese dorința.

Pescarul cel isteț

Se spune că Hassen, stăpînul cetății Algerului, era înțelept și darnic și că se înconjurase de oameni isteți, care îl ajutau să conducă țara. Într-o seară umedă de februarie, el văzu de pe terasa palatului său o barcă singuratică ce se lupta cu valurile, să poată trage la țărm. Recunoscîndu-l pe pescarul Ali îi trimise vorbă să urce la palat și îl întrebă :

— Ia spune-mi, pescarule, ce te-a făcut să te avînți pe mare pe o asemenea furtună, curajul sau nevoia ?

— Cel care se avîntă în primejdie fără să fie nevoie să o facă nu este un om curajos, ci un necugetat. Eu m-am

dus de nevoie, căci șase copii mă așteaptă acasă să mănînce.

— Și ce ai în coș, Ali ?

— Un singur pește, Luminăția Ta, un ghigorț, frumos de cel puțin două livre, dar este rodul unei zile grele pe mare.

— Adu-l încoace și-ți dau pe el 50 de dinari.

Auzind ce darnic se arăta soțul ei, frumoasa Zmorda — a cărei fire nu era asemeni chipului — interveni de îndată :

— Cum de risipești astfel averea și dai atîta pe un pește ?

— Noi avem destul. Pe bietul om îl așteaptă acasă șase copii, încercă Hassen să o îmbuneze pe Zmorda. Dacă avea cu ce să-i hrănească, nu s-ar fi dus departe în larg pe o astfel de vreme.

— Dar nu vreau să-i cumperi peștele, nu se lăsa Zmorda convinsă defel.

Însă nici Hassen nu vroia să-și calce cuvîntul, așa că îl chemă înapoi pe pescar, să-l pună la încercare :

— Ascultă, Ali, eu trebuie să știu dacă peștele tău este parte bărbătească sau femeiască.

Simțind șiretlicul, Ali îi răspunse :

— O, preamărite, marea este atotputernică și a trimis pentru tine un pește deosebit : este și de parte bărbătească dar și de parte femeiască !

Surprins de istețimea pescarului, Hassen îl răsplăti cu o pungă cu dinari, zicîndu-i :

— Asta-i pentru mintea ta. Întoarce-te la ai tăi și bucurați-vă împreună.

Ali nu mai contenea să facă plecăciuni de mulțumire, și astfel un ban din pungă se rostogoli pe pietrișul aleii. Cînd pescarul porni să-l caute, Zmorda îi și spuse soțului ei :

— Privește cu cine ești darnic. Uite cît este de lacom, ba chiar zgîrcit, încît ar merita să-i iei răsplata înapoi.

S-a mirat Hassen și a poruncit să fie chemat Ali, din nou, să-l certe :

— Nu ți-e de-ajuns cît ți-am dat ? Ai nevoie de o monedă, cînd ți-a rămas punga plină de bani ? ! De ce nu te gîndești cît s-ar bucura vreun sărac care ar găsi-o ?

— Stăpîne, eu nu caut o monedă. Banul este de la tine și nu vreau să fie călcat în picioare nimic din ce merită cinstire. Voi continua să caut și nu mă voi lăsa pînă nu voi găsi această monedă.

Hassen zîmbi mulțumit că nu se înșelase asupra lui Ali și făcu în așa fel, încît acesta deveni un slujitor al palatului : stăpînul totdeauna ținea seama de sfaturile pescarului, căci Hassen prețuia istețimea supușilor săi.

Iepurele și luna

De mii de ani luna apare pe cer la căderea nopții și dispare în zori. Odată, ea îi spuse iepurelui :

— Du-te și spune-le oamenilor din partea mea : „Asemeni mie, care pier în zori și apoi revin, de fiecare dată, însuflețită, la fel să muriți și voi, iar apoi să înviați".

Iepurele se duse în calea oamenilor și le strigă :

— Așa cum eu pier și nu revin la viață, așa trebuie să muriți și voi și să nu mai înviați !

De cum îl văzu din nou, luna îl întrebă dacă le-a transmis oamenilor mesajul ei.

— Le-am spus întocmai : „Așa cum mor eu și nu mai pot învia, la fel și voi să pieriți, fără a mai învia" — se lăudă iepurele în fața ei.

Atunci luna apucă un băț și-l lovi peste bot cît putu de tare, nestăpînindu-și mînia :

— Așa ai spus ? !

Dar nu mai avea cine să-i răspundă, căci iepurele o zbughise de mult din loc.

Iepurele de atunci are botul turtit, iar noaptea doarme cu ochii deschiși, de teamă ca nu cumva luna să-l găsească și să-l lovească din nou peste bot.

Elefantul alb

Se spune că în orașul Pataliputra trăia un vopsitor priceput. Avea mulți clienți, căci aici fiind foarte cald se purtau vestminte de culoare albă și toți veneau la el cu hainele spre a le reda albul strălucitor. Curînd el se îmbogăți și afacerile prosperau, ajutat fiind de întreaga familie.

Vecinul lui era și el un om priceput, însă pizmaș din fire. Olar vestit, el făcea din argilă tot felul de vase, fie pentru gospodărie, fie pentru împodobirea locuințelor — de la ulcioare care păstrau apa rece de izvor, pînă la platouri întinse pentru ierburi frumos mirositoare.

Apropiindu-se sărbătorile anotimpului ploios toți meșteșugarii pregăteau daruri pentru împărat, dovadă a măiestriei lor. Atunci își alese olarul momentul să scape de vecinul său : merse la palat și anunță că vopsitorul a promis să facă elefantul împăratului să devină alb. Împăratul nu-i dădu crezare, însă tare îl ispiti gîndul de a avea un elefant alb, cum nu se mai pomenise pînă atunci : „Oare nu s-ar cuveni să-l las pe vopsitor să-și țină promisiunea ?“

Vopsitorul fu chemat la palat și i se ceru să făurească — cum o știi — elefantul împărătesc alb. Iscusitul meșter înțelese cine a țesut această intrigă, așa că se hotărî să răspundă în același fel :

— Voi îndeplini dorința stăpînului nostru, însă am nevoie de o cadă uriașă în care să pot cufunda elefantul.

Olarul a fost chemat la palat și i se porunci să facă o cadă uriașă din argilă arsă. Neamurile, vecinii și prietenii lui au cărat argilă cu roaba, zi și noapte, de pe malul Gangelui, pentru ca la capătul celor șapte zile — cît îi dăduse împăratul timp de lucru — cada să fie gata. Cincizeci de oameni voinici au purtat pe umeri vasul pînă la palat, în uralele tuturor celor ce vedeau cada uriașă, iar împăratul a fost foarte mulțumit. Cînd au aprins focul să încălzească apa din vas, lutul crăpă. S-au apucat din nou de lucru și peste încă o săptămînă cada uriașă a fost purtată pe brațe

de la casa olarului pînă la palat de cincizeci de oameni voinici. De data aceasta au turnat apa fierbinte înăuntru şi vasul rezistă. Au mînat elefantul să intre în cadă, însă cînd acesta păşi, baia se sparse în şapte bucăţi. Toţi îl huliră pe olar, căci ar fi vrut să vadă cît mai curînd elefantul alb. De ruşine, de ciudă, sau poate de teama mîniei împăratului, olarul a fugit din oraş ; cum nimeni altcineva nu a putut să dea un vas uriaş pentru baia elefantului, împăratul nu mai ceru să aibă un elefant alb la curte. Şi pînă în zilele noastre nimeni nu ştie dacă vopsitorul ar fi fost sau nu în stare să facă aşa, încît elefantul împăratului să fie un elefant alb.

CUPRINS

tYGRIbook

POVEȘTI ȘI BASME POPULARE ROMÂNEȘTI

Balaurul cu 12 capete 3
Român-Verde 13
Feciorul de împărat în căutarea norocului 23
Gherghinel cel sărac ajunge împărat 44
Pasărea măiastră, răpită de zmeul zmeilor 66
de Alexandru Bardieru

BASME AROMÂNE, REPOVESTITE DE KIRA IORGOVEANU

Împăratul și Zîna zînelor 85
Păstorul Mina și Mușata Lumii 99

POVEȘTI CHINEZE, REPOVESTITE DE IULIA MURNU

Iubitorul florilor 124
Un om nelecuit 136
Înțeleptul din O ME SAN 143

POVEȘTI POPULARE ARMENEȘTI, REPOVESTITE DE DIRAYR MARDICHIAN ȘI MIHAI RĂDULESCU

Cei trei frați 148
Moartea micului Kikos 151
Să te-ntinzi cît ți-e plapuma 155

Țesătorul cel înțelept 156
Călătorii 159
Mincinosul 160
Vulpea, Lupul, Ursul și Pasărea-de-Smarald . . . 162
Vaca roșie 167
Șchiopul, Spînul și cu Chiorul 174
Tălmăcirea visurilor (repovestire de George Bulic) 181

POVEȘTI POPULARE JAPONEZE, REPOVESTITE DE GEORGE SÎNPETREAN

Lăstarul de salcie 189
Imprudența 190
Stăpîna cea lacomă 191
Țăranul cel cumsecade 193
Un nume lung 194
Predicatorul și sluga 197
Uraganul și butoaiele 203
Mincinosul 204
Dragonul albastru și dragonul galben 205

FOLCLOR DIN BALCANI — REPOVESTIRI DIN LIMBA TURCĂ DE ADELINA PĂUNOVICI

Or fi avînd oare dreptate să spună că-s prost ?! . . 210
Din acest copil nu va ieși nimic bun 212
...Să nu-ți vină nimic în minte ?! 214
Iată cînd și-a găsit să moară ! 215
Mi-era milă de bietul măgar... 216
Fiecare are dreptul să-și aleagă singur mîncarea . . 217
Era oare Nastratin un prostănac ? 218
Pedeapsă binemeritată... 219

Unde nu-i cap, vai de picioare... 220
Nu găseşti nici nordul în întuneric ! 221
Mare noroc cu orăcăitul broaştelor... 223
Cînd ai o imaginaţie bogată 224
Mănîncă cu gîndul !... 225
Dacă omul ar avea un pic de minte... 226
Doamne, bine că am slavat luna... 228
Of, animalele astea nu-nţeleg nimic... 229
La Akşehir, o palmă costă doar un scud 230
La Konya, somnul aleargă pe străzi 232
Mai poţi să-l crezi prost !? 233
Prea multă credinţă poate fi dăunătoare 234
La o predică 237
Decît murdar de noroi, mai bine lipsă 238
Unde e logica ? 239
Uneori pierzi, alteori cîştigi 240
Socoteala exactă 241
După muncă şi răsplată 243

POVEŞTI AFRICANE REPOVESTITE DE CRINA BOCŞAN DECUSARĂ

Pasărea Fady 246
Pietrele preţioase 248
Un prieten adevărat 251
Găinuşa sălbatică şi broasca ţestoasă 253
Vulpea şi hiena 254
Ciinele şi găina 255
Hiena şi luna 257
Fiica Soarelui şi a Lunii 258
Pescarul cel isteţ 263
Iepurele şi luna 265
Elefantul Alb 266

Lector : Georgeta Păsărin
Tehnoredactor : Constantin Gosav

Bun de tipar 10 octombrie 1983
Coli de tipar 8½

Comanda nr. 30 340
Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"
București — Piața Scînteii nr. 1,
Republica Socialistă România

EDITURA ION CREANGĂ

Lei 7,50